המערכה על התורה! גיליון מיוחד!

המחיר 3 ש"ח
פרטים בעמוד 3

גיליון 347 · פרשת וירא תשפ"ז

לע"נ מרן המשגיח הגה"צ רבי דב ב"ר צבי יהוקאל יפה זצ"ל
נלב"ע י"ט חשון תשע"ח - ת.נ.צ.ב.ה.

אוצר הפרשה

ממרנן ורבנן וראשי הישיבות זיע"א ושליט"א

מעמד קידוש השם

למעלה ממאה אלף איש נענו להוראתו של רשכבה"ג רבינו מרן הגר"ד לנדו שיט"א והגיעו להשתתף במעמד הרבבות להצלת עולם התורה במערכה הגורלית על עתיד קיומינו בארה"ק, בהצבעה לאות ג'.

המשאות המלאים "בענינא דיומא"

זמני הדלקת נרות: פרשת וירא תשפ"ז

בני ברק:	מודיעין עילית:	ירושלים:	זמן פרישה ממלאכה כהוראת מרן רה"י הגראי"ל שטינמן זצוק"ל:
16:30	16:22	16:16	לאופק ב"ב: 16:22

לע"נ הגאון ר' נתן צבי בן מרן רה"י הגאון רבי מרדכי שולמן זצוק"ל

לקבלת הקובץ במייל: a169258235@gmail.com

לשמיעת משאות המערכה ממרנן ורבנן גדולי ישראל וראשי הישיבות ובראשם רשכבה"ג רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א

קו החירום בעניני השעה: 1700-111-306

"לפעול ולהפעיל" – קו פעילי הדגל: 1700-111-600

הזכות להיות חרדי!

ניתן להשיג את האוצר מידי שבוע במוקדים כדלהלן:

אופקים
ביהכ"נ קויתי
ביה"כ שויתי
ביה"כ שערי תפילה
ביה"כ זכרון אליהו
ביה"כ אילת השחר

אלעד
ביהכ"נ מאור שרגא
ביהכ"נ הר"ן
ביהכ"נ דגל התורה
ביהכ"נ אחיעזר
ביה"כ רשב"י
ישיבת תורה בתפארתה
ישיבת כנסת יחזקאל

אשדוד
ביהכ"נ בית שמואל
ביהכ"נ עטרת צבי

באר יעקב
ישיבת גרודנא

בית חלקיה
ישיבת שערי שמועות

בית שמש
ביה"כ שערי תורה הקריה החרדית
ישיבת אור לישרים
ביהכ"נ אהבת תורה
ביהכ"נ אור אליהו
ביהכ"נ בית אביי
ישיבת נתיבות חיים
חניכי הישיבות רמה ג' 2
היכל התורה רמה ג' 2
ביה"כ נתיבות ישראל-אשכנז רמה ד
ביה"כ חניכי הישיבות רמת אברהם
אהל לאה קנה בושם
בני הישיבות קנה בושם

ביתר
ביה"כ זכור לאברהם
ישיבת הר"ן

בני ברק
ביהכ"נ לדרמן
ביהכ"נ המרכזי רמת אלחנן
ביהכ"נ נחלת משה
כולל חזון איש
ביהכ"נ משכנות יעקב
ביהכ"נ חניכי ארחות תורה
ביהכ"נ דברי שיר
ביהכ"נ בית השם
ביה"כ הליגמן
ביהכ"נ אהל יעקב ולאה
ביהכ"נ נאות יוסף
ביה כ"נ רמב"ם
ביה"כ בית אריה
ישיבת פוניבז' - אהל קדושים
ישיבת ארחות תורה
ישיבת בית מדרש עליון
ישיבת סלבודקא
ישיבת אהלי שלום
ביה"כ הגדול
ביהכ"נ הליכות חיים
ביהכ"נ תפארת ציון
ביה"כ שומרי שבת
ביהכ"נ אהל תמר
ביהכ"נ יד אהרן
ביהכ"נ המרכזי שיכון ה'
ביהכ"נ חניכי הישיבות שיכון ה'
ביהכ"נ דרכי אי"ש
ביהכ"נ חמדת צבי
ביה"כ שונה הלכות
ביה"כ שיח תפילה
כולל ברסלב
ביה"כ צעירים
ביה"כ מוהליבר
ביה"כ אהל יעקב
ביה"כ תפארת נחמן
ביה"כ חניכי הישיבות בן יעקב
ביה"כ ראדזין
ביהכ"נ המרכזי נחלת סירוקה קרית הרצוג
ביה"כ חניכי הישיבות כרם ישראל קרית הרצוג
ביהכ"נ אילת השחר פרדס כץ
ביהכ"נ בית אהרן פרדס כץ
ביהכ"נ המרכזי מנין אברכים פרדס כץ
רש"י 14 ב"ב קומה ב'

גבעת זאב
ביה"כ בית אליהו
ישיבת מגדל עוז

זכרון יעקב
ביהכ"נ מסילת ישרים
ביה"כ שיכון חזון איש

חדרה
ביהכ"נ שירת ציון - שכונת הפארק

חיפה
ביהכ"נ תפארת ישראל
ביה"כ החדש רחוב הרצוג
ישיבת נחלת הלויים

חריש
אהבת תורה - שכונת צוותא
בית השם - שכונת החורש

טבריה - נוף פוריה
ביהכ"נ המרכזי

ירוחם
ביהכ"נ המרכזי
הישיבה הגדולה ירוחם

ירושלים
ישיבת מיר
ישיבת איתרי
אור הצפון
בית וגן: ישיבת קול תורה
רמת שלמה:
ביהכ"נ חזו"א
ביה"כ ערוך לנר
ביה"כ אבי עזרי
נוה יעקב:
בני הישיבות
מגן אברהם
בית תפילה
חניכי הישיבות מרכז
רוממה: ביה"כ חניכי הישיבות
רמות:
ביהכ"נ משכן שרגא
ביהכ"נ שערי תבונה
ביה"כ אהל יוסף
ביה"כ מרום הרים
פסגת זאב: ביהכ"נ אהבת שלום נוה הפסגה

כרמיאל
ישיבת רנה של תורה
קהילת תורה ותפילה

לוד - גני איילון
ביהכ"נ המרכזי
ביהכ"נ אהבת תורה
ביהכ"נ תורה ותפילה

מודיעין עילית
ביהכ"נ חזון דוד
ביהכ"נ משובב נתיבות
ביהכ"נ בית תפילה
ביהכ"נ נאות השמחה
ביהכ"נ קהילת מרומי שדה
כולל בית אבא
כולל עטרת שלמה
ביהכ"נ תורה ותפילה
ביהכ"נ שיח יצחק
ביהכ"נ המרכזי
ביהכ"נ זכרון משה
ביה"כ היכל יצחק
ביהכ"נ קהילת משך חכמה
ביהכ"נ המרכזי נאות הפסגה
ביהכ"נ קהילת יח"ל
ביהכ"נ חניכי ארחות תורה
ביהכ"נ אהל יוסף מאיר
כולל לב אחד
ביה"כ שירה חדשה
קהילת קצות החושן
קהילת אהל אברהם חפציבה
נאות עילית ביה"כ רמב"ם
נאות עילית מרכזי מהרי"ל
המרכזי גן הדסים
קהילת הרשב"א

ברכפלד:
ביהכ"נ אהל תורה
ביהכ"נ חניכי הישיבות רשב"י
ביהכ"נ קהילת רבי עקיבא
ביה"כ שערי תפילה
ביה"כ בני הישיבות
כולל אהבת שלום

נוף הגליל
ביהכ"נ המרכזי הר יונה
ביהכ"נ המרכזי נוף הגליל

נתיבות
ביה"כ בית יצחק
ישיבת שכר שכיר

נתניה
מנין אברכים

עוצם
ישיבת נר זרח

עפולה
ביה"כ אהל משה גבעת המורה
ביהכ"נ המרכזי עפולה עילית

פתח תקוה
ביהכ"נ שירת מרים
ביה"כ אבי עזרי
ביה"כ יוצאי חברון
ביה"כ קהל חסידים
ישיבת אור ישראל

קרית אתא
ביה"כ המרכזי שביט

קרית יערים - טלזסטון
ביה"כ המרכזי בני הישיבות
ישיבת כתר תורה

קרית מלאכי
ישיבת קרית מלאכי

ראשון לציון
ישיבת עטרת שלמה

רחובות
ביהכ"נ היכל זרח
ישיבת מאור התלמוד

רכסים
ביהכ"נ בית יצחק
ביהכ"נ שבטי ישראל
ביהכ"נ בני הישיבות
ביהכ"נ היכל משה
ביהכ"נ מאורות
ביה"כ אהל מלכה
ביה"כ מנין אברכים
בית הכנסת החדש גבעה א'
ישיבת כנסת חזקיהו כפר חסידים

תל אביב
כולל שירת דבורה

תל ציון
ביה"כ המרכזי חניכי הישיבות אשכנז

תפרח
ישיבת תושיה
ביהכ"נ בית יוסף

תשלום הקובץ בקופה או בעמדות נדרים פלוס (גם אחרי שב"ק)
בחשבון כולל דף היומי – אליבא דהלכתא – קטגוריה אוצר הפרשה
לתרומות והנצחות לזכות ולע"נ בסכום סימלי ולקבלת הקובץ במייל ניתן לפנות
במייל: a169258235@gmail.com **ובטלפון:** 055–760–0055

בס"ד

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שבעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

ערב בחירות
◆◆◆
שנת תשפ"ז
◆◆◆
גליון 372

עדיף להרתיח את הדוד

דברים בגודל המערכה שנמסרו במוצש"ק

ברשות מורי ורבותי, למעשה אנחנו עומדים פה לפני מערכה גורלית, נורא ואיום! ומצד אחד לכאורה אברכים בני תורה, מה צריכים לדבר אליהם? האם יש למישהו ספק?

אבל אנחנו יודעים "ועשית ככל אשר יורוך", אחרי שרבן של כל בני הגולה מרן גאון הדור הגאון רבי דב שליט"א כתב מפורש, והצטרף אתו מרן ראש הישיבה הגאון רבי משה הלל שליט"א, לדבר, צריכים לדבר. אבל אני חושב שמתאים לזה מאוד מה שמרן הראש ישיבה מרן בעל אילת השחר זצ"ל לימד אותנו דבר, ויש על זה משל נפלא מאוד של החפץ חיים.

מובא בשיחות החפץ חיים, שהחפץ חיים דיבר פעם לבני תורה בישיבה, הבחורים, האברכים, ואמר להם תדעו לכם, היסוד מתחיל בבית המדרש, בבני תורה. והביא להם משל מעניין מאוד, הוא אמר שפעם אחת הוא הלך למקווה, ופעם אתם יודעים לא היה חימום בתוך המקווה, רדיאטורים כמו שיש היום, רק היו מחממים דוד גדול, מרתיחים אותו ושופכים ממנו מים רותחים למקווה. וככה המקווה היה נהי' חם. אומר החפץ חיים, שאלתי את הבלן לפני שנכנסתי, האם המקווה חם? אומר לי מה הפירוש? שפכתי חצי דוד, חצי דוד שפכתי לתוך המקווה. אומר החפץ חיים, אני נכנס למקווה, והמקווה קר!

אבל כמובן החפץ חיים לא הולך לצעוק על הבלן, רק מה עשה, החפץ חיים אומר עליתי למעלה, ואני מכנים את היד לקומקום, למיחם הגדול, ואני שם לתוכו את היד, ואני רואה שהמים פושרים.

אמרתי אהה, פה היסוד. אם הקומקום "רותח", הקומקום אש! אז הוא מרתיח את המקווה. אבל אם הקומקום פושר, [וכמו שהבאנו לא מזמן מה שמרן הראש ישיבה זצ"ל אמר על אנשים שהיידישקייט שלהם, אנשי המזרחי, הם לא יכולים לחמם כלום, כי הם "פושרים". ואני חושב שהיום היה אומר שהם "קפואים", לא פושרים].

אבל זה היסוד שאמר החפץ חיים, זה שמענו מהראש ישיבה זצ"ל, וזה מה שגדולי ישראל יבלח"א אומרים לנו, מה שצריך זה להרתיח, להרתיח. שאנחנו עולם התורה, כל אחד ואחד בתוך תוכו יהיה "רותח", להבין מה הקדוש ברוך הוא רוצה מאיתנו.

וכאן חשוב מאוד להביא מה שמרן המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א הביא השבוע בסיום נפלא שהיה בישיבת מיר בירושלים, סיימו שמה שבעים פעמים את הש"ס בבלי וירושלמי, [לא יודע אם השבעים כולל גם את הירושלמי, או כל אחד בנפרד].

אמר ר' דן, שהדוד שלו, כמדומני שזה הדוד של הרבנית שתחי', היה יהודי יקר מאוד, צדיק ותלמיד חכם, היה גר ברחובות כמה שזכור לי, הגאון רבי טוביה ויין זצ"ל, הוא היה בראדין אצל החפץ חיים, ואומר רבי דן הוא סיפר לו אישית, שהחפץ חיים אמר שצריכים להקים מפלגה חרדית. שמה זה הי' שייך לפולניה, אולי אני חושב לרוסיה, להקים מפלגה חרדית.

אמרו לחפץ חיים, רבי, מה מפלגה? כמה אנשים יש לנו? אמר החפץ חיים, וזה היסוד שנוגע לנו, וזה הראש ישיבה זצ"ל אמר בשם הסטייפלר זצ"ל, החזון איש כמדומני כבר אמר את זה, וזה היסוד שהחפץ חיים אמר, זה כל אחד ואחד צריך לדעת. לא מדובר פה על הישגים, כל אחד מחשבן יהיה עוד מנדט, פחות מנדט, יעזור, לא יעזור, מה זה נוגע לך?

אנחנו יודעים שמרן הרב אלישיב זצ"ל אומרים שאחרי הבחירות הוא לא שאל בכלל מה יצא התוצאות. אמר גמרנו מה שאנחנו צריכים לעשות, הולכים ללמוד. אבל מה אומר החפץ חיים? מה שאמר מרן המשגיח שליט"א בשם החפץ חיים, זה היסוד. כל קול, כל קול שצועק "אני רוצה כבוד שמיים", אני רוצה הנהגה של הקדוש ברוך הוא, של התורה בבריאה, שזה הנהגת הקדוש ברוך הוא, זה מה הקדוש ברוך הוא רוצה.

זה מה שצריך, וזה מה שאנחנו נשריש לעצמנו. וזה הכוח הרוחני שמרתיחים, מרתיחים את מי שצריכים להרתיח.

אנחנו רואים שבכל דור ודור הקב"ה מעמיד לנו גדולי עולם, וגם כעת יבלחט"א, הקדוש ברוך הוא הביא לנו את המתנה גם בדור שלנו, כזה גברא ענק, ענק שבענקים, שכולו תורה, כל התורה כולה. והוא הולך ממקום למקום, נוסע על אף הקושי והטרחה העצומה שלו כמו שהוא אומר על עצמו, ולמה טורח כל כך? כי זה הוא "הדוד", זה הדוד "שמרתיה את כלל ישראל", זה ליבן של ישראל.

ומה אנחנו צריכים? להשתתף במציאות הזו, ומה שאדם יותר רותח, ממילא הוא מרתיח את סביביו וזה את סביבי סביביו, ומתרחב יותר ויותר.

וזה עניין רוחני, שכידוע מה שרבי ישראל מסלנט אמר, גם בזה הראש ישיבה זצ"ל השתמש הרבה, שאם יהודי בקובנא מתחזק בשבת, זה משפיע על סטודנט בפריז, כי ברוחניות אין גבולות. ומה שאנחנו יותר נשריש לעצמנו את זה, זה ישפיע על רחוקים, וכמה זה חשוב, לא צריכים להאריך.

אבל רוצה להביא דוגמה קטנה שיתן לנו להבין את חומר הענין, הי' בחור, היום כבר ברוך השם אברך, לפני שנים למד בכרמיאל בישיבה, והיה לו כסף שהוא חסך במשך השנים מישיבת בין הזמנים וכדומה, אבל היה צריך להצביע בירוחם, ואמר שאין היכי תימצי להצביע רק אם ייקח מונית מכרמיאל לירוחם, הלוך וחזור זה יצא אלף שקל. אני לא זוכר באיזה שנה זה היה, הוא שלח אותי לשאול את הראש ישיבה אם הוא מחויב להוציא אלף שקל.

אמר הראש ישיבה, אני מקריא את הלשון, אף שאינו מחויב, אבל וכי למצוות קידוש השם לא שווה להוציא אלף שקל? מה יש לדבר פה רבותיי?

ונסיים בדבר נורא שבאמת אחד אמר לי, הרי הראש ישיבה תמיד היה אומר שלא יודע מה קורה בשמיים, אבל זה האמת שהראש ישיבה זצ"ל אמר לי אישית ופרסמתי את זה, שנדע שאחד שמצביע ליהדות התורה, לג', מה שזה רצונו יתברך, זה "יוציא אותו מגיהינום".

אתם יודעים מה זה נקרא? אני לא רוצה להרחיב, יש לזה סמוכין מאוד מחז"ל הקדושים. ומהי ההגדרה הזו? הראש ישיבה זצ"ל סיפר על החפץ חיים, שבעיירה בראדין, היה שם רח"ל איזה קצב שמכר טריפות, והחפץ חיים קנם אותו בסכום של קילו נרות אני חושב, שייתן תקופה לבית הכנסת, אז לא היתה תאורה. ואחרי הפטירה שלו הוא בא לחפץ חיים בחלום, ובוכה, אמר לו רבי, האם זה היה קנם או כפרה? מה הרבי אמר שזה יהיה? קנם או כפרה?

שאל אותו החפץ חיים, מאי נפקא מינה? אמר היהודי הזה, בשמיים רוצים להכניס אותי להעניש אותי, נורא ואיום... אמרתי להם, הרי החפץ חיים כבר עשה לי כפרה. אמרו לו איזה כפרה הוא עשה לך? אמר הוא חייב אותי לתת כך וכך לצדקה לבית הכנסת, לבית המדרש. אמרו לו זה לא היה כפרה, זה היה קנם.

ובאתי לרבי לשאול מה היה, נתנו לי רשות, [זה לא פשוט כזה דבר, לבוא בחלום] לחפץ חיים, פחד. אמר החפץ חיים, מה אני אעשה? אני אמרתי שזה קנם.

אמר ע"ז הראש ישיבה, תראו מה זה בשמים – החפץ חיים, אם החפץ חיים היה אומר לו שזה כפרה, לא היה צריך יותר עונש ע"ז. זה פחד להבין את זה, לשמוע את זה. אבל זה הכח העצום של גדולי ישראל.

אז אם הראש ישיבה זצ"ל, מרן הראש ישיבה פסק בבית דין של מטה, שזה יוציא אותו מגיהנום, אז כך פוסקים בבית דין של מעלה.

ר' יהודי, מה מונח לפניך עכשיו? יש לך דבר שרק אתה והקדוש ברוך הוא יודעים מה אתה עושה, אף אחד לא יודע. תעשה קידוש השם, יוציא אותך מגיהינום, איזה זכות מצווה שאין כמותה, עד שמרן שר התורה רשכבה"ג אמר שהוא אוחז שאסור לו לאכול לפני זה, כמו מצוה דאורייתא, עד כדי כך, ששמעתי מתלמידי חכמים מופלגים, אומרים שפשוט ככה. אבל גם אם אחד כן יאכל קודם, אבל להזדרז יש מצווה לפניך, צריכים לעשות מוקדם, ובעזרת השם נזכה מה שיתרבו עושים לכבוד שמיים, יהיה קידוש השם, יתגדל ויתקדש שמה רבא.

לתרומות והנצחות ניתן לתרום בנדרים פלוס ע"ש אוצרות פרי חיים או מספר הטלפון 03-763-0585 קוד 1979 – שלוחה 4
להערות והארות ולקבלת הגליון ניתן לפנות למייל – s31626532@gmail.com

לתועלת הרבים ניתן להאזין לדברים על פרשת השבוע מרבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה,
ע"י יבדלה"ט החברותא שליט"א כמידי עש"ק בקו אילת השחר שמספרו 0799-555-555 שלוחה 6.

בס"ד

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שבעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

זמז פרישה ממלאכה
ב"כ 4:22

פרשת וירא
◆◆◆
שנת תשפ"ז
◆◆◆
גליון 373

קול ה' בכח, קול ה' בהדר!

לשעה ולדורות

כבוד **המוראים החשובים שיחיו**, גליון זה מסתמא יבוא לידכם **"אחרי יום הדין"**, אך כמדומה שהדברים המובאים בעז"ה, **נוגעים "תמיד"**.
ויש מקום לומר, שאחד מהדברים **שבגללם מסבב כל המיבות, עשה שישנה תקופת "בחירות"** מפעם לפעם. חוץ מעצם הדבר שרצה הקב"ה לזכות את ישראל, **במצוה עצומה שאין כמותה**, כמו שהי' חוזר ואומר רבנו תמיד, היא **מצות "קידוש השם"**, ועוד סיבות.
יש ג"כ **דבר מיוחד בתקופה זו**, שרואים האיך שכל ראשי הישיבות והת"ח המופלגים, מדברים **דברי חיזוק יחודיים מאד**, היות שהיא **שעת "מלחמה"**, מוציא כל אחד **את "נשקו" המסוגן בתוככי חדרי לבו..** וממילא זוכים לשמוע **ישמות גדולים "באמונת חכמים", ובאמונה ודרכי ה'**, ובעיקר **בחובת המשמרות נפש למען התורה**, ודברים אלו לולא שהיו בדורות, **יתכן שלא היינו שומעים אותם לעולם.**

"חכם הדור"

מתי היינו שומעים את **"הקריאה הנחרצת" מפה קדשו של מרן פוסק הדור הגר"ז זילברשטיין שליט"א**, שקרא ושנה ושילש את לשון החינוך המופלא, על **חובת ועשית ככל אשר יורוך. שמי שאינו שומע ח"ו עשו חמור מאד.**
ופירש דבריו, **שזיכנו השי"ת לחכם הגדול שבדור הוא רבנו מרן רשכבה"ג ר' דבר לנדו שליט"א, וחובה לשמוע בקולו, וח"ו לחיפך.**

מעשי רב

וכן שומעים בינתיים **סיפורים מופלאים** מרבותינו הגדולים וזקני הת"ח, על **גדולי הדורות** בדורות קודמים, דברים **שנפתח הלב** לספר, רק בעידן שכזה.
ולמשל עובדא מופלאה שסיפר **הגאון רבי נתן זוכובסקי שליט"א** [מראשי ישיבת "נאון יעקב" ומרבני "הגל התורה" ותלמיד רבנו מכפר סבא] שכאשר למד בישיבת חברון, ראה כשהגיע **מרן הגאון רבי אהרן כהן זצ"ל ראש ישיבת חברון**, להצביע בקלפי. ועמדו בתור הרבה אנשים לפניו, והי' בחור שפנה לכל א' מהממתינים, שיתן לר' אהרן להצביע לפניו, אך **ר' אהרן סירב בכל תוקף**, אני רוצה להיות ככל המצביעים, ולהמתין כמו כולם... **מוראיני!** כמה מוסר השכל ממעשה זוטר לכאו'...
וכהנה הרבה מאד **חדושים הנצרכים להעביר לדורות הבאים**, שלא יודע אם היו נשמעים כלל. **ברוך השם שזיכנו.**
ומה שסיפר **מרא דאתרא דבני ברק מורינו הגאון הגדול רבי שבח צ. רוזנבלט שליט"א** [יהזקהו הקב"ה] בשם חמיו **הגה"צ ר' יצחק שיינלזון זצ"ל**, שהורה לו **מרן החזו"א להצביע**, על אף שרבו המובהק **הגאון ר' יוסף דינקלס זצ"ל** הורה להיפך. **והתיר לשקר לו.** ועוד הרבה **מעשים מופלאים**, שמספרים זקני רבותינו ממה שחוו אישית במשך השנים, מתי היו נשמעים.

מעמדות "קידוש ה'"

עוד זאת זוכים בעקבות מצוה זו, **למעמדות "קידוש ה'" שאין כמותם!** ובפרט **המעמד "האדיר" שהתקיים בכ"ב**, ולבקשת רבותינו באו ונקבצו **כמאה אלף! בני תורה, לשמוע את קול ה' בכח, קול ה' בהדר**, אשרינו שזכינו לכך.
ובודאי כינום נפלא כזה, **שכולו אומר "כבוד שמים וכבוד התורה", עשה נחת רוח גדול מאד לבורא ית"ש**, [ואמינא מסברא שהוא **"עת רצון"** לבקש בזמן המעמד על צרכי הכלל והפרט].

כלל ישראל צריך "מעמדות"

וכבר ספרתי, שלפני כעשרים ואחד שנים, **נועדו רבותינו, רבנו זצוק"ל ויבלחט"א מרן גאון הדור ר' דב שליט"א ועוד גדולים וצדיקים**, ליסע "ליום אחד" ללונדון, בעש"ת.

ובערך כשבוע לפני ר"ה, **הי' בדעת רבנו זצוק"ל לבטל את הנסיעה** מציזי, [כמדומני מפני שלא רצה אף פעם ליסע **בשביל כסף..** עד שלפני אחת הנסיעות לארה"ב שמעתיו אומר לידידנו היקר – **שחובת הכרת הטוב אליו על שהנחה בצורה נפלאה את הכינום בכ"ב** – הרה"ג **ר' אליעזר סורוצקין שליט"א**, שאם במשך השבועיים שהוא שם, **יעשו דינר "אחד" הכי קטן.. בשביל כסף, הוא מבטל את "כל" הנסיעה.** וכמובן לא הי' מדובר על **המצב הנורא של דורנו כעת, שהוכרחו רבותינו נשואי משא הדור שליט"א להפוך את הנולה, להצלת "עולם התורה"**]. וביקשני אבלחט"א **ידידנו ר' יצחק לוינשטין ד"ל** לבוא אתו לגבעת רוקח אל **יבלחט"א רשכבה"ג מרן ר' דב שליט"א** למסור לו את ההלטת רבנו.
וזוכרני כמו היום, האיך **שמיד בשמעו את הדבר, לקח ניר ועט**, ורשם כמה שורות למסור לרבנו זצוק"ל. ותוכן הדברים הי', **שחסר מאד בכלל ישראל "מעמדות גדולים" המביאים הרבה מאד חיזוק** וכו'.

חיזוקים גדולים

וכדרכו של רבנו, כשמסרנו לו את הדברים **"ביטל דעתר"** והסכים לנסיעה, [אך התנה **שבנוכחותו** לא ידברו על כסף, וראינו בזה **השגחה מופלאה**]. ובאמת בבואו ללונדון, היו שם **מעמדות חיזוק נפלאים מאד.** עד שאחד המעמדות הי' במיוחד **ל"ילדים"** והתרגש מזה רבנו מאד, **וראה בזה חיזוק מיוחד. ובנסיעות אח"כ לארה"ב אמר לעשות ג' כ מעמד מיוחד כזה, לילדים לבד.**

ענוה מופנת..

[ואף שאין נוגע לכאן, אך נזכרתי דבר שבדאי לספר, בהיות רבנו **"בבורו פארק"** והכינו בבקשתו, מעמד אדיר של **כאלפיים וחמש מאות "ילדים" באולם ענק.** העמידו באמצע **בימה גבוהה, עם כסא ושולחן לרבנו לבד**, כדי שכולם יראוהו.
ואחרי הכינום, כמדומני כשכבר חזר לאה"ק, אמר **שכשישב שם "לבד" על הבימה, הרגיש את עצמו** – אני פוחד לחזור על המילה שאמר, לכן רק נרמוז – שאמר את **מי שכתוב במשנה באבות בשבעה דברים.. החיפך מחכם!**
ושאלתי, **וכי זו פעם ראשונה** שהראש ישיבה יושב על במה? השיב, בדרך כלל **יושבים עוד רבנים, אבל כאן היתי לבד!** ואז הרגשתי...
רבותי, **המעות נקוות בעיני בעת היזכרי דברי ענוה נוראים אלו..**]

מאן "מלכי – רבנן"

והנה אנו רואים **דבר פלא גדול**, שבמשך הדורות, עוד בחי"ל, **הוו עומדים בראש מערכות הבחירות, גדולי וענק הדור**. מה שמפורסם, **מרנא החפץ חיים זצוק"ל ומרן הגרי"ז זצוק"ל** ועוד, ואח"כ בארץ הקודש **מרן החזו"א זצוק"ל ואחריו המשיכו מרן הסטייפלר ומרן בעל האבי עזרי וכל רבותינו ענק הדור זצוק"ל.**
ומקום הי' לשאול **על מה הצרכו גדולי הדור, שאין לדם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה**, לצאת ולפעול ולהשקיע כוחות עצומים במערכה זו, **ולא מספיק באותם העוסקים בצרכי ציבור באמונה**, שיפעלו ויעסקו בכך. [ושמעתי פעם **הגדרה יפה ממורינו המשגיח הגה"צ ר' חזקי' מישקובסקי שליט"א**, כמה **דפי אילת השחר הפסדנו...** בגלל זה].

ארי של "אש"

ומסתמא **הרבה הסברים** יש לכך, אך נתעורר לי סברא אחת, ואשמח אם יסביכו עכי **הקוראים היקרים שיחיו.**
מצינו בחז"ל הק', שככל **שהטומאה גדולה יותר**, צריך כוחות יותר חזקים כדי להדחיקה. ולמשל שמעתי **מאאמו"ר שליט"א** [**שזכה לחיות מגדולי תלמידיו ועושי דברי של רבנו זצוק"ל**], בשם **המהר"ל**, למה כשביטלו חז"ל הק' את **היצר הרע של עבודה זרה**, נפיק **כי גורא הנורא** [כמין ארי קטן של אש] **מבית קודש הקדשים, וכי שם ח"ו ה' היצר הרע של ע"ז.**

פרשת השבוע – אפרו של יצחק צבור

כתוב בסוף התוכחה [ויקרא פכ"ו פסוק מ"ב], וזכרתי את בריתי יעקב וגו', ופרש"י למה לא נאמרה זכירה ביצחק כי **אפרו של יצחק** נראה לפני צבור ומונה על המזבח. העירו הרי גם **דמותו של אברהם ויעקב חקוקות במרכבה**, ולמה נאמר בהם זכירה.
השיב רבנו דבאמת **וכי יש שכחה לפניו ית' ח"ו, הרי הקב"ה זוכר את כולם תמיד**, ומה צריך לזכירה כלל, רק הכונה **שזוכר את זכות העקידה של יצחק**, וזה רק ביצחק.

ומבאר **המהר"ל** שכנגד כח הטומאה, **צריך כח חזק כנגד**, ולכן כל זמן שהי' היצר הרע של ע"ז חזק מאד, הי' **כנגדו בבית** "**קדש הקדשים**" **ארי של אש**! שהוא הי' הכח כנגדו, ועתה שנתבטל היצה"ר, **כבר א"צ את הארי של אש בקה"ק**, ע"כ.

ועל דרך זה י"ל, כי היות **שגדול כ"כ היצר הרע שבא למנוע ולהפריע, במצוה העצומה של** "**קדוש ה'' הבאה לפנינו**. אין ברירה, **והחידים שיכולים ללחום כנגדו, הם רק "האריות של אש", והם ענק הדור, שבכל דור ודור**, אותם תלמידי הכמים שהגדירום חז"ל בסוף הגיגה "**שכל גופם אש", דוקא אלו שספונים ומזומנים בתוככי "עומקה של הלכה" יומם ולילה בלי הפסק, הם** ורק **הם** יוכלו לנצח במערכה הנוראה שמעמיד השטן כנגד.

המצוה "הגדולה ביותר"

ושהמצוה הזאת של **קידוש ה', היא גדולה ועצומה, שאין לה אח ורע**! כבר הבאנו מעט **ממה ששמענו מרבנו זצוק"ל**, ורואים את זה ג"כ בחוש, שכמדומני **שאין דבר שבקדושה אחר, שקמים כנגדו כ"כ הרבה מתנגדים ומפריעים**. זה בא באיצטלת "**הקנאות**"... וזה בא באיצטלת "**המבין**...", וכהנה רבות עד בלי די. נו, האם לא נאמר ע"ז "**מאויבי תחכמני**", הרי אם השטן שם **כ"כ חזק אל כל כובד משקלו, מכל הכיוונים, לבלבל ולסלף.. העיקר למנוע את הקידוש ה', האם אי"ז אומר דרשני.. שכאן מונח "המוקש" שלו, ומזה הוא רועד מפחד...**

ממילא יש להבין, למה **דוקא גדולי ואדירי הדורות**, נצרכים לעמוד בראש המערכה, ולנהל את מלחמת הטוב ברע.. **מה שלא נוכל כלל בלעדיהם**.

ורצוי "לרב אחיו"

ובמחילה, אומר **הרגש** שעלה במחשבתי בימים אלו. הנה הגמ' אומרת על **מרדכי הצדיק, מה שכתוב ורצוי "לרב אחיו"** שפירשו ממנו מקצת סנהדרין..

והנה הרי מרדכי הצדיק **ידע את זה**, ולמה לא עזב מיד את ההתקרבות למלכות, וירוץ חזרה לבית מדרש? **אתמהה!**

התירוץ כנראה, מרדכי ראה "**שאין אחר שיעשה את זה" וכעת כל משקל חדור מונח עליו**, וכפי שרואים שזימן הקב"ה את כל החצלה דרכו, [וגם **לא עזב לרגע מרעם את התורה**, עד שהי' **באמצע שיעור בחל' קמיצה** כשהגיע המן הרשע], ממילא **מה איכפת לו מדעת מקצת חבריו, הרי כעת זהו חובתו!**

ולמעשה **זכה מרדכי להיכתב לדורות עולם**, ושמו נזכר **בחיל ובגיל.. לדורי דורות**, מה שלא זכו חבריו בסנהדרין, כי **הוא עשה את "רצונו ית"ש", וכשזה התפקיד, אין אף אחד בעולם שיזיזנו**.

מפקירים עצמם עבור הכלל

וכך הם גדולי עולם, **שמפקירים את כל עצמם וישותם**, ואת שעות היקרות שלהם בשביל כלל ישראל, כי **ברגע שהטיל עליהם הקב"ה את "אחריות הדור" זהו חובתם, ויפעלו בכל הכח**.

וכי לא שמענו את רבנו **בוכה בדמעות שליש**.. על הביטול תורה הגדול שנגרם לו, עקב אחריות ומשא הדור, אך **מאותו רגע שהבין "שאין מי שישא", לא עזב לרגע**.

האיך אפשר להשאיר יהודי בצרה

ונזכרתי **בדבר מעניין**, שנוגע קצת.. פעם ישבתי בחדר הגדול, בבית רבנו, [היכן שמתפללים], ורבנו הי' בחדרו **שקוע בסוגיא**. ודפק מישהו בדלת הבית. הלכה **הרבנית הצדקנית ופתחה את הדלת**, וכמובן מישהו ביקש להיכנס.

נעמדה הרבנית בפתח החדר הגדול, ואומרת לי אבלחט"א כך, **אני לא יודעת מה לעשות? אם אני מכניסה מדאי הרבה, אומר לי מה את רוצה שאני אשאר עם האריך? אך כששומע שדופקים ולא מכניסם, הוא מתפלא, היתכן יהודי בצרה, ולא מכניסים? וחוזרת ואומרת בכאב ובספק גדול, אני לא יודעת מה לעשות...** אלו הם גדולי ישראל, **לב האומה**.

"אחריות הדור"

ובענין זה של **נשיאת "אחריות" הדור**, רצוני להרחיב מעט. ביומי בחורי, זכיתי לשמוע שיחות **מרשכבה"ג מרן הגרא"מ שך זצוק"ל**, [וכפי שראיתי כמה טרה **סבי האגון הצדיק רבי יוסף אברהם** וזקף **זצ"ל** לילך מדי שבוע, גם בתקופת חולשתו הגדולה, וכל פעם הי' מבקשני לראות **אם יש מודעה בידחי כלה** על השיחה], והיו הדברים **מבעירים הלבבות לתורה אמונה ומדות טובות**.

פעם אחת **באמצע השיחה** התחיל **מרן ראש הישיבה לבכות בדמעות**.. על כך **שבקבוצים אוכלים שפנים**. וכשחזרתי הביתה סיפרתי **לאמי מורתי תחי'** את הדברים, והוספתי **שלא הצלחתי להבין, מה כ"כ מעניין את מרן מה שעושים בקיבוץ**.

השיבה א"מ תחי' [עם **טעם האמונת חכמים שינקה מבית אביה הגדול**], **הרי הם יהודים**! ותו לא. ומאז התחלתי **להבין מעט, מהו לב האומה, לב מנהיג הדור**, כל אשר **נשמת יהודי** באפו, הרי הוא חלק **מהספינה הגדולה**, לא משנה כיצד הוא נראה, והיכן הוא גר, אם יהודי הוא, **הריני "חייב באחריותו", ולבבו נשבר** על אותם **נשמות טועות הרחוקות** רח"ל.

דמעות של "אושר"

וכך הי' אצל **מו"ר רשכבה"ג מרן בעל אילת השחר זצוק"ל**, כשסיפרתי לו פעם, אחרי שחזרתי מביקור במקואות בדרום, שאמר לי רב אחד שיודע על **כעשר משפחות מקיבוץ חילוני ששומרות על "שחרת המשפחה"**, התחילו **עיניו זולגות דמעות מאושר**.. בהתרגשות עצומה, והרגשתי שהבאתי לו עכשיו **בשורה נפלאה שאין כמותה**! זהו לבן של ישראל.

ער נעמט אחריות?

ואם ארצה להרחיב, יכלה הגליון והדברים.. אך אביא **הזמא אחת שנוגעת לנו כעת מאד!**

בתקופה הסועדת סביב "**חוק טל**" [שמיותר לציין כמה כל אותם מבינים... שסברו **שהמשקפים שלהם רואות יותר טוב** ממנהיגי הדור... מתגעגעים מאד לחוק זה], בא **שליח ת"ח** עם מכתב מא' מזקני הדור זצ"ל עם **עצה מפוימת** סביב ענין זה, ואינני יודע מה הי' כתוב שם, אך אחרי כמה רגעים משמיים רבנו לקרוא את המכתב [והשליח כבר יצא], **התבטא רבנו מעומק עומק לבו.. אומרים עצות.. אבבעך ער נעמט אחריות? פי' אבל האם הוא לוקח אחריות?!**

ולא שייך **להעביר בכתב את מה שהרגשתי** באותו רגע, האיך שהורגש בחלל החדר **חרדה נוראה של "לב האומה", שנטל על עצמו "אחריות מלאה על כל יחיד ויחיד מבני התורה, שחז"ל לא ילקח לצבא** רח"ל", ואינני יכול להמשיך.

וחובה להזכיר את **אותו יחיד!** שהבין היטב את דעתו הרחבה של רבנו. האי **גברא רבא האגון הצדיק רבי חיים שאול קרליץ זצ"ל** שכשבאתי ביחד עם **המשגיח הגה"צ ר' חזקי' מישקובסקי שליט"א** להחתימו על מכתב חיזוק **למי שפעל ועשה בכמירות עצומה בשקט**.. למען הגזירה, **יידנו הנעלה הרה"ג ר' מרדכי קרליץ שליט"א**, שישב "**מאות שעות**" בלי גומא עם יבלחט"א רבנו בחדר סגור, **על כל פרט ופרט**.

ורדפוהו, **אותם**... וכתב לו רבנו מכתב חיזוק, וביקש שיצטרפו עוש. כשלקח רבי חיים שאול את העט לחתום, **התחיל לרעוד כל גופו, וזעק מעומקא דליבא כנגד אותם הכמים**.. ועליו ראיתי שמבין לעומק אחריות רבנו.

טרח לילך לחזק..

ואם הזכרנו את **ר' מרדכי הצדיק**, אספר שביום ששי אחד אחה"צ, ביקשני רבנו **ליסע לר' מרדכי הביתה**, ולפני שעלה את **השלש קומות**! עליתי לבדוק אם הוא בבית, **ולא היה**, וסמרתי בבית שרבנו נמצא למטה, ורצה להעלות. [ע"ד **הרמב"ן** בתחילת הפרשה, שיש **ביקור בלי מלים, רק לחזק**].

סמך ידיו

וכן **רשכבה"ג פוסק הדור מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, כשבקשו רבנו לעבור על החוק**, ראה כמה הדברים בנויים על **פרטי פרטים בדקות העיון והמחשבה**, והשיב לרבנו **שאיננו מסוגל** להקדיש ב"כ הרבה זמן לכך, "**סומך בשתי ידיו על רבנו, שכל מעשיהם בתכלית הנקיות ושהר הלב**".

אין הספר למי שלא מבין...

ונסיים את הנושא בדבר אחד, שביקש אז **יידנו חיקר הרה"צ ר' ישראל רנד זצ"ל** מרבנו שיוציאו "**הכברה**" על החוק, וכך אולי ירגיעו את הרוחות. אך אמר רבנו **שלא יבינו... ורק בעיות יוציאו**.. וכן ראה בחוש כשביקש יידנו חיקר ר' יצחק לוינשטיין ז"ל מרבנו לשמוע את א' מזקני הדור, **ובענותנותו כי רבה, חלך רבנו אצלו**. ולאחר ששמע רבנו את כל דבריו, קרוב לשעה! אמר שלו, ויצא, והי' **לפלא** שלא ענה כלום. אמר רבנו בבית אה"כ, שראה **שלא מבינים בכלל מה שכתוב בחוק.. ומה יש לענות..**

הוא עשנו ולו אנחנו

האיר השי"ת עינינו בשיעור משניות לע"נ רבנו, לראות **ברבנו יונה** על המשנה בסוף פ"ד דאבות, שמאיר לנו **פירוש חדש במזמור לתודה**, ונזכה את הרבים בדבריו הק'.

וז"ל **הוא היוצר הוא הבורא** וכו'. והיוצר הוא תחלת מעשה, ובורא גמר המלאכה. ואיננו כמו עשיית הכלי כי אחר שנגמר אין צריך לעשותו, **אבל האדם בכל עת וזמן צריכין לבוראם**.

כמו שאמר דוד המלך ע"ה תהלים (ק' ג') **דעו כי ה' הוא אלקים, הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, ר"ל כי אנחנו צריכין לו בכל שעה ורגע**, עכ"ל.

"אוהבים דבריה" – מכתב לחיזוק בימי שישי הקצרים

היות שבעוד כמה ימים יזיזו את השעון הקיץ לשעון חורף, ויש חשש שיקשה לקבל חצי שעה לפני השקיעה להזהר ממה שאסור לעשות בשבת. בכן באנו לעורר שבכל אופן ישתדלו שגם אז יפסיקו מלעשות דברים שאסור לעשות בשבת. ובזכות שמירת שבת יזכו לכל טוב ברוחניות ובגשמיות.

כ"א אלול תשס"ח לפ"ק **א. י. ל. שטיינמן**

לתרומות לחפצת הגליון השבועי ולקבלת הגליון ניתן לפנות למס' 055-7600953 וכן בקובץ השבועי "אוצר הפרשה"
או למייל לאורו נלך s31626532@gmail.com וכן ניתן להשיג את הגליון מודפס ברש"י 14 קומה ב' ליד הדלת

לתועלת הרבים ניתן להאזין לדברים על פרשת השבוע מרבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה.
ע"י יבדלה"ט החברותא שליט"א כמידי עש"ק בקו אילת השחר שמספרו 0799-555-555 שלוחה 6.

בס"ד

אמתחת בנימין

רשימות עובדות והנהגות כפי שנשמעו
מפיהם של גדולי ישראל שליט"א

במחיצת רשכבה"ג רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א

בשב"ק פרשת נח תשפ"ז - גיליון מס' 99

רבנו: **לחגבים הטהורים יש סימני טהרה, אבל יש להם עוד סימן אחד ששמו חגב. האור החיים** (ויקרא פי"א פכ"א) **מספר שהיה בזמנו אנשים שנכשלו באכילת חגבים טמאים, אף על פי שהיה להם סימני טהרה, אבל לא היה שמם חגב, ולכן אנשים נכשלו בזה. וזו גם הסיבה שאנחנו לא אוכלים חגבים, כי אין לנו מסורת על שמו חגב. רק לתימנים היה מסורת על זה.**

פעם היה להם על זה מסורת, היום אני לא יודע אם יש להם על זה מסורת, ייתכן שעדיין יש להם עד היום מסורת. אבל לנו אין בזה מסורת.

על עצם הדבר של חגבים טהורים, יש קושיה גדולה, דבתוס' בחולין (ס"ו, א) **כתוב שאינם צריכים שחיטה. ותמוה, מה היה הסק"ד, והרי אין לחגבים קנה ווושט, ואם כן היכן היה שייך שיהיה בהם שחיטה.**

שאלו: האם נח יכול היה להקריב חגבים. רבנו: **הוא יכול להקריב כמו שכל דבר הוא יכל להקריב, נח היה יכול גם להקריב עגבניות. אבל בתורת קרבן זה לא נחשב, היות וקרבן זה רק בבהמות וחיות.**

אותו דבר גם כן מצינו אצל מנוח שהקריב מנחה להשם, ולא הכוונה מנחה כפשוטו, שהרי מנחה תמיד זה סולת עם שמן, ומנחה זו רצו לתת למלאך לאכול קודם שידעו שהוא מלאך, וכי מכבדים בן אדם לאכול סולת עם שמן, אלא על כרחך שהיתה מנחה זו דבר שראוי לאכילה, ונמצא אם כן, דמה שהקריב מנוח לא היה זה בתורת קרבן, רק בתורת מתנה גרידא להשם. דיברנו על זה בעבר. (ע' בגליון של חג השבועת תשפ"ה).

יש שני סוגי קרבן לבני נח, יש הקרבה שלו במקדש ויש הקרבה שלו בחוץ. בהקרבה שלו בחוץ היה לזה תורת קרבן, וזה הסיפור עם רבא כמו שכתוב בגמרא (זבחים קט"ו, א). **ועל ענין זה יש חידוש גדול שכתב גאון אחד, בספר מיוחד מאוד שכתב אותו גאון, שבו הוא כותב, דלמאן דאמר** (זבחים קט"ז, א) **דגוי יכול להקריב גם שלמים, אם הקריב הגוי את השלמים, יכול ישראל לאכול משחיטתו.**

ומלבד דיש על דבריו כמה קושיות, עצם הדבר שאותו גאון כתב צריך ביאור. שהרי לכאורה בלי החידוש הזה הבהמה היא נבלה, ואם כן נמצא דיש בכך איסור אכילת נבלה וטומאת נבלה לישראל, בין בשלמים ובין בעולה, ואם כן איך אפשר דכלפי דידן תהיה טומאת נבלה ומאידך זה ייחשב לקרבן, ולכאורה זהו סתירה מיניה וביה. ועוד יש לדון מדין קודשי עכו"ם, אך גם בדין קודשי עכו"ם יש נידון בגמ'. (זבחים מ"ו, א).

ודבר זה של אבר מן החי אצל גוי הוא דבר מצוי מאוד. כתוב בגמרא בחולין (ל"ג, א) **דבני מעיים של הבהמה והקנה והריאה, יש בהם איסור אבר מן החי, משום שבאמצע השחיטה כבר נחתכים מן הבהמה ויוצאים בחיים.**

ואיסור זה של אבר מן החי לא פוקע גם אחרי השחיטה. ואם כן, הישמעאלים ששוחטים את הבהמה, הרי בני המעיים נחתכים קודם גמר השחיטה, ונמצא שבאכילת הבשר שלהם הם אוכלים את אותם איברים ועוברים בזה על איסור אבר מן החי. אך הנוצרים שהורגים את הבהמה לא עוברים על אבר מן החי כי הבהמה מתה כאחת. אך מאידך, הנוצרים עובדי עבודה זרה בשיתוף, מה שאין כן הישמעאלים הם לא עובדי עבודה זרה.

ונמצא נפק"מ למעשה לענין למכור בהמה לגוי, שאף שבהמה שנשחטה כדין שרי אף לגוי, וכמבו' בגמ' בחולין שם, ומשום דליכא מידי דשרי לישראל ואסור לגוי, וא"כ כל בהמה שחוטה אפשר למכור להם, אבל אם הבהמה נפסלה, הרי הדבר תלוי מה קרה, שאם הבהמה התנבלה בשחיטה, א"כ אין כאן היתר של שחיטה, וא"כ אסור למכור את הבני מעיים, אבל אם הבהמה היא טריפה, שבזה היה היתר שחיטה להפקיע את הבהמה מתורת נבילה לישראל, א"כ יש כאן מי איכא מידי וכו', ושרי אף לגוי, וד"ז מבו' בפוסקים (עי' תבו"ש יו"ד סי' כ"ז סק"ה, אולם עי' פר"ח שם סק"א שנקט דלדינא קי"ל דמותר למכור בני מעיה של בהמה לגוי, ועי' הג' רע"א שם).

כמות החגבים שהכניס נח לתיבה

שאלו: כמה חגבים טהורים הכניס נח לתיבה. רבנו: **כל מה שהביאו בטהורים שבעה שבעה, ובטמאים איש ואשתו, היה זה דווקא בבהמות ובחיות, אך ביחס לחגבים שהם שרץ, לא היה שיעור כמה להביא ויכל להביא הרבה מהם.**

חיוב מזוזה בתיבה

שאלו: לו יצוייר, ויהיה תיבה שוב, האם זה חייב במזוזה. רבינו: **זו שאלה שלא מתאים לשאול, אבל יש דין שבית בספינה פטור ממזוזה,** (ע' רמב"ם פ"ו ה"ט). **וא"כ אולי לתיבה יהיה דין של בית שבספינה.**

שאלו: האם שייך להגדיר זאת כדיורין בע"כ, דהדין הוא שפטור ממזוזה, דלא שייך שם דירה לשיטת ר"י (יומא י', א) בדיורין בע"כ, וכמו שפטר שם לשכת הפלהדרין מה"ט. ואם כן דיור כזה, שעניינו להינצל ממבול, האם נחשב כדיורין בע"כ. **זה גם דיורין שנכנס מחמת ציווי ה', אך לאחר שהקב"ה ציוה, יש לו גם רצון שלו, להיכנס לתיבה, ונמצא שזה גם דיורין של אונס ורצון יחד, ויהיה חייב במזוזה.**

ומעוד מקום יש לדון, שאולי נח לא התכון לזכות בעצים של התיבה כלל, ואם כן התיבה כלל לא היתה שלו, ואע"פ שיש דין אומן קונה בשבח כלי, (ב"ק צ"ט, א) **מ"מ אפשר להתכוון שלא לזכות ביצירתו, וא"כ גם מטעם זה אינה חייבת במזוזה, וכמו דר בבית של הפקר.**

והנה, מצינו שתיבת נח נעבד ממנה לע"ז, וכדכתיב גבי סנחריב (מ"ב י"ט ל"ז) **"והוא משתחוה בית נסרוך אלוהיו", ואמרו** (סנהדרין צ"ו א') **שהיה זה קרש מתיבת נח שעבד לו, ויש לדון אם נאסר בהנאה או לא, ואי נימא שנח זכה בתיבה, א"כ הרי בניו יורשים אותו וכן בני בניו עד סוף העולם, והרי זה שותפות של כל העולם, וא"כ יש לו שותפות בזה ויכול לאסור, ואם לא זכה בתיבה הרי היה חפץ של**

הפקר, ותלוי בדין חפץ של הפקר אי שייך בו אין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

מהיכן ילפינן סימני טהרה

שאלו: כת"ר הביא כמה פעמים, מה שמבואר בתוס' בחולין (ס"א, א ד"ה כל), שכתבו שיש לנו מסורת על סימני טהרה של עופות מנח. והאם זהו סתירה למש"כ רש"י בפרשה (ז', ב') דנח ידע מה הם הבהמות והחיות הטהורות, משום שלמד תורה. רבינו: **אה"נ זה מחלוקת ראשונים.**

הריגת בהמה גוססת

שאלו: במה שנאסר על האדם להרוג בהמות לצורך אכילה, האם גם בבהמה גוססת היה הדין כן. רבינו: **גוסס הרי הוא כחי, וא"כ בפשטות היה הדין שאסור נטילת נשמה גם בבהמה גוססת.**

מו"מ בדברי רבינו שליט"א מהרה"ג רבי משה חליוה שליט"א

בעובדא דסוכה (מ"ח ב') בצדוקי שניסך ע"ג רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהם

סוכה (דף מ"ח ע"ב) ת"ר מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן, ואותו היום נפגמה קרן המזבח והביאו בול של מלח וסתמוהו לא מפני שהוכשר לעבודה אלא מפני שלא יראה מזבח פגום, וכו' ע"ש.

וברש"י (שם ד"ה נפגמה קרן המזבח) כתב וז"ל ע"י אבנים שזרקו בו, ע"כ.

ובגליון **אמתחת בנימין** (גליון צ"ז) הביא דשאלו לרבינו הגדול מרן **הגר"ד לנדו** שליט"א דמנ"ל לרש"י ז"ל לפרושי שהיה זה מחמת אבנים והא לכאורה הוו התם רק אתרוגים (וכמבואר בלישנא דגמרא). והוסיפו דבהר המוריה כתב דשני מעשים היו באותו היום, ומרן שליט"א אמר דזה מחודש לומר כן וקמוסיף דאין מובן היאך זרקו אבנים ואטו היו רוצחים ול"ש התם דינא דרודף דקנאים פוגעים בו, ואשר לכאורה עשו זאת פראי אדם ולא כולם. ואמרו קמי' מרן שליט"א דבאחד הספרים כתב שאותו צדוקי היה אפיקורס והיה הוראת שעה להרגו. ואמר מרן שליט"א דאין מובן דהרי לעם אסור לעשות כן מבלי שיהיה הוראת בית דין והיאך עשו כן מעצמם, וע"ש בכ"ד.

והנה במאי דמתמה מרן שליט"א דאין מובן היאך זרקו אבנים ואטו היו רוצחים וכו' ושוב אמר דלכאורה עשו זאת פראי אדם ולא כולם. איכא לאתויי תנא דמסייע לדברי מרן שליט"א דביומא (דף כ"ו ע"ב) איתא אמר ר' אבא ואיתימא רמי בר חמא ואיתימא ר' יוחנן אין מנסכין מים בחג אלא בתמיד של שחר ממאי מדקתני וכו' וכו' אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא ולמנסך אומר לו הגבה ידך שפעם אחת נסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן שמע מינה, ופירש"י (שם, ד"ה באתרוגיהן) וז"ל למה לי למיתני באתרוגיהן אם לא בא ללמדינו שניסוך המים אינו אלא בשעת נטילת לולב, ע"כ. ובתוספות ישנם (שם, ד"ה ורגמוהו) העירו בזה מהא דאנשי ירושלים היו נוטלים כל היום אתרוגיהן בידיהן וייושבו וז"ל מסתמא לא היו בעזרה בשעה שתמיד של בין הערבים קרב שלא היה זמן תפילה, ע"ש. אכן בהגהות הרש"ש ז"ל אייתי לדברי התוס' וכתב ליישב זה באופ"א וז"ל ול"נ דאנשי ר"ל חשובים וצדיקים כמו שפירש"י ר"פ שלח. והכא אמר כל העם, עכ"ל. והוא כדאמר מרן שליט"א דלכאו' עשו זאת פראי אדם, ודוק היטב.

מיהו בחזון יחזקאל על התוספתא בסוכה (פ"ג ה"ה) כתב אמ"ש התם להך עובדא דצדוקי (ביאורים, ד"ה ורגמוהו כל העם באתרוגיהן) וז"ל כל העם כאיש אחד קנאו קנאת ה' צבאות וירגמוהו באתרוגים וימיתוהו, כי הצדוקים והבייתוסים הם האפיקורסים שהיו בדין לאבדם ביד ולהורידם עד באר שחת בהיותם מסירים את העם מאחרי ה' (מיי' הלכות עכו"ם ראש פרק י') ע"כ, וע"ש, ויש לדון בזה).

ועי' בספר בניהו להגה"ק מהרי"ח ז"ל דבחי' סוכה (שם) כתב בתו"ד וז"ל ועוד נ"ל בס"ד כי הם רצו להרגו אך אם היו מביאים אבנים להדיא להרגו לא היו מניחים אותם החכמים לכך הביאו אבנים וסלעים קטנים כמו כדורים של קנה שריפה וקשרום בעוקץ האתרוג וזרקו האבנים בו והחכמים כשראו זורקים בו אתרוגים לא מחו בהם כי אמרו באתרוגים לא ימות ולא ידעו שתלוי וקשור בהם סלעים קטנים שיש בהם שיעור להמית, ולכך נפגמה המזבח, עכ"ל. ומשמע מדבריו דס"ל דלא היה זה ע"ד חכמים וכמ"ש מרן שליט"א.

עוד יל"ד אם איכא לדיוקי בדברי רש"י ז"ל דגמ' קאתיא למימר דרגמוהו העם באתרוגיהן אך לאודועי לן זמן דניסוך המים אך אה"נ מסתברא לי' לרש"י ז"ל דהרגימה עצמה היתה (אף) באבנים דאל"ה היאך נפגמה קרנו של מזבח מאתרוגים אשר אינם קשים כולי האי.

ומה שאמרו קמי' מרן שליט"א דבהר המוריה מבואר דהיו שני מעשים וקאמר מרן שליט"א דזה מחודש לומר כן, הנה לכאורה המכוון בזה דבגמ' גופא נראה דהא דואותו היום וכו' הוא המשך להעובדא דצדוקי. ותו איכא לאתויי בזה מ"ש ביפה עיניים עמ"ס יומא (דף י"ט ע"ב ד"ה י"א) עפי"ד הירושלמי ביומא וסוכה אי עובדא דהצדוקי בסוכה איהו צדוקי דיוה"כ ופרה וע"ש הצדדים שבזה ונ"מ את"ל דאיכא למימר דהא דואותו היום וכו' הוי עובדא חדתא, ודוק היטב.

שוב נתבוננתי דשי' רש"י ז"ל הוא דחדא מעשה הוה וזהו לפימ"ש בזבחים (ס"ב א') דתניא אותו היום נפגמה קרן מזבח והביאו בול מלח וסתמוהו וכו' ופירש"י (שם, ד"ה אותו היום) וז"ל שנסך כהן צדוקי מי החג על רגלו ורגמוהו כל העם כדאמרינן בסוכה (מ"ח ב') ע"כ, ומרהיטת הדברים מתבאר דס"ל דחדא מעשה הוא, וק"ל.

אחר הדברים האלה שש אנכי דמצאתי בעזה"י בערוך לנר עמ"ס סוכה (שם, ד"ה ורגמוהו כל העם באתרוגיהן) דמייתי להא דיומא (כ"ו ב') דדייקי מינה דמנסכין רק בתמיד של שחר. ומקשי עלה דבקידושין (ע"ג א') נקיט ג"כ גבי ר"ז הך לישנא רגמוהו כ"ע באתרוגייהו ומאי קמ"ל התם, ותריץ דבירושלמי פשיט"ל דהצדוקי מת מהרגימה ממאי דמסתפק אי הך צדוקי שנתן קטורת מבחוץ והכניס בפנים שמת הוי האי צדוקי דהכא ופשט כיון דאותו צדוקי מת ביוה"כ והך דהכא ג"כ מת ע"כ שנים הוי, וצ"ב מאין פשיטא שמת מהרגימה, והא ר"ז שרגמוהו באתרוגים לא מת, מינייהו (דהא עובדא דהויא בבבל הוי ור"ז נסתלק באי"י כדמוכח במוי"ק דף כ"ה ע"ב) וכ' ליישב זה בהקדים מה דצ"ב מנ"ל לרש"י ז"ל (דמייתינן לעיל) שזרקו אבנים אצדוקי ובהכרח דהוא משום שאתרוג אף שגדול הוא ביותר מ"מ פרי רך אינו יכול לפגום דבר קשה וכש"כ שלא להרוג אדם ומוכרח שהמזבח נפגם מחמת שזרקו על הצדוקי גם אבנים משא"כ בעובדא דר"ז, וקמסיים הערוי"נ וז"ל אכן לפ"ז כש"כ שיקשה כיון שבהצדוקי ע"כ זרקו גם אבנים כדמוכח ממה שמת ע"י הרגימה וממה שנפגם המזבח א"כ למה נקט באתרוגיהן ולא נקט סתם ורגמוהו או שרגמוהו באבנים ולכך דייק הגמרא מזה שפיר שאתי לאשמעינן שאין ניסוך המים אלא בשחרית, ע"ש. ודוק בזה למאי דכתיבנא לעיל.

<u>הדברים נכתבו כפי הבנת הכותב, ולא היו לעיני מרן שליט"א</u>

גיליון זה נערך ע"י 'אוצר הפרשה': a169258235@gmail.com

לקבלת גלינות אמתחת בנימין: m0556788031@gmail.com

בעניינא דיומא

אחינו בית ישראל, הצילו הצילו! הצילו את עולם התורה, והאפשרות היחידה להציל, היא בהצבעה לאות ג'

כמאה אלף איש נקבצו ובאו לכינוס אדיר בפאתי ב"ב: במעמד מרנן ורבנן בראשם מנהיג הדור מרן הגר"ד לנדו שליט"א

מנהיג הדור רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א

וזו חובת ההשתדלות היחידה של כל יחיד ויחיד להצלת עולם התורה

ברשות מרנן ורבנן שליט"א

אני כבר אדם לא צעיר, ואני כבר נמצא כאן בארץ ישראל לפני שקם כאן השלטון הנוכחי, הייתי בן ישיבה צעיר כאשר השלטון כאן עמד עלינו, וכולנו כל בני הישיבות בשעתו חווינו בכאב עצום את השמד הרוחני שהשלטון השית על אלפי בני ישראל בעיקר מבני עדות המזרח, ובמשך השנים השלטון רדף את החרדים לדבר השם בכל מיני רדיפות, והצר את צעדיו בתחבולות שונות ומשונות, אבל מורי ורבותי, **עכשיו אנחנו במצב אחר, מצב איום ונורא, ואני זועק בכאב מעומקא דליבא, מעולם! מעולם לא היה כאן בארץ ישראל מצב כל כך איום ונורא כפי שאנו נמצאים בו כעת!**

מעולם לא נרדפו בני הישיבות ואברכי הכוללים כפי שהם נרדפים כעת השם ישמרנו, מעולם לא גזרו גזרות כל כך נוראות על לומדי התורה, מעולם לא באו בעלי אינטרסים שונים שהיו שונאים זה לזה וחברו יחדיו להכריז בקול ברור, רצוננו להשבית תורה ויהדות מעם ישראל בארץ ישראל, עפרא לפומייהו, **לדאבוננו המצב הוא, שברשויות יושבים אנשים שנולדו לתוך כפירה ורחוקים מהתורה ולומדיה כרחוק מזרח ממערב, וזוממים מזימות כנגד המשך קיום עולם התורה המפואר שנבנה בשמונים השנים האחרונות כאן בארץ אבותינו.**

ולכן, כל אחד ואחד שהמושג תורה והמושג עולם התורה קדוש בעיניו, ולא משנה מה מצבו הרוחני, לא יכול להגיד שזה לא קשור אליו. **האפשרות היחידה למחות על חילול התורה המתנוסס בראש כל חוצות, הוא אך ורק להצביע אות ג'. זו האפשרות היחידה ללחום את מלחמת השם למען כבוד שמו יתברך. וזו חובת ההשתדלות היחידה של כל יחיד ויחיד להצלת עולם התורה**

אחינו בית ישראל, הצילו הצילו! הצילו את עולם התורה, הצילו את כל עניני הדת והיהדות, והצילו את המשך קיומו של עולם התורה בכדי שהבנים והבנות שלכם יוכלו ללמוד במוסדות תורה כשאיפתכם הטהורה. והאפשרות היחידה להציל, היא בהצבעה לאות ג'.

המצב כל כך חמור, ולכן אני מרשה לעצמי לפנות גם לאלו שנמנעו מלהצביע לאות ג' במערכות הבחירות הקודמות, שובו לכם לאהליכם! החזיקו בעץ החיים, הצביעו ג', והצילו את עולם התורה.

אנחנו פונים לרשויות השלטון ולאחינו הרחוקים, **אין לנו חפץ בשלטון! איננו רוצים לפגוע בשלטון!** רצוננו אך ורק לחיות על פי תורה ושכל מי שחפצה נפשו בתורה יעסוק בתורה ללא שום חשש, אנחנו לא קשורים למפלגה כזו או אחרת, אנחנו נתמוך רק במי שיתן לנו את האפשרות לחנך את ילדינו לתורה וליראת שמים, להמשיך את חיי התורה, את קיום הדת והיהדות, ועיקר העיקרים, את בבת עינינו הישיבות הקדושות, משכן השכינה בדורינו

אני קורא מלב כואב אל התועים ומתעים אשר הקימו מפלגות שונות שאין דעת חכמים נוחה מהם, אנא ואנא! אל נא אחי תרעו! אל תפסידו קולות. אתם מזיקים לעולם התורה! וכל הטענות על כביכול דאגה לבני הישיבות מחד, או על כביכול דאגה לעמלים למחייתם מאידך, הם טענות שקר, כי אינכם אלא מפסידי קולות, **ואסור לתמוך במפלגות אלו שאינם אלא שקר ונזק! וודאי שאין מקום לרגשי קנאות שאינם נכונים - להצביע בעד מי שמתיימר להציל את עולם התורה, כאשר השקר ברור לכל!**

כשיש חובה שהיא על פי תורה, אין שום נפקא מינה גם אם יש צריך עיון, או קושיות או פירכות, כשזו ההלכה למעשה, החובה לקיימה במלואה, והחובה היא להצביע אות ג' ולהשפיע על אחרים בדרכי נועם. והנני פונה בזה לכל אחד ואחד, ובפרט לאברכי הכוללים המסולאים בפז, שכל אחד ישתדל לצרף לכל הפחות עוד קול אחד לרשימת ג', וראשי הכוללים שליט"א יעוררו על הדבר בהיכלי הכוללים.

תולעת יעקב אין כוחה אלא בפה, ומה נצרך הדבר בשעה קשה כזו, להתכנס בבתי הכנסיות בליל יום הבחירות קודם חצות הלילה, ולשאת תפילה וזעקה לאבינו שבשמים, **אנא השם הושיעה נא אנא השם הצליחה נא, שיעזרנו על דבר כבוד שמו יתברך, ולומר י"ג מידות של רחמים.**

ולבני הישיבות אנו פונים, השקיעו עצמכם בלימוד התורה. מרן ראש הישיבה הגאון ר' גרשון זצ"ל עורר על הלימוד במוצאי הבחירות, התאמצו בדבר, התגברו על הסקרנות, שובו לבית המדרש מיד לאחר קיום חובת ההצבעה, ואל תתעניינו בשום דבר.

השיבנו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך, עשה למען שמך וקדש את שמך על מקדישי שמך. וגאלנו מהרה גאולה שלמה למען שמך. ואמרו אמן.

מרן ראש הישיבה הגרב"ד פוברסקי שליט"א

אומרים שצריך להצביע ג' זה נקרא שהקב"ה אומר את זה

קודם הקרנת הדברים אמר חתנו הגאון הגדול רבי חיים פרץ ברמן שליט"א מר"י פוניבז': ברשות גדולי הדור, הראש ישיבה בחולשתו חושש שלא יהיה לו את הכח להגיד, אז הוא ביקש היום בצהריים לכנס את תלמידיו, שתלמידיו הם רבותינו, הגאונים הגדולים רבי ישראל אדלשטיין, רבי איתמר, רבי מנחם מנדל וולפא, ורבי מרדכי בונים זילברברג, הוא ביקש לומר בפניהם את הדברים, על מנת שיוסרטו ויוקרנו פה.

להלן תמליל התיעוד:

הגרח"פ ברמן: כל הרבנים שואלים עכשיו את הרב'ה שלהם, ר' ישראל אדלשטיין, ר' איתמר, ר' מנדל וולפא ר' מרדכי זילברברג, רבנים גדולים, אבל הם רוצים לשמוע מהרב שלהם מה התורה אומרת.

מרן שליט"א: מה שהקב"ה רוצה.

הגרמ"ב זילברברג: מצווה לקיים דברי חכמים, הראש ישיבה העמיד כאן יסוד שמי שאומר לנו מה שכתוב בתורה, עכשיו באנו לשמוע מה אנחנו צריכים לעשות ביום שלישי.

מרן שליט"א: **מי יודע מה שהוא אמר? רק אלו שלומדים תורה יודעים, בתורה כתוב כל מה שאמר.**

הרב זילברברג: ועשית ככל אשר יורוך, הראש ישיבה אומר לכל התלמידים שלו בכל מקום בארץ, הראש ישיבה אומר שחובה להצביע ליהדות התורה – ג'?

מרן שליט"א: כן.

הרב זילברברג: חובה?

מרן שליט"א אישר את הדברים והוסיף ביאור: למה? כי הם (א.ה. – חכמי התורה) יודעים מה שהקב"ה אמר, וזה אין שום חכמות, זה צריך לפרסם לכולם, **אם גדולי הדור אומרים הם יודעים מה שהקב"ה אמר.**

הרב זילברברג: והם אומרים?

מרן שליט"א: **אם אנחנו אומרים שצריך להצביע ג' זה נקרא שהקב"ה אומר את זה, אנחנו לא עושים לבד, כל דבר מה שהקב"ה רוצה.**

הרב זילברברג: מצווה לקיים דברי חכמים.

~~~

מרן פוסק הדור הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

מי שאינו שומע לגדול הדור ענשו גדול מאד

"כתב החינוך - [(מצוה תצה), על הפסוק (דברים יז, י): "וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ... וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ", וז"ל: "ובכלל המצוה גם כן לשמוע ולעשות בכל זמן וזמן כמצות השופט, **כלומר החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמננו**, וכמו שדרשו זכרונם לברכה: ואל השופט אשר יהיה בימים ההם - יפתח בדורו כשמואל בדורו"].

"והעובר על זה, ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה, בכל אשר יורו, מבטל עשה זה, וענשו גדול מאד, שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו, ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת".

זכינו אנחנו בדורינו לגאון עוזינו, ב"ה שזכינו לכך, הגאון רבי דוב לנדו שליט"א שהוא החכם הגדול, וכולו אש להבה.

נחזור על מה שאומר החינוך: 'ומי שאינו שומע לגדול שבדור – ענשו גדול מאד', זהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו.

נזכה כולנו יחד לשמוע לדבריו, ולקבל מה שאומר החינוך שמי שלא שומע – ענשו גדול מאד, ומי ששומע אשרי לו וטוב לו".

מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א

חובה קדושה היא על כל אשר נגע יראת השם בלבו לבוא לעזרת השם

ברשות רבינו הגדול שליט"א, ברשות כל ראשי הישיבה שליט"א, כל הרבנים, כל הקהל הקדוש הזה.

שמענו דברים ברורים, שמענו דברים ברורים שבוודאי צריכים להצביע רק לג'. ובכל זאת, אנחנו יודעים שיש אנשים ממורמרים, יש אומרים לא להצביע בכלל, יש אומרים שלהצביע עבור המפלגות אחרות שיש כאן. יתן להם כוח, **אף על פי שזה לא יהיה שום דבר, אלא רק הפסד בשבילנו.** אבל אנשים ממורמרים אומרים דברים כאלו.

רבותי, צריכים לדעת כמה דברים. **שאם חס ושלום יהיה מצב שיהיה לא פה ניצחון ברור אצלנו, יהיה חילול השם שאין כמותו. וחילול השם זה הדבר הכי גרוע.** וחוץ מזה, החילול השם הזה יגרום פיקוח נפש לנו. בגלל שכמו שכתוב בגמרא בשבת דף ק"ד, במילים אחרות אומר כך, הקדוש ברוך הוא אומר, אם אתם לא רוצים אותי, אני לא רוצה אתכם, ואני אסתלק מכאן.

אם יש חילול השם ולא דואגים לכבוד הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מסתלק, וזה פיקוח נפש, כל העולם כולו נגדנו, רוצה להחריבנו, ובלי הסייעתא דשמיא המיוחדת, אנחנו לא נוכל להתקיים. לכן חס ושלום, אם יש חילול השם, והקדוש ברוך הוא חס ושלום לא יהיה בשבילנו.

עוד צריכים לדעת רבותי, לא כולם יודעים, וכבר הזכירו את זה פה, **שלמעשה יש כוונה לצד השני לשנות את דרך החיים שלנו שאנחנו לא נהיה חרדים.** ואיך עושים את זה? מקלקלים ועושים רע לכל דבר שיש לנו. החריבו את החינוך העצמאי בדרגה מסוימת, שמעתי מה שהרבה דברים שהיו יכולים לעשות ולהציל יידישקייט, **הם גרמו מכוח תקנות שלהם שאין לחינוך העצמאי. הם עושים קשיים לכל מוסד של יידישקייט, של תלמוד תורה, חדרים, בזמן האחרון עושים קשיים גם כן לבית יעקב.**

ואם כך זה נוגע לכל אחד ואחד. יש אלה שאומרים, אנחנו לא שייכים לכם כל כך, ולכן זה לא נוגע. **אני אומר נוגע לכל אחד ואחד. הם רוצים לעשות רפורמים בארץ ישראל, ולשנות את כל החילונים,** שהיום אומרים שהדת שיש זה הדת של ישראל, הדת שלנו. הם לא מקיימים את זה כל כך, **יש להם כל מיני תירוצים, אבל דת זה שלנו.**

הרפורמים רוצים לעשות שהדת זה דת אחר, חס ושלום רחמנא ליצלן. ואם יצליחו בזה לשנות את כל החילונים של ארץ ישראל, זה ישנה את כל ארץ ישראל, זה ישנה את כל הכוח שלנו שלא יהיה לנו שום אפשרות לעשות שום דבר. וזה נוגע לכל אחד ואחד, לאו דווקא לבן תורה, לכל אחד ואחד, לאו דווקא מי שלומד בישיבה, כל מי שיש לו איזה דרגה של חרדיות, זה נוגע שלא יהיה רפורמים פה בארץ ישראל.

לכן יש איסור בתכלית לא להצביע ג', ואיסור בתכלית להצביע למשהו אחר. ומה באמת היה מורי ורבי אהרון קוטלר היה אומר עכשיו? מה הוא אמר בזמן בחירות קודם? הוא אמר ככה, כעת הזאת שאנו עומדים במלחמת קודש על כל יסודי האמונה וקיום התורה והמצוות בישראל, **חובה קדושה היא על כל אשר נגע יראת השם בלבו לבוא לעזרת השם בגיבורים,** להצביע בעצמו, להחלץ חושים, לפעול ולהפעיל במלוא כוחו ואפשרותו ולהגביר את כוחם של הנאמנים לדבר השם העומדים על משמרת הדת. **וכל העושים והמעשים מצטרפים להכרזת רבבות ישראל על רצונם לקדש שם שמים ומסירותם לכל קדשי ישראל.**

ואז הוא אמר, ויתברכו כל הנשמעים לכבוד שמים, לכבוד התורה ולחיזוק הדת בכל טוב תמיד. ונזכה לראות בהרמת קרן התורה וקרן ישראל. וכך אנחנו אומרים, שהקדוש ברוך הוא יתן לנו את הכוח שננצח, ונזכה לראות בהרמת קרן התורה וקרן ישראל, והרמת כבוד שמים וגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

~~~

ראש הישיבה מרן הגר"צ דרבקין שליט"א

עולם התורה יתפתח – כשאנחנו נעשה מה שאנחנו עושים

ברשות מרנן ורבנן.

בנוגע למערכה, לסכנה הגדולה לעולם התורה וחיוב לחוש להצלת התורה, כבר דיברו בכתב ובעל פה דברים רבים, אין לי מה להוסיף בזה.

אבל יש "טענה" שאומרים שבין כך זה לא יעזור, המצב לא ישתנה אם אנחנו כן נצביע או לא נצביע, בעיית הגיוס אין לה פתרון, אין לנו מה להצביע, אנחנו צריכים לקיים בעצמנו אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים, לבטוח באבינו שבשמים, להתחזק בתורה בתפילה והקדוש ברוך הוא יעשה. **רבותי, זו טעות גדולה מאוד.**

התורה מלמדת שאמנם הקדוש ברוך הוא אנחנו גם מאמינים באבינו שבשמים, וודאי שהנס יקרה, **עולם התורה ימשיך, עולם התורה יתפתח, זה בלי ספק, אנחנו בטוחים באבינו שבשמים, אבל אימתי? כשאנחנו נעשה מה שאנחנו עושים**.

התורה לימדה, משה רבנו כשהיה בסכנת הטביעה ביאור, ובת פרעה חשה להציל אותו, כתוב שם "ותשלח את אמתה", היא הושיטה את היד. לא היה שום סיכוי באותה שעה של הצלה, שום סיכוי, **אבל הנס בא מההושטה הזאת, נשתרבבה ידה,** היא הושיטה, היא לא עשתה מעשה של הצלה, **אבל היא עשתה משהו, אז בא הנס.**

ככה מצינו גם בימי מרדכי ואסתר, כשהיתה הגזירה של להשמיד ולהרוג, ומרדכי שולח את אסתר בשליחות הצלה לדבר עם המלך, אסתר מסבירה לו שאין שום סיכוי בשליחות הזאת, להיפך, היא נכנסת לסכנה גדולה, היא מציעה הצעה אחרת, כנוס את היהודים, תפילה ותורה, ונישען על אבינו שבשמיים, זו ההצעה של אסתר היתה.

אומר לה מרדכי נכון, נכון, אבינו שבשמים רווח והצלה יעמוד ליהודים, **אבל אנחנו חייבים לעשות את מה שאפשר, אפילו במסירות נפש, ומשם באה הצלה. ממילא גם אנחנו בזמננו, וודאי אנחנו סומכים באמת על אבינו שבשמים שבאמת הוא יעשה את הנס.**

אנחנו נמצאים בתקופה שהקדוש ברוך הוא מראה ניסים גלויים, גם כאן אנחנו מצפים לניסים גלויים, **אבל חובה עלינו לעשות את הפעולה הזאת, הצבעה ביום שלישי לרשימת ג',** והקדוש ברוך הוא יעזור שנזכה באמת לראות בביטול כל הגזירות הקשות והאכזריות, הקדוש ברוך הוא יבטל מעלינו ונזכה לגאולה שלמה במהרה.

~~~

מרן הגרמ"צ ברגמן שליט"א ר"י רשב"י

פה בארץ ישראל הכריזו מלחמה על התורה הקדושה

ברשות מרנן ורבנן.

אני רק יגיד דברים קצרים והקב"ה יעזור שיהיה לתועלת, אנחנו נמצאים בתקופה קשה מאוד לכלל ישראל, **פה בארץ ישראל הכריזו מלחמה על התורה הקדושה, ובעיקר מה שרוצים לקחת את הבחורים לצבא רחמנא ליצלן,** שאנחנו מחויבים במסירות נפש על זה כמו שנפסק בשולחן ערוך. וברוך השם בני הישיבות עומדים בזה והם יעמדו בזה הלאה.

אבל כעת אנחנו נמצאים לפני בחירות **ויש לנו מסורת מאבותינו ורבותינו מרן החזון איש, ומרן מורי ורבי חמי רבינו הגדול מרן הרב שך, שלאורם אנחנו הולכים וגם נלך עד ביאת הגואל, שהם קבעו שזוהי דרך ההשתדלות, וזה דרך ההשתדלות שלנו.**

וכשכולם יראו שיש ציבור גדול שנאמן להשם ולתורתו, ציבור שלא מפחד ולא מתייאש מכל הגזירות הקשות, אז השם יעזור והם יעזבו אותנו לנפשנו. **וכל אחד ואחד מחויב לפעול בשביל זה ולהצביע עבור רשימת יהדות התורה,** והקדוש ברוך הוא יעזור שיתבטלו כל הגזירות מעלינו ונזכה בקרוב לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

~~~

קבלת עול מלכות שמיים נאמר ע"י מרן הגאון רבי אברהם יצחק קוק שליט"א וגדולי ישראל שליט"א וקהל הרבבות יחד עמו.

מרן ר"י חברון הגר"ד כהן שליט"א

מתייצבים תחת רבותינו, הם מנהיגים אותנו, אין לנו הנהגה אחרת

ברשות מרנן ורבנן, רבותינו הגדולים, מעתיקי השמועה, מורי דרכנו, מעמידי עולם התורה, ראשי הישיבות מרביצי התורה, כל קהל האלפים שהתאסף פה לקדש שם שמים, להעמיד את הקיום שלנו ולחזק את עולם התורה פה בארץ הקודש.

לא זמן להאריך בדברים, אבל שתי מילים מה שאפשר להגיד במעמד הזה. **אנחנו נמצאים לקראת מערכה להיקהל ולעמוד על נפשנו.** עומדים עלינו לעקור את הכל, לעקור את עולם התורה, לעקור את עולם הסמינרים, לבטל ולפגוע בכל תלמודי התורה והחינוך העצמאי, ועל זה אנחנו נלחמים.

אבל התאספנו כאן היום לא רק לחזק את המלחמה הזאת, שהתאספנו כאן שהכוח שלנו בעזרת השם יהיה שכל אחד ואחד יתן את כוחו לרשימה ג' שהיא הכפופה לגדולי התורה ולמעתיקי השמועה, **אלא התאספנו כאן להכריז בקהל עם ועדה שאנחנו מתייצבים תחת הנהגתם של רבותינו הגדולים באמונת חכמים,** ואנחנו נעמוד בכוח ובחוזק ובעוז ובגאון להמשיך את מורשת התורה שנמסרה לנו בלי שום שינוי.

הרב דסלר אומר שחיסרון הכרת ההתבטלות לדעת רבותינו זה שורש כל החטא ותחילת כל חורבן, ושורש הכל היא אמונת חכמים. **באנו כאן היום להעמיד ולהפקיע את החורבן עולם התורה שהתקשורת הקלוקלת מכניסה חיצי רעל של לעג וזלזול ברבותינו הגדולים**, מושגים שונים שלא ראינו, מפלגות שהעמידו רק לבטל את האמונת חכמים, רק לבטל דעת רבותינו, והקהל מתקרר, מקררים את האמבטיה.

מה אנחנו באים כאן להגיד היום? **מתייצבים תחת רבותינו, הם מנהיגים אותנו, אין לנו הנהגה אחרת,** אין לנו דרך אחרת, רק בכל כוחנו להתייצב תחת רבותינו להחזיק את עולם התורה בעוז ובגאון. שאנחנו נמצאים כאן היום זה מעמד הכי גדול של קידוש שם שמים, אלו שנאמנים להשם ותורתו. שמדברים על קידוש השם, מדברים על חילול השם, זה הקידוש השם שזה המצווה הגדולה ביותר.

אומר רבי יצחק פטרבורגר מדברים על חילול השם, זה החילול השם שכל העבירות יום הכיפורים מכפר חוץ מהחילול השם הזה. **מתייצבים כאן לקידוש שם שמים שזה המצווה הגדולה, וכל מי שלהיפך שייך ושותף לחילול השם**. ואנחנו יודעים דבר אחד, אנחנו באים היום, הזכרתי כרוז של רבותינו מהדורות הקודמים, אין אנחנו לא ימין, לא שמאל, לא שייכים להנהגת המדינה, לא שייכים לשלטון. באנו להציל מן הארי מן הדוב, **ואנחנו באנו היום לא רק להציל מן הארי מן הדוב, באנו כאן למען קיום עולם התורה.**

וכשאנחנו נעמוד ונקדש שמים הקדוש ברוך הוא יעזור שבעזרת השם יתברך נזכה להרבה הרבה הצלחה ביום הדין הבא עלינו לטובה, ונזכה לראות בהרמת קרן התורה, עולם התורה יפרח ויגדל. **כולם נקבצו באו לך, נצח ישראל לא ישקר, התורה היא נצחית, התורה תימשך**, ובהרמת קרן התורה נזכה במהרה לגאולת ישראל וגאולת ציון בירושלים.

~~~

מרן ר"י תפרח הגר"א פילץ שליט"א

העזרה, הקדושה של עם ישראל, קוראת קרא, הצילו

ברשות מרנן ורבנן, גדולי התורה, מרביצי תורה, ראשי עם, וקהל קדוש. באמת דבר שפתיים אך למחסור, ולא רק משום שכבר שמענו את עיקרי הדברים, **אלא זה בחינה של שלש זעקות**, זעקה העזרה. קול אמר קרא ואומר מה אקרא, הקול אומר קרא. לא צריך שיעמדו מאחוריו. **העזרה, הקדושה של עם ישראל, קוראת קרא, הצילו.**
~~~

רציתי רק להוסיף איזה נקודת זכות שמזכרת בפרשת השבוע, ותאמר שרה גרש את האמה הזאת ואת בנה, וירע הדבר בעיני אברהם. היתכן, חסד לאברהם, בית שכולו חסד. ארבעה פתחים מכל הצדדים, יושב באור היום, אולי יבוא אורח. איך יתכן שבביתו, בבית הזה יעשה כזה מעשה אכזרי, לשלח אישה עם ילד רק בגלל שהצרתה לא מוצאת חן בעיניה? שמים זועקים חסד, חסד לאברהם. והנה, ויאמר לו השם, כל אשר תאמר לך שרה שמע בקולה. מעשה נורא, היה מן הדין להסתיר אותו, להחביא אותו בין המעשים של עם ישראל.

ומתי אנחנו קוראים את הסיפור הזה? ביום ראשון של ראש השנה, כשספרי חיים ומתים פתוחים לפניו, וכל האירועים שעתידים להיות בשנה הבאה ולשנים אחרות, הכל תלויים ביום הזה. מה מזכירים בקריאת התורה? מזכירים כל אשר תאמר לך שרה שמע בקולה. אמנם זה וירע בעיני אברהם, **אבל רוח הקודש שבו קיבלה שרה. ואז, זה הזכות הכי גדולה, קודם עקידה, עקידה אדם מתגבר על רגשות אנושיים, גשמיים, זה גם ניסיון, כבש רחמיו.**

אבל כשאדם צריך להתגבר על ערכים של חסד לאברהם, עמוד החסד, שמע בקולה, לשמוע בקול השם כשהעמוד החסד רועד כאן, זה העשיתי כאשר ציויתני, **וזה הזכות הכי גדולה שאפשר לבוא לפני הבורא בזמן שספרי חיים ומתים פתוחים לפניו.**

באמת המעשה הזה של בחירות הוא פלא גדול. איך גדולי הדורות ב-80 שנה האחרונות ציוו, במין ציווי חד להצביע, לאותו פרי של התנועה הזו שקראו לה, קשה להזכיר את השם באירוע קדוש כזה, שכל גדולי ישראל נלחמו נגדה בחירוף נפש, וכל חברות ושייכות איתה נפסלו מראש.

והנה אומרים לנו גדולי הדור, אפשר לשמוע, אם מותר כך לומר, את קולו של אברהם וירע בעיניו, בפיו של הרבי מסאטמר זכר קדוש וצדיק לברכה. וירע בעיניו, היתכן? כולם נלחמו נגדם ואתם מתחברים אליהם? נורא ואיום. **אבל אנחנו שמענו את קול השם מפי כל גדולי הדור, רבותינו זיע"א, החזון איש, רבי אהרן קוטלר, שכולם אמרו שמע בקולה.**

זה הניסיון הכי גדול. הניסיון לעבור על ערכים רוחניים בשביל ציווי השם, ולפעמים לא מובן, זה ההקרבה של הרוחניות של האדם. זה אפשר לקרוא וצריך לקרוא ביום ראשון של ראש השנה לפני העקידה. עקידה קוראים ביום שני. לומר לך שדווקא, דווקא בגלל שכל כך קשה לעשות את זה, דווקא שקולו של הסאטמר רבה כל כך חזק, ובאמת אני יודע, שהרב שך זצ"ל בהספד אמר כולנו סאטמערר'ס.

ומאיפה אני יודע שקולו של רבי אהרן זה קול השם? מה ששמעתי בעצמי כל ההספד של הרבי מסאטמר על רבי אהרן, מלמד שלא שינה. איך ייתכן? שניהם באו כאן באותו שבוע, ואולי שבוע אח"כ. הסאטמר רבה בא להגיד שזה עבודה זרה להצביע לבחירות. **ורבי אהרן בא להגיד חוב קדוש**. ופה הוא מעיד, הרבי הצדיק מעיד מלמד על רבי אהרן שלא שינה, מכיוון שהוא ידע שאמנם רבי אהרן יודע את הרע שבהצבעה לבחירות, אבל ישמעאל נמצא.

ישמעאל נמצא בארץ ישראל, ובכדי שישמעאל לא יהיה בארץ ישראל מותר לעשות מעשה כזה אכזרי, לשלוח חמת מים במדבר. היתכן? כן, כדי להינצל מישמעאל מותר לעשות גם דברים כאלה. **אז הסאטמר רבה ידע שקולו של רבי אהרן הוא שמע את קול השם שאומר שמע בקולה, למרות שהוא שמע קול אחר.** הוא הדין להפך, שהרב שך זצ"ל צועק, אני נבהל להיזכר בתמונה הזו שהרב שך מחזיק תמונה של אחד שאי אפשר לומר שהוא שמונה בגדים של צדקות, מחזיק אותו ולעין כל העולם מכניס לקלפי, נזדעזעתי לראות את זה.

אבל כשקול השם מדבר מתוך גרונם של גדולי הדורות, מותר לעשות גם דבר כזה. ולכן אני אומר, מחפשים זכויות, מה שהזכירו, כל השתדלות אין לה סיכוי, אם השם לא ישמור עיר שווא שקד שומר. לא הקלפי יעזור לנו, אבל צריכים את הסייעתא דשמיא. ואני אומר זו הסייעתא דשמיא שנוכל להתכבד בה. למה שאנחנו צועקים שבת? . הצבענו לאותו חבר, אני באמת לפעמים מתבייש לשמוע שמכנים נציג חבר כנסת, חבר, חבר למי? מה זה הכנסת? למה הם מתכנסים שם? לחוקק חוקים. עם ישראל צריך חוקים? יש לנו חוק לישראל, חוק נתן ולא יעבור. והרי כנסת זה כולה התכנסות נגד התורה. וזה היה המטרה של כל אותה תנועה בכל השנים, להפוך את עם ישראל לעם ככל העמים, את האתה בחרתנו, את הגוי אחד בארץ. זה היה מטרת התנועה של מי שזוכר עוד את השירים שהם שרו, אם יעזור לנו אלוקינו הם עוד אמרו, נבנה ערים ומושבות, בתי ספר, גימנסיות, אוניברסיטאות, מאן דכר שמיה.

והזכות הזו שאף על פי כן אנחנו שומעים כאשר שמע בקולה, זה יעמוד לנו שבאמת הזכות תעזור שבדרך כמו שהזכירו, על טבעית, שחפץ השם יעלה בידינו **ונראה בקרוב ממש איך עם ישראל מכריז השם הוא האלוקים על ידי שמכניס את האות ג' לקלפי**, וזה זכות לכל העוסקים בדבר, זכות לעם ישראל כולו, נזכה בקרוב שכל כלי לא יצלח עליך לא יצלח וכל לשון למשפט תרשיעי. ואז יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים, זה הכוונה לאלה שקוראים לעצמם ישראל אבל שמם האמיתי זה ישמעאל, יזכו לחזור גם הם בתשובה ונראה בקרוב בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן ואמן.

~~~

מרן הגר"ש שטינמן שליט"א

העיקר להכריז שאנחנו שייכים להשם ולמשה עבדו

חז"ל אומרים בתנחומא פרשת בשלח, לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן. אם כתוב אלא, **זאת אומרת שהדרך היחידה של קניין בתורה רק אם מקבל מן השמיים.** נו, נשאלת השאלה, אם זה תנאי בקבלת התורה, מה יעשו הדורות הבאים שלא מקבלים המן? איך יהיה להם קניין בתורה? ע"כ הכוונה, בשביל לקבל את התורה צריך להרגיש שכל כולו מסור בידיו של השם.

גם כשלא ירד המן, אנחנו כולנו מסורים ביד השם. **כעת מנסים אותנו להיכן אנחנו שייכים**, האם להשם ולמשה עבדו. ואז יתכן שיהיו קשיים כלכלים ועוד כל מיני קשיים. אמנם שולחים מסקנות, שולחים נציגים, לפעמים מצליחים יותר, לפעמים פחות. **העיקר להכריז שאנחנו שייכים להשם ולמשה עבדו.** לא ללכת לרשימות אחרים, שהיכי דמי אפיקורס אם אומר מאי אהנו לן רבנן, זה הקבוצות האחרות.

אנחנו צריכים ללכת לפי התורה. כשהשם עושה ניסיונות זה לא כדי לצער אותו, זה שעל ידי זה יתרומם, יוציא מעצמו כל הכוחות האדירים שיש בכל אחד. יבין שכל אחד יכול לעמוד בניסיון. חננו השם חננו, כי רב שבענו בוז. יש הרבה בוז היום, הרבה זלזול בלומדי התורה. אנחנו רוצים להתחזק לחזק ולהתחזק. אנחנו הבנים של אברהם אבינו.

רבי חיים מוולוז'ין אומר למה אבינו? כי הוא אבינו, הוא הטביע בנו לדורות את הכוח לעמוד בניסיונות. אנחנו מכריזים בזה, אנחנו נעמוד בניסיונות. **אבי מורי זכרונו לברכה אמר תמיד, לגבינו המטרה של הבחירות להרבות כבוד שמיים, שיראו שיש ציבור גדול של שומרי תורה ומצוות ולומדי תורה, לא מתחשבים בשום הפרעות**. בזה אנחנו מתחזקים. אנחנו התאספנו להכריז אנחנו בני אברהם אבינו, נעמוד בניסיונות, נלך עם גדולי התורה, נזכה להרבות כבוד שמיים. זה הציבור שלנו ומכאן המקום שלנו, נזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

~~~

הגאב"ד הגאון הגדול רבי שריאל רוזנברג שליט"א

בלי קבלת הנהגתם של גדולי התורה לא היה קיום חס ושלום

ברשות מרנן ורבנן גדולי התורה, ברשות כל הקהל הקדוש שנעשה כאן במעמד הגדול. **המעמד הגדול הזה הוא לא מעמד פוליטי, זהו מעמד של קידוש השם. רבינו החזון איש שהיום היארצייט שלו ושכל היהדות החרדית בארץ ישראל ובעולם לאורו הולכת, הוא זה שאמר שההצבעה למפלגה החרדית זה הכרזה אנחנו יראי השם**. כמה שרבים יותר המצביעים למפלגה החרדית הוא יותר קידוש השם, בבחינת הכרזה מי להשם אלי.

ואפילו לו יצוייר שאין תועלת מעשית כפי שמתחכמים למיניהם רוצים לטעון, מכל מקום מי מוותר על קידוש השם הזה? מי מוותר על ההזדמנות שיש לו לעשות קידוש השם? **הציות לגדולי התורה הוא בכלל המצווה מן התורה של ועשית ככל אשר יורוך**.

מלבד מה שזה פשוט מסברא, כל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל. ואפילו מי שמנסה להתחכם ולחשוב אחרת, אם זה היה נוגע לאיזה סוגיה עמוקה, פשט בר"ש באהלות או איזה פשט בסעיף קטן בחזון איש, האם מישהו היה מעלה בדעתו לחלוק על גדולי הדור על מה שהם לומדים פשט?

הרי כל אחד מכיר ומבין שהחכמה שלהם עדיפה מהחכמה שלו, ההשגה שלהם גבוהה מההשגה שלו, השגה שנבנתה בעשרות עשרות שנים של

עמל תורה ועבודת השם. ולמה שהוא יחשוב שבדברים שבסוגיות כאלה הוא כן מבין יותר מהם? מלבד הסברא הפשוטה שבוודאי להם ידועים דברים שלא ידועים לרבים. ועל כן אסיפה זו שאנחנו מתאספים ומכריזים שאנו מקבלים עלינו את סמכות גדולי הדור, גדולי התורה, וסומכים על שיקול דעתם דעת תורה בלי פקפוק, זו עצמה היא הכרזה של קידוש השם. **ומה ששמר על עם ישראל, על כלל ישראל במשך אלפי שנות הגלות זה הציות לגדולי התורה. בלי קבלת הנהגתם של גדולי התורה לא היה קיום חס ושלום.**

ואותם כתות שפרשו מהציות הזה וחיפשו להם דרכים לעצמם כפי מיעוט השגתם, בסופו של דבר יצאו מכלל ישראל חס ושלום. ראיתי טענה, מישהו כתב טענה שהמדינה היא מדינה מושחתת, שהיא רודפת את לומדי התורה, שזה בגדר רצח עם, ולכן אי אפשר להצביע בבחירות של מדינה כזאת.

וכי בימי החזון איש המדינה לא היתה מושחתת? המדינה לא ביצעה רצח עם שהעבירה על דתם ודעתם את כל העולים מתימן ומשאר הארצות? האם אותו אחד סובר שבאמת כל השנים המדינה הזאת היתה מדינה מתוקנת עם כל המלחמה שלה בכל דת ישראל? ואעפ"כ החזון איש הורה להצביע בבחירות. וכך הורו שאר גדולי התורה גם בזמן רבינו הרב שך זצ"ל, גם כן המדינה הייתה מושחתת עם גזירות שונות ומשונות, ואף על פי כן הרב שך זעק ואמר מה שאפשר להציל מצילים, כמשל התפוחים הידוע.

ועל כן בשעה זו שגדולי התורה ובראשם מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א זועקים מי להשם אלי, נאסף כולנו יראי השם ובפרט בני התורה שבט לוי לעשות ככל אשר יורו לנו רבותינו ולהשם התשועה.

~~~

הגאון הגדול רבי נתן זוכובסקי שליט"א מר"י גאון יעקב

דגל התורה המפתח להמשיך את מסורת התורה לדורות

מורי ורבותי, אנחנו עומדים בזמן מיוחד במינו. ביומיים הקרובים כלל ישראל ייגזר עליו איך הוא ייראה הלאה. ולכן התכנסו פה ציבור גדול ביותר שבכלל לא רגילים לראות כזה ציבור גדול. מה הביא אותם לפה? גדולי ישראל שקראו לכם. אתם צריכים להתפלל להקדוש ברוך הוא, צריכים לראות, לפעול כל מה שאפשר, וצריכים להיות עם אלו שהם ממשיכים והם רואים את המצב של כלל ישראל ומוכנים לעזור בכל יחיד ויחיד, מוכן לעזור לכל מה שעומד עליו.

אנחנו נמצאים במצב כזה שישנם מכל מיני אנשים שמנסים להוריד את הכוח של דגל התורה, **אני קורא לזה ברור, בעיקר את הכוח של דגל התורה הם רוצים להוריד. בגלל שהם יודעים שזהו המפתח להמשיך את מסורת התורה לדורות**, על פי מה שעומדים גדולי ישראל בראשם וממשיכים את הדגל הזה הלאה והלאה. ולכן מוצאים שפה מצאו מקום כל מיני סוגי אנשים כאלה וכאלה ורוצים להוריד את כבוד התורה ורוצים להוריד את כלל ישראל.

אנחנו מוצאים בפרשה, כתוב בתורה, הקדוש ברוך הוא קורא לאברהם. אומר רש"י, למה הוא קורא אותו כעת? בגלל שכל זמן שהרשע היה איתו הוא לא יכל לדבר איתו, הוא לא דיבר איתו. מי הוא זה הרשע? לוט. לוט כל הזמן היה איתו. לא מצאנו שהוא עשה עוולות עד שהוא יצא. ובכל זאת רואים בתורה, רש"י הסביר לנו שהקדוש ברוך הוא לא מדבר עם אברהם אבינו בגלל שלוט מסתובב פה.

מה יש? מה? איזה עוולה מצאו בלוט? אז העוולה הפשוטה שהוא היה בסדום. אבל פה נראה שהיה פה עוולה עצם המציאות הזאת כבר אצל אברהם. מה יש פה? הביאור הוא, הוא רצה להיפרד מאברהם. זוהי העוולה וזה רשע ואי אפשר לדבר, הקדוש ברוך הוא לא מוכן לדבר עם אברהם כשיש שמה לוט. העוולה של לוט, מה שהוא רצה לעזוב את אברהם אבינו.

איך אפשר לעזוב גדולי ישראל? איך אפשר לבוא ולהגיד דעות בפני גדולי ישראל? איך אפשר היה להגיד דעות בפני אברהם אבינו? זה הפשטות שמצאו בלוט. מה זאת אומרת אתה מוכן לעזוב? נכון אברהם אבינו אומר לו היפרד נא, אבל הוא היה צריך להגיד אני לא יכול להיפרד. בלי גדולי ישראל אנחנו לא קיימים. ולכן אם הוא לא אמר כך, אז הוא כבר עכשיו כשהוא נמצא בבית של אברהם יש לו כבר שם של רשע, רש"י גילה לנו והקדוש ברוך הוא לא יכול לדבר איתו במקום שיש רשע.

כשיש גדולי ישראל איתנו והם עומדים בראש ונזכה לראות אותם ולשמוע אותם ורואים את המסירות נפש שלהם, כל אחד ואחד, כל גדולי הדור עומדים בפנינו ורוצים ואומרים לנו, תהיו איתנו ואנחנו נוביל אתכם לאן שצריך ולעשות להישאר נאמנים לבורא עולם. אז לכן בפרשה הזאת שקראו את לוט, זה זמן מיוחד להגיד לכל מיני יחידים, תדעו לכם אתם עוזבים את אברהם אבינו.

אתם רוצים לעשות כל מיני דברים, אבל אתם עוזבים את אברהם אבינו. שעוזבים את אברהם אבינו אז יש לו דין של רשע והקדוש ברוך הוא לא רוצה להיות איתו.

אני רק יזכיר דבר וזה יהיה דין של סיפור. בימי נעוריי למדתי בישיבת חברון והיה שמה ראש ישיבה ידוע ומפורסם, נפטר צעיר, הגאון הגדול רבי אהרן כהן זצ"ל.

רבי אהרן כהן עומד בתור בבחירות לכנסת, והוא עומד בתור ועומד תור גדול של אנשים. ניגש בחור לכל אחד מהאנשים ואומר להם, אולי תתנו לו את המקום, תתנו לו לעבור, הוא רוצה להצביע ולהמשיך לעמול בתורה וביראה ובכל מדה נכונה. מה עונה רבי אהרן? **אני רוצה את כל העמל בשביל עצמי. אני לא מוכן שיפנו לי את הדרך. אני רוצה לעמוד בתור עם כולם ואז אני אלך להצביע.**

והוא לא מוכן ועומד בתור, עד כמה שאני זוכר וזה היה שמה עשרות איש. והוא אמר לא לא, **אני יחכה כמו כולם ואחרי זה אני אלך להצביע**. זאת אומרת גדולי ישראל ידעו, **כשעומד על הפרק הקיום של עם ישראל**, אז הוא רוצה להיות לעמוד בתור ולעשות את כל העמל שאפשר, מה שהוא יכול, והוא עומד בתור ונותן הלאה לעבור.

ממילא כשאנחנו עומדים במצב כזה, אולי אני רק אזכיר, שבו לכם פה עם החמור, אז אומרת הגמרא בקידושין, עם הדומה לחמור. עם הדומה לחמור, מה יש? בגלל שאמרו להם הנה ענן מרחוק והם לא רואים אותו, אז זה עם הדומה לחמור. כל אלה שעומדים מרחוק, אולי יש להם מציאות של עם הדומה לחמור. הם לא רואים, גדולי ישראל לפנינו.

שהקדוש ברוך הוא יעזור ונזכה שכולם יגלו את האמת וכל אחד יעשה מה שהוא יכול ומה שהוא יכול הן בעצמו הן באחרים. ותזכרו את מה שדיברנו מרבי אהרן כהן זכרונו לברכה. לא נורא לעמוד אחרון בתור הוא אמר, רוצים לתת לו תור, לא אכפת לו, הוא רוצה להצביע. הקדוש ברוך הוא יעזור שנזכה שנהיה ראויים למלאות רצון גדולי ישראל ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

~~~

הגאון הגדול רי"ב שרייבר שליט"א ר"י נתיב הדעת וגאב"ד אשדוד

כל פתק נוסף של ג' בקלפי זה עוד אחד שמכריז שאני נלחם למען הקדוש ברוך הוא ותורתו.

הפעם אנחנו נמצאים במצב של מלחמה בין כוחות הטומאה לכוחות הקדושה. ברשות רבינו גדול הדור שליט"א, רציתי להגיד רק כמה מילים על השוני בין הבחירות האלה לכל הבחירות שהיה עד היום. עד היום גם זה היה בחירות בין מי שרוצה במלכות שמים לבין מי שמחפש דברים אחרים. הפעם הבחירות זה לא בחירות לכנסת. **הפעם אנחנו נמצאים במצב של מלחמה בין כוחות הטומאה לכוחות הקדושה.** כוחות הטומאה הכריזו מלחמת חורמה על השם ותורתו בשנים האחרונות, ומנהלים מאבק על כל הקופה בכל מה שהם יכולים לנסות הכל לפגוע ולהרוס שלא יהיה תורה בכלל ישראל, והם מנהלים מאבק בכל הצורות האפשריים.

ולעומת זה הקדוש ברוך הוא ותורתו. כשיש מצב שנלחמים, שכוחות הטומאה נלחמים בכוחות הקדושה, אין דבר כזה שאני יושב בצד ושלום עליי נפשי. **כשיש מלחמה אתה צריך לנקוט צד, הלנו אתה אם לצרינו. לו יצויר שזה היה מלחמה נגד אבא שלך, נגד אמא שלך, לא היה עולה בדעתך לשבת בצד. זה מלחמה נגד בורא עולם ומלחמה נגד התורה הקדושה, או שאתה בצד הזה או שאתה בצד הזה.**

גם איש מתרפה במלאכתו חבר הוא לאיש משחית. כל אחד ואחד מחויב במלחמה הזאת. והמלחמה כמובן זה לא במכות ולא בשום דבר אחר, המלחמה כל השנה כולה המלחמה היא בלהוסיף עוד שעה של תורה ועוד שעה, זה הצורה שאנחנו נלחמים. ביום שלישי הקרוב יש למלחמה הזאת עוד צורה, **כל פתק נוסף של ג' בקלפי זה עוד אחד שמכריז שאני נלחם למען הקדוש ברוך הוא ותורתו.**

ולא יעזור שום דבר, לעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא ישאלו כל אחד, ניהלו מלחמה נגדי, ניהלו מלחמה נגד התורה, איפה אתה היית? זה היה אכפת לך? נלחמת או שזה לא עניין אותך? **והתשובה מי שיתרפה זה אומר שזה לא מעניין אותו, וזה נורא נוראות**. אנחנו צריכים לדעת שהפעם אנחנו

נמצאים בלא סתם במלחמה, באם כל המלחמות, **מלחמת הטומאה נלחמת בכל כוחותיה האחרונים להשמיד את הקדושה,** ואנחנו עומדים בצד של הקדושה ואנחנו צריכים להחזיר מלחמה.

והמלחמה היא להגדיל את כוחות הקדושה, בין אם זה יעזור בלמעשה בין אם לא, ובפרט שזה באמת יעזור בלמעשה, כמו שכתוב בחז"ל שהחנינא בן דוסא רצה להעלות אבן לירושלים, המלאכים אמרו לו שים את היד, ובתוך שניה הוא הגיע לירושלים.

אנחנו נעשה את שלנו והקדוש ברוך הוא יעשה את שלו. אבל לדעת שאנחנו הולכים להילחם למען הקדוש ברוך הוא ותורתו ואין בזה שום הוראת היתר שבעולם, שום הוראת היתר אין בזה. **מי שמשתמט אוי לו ואבוי לנפשו, במלחמה הגדולה הזאת הוא לא נקט צד בעד בורא עולם.** ואם אנחנו ביום שלישי נכריז שהוא אלוקינו, הוא אבינו, הוא מלכנו, בזכות זה נזכה שיהיה הוא מושיענו.

~~~

הגאון רבי אריה ליב שפירא שליט"א משגיח ישיבת פוניבז' לצעירים

"מי ששובר את המסגרת, שובר את היצירה כולה"

לדברי התעוררות הוזמן משגיח ישיבת פוניבז' לצעירים הגאון רבי אריה לייב שפירא שליט"א, שפתח בסיפור על מרן הגאון מטשעבין זצוק"ל, שכשחתם לראשונה על הקול קורא להצביע ג' כמצוות עשה, ונשאל אם זו מצוות עשה כמו כזית מצה, השיב: "כזית מצה לא, אבל כזית מרור".

"גם היום", אמר, "ישנו סוג חדש של אנשים עם כל מיני תחושות בטן, שגם להם המצווה הזאת היא כאכילת מרור. אולי לא כמו חריין, אבל כמו חסה".

את עיקר דבריו ייחד למשל ששמע מרבו, רבינו מרן ראש הישיבה הגאון רבי מיכל יהודה זצוק"ל, על בחור בישיבת מיר דלפנים שלמד מעבר לסדרי הישיבה, והמשגיח רבי ירוחם זצוק"ל שאלו מה בין ציורו של הצייר הגדול בעולם לבין מסגרת ארבעת המקלות שעליה הוא מתוח: "אמר לו הבחור: בלי המסגרת של שנירובל, הציור של עשרים מיליון איננו ציור, זה יהיה שמאטע.

אמר לו רבי ירוחם: ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר. אם לא תהיה מתוח על המסגרת של סדרי הישיבה, לא ייצא ממך כלום". והנמשל: "יש אולי מצוות גדולות יותר ועוונות גדולים יותר מאשר להצביע או לא להצביע, אבל יש דברים שהם המסגרת שמחזיקה אותנו כקהל היראים, ומי ששובר אותה שובר את היצירה כולה.

כל אלה שיש להם סברות כרס, שזה מריר להם, ידעו: אתה הורס את כל מה שהציבור שלנו עומד עליו, כי הוא מתוח על הציות לרבותינו". ולטוענים שגדולי התורה בקיאים בנגעים ואוהלות "אך מה להם ולשוק החיים", השיב מדברי מרן החזון איש זצוק"ל, שכך חילקו המשכילים הראשונים "**וכך החריבו את יהדות אשכנז. האומרים כך מגלים פנים בתורה שלא כהלכה, האנשים האלה אפיקורסים".**

~~~

החלטות עצרת הרבבות ע"ד מרנן ורבנן שליט"א

"בס"ד. החלטות עצרת הרבבות בבני ברק, אור לט"ו מרחשוון, יום ההילולא של מרן החזון איש זיע"א, בראשות מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א.

"זכינו להתכנס יחדיו היום, רבבות מבני היהדות החרדית, לקדש שם שמים ולזעוק: השם הוא האלוקים, וזאת התורה לא תהא מוחלפת! וזהו קידוש שם שמים גדול.

"א. עולם התורה, הישיבות הקדושות והכוללים, ממשיכים בתפקיד העליון והקדוש המוטל עליהם למען כלל ישראל וקיומו: לשקוד על דלתי התורה בלא הרף ובלא שום שינוי, מאז היותנו לאומה.

"ב. **כל אחד ואחד ממשתתפי העצרת, וגם אלו שלא יכלו להשתתף, צריכים לדעת כי השעה היא שעת חירום, ועל כל אחד ואחד להשתדל ולהתאמץ כפי יכולתו להוסיף עוד קולות שיצביעו לרשימת ג', וליתן אל הלב כי בני משפחתו וסביבתו יצביעו ג', וחלילה מלהתרפות בזה כלל, כי בנפשנו הדבר.** והכל בדרכי נועם ובלא להיכנס לוויכוחים מיותרים.

"ג. מכיוון שהשעה היא שעת חירום והמערכה היא על כבודו יתברך, אין מקום לשום תירוץ של ביטול תורה, **וכל הנמנע בכל סיבה שהיא הרי הוא מחלל שם שמים.**

"ד. ראשי הישיבות הקדושות ידאגו למנות בכל ישיבה אחראי שיראה שכל אחד ואחד מתלמידי הישיבה, ללא יוצא מן הכלל, יוכל לקיים את מצוות ההצבעה לג', ושחלילה לא יילך אף קול לאיבוד, כי עוסקים אנו בקידוש שם שמים, וחסרון קידוש שם שמים הוא חמור עד מאוד, וגם כיוון שיכול להציל ואינו מציל ח"ו, הרי זה בכלל מה שנאמר 'לא תעמוד על דם רעך', ברוחניות ובגשמיות.

"ה. אנו מזכירים ומזהירים על חומר האיסור להצביע למפלגות שאינן מונהגות ומודרכות על פי מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א. **וכל מי שמצביע למפלגות אלו הרי הוא מוציא את עצמו מן הכלל, והתוצאות של מעשים אלו, מי ישורם.**

"ו. הנשים והטף, וכל מי שאין באפשרותו לפעול, יתחזקו באמירת תהילים ובתפילה ויוסיפו זכויות להצלחת המערכה הקדושה. כל הורה ידבר בביתו על החשיבות והזכות הגדולה במאבק על כבוד שמים, כי 'אשרינו ומה טוב חלקנו' שאנו זוכים להיות בכלל הלוחמים על כבוד שמים.

"ז. לאחר סיום הבחירות, צריך לדעת כי הסקרנות וההתעניינות בכל ענייני הבחירות והתוצאות היא ביטול תורה, כפי שעורר תמיד מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל, שאדרבה, יש להוסיף זכויות, שזה מה שיעמוד לנו לסייעתא דשמיא. "בתפילה לבורא עולם שיחיש לגאלנו, ונזכה במהרה שאור חדש על ציון תאיר, והיה השם למלך על כל הארץ".

~~~

באמירת פרקי תהילים עבר לפני התיבה הגאון רבי אליהו מן שליט"א מר"י אור ישראל, נשאו דברים בנוסף: יו"ר תנועת דגל התורה הרב משה גפני, ויו"ר יהדות התורה הרב יעקב אשר, עבר לפני התיבה בתפילת מעריב הרב מנחם שפירא יו"ר המחלקה המונציפאלית של דגל התורה

~~~

מרן ראש הישיבה רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א בשו"ת נדיר

שאלה: רציתי לשאול על המדרשות שלנו של דרך אמונה. האם לדבר שם על הבחירות?

מרן שליט"א: **כן, בוודאי.**

שאלה: מה להגיד להם? זה חילונים.

מרן שליט"א: **חילונים? תגיד להם שהקדוש ברוך הוא אוהב את עם ישראל, אז מי ששומע בקולו, הקדוש ברוך הוא עוזר לו. אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת, תורה ומצוות, חוקים ומשפטים אותנו לימדת. "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים".**

שאלה: ומה בקשר לבחירות? מה להגיד להם?

מרן שליט"א: **להגיד שמצווה גדולה להצביע ג', זה קידוש השם, זה מה שהקדוש ברוך הוא רוצה, אנחנו רוצים לעשות רצונו בלבב שלם.**

שאלה: הם ספרדים. שגם הספרדים יצביעו ג'?

מרן שליט"א: **כן.**

~~~

מרן ר"י גרודנא הגר"י הקר שליט"א כתב מכתב נוקב בגודל המערכה

יצחק הקר

ישיבת גרודנא שע"י ישיבת פוניבז'

רח' מימון 37 בני ברק

בס"ד, אור לט"ו מרחשון

באתי בזה ליתן מכתב לתלמידיי באשר לבחירות, כל אשר ישתמט מלהצביע, אפי' אם יש לו תרעומת באשר לעבר, לא יזכה לסייעתא דשמיא של הישיבה, בלימודו.

והמצביע כדעת גדולי הדור והחזו"א בראשם, יזכו להתעלות בלימודם ויבורכו.

יצחק הקר

~~~

- למידע על פעילות הנחוצה למערכה הגורלית העומדת לפתחנו, להרבות מצביעים המכריזים ה' הוא האלוקים, משה אמת ותורתו אמת, חייגו לקו פעילי הדגל: 1700-111-600. בקו ישנו שלוחת הודעות של מטה פעילים ארצי, ושלוחת עדכוני המערכה. שלוחת קבלת פרקי תהילים להצלחת המערכה.

- להאזנה לדבר המערכה הגורלית, "מסע לאורו" ועוד - דעת התורה מגדולי ישראל בראשם רשכבה"ג מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום בעניני השעה: 1700-111-306

- תיעוד: שוקי לרר. בקודש פנימה. מנחת דבר. דברי חמד. דגל התורה

- כמו"כ מידי שבוע יו"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- **ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל** - a086221800@gmail.com

בעניינא דיומא

כל אחד מבין כי ההצבעה לאות ג' היא חלק בלתי נפרד מהזהות של כל משפחה חרדית

בדרום ובירושלים וסביבותיה: המשך המסע של מנהיג הדור רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א ומרן הגרמ"ה הירש שליט"א

מכתב מנהיג הדור רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, אליו הצטרף מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א:

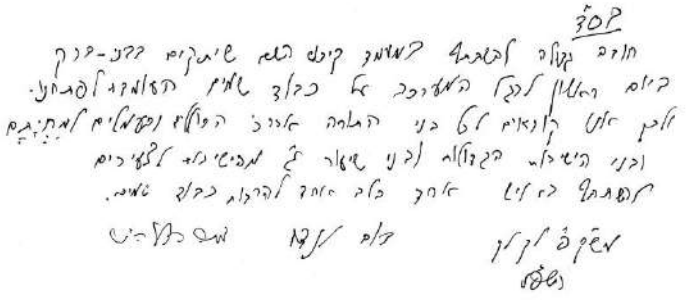

"חובה גדולה"

מנהיג הדור רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א בעש"ק כתב מכתב בכתי"ק, אליו הצטרף מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א בחובת ההשתתפות במעמד הרבבות "להקהל" שיערך הערב בדרך אם המושבות - גשר הרב לנדא - מתחם הסופרים בבני ברק:

חובה גדולה להשתתף במעמד קידוש השם שיתקיים בבני ברק ביום ראשון לרגל המערכה על כבוד שמיים העומדת לפתחנו. ולכן אנו קוראים לכל בני התורה, אברכי הכוללים והעמלים למחייתם ובני הישיבות הגדולה ובני שיעור ג' מהישיבות לצעירים להשתתף כאיש אחד בלב אחד להרבות כבוד שמיים.

עש"ק פ' לך לך תשפ"ז דוב לנדו

משה הלל הירש

***

כמה הוראות ודברים חשובים למעמד הרבבות להקהל.

א. ע"פ הוראת מנהיג הדור רבינו מרן רבי דב לנדו ומרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש המכתב מיועד לציבור התורני בכל הארץ החל מגיל ישי"ק ש"ג. כי חובה גדולה להגיע לכינוס היום מכל ערי ארץ ישראל. ומי שכבר השתתף באחד מהכינוסים בעירו לגביו אי"ז חובה אלא **מצווה גדולה**.

ב. מערך השאטלים המיוחד למעמד מתוככי העיר בני ברק יתחיל החל מהשעה שש וחצי. (ישנם אוטובוסים עירוניים שמגיעים כל השנה לאיזור זה ופעילים במהלך כל היממה).

ג. רבבות מקדשי שם שמיים יגיעו רגלית מהרחוב צבי הרלינג למעבר הולכי רגל לגשר הרב לנדא בכניסה לשכונת אילת השחר שם יתקיים המעמד.

ד. תפילת מעריב במעמד בשעה 7:45 .

***

מסע התעוררו המשיך בדרום הארץ

מסע "התעוררו!" - מסעם של מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א מעיר לעיר, הגיע ביום שלישי אל הדרום. יומיים אחרי ערי הצפון יצאו מרנן ורבנן גדולי הדור עיני העדה שליט"א, בראשות מנהיג הדור רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א ומרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א, אל אשדוד ואל נתיבות, שם המתינו להם אלפי בני התורה, מסלתה ומשמנה של ארץ הנגב, לשמוע קול ד' ברמה לקראת המערכה הגורלית על עתיד עולם התורה והישיבות.

***

משא מנהיג הדור מרן שליט"א בכינוס האלפים באשדוד

היכל ישיבת "עטרת צבי" באשדוד היה צר מהכיל את ההמונים שנהרו אליו מכל רחבי העיר ואף מהעיר אשקלון בדרום.

קודם משאות זקני הדור נשא הגרי"ז פיינשטיין שליט"א דברי חוצבי להבות בחובת השעה ועל מסירותם של זקני הדור בשמירה על חומת הדת ועל קלות הדעת שיש במחשבה כביכול יש מקום שהם טועים:

"נזכיר גמרא שיכולה להיות משל ולהמחיש לנו את ענין המעמד הזה, הגמ' בסנהדרין מביאה את הדין שאם המרה את פיהם של בי"ד הגדול כשהיו הדיינים חוץ למקומם בלשכת הגזית אין הממרה חייב מיתה.

ומקשה הגמ' איך יצוייר שהיו כל הדיינים של הסנהדרין חוץ למקומם והרי הדין הוא שאין הדיינים יוצאים מלשכת הגזית כל היום, ואם הוצרך אחד מהם לצאת צריך שלכל הפחות ישארו שם כ"ג דיינים. ומסקנת הגמ' שזה יצוייר רק באופן אחד, שהסנהדרין יצאו להוסיף על העיר ועל העזרות, שכדי להוסיף על קדושת העיר והעזרות כל הסנהדרין יוצאים חוץ למקומן. המקום של סנהדרין הגדולה הוא בלשכת הגזית דוקא במקום המקדש, אין מקומן בחוץ כלל, הם שתולים בבית ה', ואך ורק כדי לקדש העיר והעזרות הם יוצאים כולם יחד.

ולכן גם הזמן של ישיבת כל בי"ד הוא עד סוף שעה שישית אבל הזמן של ישיבה הסנהדרין הוא עדי אחר ותמיד של בין הערביים, זהו מקומן כל היום".

"אם אנחנו רואים שכל הדיינים, כל הסנהדרין עוזבים את מקומם הקבוע בלשכת הגזית, שם ב'גבעת רוקח' שבבני ברק, ויוצאים צפונה ונגבה, קדמה וימה, יום אחרי יום הרי זה משום שיש לנו כאן מלחמה על העיר ועל העזרות, קדושת העיר זו קדושת מחנה ישראל שנלחמים בכל הקדושה והאידישקייט, והעזרות זו קדושת מחנה שכינה והם היכלי הישיבות הקדושות שהם הם המחנה שכינה, ובשביל קדושה זו יוצאים כל הדיינים של בי"ד הגדול ועוזבים את מקומם הקבוע לנדוד על פני כל הארץ.

ולצערינו אין מדברים כעת על הוספה על העיר או על העזרות אלא על מאמצים כבירים לנסות לשמור את העיר ואת העזרות, הרשעים מנגחים בחומות באילי ברזל כבדים, ובכוחות אחרונים מתאמצים הזקנים להחזיק את החומות".

"וכבר היה לעולמים, בזמן נחמיה בן חכליה שרצו הכותים להפריע את בנין החומות של ירושלים, והיו נחמיה וכל העם מתאמצים ביום ובלילה, הלילה למשמר והיום למלאכה, וחצים עושים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים.

וזה מה שמוטל עלינו כעת בשמירה על החומות, אנחנו בני התורה החצי העושים במלאכה, להתחזק בעסק התורה ובעבודת ה', שהרי זו היא המלאכה ואם יש קטרוג עלינו זה סימן שיש עלינו להתחזק בכל האפשר, וצריך גם את אותם המחזיקין ברמחים שילחמו וינסו לעשות ההשתדלות המועטה שיש בידם לשמור ולמנוע מהכותים להחריב הבנין, ולכן צריך לתמוך ולשלוח הנציגים כמו שמורים לנו זקני ומאורי הדור רבותינו שליט"א.

ושם בספר נחמיה יש פרק שלם שנזכרים שם כל אלו שעזרו בבנין החומה בשמם ובפירוט על כל אחד מהיכן עד היכן הוא בנה בחומה, הנה זכו מחמת התמסרותם לבנין החומה להיות נזכרים לטובה בתורה הקדושה עצמה לנצח נצחים, ואי אפשר כלל לשער גודל זכות זו ומעלה זו, וכל אחד מאיתנו יעשה את חלקו ונזכה לסייעתא דשמיא.

והנה בסוף ברכות שנינו שתקנו חכמים לשאול בשלום חבירו בשם, ולמדו כן מבועז שאמר לקוצרים ד' עמכם, ואומר אל תבוז כי זקנה אמך, ומפרשת הגמ' שלא נאמר שבועז עשה כן מדעת עצמו ולא כיון להלכה, שהרי יש מקום לומר שאין זה כבוד שמים להזכיר השם כששואל בשלום חבירו, ועל זה מביאה המשנה הפסוק אל תבוז כי זקנה אמך, שיש לנו לסמוך על הזקנים וללמוד ממעשיהם ולא לומר שעשו כן מדעת עצמם ולא כיונו להלכה.

הרי שכבר חששו שיטען הטוען שמא גם בועז, שהיה שופט של ישראל מדורות קדמונים, לא כיון ח"ו להלכה ומדעת עצמו עשה כן, ועוד יחשוב בעצמו שהוא צדיק גדול והוא חושש לכבוד השם וגדול הוא מבועז, ועל זה מביאה המשנה הפסוק אל תבוז כי זקנה אמך, הרי הבז לאמו הזקנה מלבד, שזו אכזריות הרי זו גם טיפשות גדולה, שהרי הזקנים הם המה החכמים ובעלי הנסיון וישוב הדעת, ורק מחמת גודל לבב ובוז באים מחשבות כאלו שמא זקני הדור טועים והוא הצעיר חכם מהם. יהי רצון שחפץ ה' בידינו יצליח ונזכה שיתגדל ויתקדש שמיה רבה".

***

בחרדת קודש, נשמעו ברמה חובת השעה ודבר המערכה ממנהיג הדור רבינו מרן שליט"א:

ברשות מורינו ראש הישיבה שליט"א וברשות הרבנים שליט"א.

אין לאף אחד ספק, **כדעת חכמי הדור שליט"א, שהחובה להצביע בבחירות אות ג',** כהמשך להוראתם הברורה של מרן החזון איש זצוק"ל ושל גדולי הדורות אחריו זצוק"ל, וכך מתקדש שם שמים. **אין גם לאף אחד ספק כי ההצבעה לרשימת ג' היא חובת ההשתדלות בדרך הטבע להצלת עולם התורה מהרדיפות והגזירות המתחדשות והולכות, שהרשויות מטילות עליו באכזריות ואינם יודעים שובע, רחמנא ליצלן.**

כל אחד מבין כי ההצבעה לאות ג' היא חלק בלתי נפרד מהזהות של כל משפחה חרדית, ומי שבגלל טענות או מרמור נמנע מכך, וחמור מכך – נותן חלקו למפלגות חדשות אשר אין רוח חכמים נוחה מהן, מאבד חלילה את הזהות שלו מחלק מעולם התורה. גם מי שמתפרנס למחייתו הוא חלק בלתי נפרד מעולם התורה, ואנחנו לא רוצים שאף אחד יאבד את זהותו חלילה.

מי שחלילה נמנע, או מצביע למפלגות שאין רוח חכמים נוחה מהן – מה הוא יענה לילדים שלו? **מה הם יחשבו כשהם יראו שאבא או אמא מוציאים את עצמם מן הכלל חלילה?** חזקו והתחזקו, הצביעו אות ג', השפיעו על מכריכם בדרכי נועם, שמרו את התורה מכל משמר, החזיקו בעץ החיים בדרך התורה, והתורה שהיא מגנא ומצלא תגן עליכם ואף על בני ביתכם, ויושפע עליכם ברכת שמים לרוב. חובתנו לפעול בכל יכולתנו ויותר מיכולתנו, וד' יעזרנו למען כבוד שמו יתברך המהולל.

***

משא מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א

"ברשות כבוד רבינו שליט"א, ברשות ראשי הישיבות שליט"א, ברשות כל הרבנים החשובים פה, ברשות כל הקהל הקדוש הזה. זה דבר פשוט מאוד. וברור בלי שום צורך לדבר כל כך על זה, שבוודאי כל אחד ואחד צריך להצביע אך ורק עבור ג'. זה דבר פשוט. אבל יש אלו שאומרים כל מיני טענות, ואומרים: אני לא, אני לא אעשה שום דבר. ויש אלו שאומרים: אני אדרבה, אני אצביע עבור הצד השני. כל מיני סברות".

"**צריכים לדעת, קודם כל, אם חס ושלום אנחנו מקבלים פחות ממה שהיה קודם, זה חילול השם שאין כמותו**. סביב זה יש חילול השם, שהקדוש ברוך הוא לא נותן לנו את הסייעתא דשמיא, ואנחנו צריכים סייעתא דשמיא של הקדוש ברוך הוא על כל צעד ושעל שלנו. ושנית, מורי ורבי זכרונו לברכה, רבן של כל בני הגולה, אמר: **כל קול שניתן למחריבי הדת, הרי זה מרידה במלכותו של עולם והרמת יד בתורת משה, והוא נושא באחריות לכל הקלקולים היוצאים מזה**. מישהו שחושב שיש לו כל מיני תיאוריות, שעדיף להצביע בצד הלא טוב וזה יהיה יותר טוב בשבילנו זו טעות. ואדרבה, כל דבר רע שייצא, זה יהיה על היד שלו".

"צריכים לדעת דבר אחד, ובזה יתבהר כל העניין: הם מעוניינים לשנות את כל המציאות של היהדות של כלל ישראל. וממילא מה הטענה? עושים בעיות אצלנו בחינוך העצמאי, עושים בעיות אצלנו בחדרים, בעיות אצלנו גם בסמינרים. בכל דבר ודבר שיכולים לעשות נגד עושים. אם חס ושלום הצד השני יקבל את הכוח, יחריבו ממש פה. וצריכים לדעת שהחיוב על כל אחד ואחד למנוע את החורבן הזה: **שהוא יתייצב להצביע, יביא מישהו אחר, ישכנע אנשים אחרים להצביע, שלא חס ושלום יהיה חורבן**".

"ואדרבה, כמו שהרמב"ם אומר, **כל המצביע עבור שומרי מצוות יראי השם, הרי בזה קידוש שם שמים וחיזוק התורה והאמונה בישראל**. וכל אחד שיעשה את זה, בוודאי יהיה לו סייעתא דשמיא בכל הדברים שלו והצלחה בחיים שלו בכל דבר. ועל ידי זה ירבו ריבוי כבוד שמים וריבוי סייעתא דשמיא, ובלי ריבוי סייעתא דשמיא אנחנו לא נוכל להתקיים בכלל. והתפילה, שכל אחד ואחד יצביע ויביא עוד ועוד מצביעים, שתהיה פה הצלחה גדולה בשבילנו".

***

משא הגאון הגדול רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א באשדוד

ברשות רבותינו, אמנם כתוב "במקום גדולים אל תעמוד", אבל יש בזה עוד פירוש, שכשנמצאים במקום של גדולים רואים שאי אפשר להישאר לעמוד, צריך לעשות ולעלות. **ורבותינו גדולי ישראל טורחים ממקום למקום, זה מראה כמה החיוב מוטל עלינו.** אני רוצה להגיד רק מילה אחת ממש. תמיד גדולי ישראל הורו שמצביעים בבחירות, היתה הוראה של החזון איש ושל כל גדולי ישראל . הפעם זה הרבה יותר מכל הפעמים.

הרי לו יצויר שזה לא היה בחירות, לו יצויר שזה היה משאל עם, היו עושים משאל עם שבוע הבא, מי בעד הקדוש ברוך הוא ומי נגד? מי בעד בני הישיבות, מי בעד התורה ומי נגד? אם זה היה משאל עם, אז ברור היה שזה חובה גמורה על כל אחד להצביע, ומי שמשתמט הוא מחלל שם שמים בפרהסיה. וזו העובדה, זו המציאות.

כל המפלגות ביחד, ימין ושמאל ואמצע, מה שלא יהיה, הם רבים ביניהם, בדבר אחד הם מאוחדים, כמו שראש הישיבה אמר, לעקור את התורה מכלל ישראל בכל צורה אפשרית. אנחנו שבוע הבא יש משאל עם, לדעת מי בעד בורא עולם ומי נגד? מי בעד התורה הקדושה ומי נגד? אוי לו למי שמשתמט, אוי לו למי שישתמט. כי להשתמט פירושו שלא אכפת לך, וכשנלחמים נגד בורא עולם אתה הולך הביתה ולא אכפת לך, הרי אין חילול השם גדול מזה.

וכשיש הרגשה שמה כבר נעשה, מה כבר נפעל, אז חוץ ממה שזה לא משנה מה נעשה, עצם ההצבעה שיהיה עוד קול שיגיד שאנחנו בעד הבורא עולם. חוץ מזה כתוב במדרש ברות, כתוב ש"ובועז עלה השער והנה הגואל עובר", בדיוק הוא עבר, אומר המדרש, "אתה עשית שלך, אני יעשה את שלי", ואפילו הגואל בסוף העולם, הקדוש ברוך הוא אמר לבועז, אתה עשית את המקסימום שאתה יכול, ואת היתר אני אעשה.

ובמדרש בשיר השירים את הסיפור עם רבי חנינא בן דוסא שרצה להעלות אבן לבית המקדש ולא היה לו כסף, אז סיתת אבן, באו ארבע מלאכים אמרו לו, שים את האצבע על האבן, ותוך שניה הוא מצא את עצמו בבית המקדש. אז למה היה צריך לשים את האצבע? אומרים רבותינו, הוא עשה מה שהוא יכל, מכאן והלאה הבורא עולם. אנחנו נעשה מה שאנחנו יכולים ובורא עולם יהיה בעזרנו, על פי תנאי שנעשה מה שאנחנו יכולים.

כל קול נוסף זה לקדש שם שמים בפרהסיה, וחלילה להיפך. וכמובן לא צריך הסברים אחרי שרבותינו אומרים לעשות, אבל כתוספת הסבר למה שצריך, הקדוש ברוך הוא יעזור שכולנו נזכה ביום שלישי הבא להראות כלפי כל העולם שאנחנו חיל השם יתברך.

במעמד נשאו דברים בנוסף: ראש הכולל הגאון רבי גבריאל אלטמן שליט"א הקריא מכתב אחיו ראש הישיבה הגאון רבי אליהו מאיר אלטמן שליט"א, השוהה בגולה למען החזקת הישיבה. רב הקהילה התורנית באשקלון הגאון רבי אברהם רייזמן שליט"א.

על הבמה ישבו רבה של העיר הגאון רבי יוסף שיינין שליט"א ובנו הגאון רבי דוד שיינין שליט"א, הגאון רבי יצחק אברמוביץ שליט"א, הגאון רבי מיכל דוד רוזובסקי שליט"א, הגאון רבי פנחס כהן שליט"א, הגאון רבי חיים קלמנוביץ שליט"א, הגאון רבי מיכאל אלטמן שליט"א, הגאון רבי דניאל דרייפוס שליט"א והגאון רבי יהושע דולינגר שליט"א ועוד. הנחה את המעמד הרה"ג רבי יחיאל צוקר שליט"א.

***

דברי מרנן ורבנן חזרו כגחלי אש גם בכינוס אלפים בנתיבות:

כל הדרום התאסף לשמוע דבר ד' בשעה 30 :20 ייפתח המעמד הנשגב בעיר נתיבות, על פני רחובות שלום בונייך וחזני, כינוס ענק של כל תושבי הדרום, שאליו צפויים להגיע אברכי הכוללים ובחורי הישיבות לצד עמך בית ישראל והעמלים לפרנסתם. מנתיבות ואופקים, מבאר שבע וקרית גת. משדרות, מתפרח ומכל יישובי הנגב.

מיום חמישי, עת שמעו ברחבי הדרום על בואם הצפוי של מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א לעיר נתיבות, החלו ההכנות: הודעות יצאו לכל הקהילות, הסעות אורגנו מן הערים והיישובים, ובבתי הכנסת ובהיכלי הכוללים עברה ההתרגשות מפה לאוזן. בדרום, שבניו אינם זוכים בשגרת ימיהם לחזות מקרוב בגדולי הדור, רואים בבואם ממרום שנותיהם אל הנגב ביטוי עליון לגודל השעה.

***

בחרדת קודש נשמע משא מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א:

בחרדת קודש נשמע משא מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א:

אחינו בית ישראל. כולנו רוצים חינוך טוב לילדים שלנו, כולנו רוצים שהילדים שלנו ילכו בדרכי אבות ויגדלו תלמידי חכמים ויראי השם. כשחלילה ספר תורה נופל על הארץ, כולם מזדעזעים וכולם עוזבים את כל החשבונות, ורצים להרימו ביראת כבוד ובחרדה על קדושתו. יהודים יקרים! דעו היטב! זה המצב לצערנו בו אנו נמצאים, **אנשים רעים מאחינו התועים מפילים את ספר התורה על הארץ במזיד רחמנא ליצלן! אנשים רעים רומסים לומדי התורה, רודפים בחורים ואברכים שמקדישים את חייהם ללימוד התורה. אין יהודי אחד שלא נבהל ולא בוכה כשהוא רואה ספר תורה שמתחלל! איך אפשר לעמוד מנגד? איך ?**כל אחד שמצביע בבחירות אות ג', מציל את התורה! מרים את התורה המושלכת על הארץ! איך אפשר לעמוד מנגד? איך אפשר להתעלם מהעלבון הגדול לתורה ולומדיה?

כשהילדים רואים שהאבא והאמא מצביעים ג', רק מתוך כבוד לתורה, נכנס בעומק ליבם כבוד לתורה, כבוד לחכמי התורה, וכך הם יגדלו לגדולי תורה ויראה. ומי לא רוצה שילדיו יגדלו בתורה וביראת שמים!? **אסור לתעות אחרי דברים חדשים שאין רוח חכמים נוחה מהם, לא לתעות חלילה אחרי מפלגות שמדברות סרה בעולם החרדי, או שמשמיצים ורודפים את בני הישיבות או תומכות בעלייה להר הבית רחמנא ליצלן, הם מנסים לסנוור את עיניכם, אבל חכמי התורה מאירים את עיניכם! הצביעו ג' ותזכו להציל את התורה!**

תשפיעו גם על הקרובים שלכם ועל הידידים שלכם להצביע ג', כי לכל יהודי יש לב שאוהב את התורה ומכבד את בני הישיבות שעיסוקם הוא אך ורק בתורה.

התורה מגנא ומצלא, ומי ששומר עליה היא תשמור עליו ועל משפחתו, ויזכה לכל הדברים הטובים, בריאות, ונחת, אורך ימים, והצלחה בכל מעשה ידיו, והשם יזכנו לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן סלה .

***

משא מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א

ברשות רבינו שליט"א, ברשות ראשי הישיבה שנמצאים פה, ברשות כל הרבנים וראשי הקהל, ברשות כל הקהל הקדוש הזה.

זה דבר פשוט לכאורה, **שבוודאי כל אחד ואחד צריך להצביע ג', רק דגל התורה, זה דבר פשוט לכאורה, לכאורה לא היו צריכים בכלל לכל הכנס הזה. אבל בעוונותינו יש אלו שלא מבינים את הדבר הפשוט, בלי שום חשבונות בכלל, שאם ירד המספר של הבוחרים ממה שהיה בפעם שעברה, זה חילול השם גדול מאוד.**

אבל צריכים להבין, אלו שחושבים אולי לא להשתתף עכשיו, יש לנו כל מיני טענות, לא להשתתף, אנחנו נראה מה יהיה אם לא נשתתף, מה יכול להיות. **אז צריכים לדעת, המציאות שהחילונים יש להם עכשיו בארץ ישראל עבודה אחת, זה לעשות מהחרדים לא חרדים, זה מה שהם רוצים, זה העבודה שלהם.** הם מפחדים מה יהיה בעוד עשרים שנה, שהם יהיו המיעוט, העצה שלהם שלא יהיה המיעוט, שאנחנו חס ושלום, חס ושלום, זה מה שהם רוצים.

ומה עושים בשביל זה? הם מקלקלים את החינוך עצמו, עושים בעיות בחדרים, שאתם יודעים פה בדרום מה זה היה. עושים בעיות בבית יעקב, בסמינרים, **בכל דבר שבקדושה עושים בעיות. ואם חס ושלום לא יהיה משהו נגדם, משהו שלא יהיה להם כוח, חס ושלום יכול להיות חורבן פה.** ויש עוד עניין, שהסיעתא דשמיא של הקדוש ברוך הוא זה תלוי **אם הקדוש ברוך הוא רואה שהכלל ישראל רוצה אותו, רוצה להידבק בו, אז הקדוש ברוך הוא עושה סיעתא דשמיא מיוחדת.**

ואנחנו צריכים להבין, המצב שלנו פה בארץ ישראל ובכל העולם כולו, המצב של היהודים זה צריך שיהיה סיעתא דשמיא מיוחדת מהקדוש ברוך הוא. ואם הקדוש ברוך הוא לא יראה שאנחנו אומרים ריבונו של עולם אנחנו רוצים אותך, **וזה רק על ידי זה שמצביעים וכולם מצביעים, ויהיה פה משהו דרמטי, שיהיה פה הרבה הרבה יותר ממה שאף פעם היה.**

אם לא יהיה זה, והקדוש ברוך הוא לא יראה שאנחנו מיוחדים רוצים אותו, זה כמו שהגמרא אומרת בשבת, הקדוש ברוך הוא אומר, אם אתם לא רוצים אותי, אני לא רוצה אתכם, והקדוש ברוך הוא מסתלק חס ושלום.

אז שני דברים פה, א', **פשוט שבלי זה שאנחנו ננצח פה באופן מיוחד, חס ושלום יהיה פה חס ושלום סכנה לחרדיות.** ב', אם אנחנו לא נעשה משהו מיוחד, חס ושלום אנחנו נאבד את הסיעתא דשמיא של הקדוש ברוך הוא. ולכן כמה זה חשוב מאוד מאוד שכל אחד ואחד יצביע ג', **שכל אחד ואחד יעשה המקסימום שיכול להביא עוד ועוד ועוד שיצביעו ג'. ואז בעזרת השם נוכל לנצח אותם, ונוכל לומר לקדוש ברוך הוא אנחנו מקדשים שם שמיים, מוסיפים כבוד שמיים, ואז מבקשים ריבונו של עולם תעזור לנו, והוא יעזור לנו בסיעתא דשמיא.**

***

משא מרן ר"י שכר שכיר הגר"א לוי שליט"א בנתיבות:

ברשות גדולי התורה שליט"א, היות והמערכה כעת העומדת על הפרק היא גדולה מאוד. **המצב הוא לצערנו שרודפי הדת מנסים בכל דרך לעקור את התורה. וכנגד החילול השם יש לנו דרך להרבות בקידוש השם, ולא שייך שיהיה מי שיאמר זה לא נוגע לי, אם כך לא אכפת לי מכבוד שמיים. האחריות שלנו במיוחד בפעם הזה היא השתדלות להשפיע יותר ויותר שיתרבה כבוד שמיים והסברה על ידי דעת תורה.**

אנחנו זוכרים איך רבי אהרן קוטלר הגיע לארץ ישראל במסירות גדולה למען המערכה. היינו אז צעירים וזה זעזע כל אחד לראות את רבי אהרן עם כל הגדלות שלו בשביל עולם התורה. יש לכל אחד את הדרכים שיכול לפעול. יש כאן הכרזה של כבוד שמיים ואשרי הזוכה להיות מכלל מקדשי השם.

***

משא מרן הגר"ש גלאי שליט"א בנתיבות:

ברשות הגאונים שיושבים פה, אף אחד לא בא כאן **אלא רק בשביל מטרה אחת** .אמרנו בראש השנה ובימים הנוראים: "מלוך על כל העולם כולו בכבודך". ביקשנו שיתרבה כבוד שמיים. התפללנו, ביקשנו, ועכשיו התפקיד שלנו את האמירה הזאת, את התפילה הזאת, לתרגם לשפת המעשה. **ועל זה התאספנו, לדבר אחד: ריבונו של עולם, אכפת לנו הכבוד שלך! אכפת לנו הכבוד של תלמידי חכמים! אכפת לנו כבוד לומדי התורה!**

ואם מישהו חושב, ומעלה בדעתו, כל כך הרבה שנים מנסים ולא מצליחים, זה לא תפקידנו. משה רבנו מצטווה מהקדוש ברוך הוא לספור את הלויים מבן חודש, אה? בן חודש! אמר משה רבנו לקדוש ברוך הוא: איך אני יכול לדעת את אלה שבני חודש? אלה שבני עשרים אפשר לפגוש אותם בבית כנסת, בישיבות, אבל בן חודש?

אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה תסתובב בכל הבתים של כלל ישראל, אה? זה יותר גדול מנתיבות, וגם מאופקים וגם מתפרח ומכל הדרום ביחד. ואחרי שאתה תהיה שם, אחרי כל בית אני אגיד לך כמה ילדים יש שם, אה? משה רבנו צריך להסתובב, ואז הקדוש ברוך הוא יגיד לו .**אמר הקדוש ברוך הוא: אתה תעשה שלך, ואני אעשה שלי. ועל זה התאספנו כאן.**

אתם ניצבים היום כולכם לפני השם אלוקיכם, ראשיכם שבטיכם" וכן הלאה. ושוב התורה הקדושה אומרת לנו: "כל איש ישראל". שואל האור החיים הקדוש: בשביל מה הפירוט הזה? כולכם זה כולכם! ועוד, אחרי זה עוד פעם "כל איש ישראל". התשובה היא: "אתם ניצבים היום כולכם" והסיום "כל איש ישראל". יש בכוחו של אחד לפעמים להכריע את כל העולם לכף זכות. אחים יקרים, שאנחנו מצווים לשמוע בקול חכמים ולדאוג לכבוד השם ולכבוד התורה, זה לא רק בשבילנו.

"לעבדך בברית", כל ישראל ערבים זה לזה .**בלי תורה אין קיום לעולם, בלי לומדי תורה אין קיום לעולם** .לימוד התורה מחזיק את העולם ומחזיק את יושבי העולם. אנחנו ערבים, ורק בזכותנו, רק בזכות התורה הקדושה ולומדי התורה, הקדוש ברוך הוא יכול להמשיך להשפיע שפע. "אתם ניצבים היום כולכם", אבל אומר רש"י: "ראשיכם שבטיכם", "כל איש ישראל". כל אחד יש בכוחו, בזה שהוא הולך ומקדש שם שמיים, שהוא מצביע מה שאמרו לנו גדולי ישראל ג', על ידי זה, "כל איש ישראל." למה נברא אדם יחידי? שלא יאמר אדם לא נברא עולם אלא בשבילי. כי אני יכול להכריע, יתרבה כבוד שמיים או חס ושלום הפוך. והתוצאה היא **שאנחנו כאיש אחד מצווים: כבוד תורה עדיף, כבוד גדולי תורה עדיף, כבוד לומדי תורה עדיף, כבוד השם. ובזה אנחנו היום התאספנו, להראות לקדוש ברוך הוא, לא רק אמרנו "מלוך על כל העולם כולו", אלא התאספנו כאן רק בשביל זה, להרבות כבוד שמיים.**

יכירו וידעו כל יושבי תבל שיש בורא עולם, יש תורה, יש לומדי תורה. אחרי השואה הנוראה, אה, התאספו ביחד עם הרב מפוניבז' זכר צדיק לברכה, מקיים עולה של תורה, ודאגו מה יהיה. נפטרו גדולי עולם, איך תמשיך, איך אפשר להמשיך את התורה הקדושה, אה? קם הרב מפוניבז' ואמר: איך להמשיך את התורה? אין לי דאגה. הקדוש ברוך הוא הבטיח: "לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך עד עולם

הבטחה של בורא עולם! אף אחד לא הצליח ואף אחד לא יצליח להפר את ההבטחות של הקדוש ברוך הוא. אז אם כך מה התאספנו? אמר הרב מפוניבז', אה? מה התאספנו? התורה תמשיך. הוא אמר: השאלה היא רק מי יזכה לזה. מי יזכה להיות שותף לקיים ולעזור לקדוש ברוך הוא לקיים את ההבטחה שלו. ובזה התאספנו, שאנחנו נזכה.

אני זוכר שהייתי בחור צעיר, גדלנו בסביבה שמסתמא אבא ברוך השם זכה להיות תלמיד של החפץ חיים, גם אכל על שולחנו, ולא שמעתי אותו, לא ראיתי אותו כועס אני חושב מעולם. לא צעק. חוץ מפעם אחת שמעתי, פתאום אני שומע את הקול שלו צועק. הוא שמע שמדברים ואומרים נגד גדולי ישראל בבחירות, אמר להם: **נגד גדולי ישראל אתה לא תדבר!** וזה נחרט בעצמות, כי זה הוא ראה אצל הרבי שלו. היה אומר שרבי ברוך בער היה בא לחפץ חיים, היה רועד. וכשהחפץ חיים הראה לו עם האצבע לבוא, הוא רץ" **דער רבי רופט, דער רבי רופט" (הרבי קורא, הרבי קורא). שמעתי ממורי ורבי רבי ניסים זכר צדיק לברכה, הוא אמר מה שצריכים לדאוג בדורנו הוא לדאוג לכבוד התורה. לא רק לימוד תורה אלא כבוד התורה** ,כבוד לומדי התורה. ועל זה התאספנו, ובעזרת השם אנחנו עושים את שלנו והקדוש ברוך הוא בוודאי יעשה את שלו. ונזכה לראות בהתרבות ספסלי בית המדרש, בריבוי לומדי תורה, וכבוד התורה וכבוד השם ירבה בעולם, ונזכה כולנו שיהיה המשך של "מלוך על כל העולם כולו בכבודך והינשא על כל הארץ ביקריך", ונזכה בעזרת השם לסיעתא דשמיא ולהצלחה בעזרת השם, בקידוש שמו של הקדוש ברוך הוא בעולם, בריבוי כבוד התורה, לומדי התורה, ונהיה בסיעתא דשמיא בשם השם נעשה ונצליח.

***

משא מרן הגר"א פילץ שליט"א בנתיבות

ההזדמנות היחידה שהקדוש ברוך הוא ריחם עלינו ונתן לנו לקדש שם שמיים. אין לנו את האפשרות לקדש שם שמיים כמו שקידשו שם שמיים במסעי הצלב, באינקוויזיציה, בגטו ורשה ובכל הגטאות. הקדוש ברוך הוא יודע שאנחנו לא נעמוד בזה. אז השאלה מה נעשה? איפה נזכה לקמצוץ של קידוש השם? איך נזכה? איזו הזדמנות שהקדוש ברוך הוא ריחם עלינו. אחת לכמה שנים אפשר להכריז קבל עם ועולם שעם ישראל חי, **ומלכות ישראל זה לא של דיפלומטים ולא של עסקנים.**

ולכן הרווח, בלי לשלול את הרווחים האחרים, אבל גם אם לא יהיה שום רווח, **עצם ההצבעה שהמנהיגים שלנו זה לא דיפלומטים ולא עסקנים ולא אלה שיודעים לנאום יפה. גדולי תורה הם המנהיגים, כמו שרבי אלחנן וסרמן היה מנהיג של עם ישראל, כמו החפץ חיים היה מנהיג של עם ישראל, כמו רבי חיים עוזר היה מנהיג של עם ישראל. זה הקידוש השם הגדול.**

וכמה רחמנות על מי שהקדוש ברוך הוא זימן לו כזה קידוש השם ו..... הוא יבכה על זה שנים רבות. **אנחנו כמעט בטוחים שזו ההזדמנות האחרונה, הבחירות האלו הן האחרונות. בקרוב נשמע את המלכות שמיים ממש, קולו של משיח**. אבל זו הזדמנות שאפשר להכריז קבל עם, כל יושבי תבל ידעו שיש גדולי תורה, הם המנהיגים, הם הקובעים, ולא שום עסקנים ולא שום דיפלומטים. חבל, רחמנות על מי שיאבד כזו מין הזדמנות. ולכן הקריאה היא לא רק תעשה בשביל עם ישראל, תעשה בשביל עצמך.

במרכז המעמד השתתפו: רבני הקהילות בדרום וראשי הישיבות, בראשות חברי מועצת גדולי התורה המתגוררים בדרום, ראש ישיבת תפרח מרן הגאון רבי אביעזר פילץ שליט"א וראש ישיבת "שכר שכיר" מרן הגאון רבי אריה לוי שליט"א, הגאון רבי דב לב שליט"א, בדברי ברכה מפי הגאון הצדיק רבי שמעון גלאי שליט"א ובדברי מרא דאתרא של הקהילה החרדית בנתיבות הגאון רבי שמואל מונטג שליט"א והמרא דאתרא של הקהילה החרדית באופקים הגאון רבי ישראל יעקב פינקוס שליט"א. ביטוי מיוחד לרוח המעמד נתנו ראשי הכוללים בדרום, שביקשו מאברכי הכוללים, החפצים כולם להשתתף במעמד, להוסיף עוד שעות לימוד בימים הקרובים כנגד השעות שבהן הם מגיעים לכבודה של תורה מכל רחבי הנגב. כך, אף השעות שבהן נסגרים לערב אחד היכלי הכוללים בדרום הופכות לתוספת תורה. ברוח דבריהם של מרנן ורבנן שליט"א כי המערכה כולה אינה אלא על התורה ולומדיה.

***

טלז סטון: "ככל אשר יורונו נעשה"

מסע "התעוררו!" של מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א הגיע ביום חמישי בערב אל לב ליבה של היהדות הנאמנה. בדרכם ושלימה עצרו מרנן ורבנן שליט"א בטלז סטון, ומשם עלו אל עיר הקודש, שלא ראתה זה שנים רבות מעמד שכזה.

בדרכם ירושלימה עצרו מרנן ורבנן שליט"א בטלז סטון, היא קרית יערים, שם המתינו להם המוני בני הישוב בבית המדרש "חניכי הישיבות" הסמוך לכניסה החדשה. עוד בטרם כניסתם היה ההיכל מלא מפה לפה, המעמד נפתח בפרקי תהלים להצלחת המערכה, ומיד שב לשירה לכבודה של תורה.

***

משא מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א בטלז סטון

עם כניסת מרנן ורבנן שליט"א להיכל קם הקהל כולו על רגליו וקיבלם בשירה אדירה. רשכבה"ג רבינו מרן שליט"א נשא דברים, והקהל עמד דרוך ובדממה:

"מורי ורבותי! כבוד שמים מתחלל על ידי רודפינו, **וחובתנו לפעול כנגד חילול ד' הנורא. כשמצביעים ג' ומשפיעים גם על אחרים לנהוג כך, מכריזים בקול גדול 'רצוננו לעשות רצון אבינו שבשמים'. זו גם חובת ההשתדלות הנדרשת מכל אחד ואחד לשמור על התורה ועל לומדיה, וברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת.**

"אסור להשתמט מהצבעה לאות ג', וכל שכן שאסור לתמוך במפלגות שאין רוח חכמים נוחה מהם, זה חילול ד' רחמנא ליצלן.

"בסיעתא דשמיא אלפים ורבבות נמנים על עולם התורה הפורח, ואף על פי שאין פרצופיהן שווים, דעת אחת לכולם: הרצון לגדל את הילדים לתורה, ליראת שמים ולמידות טובות, והשאיפה הזו לזכות לילדים תלמידי חכמים, היא היא המאחדת את כל עולם התורה לגווניו ולגווני גווניו, כולם כאיש אחד בלב אחד חפצים בכל ליבם ומאודם לעשות נחת רוח ליוצרם.

"ההצבעה לרשימת ג' היא הזהות של מי שחפץ לחנך את ילדיו לתורה. גם מי שעמל לפרנסתו הוא חלק מעולם התורה, ואנו לא רוצים שאף אחד יאבד את זהותו כחלק מעולם התורה.

"וכבוד רבני הקהילות שליט"א נקראים לעורר את קהל עדתם על החובה הגדולה הזו, שההצבעה לאות ג' היא חובה ברורה, ולהורות לציבור כי זו ההוראה למעשה. גם אם יש מי שיש לו טענות או כל מיני קשיים, זו חובתו וזו זהותו כחלק מעולם התורה.

"יהי רצון שכל מי שיצביע ג' יזכה לגדל בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, ולכל מילי דמיטב. חובתנו לעשות ככל הניתן, ולד' הישועה".

במעמד השתתפו רבני הישוב וראשי הישיבות, בהם הגאון רבי טוביה רוזן שליט"א, ראש ישיבת "מעייני החכמה" הגאון רבי שמואל גרוסברד שליט"א, הגאון רבי אברהם גריינמן שליט"א, רב בית המדרש "נחלי דעת" וראש ישיבת "מאור אליהו" הגאון רבי משה דב מנדלסון שליט"א, רב בית הכנסת "היכל יו"ט" הגאון רבי לייבל שוורץ שליט"א וראש ישיבת "מאורות התורה" הגאון רבי אפרים רגוזניצקי שליט"א, לצד חברי המועצה נציגי "דגל התורה", מגידי השיעורים וראשי הכוללים בישוב. בתום המעמד פרץ הקהל בשירה, ומרנן ורבנן שליט"א המשיכו בדרכם אל עיר הקודש, ובהיכל בית המדרש בעל ההדר הרוזינאי התקבלה הבשורה "גדולי ישראל יצאו מקרית יערים והם בדרך" בתרועת שמחה.

***

משא מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א בטלז סטון

לאחריו נשא דברים מרן ראש הישיבה הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א, שפתח: "אחרי ששמענו את דברי רבנו הגדול, זה לכאורה דבר פשוט מאוד שכולם צריכים להצביע ג', אין שום ספק. אך הבעיה היא שיש אלו שיש להם טענות, טענות על מה שהיה עד עכשיו, ואומרים אולי לא להצביע בכלל, להראות שאנחנו לא מרוצים. והם שוכחים דבר גדול מאוד: מה יקרה בזמן הזה שלא מצביעים?".

מרן ראש הישיבה שליט"א הרחיב בדברים על המערכה הנטושה על החינוך העצמאי, החדרים והסמינרים ועל הסכנה הרפורמית, כפי שנשא לאחר מכן במשאו בירושלים (ראה להלן).

וסיים: **"כל אחד ואחד מוכרח להצביע, תהיה איזו טענה שתהיה, לא משנה, צריכים להצביע דווקא ג'. ולא רק להצביע, אלא לשכנע אנשים אחרים להצביע ג', ואז בסייעתא דשמיא יהיה קידוש שם שמים, ואז נוכל לנצח כנגד כל אחד שעומד נגדנו".**

***

ודבר ד' מירושלים

הקול הקורא שהתנוסס על קירות השכונות, "לעת מלחמה לד' מול מבקשי נפשנו ונפש חיי תורתנו", חתם בקריאה "ובכן, מי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא", ובני ירושלים יצאו: אלפים מכל שכונות העיר, אברכים ובעלי בתים, רבני קהילות וגבאי בתי כנסת, ראשי כוללים ובני ישיבות, נהרו אל היכל בית המדרש הגדול ברחוב מלכי ישראל.

ההיכל הגדול נתמלא עד אפס מקום כבר שעה ארוכה לפני כניסת מרנן ורבנן שליט"א. המארגנים מיהרו לפתוח את קומות עזרת הנשים, ואף הן נתמלאו כהרף עין: למעלה משלושת אלפים מבני ירושלים הצטופפו ביציעים, עד שהמאבטחים קיבלו הוראה לנעול את דלתות המבנה, שהכיל כבר הרבה מעבר למותר. מסכי ענק נוספים הוזמנו בחיפזון והוצבו ברחבת בית המדרש וברחוב מלכי ישראל, ומולם עמדו ההמונים שלא זכו להיכנס. שוב ושוב נשמעה מעל הבימה הקריאה אל העומדים על הספסלים ועל המעקות ואל הנשענים על החלונות לרדת ממקומם "מפני פיקוח נפש", ובינתיים עלתה מן ההיכל שירה אדירה. עד כניסת מרנן ורבנן שליט"א התפללו האלפים תפילת ערבית.

בשעה 21:15 נכנסו מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א אל ההיכל, וההמונים קמו על רגליהם בשירה אדירה של "אשרי העם שככה לו" ו"לב טהור ברא לי אלקים", שנמשכה דקות ארוכות, עד שנאלצו המארגנים להפציר שוב ושוב בציבור להתיישב "כדי לא להסתיר". במרכז הבימה התיישבו רשכבה"ג רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א, מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א, ראש ישיבת "קול תורה" מרן הגרמ"י שלזינגר שליט"א וחבר מועצת"ת ראש ישיבת חברון מרן הגאון הגדול ר"ד כהן שליט"א, ולצדם בנו בכורו של כ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א, בעל האכסניה.

***

משא המרכזי מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א בכינוס אלפים בירושלים

"ברשות מורנו ראש הישיבה שליט"א וברשות מרנן ורבנן ראשי הישיבות ורבני קהילות הקודש בעיר הקודש ירושלים שליט"א. אנו מתכנסים כאן בתוככי עיר הקודש ירושלים, יחד עם אלפי בני תורה תושבי עיר הקודש, אשר בסיעתא דשמיא מהווים את הריכוז הגדול ביותר של ציבור בני הישיבות בכל הארץ כולה, עיר של חכמים וסופרים ושל מוסדות תורה לרוב בכל שכונות העיר, עיר שהיא גם מרכז התורה לבני חוץ לארץ שגולים למקום תורה כאן בעיר הקודש ירושלים.

"הדבר ברור כי החובה לקדש שם שמים היא חובה המוטלת על כל אחד ואחד, וכל שכן שהאיסור לחלל שם שמים הוא איסור על כל יחיד ויחיד. וכאשר נערכים בחירות ממשלתיות, הורונו רבותינו זצ"ל כי חובת ההצבעה למפלגה הנאמנת לתורה וללומדיה ואשר נציגיה מודרכים על ידי גדולי ישראל, היא חובת קיום קידוש שם שמים וההימנעות מכך היא חילול שם שמים.

"כל אחד שמאמין בתורה ובמשה עבדו ורוצה לראות את בניו גדלים בתורה וביראת שמים, בין אם הוא עוסק בתורה ובין אם הוא עמל למחייתו, הוא חלק בלתי נפרד מעולם התורה, והזהות שלו ושל משפחתו היא על ידי שמצביע לרשימת ג' יהדות התורה, שזו המפלגה אשר עומדת בעוז על המשמר לאפשר קיום חיי דת וחיי תורה בארץ ישראל.

"ומי שיגיד, מה זה נוגע אלי, ואינו בא לעזרת ד' בגיבורים, ולא נושא בעול עם התורה ועם לומדיה, ומתעלם מהרדיפה בה שרויים בני הישיבות ואברכי הכוללים, הרי הוא בכלל 'לא תעמוד על דם רעך'. וגם מי שיש לו טענות או פירכות או קושיות, אין לזה שום שייכות לחובתו הלכה למעשה להצביע אות ג' ובזה מקדש שם שמים, ואם חלילה ימנע מכך, שם שמים מתחלל על ידו רחמנא ליצלן.

"ואוי ואבוי, מי שמצביע למפלגות שאין ערך התורה הוא הערך היחיד בעיניהם, או שמעודדות עליה להר הבית ישמרנו ד', הרי הוא מוציא את עצמו מן הכלל.

"והנה זה מקרוב באו, מפלגות חדשות שכל מטרתם להפסיד קולות, מפלגות חדשות אלו שאין רוח חכמים נוחה מהם, הם מפלגות מחוץ למחנה! מחד גיסא מפלגות שמסיתות ומפתות בתואנות שקר שהם אלו שידאגו כביכול לאחינו בשרנו העמלים לפרנסתם, **ומאידך גיסא מפלגות שבאיצטלה של קנאות שקר מאחזות עיניים כאילו הם אלו שיצילו את בני הישיבות מחרב הגיוס. מפלגות אלו אין בהם אלא שקר שקר ושקר!! הדבר ברור לכולם שכל מגמתם אך ורק להפסיד קולות, מאינטרסים זולים ומשיקולים עקומים, הצד השווה שבהם שכוונתן להזיק, וצריך להישמר מהם ולהתרחק מהם כמטחווי קשת, ואיך יעלה על הדעת לסייע או לתמוך באבות נזיקין אלו?! מי שמסייע להם ידע ברורות שהוא מזיק לתורה ומזיק ללומדיה, ואדם מועד לעולם.**

"אחינו בית ישראל תושבי עיר הקודש, חזקו והתחזקו. הצביעו אתם ובני ביתכם לרשימת ג', השפיעו על אחרים, ותזכו לבנים ובנות הולכים בדרכי אבות, גדלים בתורה וביראה, וימלא ד' משאלות ליבכם לטובה. יזכנו ד' למען כבוד שמו יתברך, לקדש שם שמים, ומשמים ירעיפו עליכם רוב טובה וברכה, ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים במהרה בימינו אמן".

***

לאחר דבר רשכבה"ג רבינו מרן שליט"א נשא מרן ראש הישיבה הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א את דברו על המערכה למען כבוד התורה:

"ברשות רבנן שליט"א, ברשות ראשי הישיבות, ברשות הרבנים, ברשות כל העוסקים בצרכי ציבור באמונה, ברשות כל הקהל הקדוש הזה.

שמענו מרבינו דברים ברורים, שאין שום דבר חוץ מג', וכל החיוב רק ג', ושום דבר אחר חוץ מזה, הכל שקר. ובכל זאת יש אנשים שאומרים, ויהיה כזאת ויהיה כזאת, והרבה אומרים: ממילא לא אעשה שום דבר. נכון, אני לא אצביע עבור משהו אחר, אבל אני אשב בבית, וילמדו שאם לא משנים פנים, זה לא יהיה, אני אראה להם, ויהיו כמה וכמה אחוזים פחות".

שוכחים דבר אחד: שיש חילול השם. להצביע פחות ממה שהיה, ומי שלא מצביע, זה מחלל שם שמים. זה לא משנה מה יהיה אחר כך. שוכחים שאם לא יהיה מה שהיה, או יותר טוב ממה שהיה בבחירות הקודמות, זה חילול השם, וכשיש חילול השם, אין דבר גרוע מזה".

"ורק שוכחים, אני לא יודע אם כל הציבור יודע, אבל היום, לכוח הלא דתי יש מטרה אחת: לגרום שלא תהיה חרדיות. עוסקים להזיק לחינוך העצמאי, עוסקים לעשות בעיות בחדרים, עוסקים לעשות בעיות בבית יעקב, בסמינרים. וחס ושלום אם יהיה להם כוח, כמה שנים שיהיה להם כוח, רחמנא ליצלן, הכל יכול להשתנות פה. לא מבינים את הכוח הרע שיש פה בארץ ישראל, שאם לא תהיה מלחמה נגד, אם לא יהיה כוח נגד, נותנים להם להשתלט, רחמנא ליצלן. וזה הדבר".

"היום הציבור החילוני, הם מכבדים את הדת, הדת שלנו. הם לא מקיימים את המצוות, כל אחד כפי תשובתו למה לא, אבל מבינים שהדת שלנו היא הדת. אם לא יהיה הכוח שלנו, רחמנא ליצלן, רפורמה תיכנס פה. ורפורמה תיכנס לארץ ישראל ותשתלט על כל ארץ ישראל, ויהיה קשה מאוד מאוד לחיות פה. ובכל זאת, אין שום ספק, אין שום מקום בעולם, **אין שום סיבה שתגרום לאדם לא להשתתף, חוץ מחילול השם, אלא פשוט, אם אנחנו רוצים להמשיך להיות פה בארץ ישראל. זה רק אם אנחנו חזקים ויש לנו כוח, ואם לא יהיה ג', לא יהיה כוח".**

"הקדוש ברוך הוא יעזור שכל אחד ואחד ילך להצביע, הוא יצביע ויביא עוד אנשים אחרים להצביע. ועל ידי זה יהיה קידוש שם שמים, ותהיה עזרת שמים כפי הצורך, ואנחנו נצליח להדוף את כל הפוקרים. ואולי נזכה לגמרי לבטל את הכוח הרע שיש פה בארץ ישראל. הקדוש ברוך הוא יעזור לנו להצליח בג' ולהצליח לקדש שם שמים".

***

לאחריו נשא דברים ראש ישיבת "קול תורה" מרן הגרמ"י שלזינגר שליט"א, שהעמיד את ההצבעה כמצווה בפני עצמה:

ידוע שעניין ההצבעה, חוץ מהתכלית שלה, שיהיה אפשר להעמיד את עולם התורה בכל מה שנצרך, **הרי עצם ההצבעה היא המצווה: כל מי שמצביע מרבה את מספרם של הציבור המכריזים כי עבדי ד' הם.** יהי רצון שנזכה כולנו להיות מאלה המרבים כבוד שמים בהצבעתם ובהשפעתם על אחרים"

***

משא מרן ר"י חברון הגר"ד כהן שליט"א

ברשות מרן גאון ישראל ראש הישיבה, שהשם יאריך ימיו ושנותיו להשפיע מתורתו ויראתו. ברשות מרן ראש הישיבה שליט"א, שהקדוש ברוך הוא יאריך ימיו ושנותיו להשפיע מתורתו ויראתו. ברשות מרנן ורבנן גדולי

התורה, מרביצי התורה, ובני הישיבות היקרים, אברכי הכוללים, עמלי התורה, מרנן ורבנן ורבותיי. לא זמן להאריך בדברים, השעה מאוחרת, אבל כמה מילים קצרות. הפסוק אומר "לך ואספת את זקני ישראל".

אומרים חז"ל, למה נמשלו ישראל לעוף? יונתי בחגוי הסלע, כנשר יעיר קינו. מה עוף הזה בלי כנפיים הוא לא יכול להתרומם, כך ישראל אינם עומדים בלא זקניהם. **כלל ישראל עומדים במצבים הקשים ביותר, בשיא של הגלות. בספר אמונה והשגחה להגר"א הוא אומר שהיסוד של הקיום של כלל ישראל בכל התקופות זה הכוח של הזקנים, "ואספת זקני ישראל".**

זקני ישראל אספו אותנו בני התורה היקרים בעיר הקודש ירושלים פלטרין של מלך בתקופה קשה זו, לבוא ולהעמיד את עולם התורה שזה העמדה של כלל ישראל, בעולם כולו, פה בארץ בחירות זה נושא פוליטי, אנשים כאלה אנשים כאלה. **אנחנו לא עוסקים בפוליטיקה, אנחנו לא שייכים לזה. אנחנו עומדים היום להיקהל ולעמוד על נפשינו, מלחמת קיום של עולם התורה שזה קיום של כל כלל ישראל, על השם ועל משיחו שבאים להפקיע תורה מכלל ישראל.**

כמו שהראש ישיבה הזכיר קודם, בישיבות להשמיד ממש, לעקור את הכל, בסמינרים, בחדרים, הכל מלחמה על התורה ועל לומדיה. זאת היא המערכה שלנו, זאת היא המלחמה שלנו עכשיו להיקהל ולעמוד על נפשינו, זה השעה הגדולה שאנחנו עומדים בה. וזה החובה שלנו, רשימה יחידה שכפופה לגדולי ישראל, שהולכת בדרך התורה והשקפה של דעת תורה.

כל אחד ואחד לא רק להצביע ג', אלא לעשות ולעשות על כל קול במערכה שיכול להכריע את כל הקיום שלנו פה בעולם התורה, על זה אנחנו באים. **אנחנו נמצאים היום בדור שחשופים לטכנולוגיה, לתקשורת, חשופים לליצנות, דברים של זילותא, מביא רפיון באמונת חכמים.** הרב דסלר אומר שאמונת חכמים זה היסוד של הקיום של עולם התורה וכלל ישראל. ביטול אמונת חכמים זה חורבן של עולם התורה וחורבן של כלל ישראל.

אנחנו באים היום לא רק לבוא ולהצביע בשביל פלוני אלמוני, בשביל מועמד זה ומועמד אחר. **באים להעמיד אמונת חכמים בדרך שהנחילו לנו רבותינו, שזה יסוד קיומנו, ולהעמיד את אמונת חכמים.** וכל מי שמביא רשימה להפך, כל מטרתו היא אחת ויחידה, לעקור את הסמכות של חכמי ישראל, של זקני ישראל, לבטל אמונת חכמים. אנחנו חייבים היום וזאת היא המטרה לבוא לקראת היום הזה, להתחזק באמונת חכמים, לחזק את רבותינו שמוסרים את נפשם ומכתתים רגליהם מעיר לעיר וממקום למקום לבוא ולאסוף אותנו לקיום כלל ישראל.

לבוא ולהילחם עם כל הדעות הכוזבות שגם כן רחמנא ליצלן יש להם איזה השפעה, כל הדעות של לאומיות למיניהם, **כל אלו שבאים להתגרות באומות, כל אלו שבאים לחלל את הר הבית. איזה שייכות יש לנו עם אותם פורקי עול, עם אותם שמגרים רחמנא ליצלן, גורמים לכך שדם ישראל נשפך בהתגרות באומות ובחילול של הר הבית. איפה אנחנו יכולים בכלל להיות מושפעים מהם?**

היה כרוז שהיה מרבותינו הגדולים מדורות הקודמים, כולם חתמו על זה. אמרו דבר אחד שעם זה אנחנו הולכים היום למערכה. אנחנו לא ימין, אנחנו לא שמאל, אנחנו אין לנו שייכות בכלל לכל ההנהגה של המדינה. אנחנו יש לנו את עולם התורה, **אנחנו באים להילחם להציל מן הארי ומן הדוב. הם אמרו אז להילחם להציל מן הארי ומן הדוב, היום אנחנו נלחמים לא להציל מן הארי ומן הדוב, באים להילחם על נפשותינו**, על חיינו הרוחניים, על החיים של תורה. וככל שאנחנו נבוא ונקדש שמיים ונמסור נפש ולדעת שאין לנו קיום אלא התורה הזאת, ואין לנו חלק ונחלה חוץ מהתורה, אז הקדוש ברוך הוא יעזור שכוח התורה ינצח ונזכה לראות בהרמת קרן התורה ובגאולת ישראל במהרה.

***

משא מרן הגר"י אייכנשטיין שליט"א ר"י יד אהרן

מרן הגר"י אייכנשטיין שליט"א ביאר את שורש התקופה: "כתוב בסוף סוטה 'והמלכות תיהפך למינות', ומפרש המהר"ל שיבואו לבטל את התורה מתוך שנאה, וזו התקופה שאנו חיים בה. אבל מה הסיבה? רגילים לחשוב שהם אשמים. ידוע שרבי עמרם בלוי אמר למרן הגריי"ז מבריסק זצוק"ל: הציונים אשמים, ואמר לו הגריי"ז: **לא, אנחנו אשמים בהכל, כיונה הנביא, שבשלו היה הסער הגדול.**

המשנה באבות אומרת: 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות', וכתבו הראשונים: עול מלכות זה גיוס. אם מקבלים עול תורה אין גזירות גיוס, ואם יש גזירות גיוס, סימן שחסר משהו בקבלת עול תורה. ומהי קבלת עול תורה? 'נעשה ונשמע', לקבל ללמוד ולקיים כל מה שהגדולים אומרים. הרמב"ם כותב שכשיש צרה על הציבור צריכים להתעורר ולדעת שבגלל מעשינו הורע לנו, ואם לא, 'הרי זו דרך אכזריות'. **לחשוב שהכל תלוי בפוליטיקאים זו שטות. חובת השעה: נעשה ונשמע. אם מצביעים כדי לקדש שם שמים ולשמוע לגדולים, זה חלק מקבלת עול תורה.** היה קורונה, היו בלונים, היתה מלחמה, ולא קיבלנו כראוי, ועכשיו חרב חדה מונחת על צווארנו. אם נקבל עכשיו, נראה את הישועה".

***

משא הגה"צ רבי בנימין פינקל משגיח ישיבת מיר במעמד בירושלים

אחי ורעי ברשות ראשי ישיבות הרבנים הגאונים הרבנים הדיינים הישובים על מדין וגדולי הדור שאמורים לבוא כאן.

אנחנו בזמן עת צרה ליעקב וממנה יוושע, אנחנו במצב כ"כ קשה כ"כ מר המצב מבולבל, אני רוצה לומר לכם שאנחנו גדלנו על ברכי גדולי ישראל מילדות, הלואי שנזכה להגיע לעשירית התמדה שלהם, כל דקה היתה יקרה מאד.

מאני זוכר שמרן הראש ישיבה רבי חיים שמואלביץ, כל דקה היתה יקרה **ואיך היה יוצא מגדרו ודואג חלילה חלילה שלא יהיה רפיון במערכות הגדולות**, מי לנו גדול בזמני מהסטייפלער, שהיה יוצא במכתב, ומעניין הוא כתב פעם מכתב די חריף בלי קשר לאגודה, הוא אמר **שחובה על כל יהודי להצביע כדי להראות שאנחנו רוצים כבוד שמים, והיה מליבו ונפשו**, הרב שך וכל הגדולים.

היום אנחנו במצב כ"כ קשה מה שכואב הלב כמה שיש כאלו שרוצים להילחם, אחד אומר הרבי שלי לא נותן לי מי אני יתערב, אבל ללכת להילחם סתם? רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, יש דרגה של לשמה, ושלא לשמה מובטח שיגיע ללשמה, חז"ל הבטיחו לנו לעולם יעסוק בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל מה הכי חמור? לקנטר! מי שלומד תורה לקנטר נהפכה לו שליתו על פניו לא שוה, <u>**שאדם הולך ולוקח ועושה כל מיני מפלגות על מנת לקנטר רק כדי להילחם אז אם לימוד התורה לקנטר כ"כ חמור לעשות פעולות כאלו לקנטר זה ממש כאב רע עד מאד**</u>.

מה שידוע שמבינים אומרים יש הרבה היום מפלגות קטנות שנקראות חרדיות **ואומרים שהם מקבלים מימון מאנשי דת העיקר שיהיה בלגן**, פעם ידעו שיש מודעות ברחובות א"א לדעת מי כותב את המודעה, הם מתערבים בתוך הענינים כדי לטרפד בדברים שלנו, אנשים רחוקים רפורמים רשעים השם ירחם לא רוצה להוציא מהפה יותר, אנשים הולכים כדי לקנטר כזו מלחמה, **מי יכול לשבת בחיבוק ידים מי יכול להיות קר ואדיש רח"ל**? <u>**זה תביעה נוראה**</u>, מה שאח"כ חלילה יחסר, או עצם הדבר להראות כמה יהודים רוצים כבוד שמים או חלילה אם יכלו להקל על הגזירות, יש הרבה שואלים גם פה בימין, אנחנו לא ימין ולא שמאל אנחנו שומעים לקול גדולי ישראל. הפוליטיקאים השם ירחם באים עושים הסברים אם גדולי הדור...

אני רוצה להסביר לכם מה ההבדל בין מפלגה סתם למפלגה חרדית, מפלגה סתם אתה בוחר למי שרוצה לשבת בכנסת אתה בוחר בו מה שהוא מתכוון בכל הנגיעות שלו אין על מי לסמוך, מפלגה חרדית שלנו הנציגים נחמדים אנשים יקרים **לא בוחרים בהם, בוחרים כי הגדולים אמרו לבחור** הם אין להם שום נגיעה הנציגים גם אנשים טובים, אבל הראשי ישיבות כל כולם לשם שמים להם מקשיבים, **בא אחד ואומר אני מבין יותר אני הקטנטן הצימוק מבין יותר מהגדולים שהם חובקים זרועות עולם אז זה זלזול בכבוד תלמידי חכמים זה מבהיל הרעיון**.

אנחנו מצייתים ושומעים בלי חשבונות, אח"כ אפשר להסביר הסברים זה תוספת, **אנחנו רוצים לדעת מה הגדולים אומרים והם ממשיכים דרכם של גדולים דורי דורות מדור לדור וזה ההצלה שלנו וזה הישועה שלנו**, השם ירחם אנחנו צריכים גם בגזירה שלנו בתוך גזירות גם בימין צריכים רחמי שמים צריכים הרבה לחזור בתשובה.

אבל הגדולים רואים אולי פה קצת הצלה פורתא, אנחנו בגלות גלות, אבל הצלה פורתא, הם יודעים איפה ההצלה פורתא יותר, הם יודעים איפה

שאפשר יותר להציל אנחנו נבין יותר? בא אחד ואומר יש לי חשבונות, אתה עושה חשבונות? **והמה בקשו חשבונות רבים זה נגד כל התורה כולה**, אנחנו לא נתייאש ולא ניפול ברוחנו.

למעשה אני רוצה להגיד אנחנו עושים כרצון השם יתברך וניזהר חלילה להיגרר לכל מיני דברים שוליים, עכשיו אנחנו צריכים להוסיף זכויות ולא לבלות את הזמן בכל מיני פוליטיקות למיניהם, ולא לשבת לילות שלימים ולדעת ולשמוע כל מיני פרשנים למיניהם חבל על הזמן.

אנחנו רוצים לדעת כל אחד מה התוצאות יפה, אבל לא צריכים ללמוד כל ההו"א של כולם איך הולך להיות, אנחנו רוצים ללמוד ולהרבות כבוד שמים ולראות ישועות בגלות עד ביאת הגואל ויתבטל כל הצרות האלו, אשרינו שזכינו שהקב"ה שתל צדיקים בכל דור ודור, לא השאיר אותנו יתומים עם כך שאנחנו יתומים היינו ואין אב יתמי דיתמי, **נתן לנו בכל דור גדולים שמנהיגים אותנו, אשרי המחכה אשרי המצפה אשרי מי שמציית ונכנע לקול גדולי ישראל, אשריו ומה טוב חלקו, הוא יזכה אח"כ לכל הברכות האמורות בתורה**.

הקדישו מזמנם התכנסנו כאן להיות כאיש אחד בלב אחד לאבינו שבשמים לעשות לפניו נחת רוח, צריך להתפלל שהשם יחזיר את הטוב בתשובה ויתן לכולם לב טהור, אשריכם לומדי התורה, עכשיו בזמנים שכ"כ הרבה לוחמים עלינו וכ"כ הרבה צרות ואיזה פחד ואימה, הבן תורה היום הוא מושפל, **ובתוך השפלות שלו רואים עליו שמחת חיים**, רואים בני ישיבה פחד קשה אבל לא עצובים כי פקודי ה' ישרים משמחי לב.

אחי ורעי נירתם ונעשה את התפקיד שלנו ונשמע בקול גדולי ישראל ונעשה מה שמוטל, ונעשה שטייגען בלימוד והתחיל זמן חורף עם בחירות מפריע לכל הזמן, מיד אחרי בחירות וחוזר לתלמודו שטייגען בלימוד, אנחנו צריכים לחמם את החורף ללמוד בהתמדה, חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים להשם, נזכה לקרב את הגאולה, לזכות לגאולה, ותמיד מתוך שמחה וטוב לבב נזכה לעשות להקב"ה נחת רוח.

***

משא הגאון הגדול רבי ניסן קפלן שליט"א ראש ישיבת "דעת אהרן"

הגאון רבי ניסן קפלן שליט"א במשא נלהב בחובת השעה: "מספרים שבכנסייה הגדולה שמעו את מרן החפץ חיים זצוק"ל ממלמל: 'רבונו של עולם, הבא כבר את המשיח, **עוד מעט לא יהיה למי להביא את המשיח'. חזו וראו: יש למי להביא את המשיח, מרנן ורבנן ותלמידיהם היושבים כאן, וכעת רוצים לגזור שלא יהיה למי".**

הוא הזכיר את דברי רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, שכשיש גזירה על התורה הקב"ה רוצה שנמסור את הנפש, והגדיר: "שתי מסירות נפש נדרשות עתה. האחת, שעליה דיבר רבינו מרן שליט"א במוצאי שבת: בימים אלו חייב כל אדם ללמוד יותר מכפי רגילותו. רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל אמר לי פעם: אם יאמרו להילחם בחרבות כולם יצאו, אבל אם יאמרו להישאר וללמוד, ספק אם יישארו.

והשנייה: שלא יהיה בחור, אברך או חרדי אחד שאינו מצביע ג'. לא ראינו מעולם מסירות נפש כזו, שגדולי ישראל מסתובבים ממקום למקום, ואנחנו לא נמסור נפש להצביע ונעשה פלפולים?! אם נמסור נפש, 'המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד'".

***

הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א רב ביהמ"ד להלכה בהתיישבות

לא נצטוויתי כאן לדבר אלא לומר לכם אחי ורעי מה ששמעתי וראיתי בהוראות ובמעש של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בענין חובת המצוה המוטלת עלינו

אחי ורעי, הרבי היה חוזר ואומר פעם אחר פעם איך יתכן הדבר שדבר שהוכרע ע"י רוב מנין ובנין של גדולי ישראל מתחילת מערכות הבחירות ע"י מרן החזו"א ואחריו רוב גדולי ישראל שיש חובה ללכת ולהצביע איך יתכן שיש מתרשלים

ברשותכם, הרבי מאה שנה, **כל חייו היו לימוד התורה**, ומצוה שאינה יכולה להיעשות ע"י אחרים היה עושה יום לילה צהרים בוקר, היה פעם דין תורה בין הקדשות במירון, אמרו לו שהרב יסע למירון לראות אומר לא הייתי אף פעם ואני לא רואה שמותר לי ליסוע הוא לא נסע, **אבל שהיה שאלה ללכת ולהצביע אז גם כשהוא היה בחולשה אמר שלא יכול להיות פטור מזה**. וככה ראינו אצל כל גדולי ישראל.

עכשיו אחי ורעי רק נוסיף דבר אחד מה שרבותינו מסובבים כעת מעיר לעיר כביכול ציבור שישן. רבי מאיר שפירא היה אומר עולם הפוך ראיתי חז"ל מספרים שהכהנים היו מכים באצבע צרדה לכהן גדול **היום הכהנים גדולים מכים באצבע צרדה ואומרים לנו רבותי עומדים לפני פיקוח נפש מה היה המערכות הבחירות הקודמות הם היו להרבות כבוד שמים בכלל לדאוג שלא יהיה חילול שבת בכל מקום למעט חילול השם, על מה היום המערכה? היום המערכה שבאים ואומרים אתם תכתבו על קרן השור אין לכם חלק רח"ל באלוקי ישראל**.

אתם לא תלמדו תורה אתם לא תחנכו כמו שאתם רוצים וע"ז מתנהלת המערכה אמר הרב המנחה תראו את כל הדברים שהם אומרים רבותי הם לא אומרים הם עושים יום יום באים לציבור וצריכים להגיד את הדברים **<u>כשכבוד ראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי משה הלל אומר שזה פיקוח נפש צריך להסביר את זה בגדרי פיקוח נפש זה פיקוח נפש לפנינו.</u>**

וע"כ אחי ורעי הבה נחלץ חושים ויעשה כל אחד ואחד מה שבידו מי יודע מה יש בידך תנסה אתה רואה יהודים נקראים חרדים והם הולכים ועושים רשימות או דברים שהם יעמט בכבוד שמים שהם עלולים להביא את החורבן תנסה להשפיע עליהם על כל אחד ואחד ובעז"ה אם כל ובעז"ה אם כל אחד ואחד מאיתנו יעשה את מי להי' אלי הקב"ה יערה רוח טהרה ממרומים ונזכה לס"ד.

בתום המעמד לא מיהרו ההמונים להתפזר. ברחבת בית המדרש וברחוב מלכי ישראל עמדו עוד שעה ארוכה חבורות חבורות, חוזרים על דברי מרנן ורבנן שליט"א, ומשם יצאו גבאי בתי הכנסת וראשי הכוללים אל שכונותיהם ונשאו עמם את ההוראה הברורה: "ההצבעה לאות ג' היא חובה ברורה, וזו ההוראה למעשה". בשבת קודש פרשת לך-לך, שהוכרזה כ"שבת המערכה", עלו רבני הקהילות על הבימות בכל שכונות העיר ומסרו לקהל המתפללים את דבר גדולי ישראל, ומוצאי השבת כבר נפתח בעבודת השטח של המטות השכונתיים לקראת יום ההכרעה. ירושלים שמעה את זעקת התורה; ירושלים תיתן את קולה.

***

במוצ"ש המשיך מסע "התעוררו" לגבעת זאב שם התאספו קהל אדיר להאזין לדבר השעה מגדולי ישראל בראשם מנהיג הדור רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א, במרכז המעמד האזינו גדולי ישראל ורבני העיר בחרדת קודש למשא רבינו מרן שליט"א:

ברשות מורנו ראש הישיבה שליט"א וברשות הרבנים וראשי הישיבות שליט"א

כולנו כל עולם התורה מרגיש וכואב את כבוד שמים המתחלל על ידי רודפינו, וחובתנו לפעול כנגד חילול השם הנורא. כשמצביעים ג' ומשפיעים גם על אחרים לנהוג כך, **מכריזים בקול גדול 'רצוננו לעשות רצון אבינו שבשמים'.** זו גם חובת ההשתדלות הנדרשת מכל אחד ואחד לשמור על התורה ועל לומדיה, וברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת. **אסור להשתמט מהצבעה לאות ג', וכל שכן שאסור לתמוך במפלגות שאין רוח חכמים נוחה מהם, זה חילול השם רחמנא ליצלן.**

בסיעתא דשמיא אלפים ורבבות נמנים על עולם התורה הפורח, ואף על פי שאין פרצופיהן שוים דעת אחת לכולם - הרצון לגדל את הילדים לתורה ליראת שמים ולמידות טובות, והשאיפה הזו לזכות לילדים תלמידי חכמים, היא היא המאחדת את כל עולם התורה לגווניו ולגווני גווניו, כולם כאיש אחד בלב אחד חפצים בכל ליבם ומאודם לעשות נחת רוח ליוצרם.
ההצבעה לרשימת ג', היא הזהות של מי שחפץ לחנך את ילדיו לתורה, גם מי שעמל לפרנסתו הוא חלק מעולם התורה, ואנו לא רוצים שאף אחד יאבד את זהותו כחלק מעולם התורה.
אין מקום לשום רגשות ולשום שיקולים להצביע עבור מפלגות אחרות, גם אם חושבים שבכך יפעלו הצלה כזו או אחרת, כל הדברים האלו מלבד מה שהם חשבונות שאינם של מצוה הם גם אינם נכונים! על פי התורה חובת ההשתדלות להצלה היא אך ורק להצביע ג', ורק בכך מתקדש שמו יתברך, **כל דבר אחר הוא מסייע לעוברי עבירה, ומתחלל שם שמים על ידו.** זו ההוראה למעשה, להצביע אך ורק לרשימת ג', גם אם יש מי שיש לו טענות או כל מיני קשיים - זו חובתו וזו זהותו כחלק מעולם התורה. יהי רצון שכל מי שיצביע ג', יזכה לגדל בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, ולכל מילי דמיטב. יעזרנו השם לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, ויתגדל ויתקדש שמו יתברך.

***

משם המשיכו גדולי הדור מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א ומרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א לכינוס האלפים בעיר ביתר, בשיא המעמד האזינו ביראת הכבוד למשא מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א:

ברשות מורנו ראש הישיבה שליט"א וברשות הרבנים וראשי הישיבות שליט"א

גדולי הדורות זצ"ל הורו שההצבעה היא חובה ואיננה רשות, חובת הצבעה זו אין לה שייכות כלל לרגשות מכל סוג שהוא, מלבד רגשי קודש של קיום רצון השם, כל סוגי רגשות אחרים אין להם שום שייכות עם חובת ההצבעה.

לא רגשות אישיים ולא רגשות לאומיים! לא הרגשים של תאוות ניצוח ולא של רצון ליטול חלק בשלטון! הרגש היחיד ששייך לחובת ההצבעה לרשימת ג' - הוא הרגש לקדש שם שמים יחד עם רבבות אלפי ישראל כאיש אחד בלב אחד, והתועלת הגדולה שתהיה לכל הצבור החרדי על ידי זה כנגד הגזרות והמלחמה שהכריזו עליו משנאי השם.
כל הציבור החרדי הצועד לאורם של גדולי ישראל אדמו"רים ראשי ישיבות ורבנים, שותף יחד לשאיפה הגדולה לקדש שם שמים ולחנך בנים לתורה ולמצוות ליראת שמים ולמידות טובות.
ולכן חובה על כל אחד ואחד שלא יהיה פורש מן הציבור, ויצביע אות ג' למען כבוד שמים, ובזה גם יקיים את חובת ההשתדלות למנוע מהרדיפות האיומות כנגד התורה וכנגד לומדיה וכנגד כל הציבור החרדי בארץ הקודש, ואסור להיות פורש מן הציבור! ההוראה למעשה היא, כי חובה להצביע אך ורק לאות ג'! וכן להשפיע על אחרים בדרכי נועם להצביע אות ג', ואסור להימנע מחובה זו מכל שיקול שהוא, וודאי שאסור להצביע לדברים אחרים בגלל רגשות אישיים או הרגשים לאומיים, ולכן איסור חמור לתמוך במפלגות שערך התורה הוא לא הערך היחידי בעיניהם, וחלילה לא לתמוך במפלגה הדוגלת בכוחי ועוצם ידיו מעודדת עליה להר הבית רחמנא ליצלן, זהו חילול השם.
והמפלגות החדשות אשר מאחזות עינים כאילו באים לדאוג לציבור העמל למחייתו, או לדאוג למניעת גיוס בני הישיבות, הם מפלגות של שקר! כי כל מטרתם אך ורק להפסיד קולות, מפלגות אלו מחוץ למחנה מושבן, ואסור לתמוך בהם כלל וכלל! יהי רצון שכל מי שיקיים את חובתו, יזכה לגדל בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, ונזכה לקדש שם שמים.

מצמרר: מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א פותח רחשי הלב עם ח"כ המיועד רוזנטל על התאמצות במסע למען ג' - תמליל השיחה המצמררת:

ח"כ המיועד הרב רוזנטל מודה למנהיג הדור על טרחתו העצומה במסעות, והכל למען המערכה הגורלית ריבוי מצביעי ג: יישר כוח, יישר כוח.
רבינו: נפגש
הרב רוזנטל: אם ירצה השם. אני יודע שזה קשה לראש ישיבה לנסוע לכל המסעות האלה, אבל אם שהראש ישיבה יוצא זה משפיע מאוד מאוד.
רבינו: **שמח לשמוע את זה, ואני מצטער להגיד שזה נכון.**
הרב רוזנטל: זה נכון, הראש ישיבה מודה.
רבינו: מה אני יכול לעשות.
הרב רוזנטל: אבל זה מאוד משפיע
רבינו: הצלחה רבה
הרב רוזנטל: אמן אמן, יישר כוח.
רבינו: **להתראות בנסיבות משמחות**
הרב רוזנטל: זה לא משמח שנסענו היום?
רבינו: זה מספק.
עושים דברים שצריכים לעשות את זה, אדם עושה מה שצריך זה ...
הרב רוזנטל: זה הסיפוק?
רבינו: **זה הסיפוק הכי גדול.**
הרב רוזנטל: ברוך השם.
רבינו: כל טוב, שיהיה לך כל טוב.
הרב רוזנטל: אמן. אמן, יישר כוח.

***

מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א בכינוס לרבני כרמיאל במעונו בחשיבות המערכה:

"כל אחד ועניניו שהחובה הגדולה להצביע ג' רק ג' וג', כי יש עוד דבר כבר הזכרתי קודם, יש כאלו שהם אומרים רשימות אחרות חרדיות, הם רק מזיקים. אוי להם, אוי להם, אני אומר. מפני שהם רק מזיקים הם לא יקבלו כלום הם רק יזיקו, ובטוח שהם שכירים של השמאל!!!
יהודי חרדי לא יכול לעשות את זה, גם אם הם מניחים תפילין אבל הם לא חרדים. אני אומר מילים חריפות, אולי הייתי צריך להגיד יותר חריף"...

***

משא מרן הגר"ש גלאי שליט"א בכינוס במסעו לרכסים

ברשות מרן הראש ישיבה שליט"א, ברשות הגאונים שליט"א, ראש המועצה הרב רייך, שלוחא דרבנן הרב גפני, שעמד על עיקר דבר המערכה.
מורי ורבותי, אין לי ספק שכל אחד מאיתנו שואל את השאלה, הרי מי שבא לפה, בין כה וכה יצביע. אז בשביל מה מטריחים את הציבור? וכבר שאלו אותי את השאלה הזאת, ולפני ששאלו הייתי בטוח שישאלו, ואם לא ישאלו, בלב חושבים לשאול את זה.
מורי ורבותיי, משה רבנו נצטווה מהקדוש ברוך הוא לספור את הלויים מבן חודש. כל בני ישראל מבן עשרים, בן עשרים זה יותר קל לספור. בן חודש? אמר משה רבנו, איך אני אדע איפה וכמה יש בני חודש? אני אסתובב בבתי יולדות? אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה תסתובב בכל הבתים של בני

ישראל, וכשתגיע לבתים, אני אגיד לך כמה ישנם. אה? בשביל מה? לא חושב שמשה רבנו שאל, אבל הקדוש ברוך הוא הבין שהוא ישאל. אומר לו הקדוש ברוך הוא, **אתה עשה את שלך ואני אעשה את שלי**. זאת שאלה ראשונה, אני אמרתי לששאל אותי, אמרתי לו, תגיד לי, אתה יודע שיש הלכה שלהודות צריך ברבים? אולי לא כולם אומרים את התפילה הזאת, אבל אתם יודעים מה אומרים בבוקר? ברוך המקדש שמו ברבים. שכל אחד מצביע, הוא נמצא שאף אחד לא רואה, רק בורא עולם רואה אותו.

אבל כשהתאספנו כאן, אין ספק שזה גורם נחת רוח לאבינו שבשמיים. הילדים שלי אכפת להם ממני, כמו שלי אכפת מהם. **אין ספק שזה מעורר רחמי שמיים**. כי חוץ מעצם ההצבעה, צריך סיעתא דשמיא. הרב גפני יודע יותר מאיתנו כמה זה תלוי בכל מיני גורמים ובכל מיני חשבונות, כמה יצביעו, וכמה אחוז החסימה, וכמה יפלו. ואנחנו צריכים לדעת שלא רק עלינו אכפת לנו, כל ישראל ערבים זה לזה. על כל אחינו הטועים.

רק זכות התורה זה קיום לעם, אין בלי זה, הייתי עם יהודי בטורונטו, בגיל שמונים החליט פתאום שצריך לשמור שבת. אמרתי לו, אתה יודע מאיפה זה בא? כי אני בטוח שסבא שלך היה שומר שבת. אמר לי, נכון, הוא היה חסיד. כל אחינו הטועים, הם עמדו על הר סיני, וגם עליהם אנחנו ערבים. זה לא רק בשבילנו. איזה חילול שמו של הקדוש ברוך הוא, שלא יגידו שאין לי חלק באלוקי ישראל. ואנחנו זוכים היום להתאסף ביחד ולקיים ברוך המקדש שמו ברבים. ואין ספק שהקידוש השם הזה, חוץ ממה שיכולים כל אחד להשפיע ולעשות, אבל אין ספק שזה יגרום סיעתא דשמיא, **ואין ספק שהקדוש ברוך הוא אומר, הבנים שלי אכפת להם ממני, אכפת להם מכבוד התורה, אכפת להם מחילול שמי.** כשהקדוש ברוך הוא רואה שליהודי אכפת, ולא רק יהודי אחד, אלא כל כך הרבה יהודים שאכפת להם.

אתם יודעים, אני באתי לפה, שאח שלי שוכב על ערש דווי ממש. לא היה לי ספק, הבנתי שאני צריך לבוא. אבל יהודי לא עושה מה שהוא מבין. **התקשרתי למרן ראש הישיבה רבי דב ושאלתי אותו מה אני עושה. והוא אמר לי דברים ברורים ונחרצים.**

אני מבין את הרגש, וזה לא רק רגש היה, זה גם שאלה כי הרבה שאלות של הכרעה, וצריך להכריע ברגעים הכי קריטיים. **על אחריותי אתה חייב לנסוע. לא היה לי ספק, אבל בכל זאת רציתי לשמוע. יהודי לא עושה מה שהוא מבין.** אתם ניצבים היום כולכם, אה? ראשיכם, שבטיכם. שואל האור החיים, מה הפירוש הזה? או כולכם, או שתפרט כל דבר. ועוד פעם, כל איש ישראל.

זה המצב שאנחנו נמצאים, כולכם, כל אחד ואחד יכול, ולא רק כולכם, אלא כל איש ישראל. אבל בתנאי, אומר רש"י הקדוש, ראשיכם, שבטיכם, החשוב חשוב קודם. וזה אנחנו מראים לקדוש ברוך הוא, **כבוד התורה חשוב לנו, כבוד גדולי התורה חשוב לנו.**

ובכל מקום שאני בא, אני מספר שאבא זכר צדיק וקדוש לברכה, זכה ללמוד ולאכול על שולחנו של החפץ חיים הקדוש. ובחיים לא שמעתי אותו מדבר על יהודי, בחיים לא שמעתי אותו כועס. הוא עבר סיביר, מה שראינו, שיכול לשבת שש שעות בלי לזוז מהמקום. הוא היה אני חושב הגי היחידי, ואולי השני, בכל הקהילה שם שהיינו. לא רוצה להגיד איפה זה היה. היו שם חרדים, אבל... אני שומע אותו פעם אחת כועס במדרגות. אני שומע שמישהו אומר לו, אתה יודע, גדולי ישראל אומרים להם מה לעשות..

מכירים את הטענה הזאת, אה? **אבי מורי צעק על גדולי ישראל לא תעיז לדבר? הקדוש ברוך הוא אומר להם מה לעשות. התורה אומרת להם מה לעשות. יהודים שכל החיים לא ידעו מכלום רק מתורה. התורה מדברת מגרונם. וזה הוא ינק מרבו הקדוש.**

רבותיי, זוכר הייתי בישיבה, והוא בא פעם אחת (בחיפה זה היה) והוא הלך איתי שיהיה בטוח שאני יודע איפה להצביע. לא אמר לי כלום, הוא לא אמר להצביע ג'. אני ידעתי מה אני צריך לעשות. ואני לא יודע אם הם בכלל שמעו את זה, לא יודע. אבל אמר לי יהודי שהיה בראשון לציון, והזאת ממרצ, ריחמה עליו אומרת לו, בשביל מה אתה יושב כאן כמה שעות? לא חבל לך על הזמן? אתה יודע שאין פה שום ג'.

הוא אומר לי, הרב יודע מה היה? ישבתי שם שעתיים שלוש, בסוף היה שם ג' אחד. אז הוא אומר לה, גברתי, **בשביל זה אני הייתי פה שעתיים שלוש. היא לא מבינה את זה, אבל הוא מבין את זה. כי הקדוש ברוך הוא רוצה קידוש שמו אפילו אחד**. ונזכה כולנו רבותיי, אה. כולם שבאו לכן, יצביעו. אבל כמה שאפשר, עצם הדבר שאנחנו מעוררים רחמי שמיים, יהיה סיעתא דשמיא. וחוץ מזה כל מה שאפשר להשפיע כל אחד.

אני אגיד לכם עובדה ממני, אני פגשתי אברך נקרא משלנו, ואני אומר לו, איפה שיגידו לי לנסוע, אני נוסע. אז הוא אומר, מה, באמת הרב, כל כך חשוב זה? אני אומר לו, כן, **אני מוכרח לפרסם את זה שהרב חושב שזה חשוב כל כך שצריך לנסוע לכל מקום. אומר, זה השפיע על כמה אנשים. אין מושג, אם אדם רק רוצה, יש סיעתא דשמיא. בפיך ובלבבך לעשותו.**

ובסיום עוד ווארט אחד יקר, אם מוכנים לשמוע. כי המצווה הזאת לא רחוקה היא, אה? לא נפלאת היא ממך. למה? יהודי אמור לו לנסוע לארגנטינה לקיים כיבוד אב, זה רחוק או לא רחוק? זה רחוק, אז מה זה לא רחוקה היא? הייתי נוסע לאבא שלי לקיים כיבוד אב שהיה גר בחיפה, זה לא רחוק? מה זה לא רחוקה היא? וחוץ מזה, מה זה אחר כך, כי בפיך ובלבבך לעשותו? ממתי הפה והלב עושים? התשובה היא, לעשות זה סיעתא דשמיא.

מה שהקדוש ברוך הוא רוצה ממני, ידידי היקר והחביב, רק את הלב שלך, את הרצון שלך, את השאר אני כבר אעשה. אתה עשה את שלך ואני אעשה את שלי. לא רחוקה היא, כי מה שאני צריך ממך זה רק את הרצון, את הלב, ואת השאר אני אעשה. ונזכה כולנו בעזרת השם לסיעתא דשמיא, להצלחה, להגדיל שמו של הקדוש ברוך הוא, **ובעזרת השם נעשה ונצליח בסיעתא דשמיא, שג' ירבה בעולם ויהיה קידוש שמו של הקדוש ברוך הוא בעזרת השם.**

***

מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א נשא דברים בפני חרדים עמלים לפרנסתם בכינוס מיוחד במעונו:

רציתי להגיד בקשר לדברים שהרב מנת אמר. ברוכים הבאים בשם השם. אנחנו יושבים יחד איתכם, אנשים חרדים יראים לדבר השם, הרוצים לדעת את רצון השם וחובת השעה בתקופה זו. בתחילת השבוע נכנס אלי הרב רפאל מנת שליט"א וסיפר לי בהרחבה על התופעה כואבת של אנשים רבים שיש להם טענות וכעס על הנציגים ועל המפלגה, שטענתם לא מטפלת כראוי בצרכים ובבעיות של המשפחות השייכות לאנשים חרדים יראי שמיים העמלים לפרנסתם, ובשל כך יש כאלו השוקלים להצביע למפלגות אחרות חדשות.

לאחר ששמעתי בקשב רב את טענותיהם ואת כאבם, ראיתי לנכון לכתוב את דעתי בעניין זה, ואני עכשיו אקרא מה שכתבתי. ידעו כל החרדים לדבר השם, החפצים שדורותיהם, בניהם וצאצאיהם ילכו בדרך התורה, **כי אין שום דרך לזה רק להצביע לרשימה ג', וחלילה אם יצביעו לרשימות אחרות, תהיינה רשימות חדשות אחרות כפי אשר תהיינה, הם מפסידים בזה את המשך קיום שאיפתם העזה שצאצאיהם ודורותיהם ילכו בדרך התורה.**

כל מניעה מהצבעה, וקל וחומר הצבעה לרשימות חדשות, תהיינה אשר תהיינה, הרי זה הפסד גדול מאוד, **וכל אלו שאומרים בזה דברים שגויים (מלשון שגוי), במזיד או בשוגג, הם גורמים להפסד כל שאיפותיהם, וחלילה חלילה ללכת אחריהם בכל עניין שהוא, ורק להצביע לרשימה ג',** כי בזה תתמלאנה שאיפותיהם לדורות ישרים ומבורכים. הצביעו הצביעו לרשימה ג', ובזה יינצלו דורותיכם ותראו נחת מהם. הכותב בכאב ובחרדה ובדמע עיניים ובבקשה,

וכאן פרץ בבכי מרטיט: אנא אנא הצביעו רשימה ג', עשו אתם וכל אשר לכם והשפיעו כמוכם על אחרים שיעשו כן.

בלי נדר אפנה לחברי הכנסת של דגל התורה ולהנהלת המפלגה שימצאו את הדרך לסייע ולעזור ולטפל בענייני חינוך ובדברים נוספים שיש לפתור אותם עבור הציבור החרדי היראים לדבר השם העמלים לפרנסתם, ולהקים להם שיעורי תורה. אתם חלק מעולם התורה, יש לנו השקפה אחת, והציבור הזה הוא חלק בלתי נפרד מהמפלגה כאמור. השם יעזור לכולנו ונזכה במהרה לביאת משיח צדקנו, אמן.

~~~

- למידע על פעילות הנחוצה למערכה הגורלית העומדת לפתחנו, להרבות מצביעים המכריזים ה' הוא האלוקים, משה אמת ותורתו אמת, חייגו לקו פעילי הדגל: 1700-111-600. בקו ישנו שלוחת הודעות של מטה פעילים ארצי, ושלוחת עדכוני המערכה. שלוחת קבלת פרקי תהילים להצלחת המערכה.

- להאזנה לדבר המערכה הגורלית, "מסע לאורו" ועוד - דעת התורה מגדולי ישראל בראשם רשכבה"ג מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום בעניני השעה: 1700-111-306

- תיעוד: שוקי לרר. בקודש פנימה. מנחת דבר. דברי חמד. דגל התורה
- כמו"כ מידי שבוע יו"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com
- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com
~~~

בעניינא דיומא

"חייבים להצביע ומי שלא מצביע עושה עבירה חמורה ואוי לגיהנום שיש לו על זה"

בסערת אש: דברים נוקבים וחדים מגדולי ישראל בראשם מנהיג הדור רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א בדבר המערכה

מנהיג הדור רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א:

בכינוס למען יהדות התורה – ג' במעונו חידד: "חייבים להצביע ומי שלא מצביע עושה עבירה חמורה ואוי לגיהנום שיש לו על זה".

בהתבטאות חריפה נגד מפלגת הפורקים צבע שחור שכל מטרתם להזיק:

אני אומר שיש להם גיהנם מוזמן, גיהנם על הכל, הם ישרפו בגיהנם שריפת עולמים, אתה יכול להגיד בשמי, גיהנם מוכן בשבילם עד הסוף.

אני משקיע די הרבה חושב שמותר לי להגיד גם לאחרים...

איש הסברה שאל את רבינו: אני מתעסק גם בלהסביר למה צריך לשמור על עולם התורה, אני מדבר עם חילונים, לא אצלנו, זה גם, אבל גם בכל מיני תקשורת שלהם, אני עושה בזה, רוצה לשאול את הראש ישיבה כמה צריך לנסות להסביר למי שלא מבין, או שלהגיד להם תחשבו מה שאתם רוצים וזה לא מעניין אותנו.

רבינו: **אין לזה תשובה אחידה, תלוי מי זה שעומד כנגדך, אם יש לו כבר דעה מעצמו, זה קצת קשה, אבל אלה שהם מבולבלים. המבולבלים אפשר לעזור**

איש ההסברה: ולהשקיע בזה? יש בזה עניין? ציבור מסורתי

רבינו: **אני משקיע די הרבה, אני חושב שמותר לי להגיד שגם אחרים ישקיעו.**

רבינו כתב נגד פורקים שברוב חוצפתם מכנים את מפלגתם הציבור החרדי

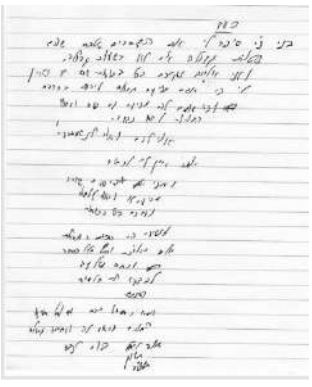

בני נ"י סיפר לי את הדברים שלכם שהם שטות גדולה אם לא רשעות גדולה. ואני אלחם נגדכם בכל הכחות שיש לי ושאין לי, **כי אתם מזיקים גדולים ליהדות החרדית, והיו דומים לכם מזיקים גם פעם, וגדולי הדורות לחמו נגדם.**

אוי לכם ואוי לנשמתכם!

יותר אין לי [כח] לכתוב. ואני אפרסם שאתם מזיקים וראוי ללחום נגדכם בכל הכחות.

מעשיכם הם כאכילת חלב ביוה"כ וחמץ בליל הסדר.

וכתבתי משל זה להדגיש את חומרת הענינים. חזרו, חזרו בכם ואל תזיקו.

החותם בכאב לב ובחרדה גדולה.

אור לי"א חשון תשפ"ז

דוב לנדו

לכל הפחות קול אחד - מכתב מנהיג הדור רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, אליו הצטרף מרן ראש הישיבה הגרמ"ה הירש שליט"א:

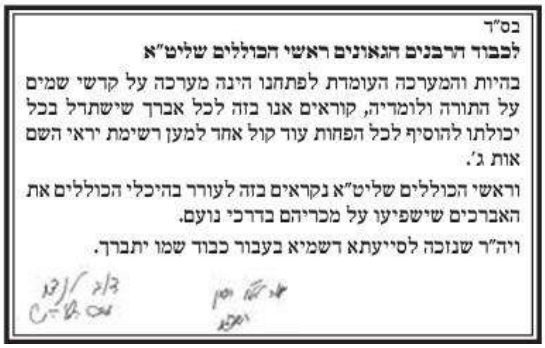

בס"ד

לכבוד הרבנים הגאונים ראשי הכוללים שליט"א

בהיות והמערכה העומדת לפתחנו הינה מערכה על קדשי שמים על התורה ולומדיה, קוראים אנו בזה לכל אברך שישתדל בכל יכולתו להוסיף לכל הפחות עוד קול אחד למען רשימת יראי השם אות ג'.

וראשי הכוללים שליט"א נקראים בזה לעורר בהיכלי הכוללים את האברכים שישפיעו על מכריהם בדרכי נועם.

ויה"ר שנזכה לסייעתא דשמיא בעבור כבוד שמו יתברך.

מרנן ורבנן חברי מועצת גדולי התורה בראשם מנהיג הדור רבינו מרן שליט"א, וראשי הישיבות מכל רחבי ארה"ק בקול קורא חובת הפעילות וההצבעה למען יהדות התורה שסימנה ג'.

בס"ד, חשון תשפ"ז

קריאת קודש מאת מרנן ורבנן חברי מועצת גדולי התורה, גדולי ומאורי ישראל, אדירי התורה וראשי הישיבות הגדולות והמשגיחים שליט"א, עבור רשימת יהדות התורה והשבת אגודת ישראל לגל התורה שסימנה ג'

מי להשם אלינו?

לאחב"י היראים והחרדים לדבר השם באשר הם בכל רחבי ארץ הקודש, הננו בכתשה ובהוראה לקראת הבחירות הקרובות לכנסת האמירה להתקיים ביום שלישי ט"ו חשון תשפ"ז.

בחירה הנכונה בדרך מדויקת על המשך קיום יהדות התורה הקדושה באה"ק, אשר בשנים האחרונות קמו אנשים מאתנו הערים אשר הרסים את החזרה והלומדה הקבעים בכ"מלה, ובמרים את צעירים של לומדי התורה והבדישה שאתם בכליאת כבי יפתח רח"ל, ולא מסתירים מבוקשם להביא חלילה לידי סגירת ישיבות וכוללים, חז לא תחזה.

ולא עוד אלא שחרטו על דגלם לבטל את כל הקדוש והיקר בדרישת הדת והמסורת ולעקור את הכל, ולהחבכל להיעוך חמור, וכלל החרדים לדבר השם חשים על בשרם את גזירות רום המתרחשות הרשים לקרקים, וחומים עוד כהנה וכהנה דחכנא לי'צלן.

ובזאת אנו מרנים לאחב"י ומחזירו למחזירו, לידע ולהתחזיק ב' עולם תורה וכל עניני הדת והיהדות לא יחי בסכנה גדולה מזו מראשית שלטונם בארה"ק ועד היה ועתה יהיה.

אנו קוראים ומצהירים, בייחוד ובאחדות תקיפה ואחוצה קדישא, אריה חלבנון ובראשם מרן החזון איש זיע"א, אשר חזרה בהחלטה בי חובה קדושה היא להצביע למען רשימת ג' יהדות התורה, אשר עמדת תמה וברורה שר גדולי התורה החשדידה, וכצוואת שמניים בעת על משמרתם על פי עצת חכמים, לחק את עניני הדת בתן ובאה"ק, וע"פ חוצה גזילה והצבעה פרטיות ג' לחדש בזה שם שמים ברבים, ובפר להחזרה כי רשם הוא האלוקים, ושמו אמת ותורתו אמת, ואיסורי גדול להשתמש בהדשה זו וקלו שלא להצביע עבור מפלגות שאין דרכה חבוטה נוחה מהם אף אם יש לו עמדת תורה אשר תחזיק, וחלילה מחלול שם שמים.

הן אנו קוראים מקריאה גדולה אל כל אשר לבבו שלם עם השם, מבל תקדיח החיתנים, הם ובני משפחותיהם, ולבאת לעזרת השם בגבורים לתפקיד ולהשקיע ולהתלחם אחריהם למען הצלחתה של רשימת יהדות התורה המאוחדת והשבת אגודת ישראל לגל התורה שסימנה ג', ולהבדיל את בניהם מבנות את מספר המצביעים למען בחזר שמו יתברך.

הבנו ת"ל להש"ת, כי הפולים המצביעים למען רשימת יהדות התורה המאוחדת והשבת אגודת ישראל לגל התורה שסימנה ג', ולאחרונה, השלוכת על כל אחינו למען חיבות בחר שנים, יזכו לבני חיי ומזון, ולחיים טובים ואושרים בתוכנטיות, בית מלא יצ"ת, ושפע השם ברוכו יצלה לתוך התורה ולאחריה, ובמהרה ביחוש בתשועת עולמים.

ע"ז באנו"ח למען בבחר שמים ובבחר תוריתנו חתך

רב לנדו	ברוך דב פוברסקי	מאיר צבי ברגמן	משה הלל הורביץ	מישה יחודה שלזינגר
	יצחק הלברשטין	צבי הרצמן	יהודה עדס	דוד בוקן	יבחק חקר
אריה לוי	אברהם יצחק קוק	שניאור שניומן	אליעזר יהודה פינקל
יחזקאל אבטמבוב	הרצל חיי גולה	שמואל זקס	יחזקאל בן
ישראל אלטשולר	יצחק מנחם כלפון־כהן	יוסף הבחיבי	יעקב יוסף בן
צבי יהודה אלישיץ	שמעון כאהן	חיים עזריאל חיים	יחזקאל קלמן
חיים מרדכי אלבוב	אשר נגם	יהושע יעקב בורן	שלמה מרדכפסר
יחזקאל אלעשיחר	אלחנן גרינבוים	מנחם יעקבוכן	שלום בנימין מרדכפסר
בן ציון אחרוני	אברהם יואב כרעוז	יחזקן יעקבוכם	אברהם כאהרוים	אברהם כאהן
יצחק אחרוני	חנוך גרוסברג	אריה יהושע	יעקב שטמנהן	נתן כאהן
ברוך מרדכי אשכנזי	ברוך דב יחשיו	חיים יעקב פנגו	אחרון יהוא מחוכר	יעקב קרוסס
יהודה אלכנשטיין	ישראל מאיר דוזין	אלחנן בינגוט	יצחק יחזקאל עזריאלשלר	שלמה רבינו
אליעזר אלבוחן	בנימין יחזקאל	אהרון בוזן	יהודה עבוחי	מרדכי רבינוביץ
נתנאל יצחק אלבן	אלחנן יהודה הכהנוביץ	יואב בוזן	בת שבע	יעקב אלחנן שוחטבכן
מיכאל אלבוחן	מיכאל הרצמן	יצחק לוכוי	צבי חיים פוברסקי	יעקב אלחנן שוחטבכן
שלמה אבנהלוך	ישראל מאיר רוים	נבחמיה יחמיה לוי	אברהם מרדכי פפרמן	יצחק שוחטבכן
אלחנן יהודה אפשטיין	אריה הרשנזון	חיים לוי	מנחם מרכוס	שמחה שרגא בוכר
יחזקאל אלבוחן	צבי הרשנזון	ברוך דב לוכוביץ	יצחק יואב מרכשטין	אברהם שרגא
אריה בוכר	יואל וולפסון	אהרון לוכוביץ	יחזקאל פרשוחר	שלמה שלוחבוכר
עובדיה מרדכי	צבי אליעזר וולפה	ברוך דב לפטבשטין	בנימין אהרון מנחם	יעקב ישראל שמואלביץ
מנחם צבי ברלין	צבי וסנברך	ישראל לוכוא	מרדכי מרכוסטין	חיים יצחק שפרא
שרגא ברלין	נתן הרשנזון	אלחנן בוארבוין	שלמה צבי פרידמן	אריה שפרא
יהודה חיים בן דוב	מרדכי מנחם שוכוביטש	חיים חיים יהושע בוטש	יעקב בוימן	יחזקאל יהודה שוחיבר
שלמה בוכיאל	אליהו יחזקאל	יחזקאל יהודה מרשקובסקי	צבי פרידובין	ישראל בנימין שוחיבר
חיים מרן ברגמן	אברהם משה יחזקבסקי	חיים מן	מרדכי צבוקין	

(רשימה חלקית לפי סדר א"ב)

מרן ראש הישיבה הגרב"ד פוברסקי שליט"א

ברוך דוב פוברסקי

ישיבה פוניבז' בני ברק

בס"ד ה' מרחשון תשפ"ז לפ"ק

הנה כאשר עומדים אנו לקראת בחירות ובזמן בו החושך יכסה ארץ ושפטי הערכאות ואנשי השלטון הורסים את לומדי התורה ביד קשה, הרי לעת כזאת החובה כפולה ומכופלת להתייצב כולם כאיש אחד בלב אחד ולהתעורר למערכה ולפעול עבור רשימת יהדות התורה ושלוחיה שסימנה ג' ולעשות מה שביכלתו להשפיע גם על אחרים להצביע עבורם, ואין כל מקום לחשבונות שונים מה נועיל בזה, כי מלבד מה שבהרבה דברים זכו לעמוד בפרץ ולהציל, מקובלנו מרבותינו זיע"א כי ההצבעה לרשימת החרדים היא הכרזה כי ה' הוא האלקים וכי חפצים אנו בשלטון התורה ומצוותי' וכל אחד ואחד מקדש ש"ש בהצבעתו, והנמנעים הלילה להיפך.

ולכן חוב גמור הוא על כל אחד ואחד להצביע עבור רשימת יהדות התורה וכי שביכלתו גם להשפיע על אחרים מחוייב בזה, ונזכה במהרה שיתגלה מלכות שמים ויתרבה כבוד שמים בבריאה.

זעייר באעה"ח
מצפה לישועת ה'
ברוך דוב פוברסקי

מרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א

מתוך גליון משפט כהלכה

במענה לשאלות האם יש חשש גזל במקרה שראש מפלגה שיש לו כולל ומאיים שמי שלא יצביע לו, המשכורת שלו גזל. והאם אדם שמאיים על חתניו וכלותיו שמי שיצביע למפלגות החרדיות כל מה שיאכלו בביתו זה גזל, הובא בשם רבינו בהאי לישנא:

אין לחוש מגזילות בכל הנתונים הללו כיום שאנו נמצאים בשעת שמד לציבור החרדי ולכל עולם התורה ולכל היהדות כולה, יכולים גדולי ישראל להחליט שאין בדבריהם כלום והפקר בי"ד הפקר, ובפרט לכל מי שמדבר נגד גדולי ישראל ומחציף פניו כנגד גדולי התורה שדינו כאפיקורוס שאין לחוש לדבריו. **וכבר כתבו בספר החינוך והרמב"ם שגדול עוונו מנשוא ולכן כולם כאיש אחד לא יחששו לא לראש הכולל ולא לראש משפחה בעת כזו, וכך שמעתי מגדולי המורים ובראשם הגר"י זילברשטיין שליט"א ש'עת לעשות להשם הפרו תורתך'.**

~~~

"מי שמצביע להקב"ה – הקב"ה ישיב לו, ויקבל שכר בלי סוף!"

השואל: התקשר אליי אתמול בחור בעל תשובה, ואמר שהוא מגיע מבית מסורתי ספרדי, והוא חזר בתשובה והוא כבר בחור ישיבה ממש, וההורים שלו לא כל כך דתיים, חלק מצביעים וחלק לא מצביעים. האבא ואמא שלו אמרו, שהם רוצים לשמוע מרב גדול שיגיד להם ולבן שלהם מה העניין להצביע. הוא שמע כמה חשוב להצביע, הוא לומד בישיבות ליטאיות, תלמיד של רבי דב לנדו שליט"א. אז הוא אמר לי אם אני אגיד לו בשם סבא משהו, אז הוא יגיד להורים שלו.

רבינו: כן, ודאי, ודאי שיגיד בשמי...

השואל: מה להגיד לו?

רבינו: **תגיד לו כמו שאתה אמרת עכשיו, מי שמצביע לקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא ישיב לו. מי שמצביע, ואומר אני רוצה, את אלוקים אני דורש, אני רוצה שיהיה פה עם שדורש את השם יתברך, הוא יקבל שכר עד בלי סוף.**

~~~

"הבחירות הפעם הם דבר שהנשמה תלויה בהם"

בליל שבת קודש, בסוף שיעורו של מרן רבינו שליט"א בהשתתפות אלפים מתושבי השכונה והעיר, נשא דברי חיזוק חוצבי להבות אש בענייני השעה לקראת מערכת הבחירות הגורלית, ואמר:

"**המצב שלנו לא פשוט, אנחנו צריכים הרבה מאד רחמי שמים כדי שיהיה קידוש שם ה', ושחס ושלום לא ינצחו אותנו אותם שזוממים לכלות את עולם התורה, הפעם זה בחירות שהנשמה תלויה בהם, שנוכל להמשיך ללמוד תורה ולקיים מצוות בארץ ישראל.**

ולכן, חובה על כולם לשמוע בקול גדולי ישראל ולהצביע. וליבי אומר לי, שאם נעשה את כל יכולתנו להשפיע, וגם להתחזק בלימוד התורה בימים האלה, נראה ישועות, ויתגדל ויתקדש שמיה רבא".

~~~

הנמנע מלהצביע מחליש את כח התורה!

כמו כן לאחר שיחת החיזוק הקבועה אותה מוסר רבינו שליט"א בעת רעווא-דרעווין, לאחר סעודה שלישית, וקודם תפילת ערבית, המשיך לעורר בענייני השעה הנחוצים, ואמר:

"זכורני, שבחודש אב תשט"ו הגיע לארץ ישראל מרן הגאון רבי **אהרן קוטלר** זצ"ל לפני אחת ממערכות הבחירות, ואמר כך: "**על כף המאזנים מוטלים עכשיו שתי אפשרויות: מחד - קידוש שם שמים, מאידך - חילול השם ח"ו. הבחירות תהיינה כעין משאל-עם הפונה לכל יחיד בשאלה, האם הוא מקבל עליו את מעמד הר סיני, את הקדושה והטהרה, או להיפך ח"ו**". והוסיף רבי אהרן קוטלר זצ"ל, ואמר: "**אדם שנמנע מלהצביע בבחירות, מחזק בעקיפין את כה המפלגות החילוניות ונחשב כ"מתחבר לרשע", בעוד כל מי שיצביע עבור הרשימה שגדולי התורה מצווים להצביע לה, מסתייג בכך מן הרשעים ומגביר כוחם של יראי השם**".

לאחר שיחתו חידד רבינו בפני תלמידיו **ואמר כי יש להצביע בשמחה.**

~~~

בהוראה לאשה שבעלה אסר עליה להצביע: שתצביע ג' ולא תספר לו

את השאלה העביר נכדו הרב חיים מלין שליט"א, להלן תמליל השו"ת:

השואל: התקשרה אישה, היא אומרת שהיא ובעלה כל השנים הצביעו ג', יהדות התורה, כמו שגדולי ישראל מרנן ורבנן, מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצוק"ל, ומרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל הורו, והיום מרן ראש הישיבה רבי דב לנדו שליט"א אומר. כעת בעלה בשנים האחרונות נהיה קצת מודרני, והוא מתחיל לדבר נגד גדולי ישראל, ויש לו כל מיני טענות וכל מיני מרמורים. עד שהגיע בעלה ואמר לה: 'אני בשום אופן לא מסכים, אני לא מצביע, וגם את לא מצביעה' אז האשה אומרת: 'אני רואה את רבי דוב לנדו בכזה גיל מבוגר, נוסע כל יום לעיר אחרת ובוכה ומדבר לאנשים כמה חשוב להצביע, וכמה מלחמה יש עכשיו', אז היא שואלת מה היא צריכה לעשות?

רבינו השיב בנחרצות ובתקיפות: **להצביע ולא לספר לו!, בוודאי שהיא חייבת להצביע, בוודאי, שתלך להצביע רק לא תספר לו, ולעשות הכל בחכמה.**

השואל: האשה שואלת מה נפקא מינה, הרי זה רק קול אחד?

רבינו: **הקול האחד הזה זה עצום, אי אפשר לדעת. יכול להיות שהקול הזה הוא מכריע, אבל הקול הזה נרשם בשמים לזכותה שהיא וגם בעלה יחיו חיים ארוכים, שגם היא וגם בעלה יחיו חיים ארוכים, כיון שזה קידוש שם שמים.**

השואל: אמנם בכתובה אומרים 'ואל יעלימו זה מזה', אבל פה זה לשם שמיים.

רבינו: **לא יעלימו זה מזה זה על "בובקעס" ולא על קידוש שם שמיים, נקדש שם שמים!**

~~~

מרן הגאון רבי מאיר גריינמן שליט"א

רבי דב לנדו הוא לשכת הגזית בדורינו

הגאון הגדול רבי מאיר גריינימן שליט"א בשיחת זכרון על דודו מרן החזו"א זיע"א בליל היארצייט בביה"כ בית השם, בדברים נוקבים על הבחירות על הדעת תורה בדורינו שהוא רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א והוא "השופט אשר יהיה בימים ההם":

אני רואה צורך לומר כמה מילים מענייני דיומא ולהדגיש בפתיחת הדברים. **היום דעת תורה זה הגאון הגדול רבי דב שליט"א, והוא "השופט אשר יהיה בימים ההם", ואליו תשמעון. ואנו כולם כפופים לרב דב, זה נקרא לשכת הגזית שבדורנו. ואני בעצמי אם ירצה השם אלך ביום שלישי לקיים את כל אשר יורוך, להצביע כהוראתו של הגאון רבי דב.**

אגב רציתי להוסיף **מימרא של מרן החזון איש מה שאמר לי על גדלותו של רבי דב בסדר קדשים. עוד בבחרותו, שהוא בסדר קדשים בגדר שאגת אריה,** וכפי הידוע כהיום שהוא מרא דכולא תלמודא ממש בעיון, זקן ויושב בישיבה כל ימיו, והכל כמאן דמונח בקופסא בכל מקצועות התורה. ושמעתי מאחי הגאון רבי חיים בעל החידושים וביאורים שאמר עליו שזכה לדרגתו מפני שכל כולו הוא עושה הכל רק לשם שמים.

~~~

מרן ר"י מיר הגר"י אזרחי שליט"א

בעצרת בישיבת מיר

אתמול התקיימה ברחבת ישיבת מיר עצרת לקיום חובת ומצוות רבותינו מרנן ורבנן שליט"א וכפי שמקובל ממרנן ורבנן ראשי הישיבה הקד' זצללה"ה, וכל גדולי ישראל זיע"א, ובה נשמע משא קדשו של מרן שליט"א, כפי שדיבר מנהמת ליבו, דברי אלוקים חיים.

תחילה הביא ההבדל התהומי בין ישראל שהם בנים למקום, לבין יתר אומות העולם, שכל מעשיהם של האומות, אף אם מעשים טובים בהם, הרי זה מקיים אותם כאן בעולם הזה, עולם של הבל החולף כענן כלה וכרוח נושבת, אמנם, ישראל בניו של מקום, כל מעשה ומעשה, הרי הוא להם לקיום לנצח נצחים סלה ועד. ומכאן לחיוב הגדול הניצב ועומד לפנינו, **כפי שמקובלנו מרבותינו מהחזון איש זיע"א ועד למרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א, לקדש שם שמים ע"י ההצבעה, שבזה מכריזים אנו כי מקדשי שם שמים אנו. ועל ידי מעשה קטן ופתק קטן, אנו זוכים לנצח נצחים,** וכל מי שספיקות בידו או נמנע וכדו', הרי הוא ומעשיו יהיו חולפים כאן

בעולם הזה, משא"כ הנשמע והולך ומקיים, הרי הוא ומעשיו יהיו קיימים לנצח נצחים ולעולמים. והוסיף כפי שכבר כתבנו את מה שנהג מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצללה"ה בימי הבחירות, ומה שאמר ראש הישיבה הג"ר אריה פינקל זצ"ל ומה שלא הסיח דעתו מקיום המצווה בעת הליכתו ובמעשיו. **והדגיש כי החובה המוטלת עלינו כפי שהורונו, היא להצביע את האות ג', ורק' ג', וחזר על כך כמה וכמה פעמים בדגש.**

~~~

מרן הגר"ש שטינמן שליט"א

במשא מטלטל וסוער בכינוס ענק ברכסים: כל אחד ידונו אותו מה הוא פעל ועשה יותר למען כבוד שמים! ואוי לאלו המצביעים למפלגות אחרות שהם נגד גדולי הדור!. להלן הדברים המלאים:

סוף פרשת נשא התורה מאריכה בקרבנות הנשיאים, מפרטת קרבנו של כל נשיא לבד. הרמב"ן קשה לו, למה לא מספיק לומר את הקרבן של הראשון, זה קרבן נחשון בן עמינדב, ואחרי זה לכתוב וכן הקריבו כל הנשיאים איש איש ביומו? למה צריך כל פעם לפרט שוב ושוב? יש הרבה טעמים, אחד הטעמים התורה באה ללמד אותנו שגם אם ציבור שלם עושים מצווה, לא מחשיבים את כולם ביחד. **הקדוש ברוך הוא מתייחס לכל אחד ואחד, שמח עם כל אחד ואחד כאילו רק הוא הקריב.**

אפשר לחשוב, נו, בלאו הכי ציבור בני אדם, מה אני כבר מעלה ומוריד? זה לא כך, הקדוש ברוך הוא מסתכל על כל אחד ואחד מה הוא עשה. אנחנו עסוקים כעת במצוות קידוש השם. **אבי מורי זכרונו לברכה תמיד היה אומר שעיקר המטרה בבחירות להראות שיש ציבור גדול של שומרי תורה ומצוות.** יתכן שיצליחו לפעול יותר, יתכן פחות, תלוי כמה צריכים אותנו, **אבל העיקר להראות שיש ציבור גדול ברוך השם ששומעים תורה ומצוות, עומדים כחומה לפני הניסיונות הגשמיים והרוחניים. והקדוש ברוך הוא דן כל יחיד ויחיד, על חלקו של כל יחיד בתוך הציבור, כמה הוא תרם מכוחו לציבור.**

במעשה בראשית אנחנו רואים דבר מעניין, כל בעלי חיים נבראו זכר ונקבה, אדם נברא בתחילה רק יחידי, בהמשך נברא גם האישה, אומרת הגמרא בסנהדרין, לפי כך נברא אדם יחידי, שחייב כל אחד ואחד לומר בשבילי נברא העולם. לא ישתמט ויאמר, בין כך בלעדי יתקיים העולם, בלעדי תתקיים התורה, בלעדי יש בתי כנסיות ובתי מדרשות, בלעדי יהיה ראש שיש ציבור גדול שומרי תורה ולומדי תורה, מה יוסיף אחד פחות או אחד יותר? זה לא כך, **כל אחד צריך לחשוב כאילו הוא יחידי, בשבילי נברא העולם, הוא נושא באחריות, כל אחד צריך לדעת הוא נושא באחריות.**

ואומרת הגמרא בברכות לעולם ישתף אדם עיניש נפשיה בהדי ציבורא. בגמרא בראש השנה כתוב שבראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, דהיינו כל אחד לחוד, ובכל זאת כולם נסקרים בסקירה אחת. דהיינו שיש דין על כל אחד לחוד, ויש דין גם מה חלקו בציבור של עובדי השם, כמה הוא מסייע לציבור, כמה הוא תרם לקידוש השם, להגדיל כבוד שמיים. זה היום המלחמה להראות כמה אנשים משלנו, כמה יש שומרי תורה.

עושים כל מיני תנועות ומפלגות שבלי שום רב מאחוריהם, שום דבר לא, רק כל מיני תואנות הנאה, **שברור שהם לא יצליחו רק יזיקו, רק יזיקו. אנחנו צריכים להראות כבוד שמיים,** אנחנו רוצים ה' שפתי תפתח, מי להי אלינו, אנחנו צריכים להראות כבוד התורה, להרבות כבוד שמיים. יעזור השם שיתקיים התפילה שמתפללים בראש השנה, ובכן תן כבוד ה' לעמך, תהילה ליראיך, ותקווה טובה לדורשיך, ופתחון פה למייחלים לך.

~~~

בוועד במעונו דיבר נגד הפורקים שמכנים עצמם "הציבור החרדי":

לפני כ-18 שנה בבית שמש הקימו מפלגה שנקראת "טוב", זה היה מיועד לאנשים שהם יהודים טובים" אבל לא מדקדקים במצוות כל כך. וזה אז בבית שמש מאד סחף, היה שם הרבה אמריקאים, שבאמת לא דקדקו כל כך הרבה במצוות. והיה סביבו סחף גדול. אז קראו לאבי לדבר שם, והוא אמר: **יש יהודים שלא מדקדקים במים אחרונים, נניח, עדיין נשאר יהודי טוב, לא בסדר, אבל לא מדקדק במים אחרונים. אבל להקים מפלגה שהדגל שלה "אנחנו לא נוטלים מים אחרונים"?, זה חמור** .

ר' משה שינפלד בעקבתא דמשיחא כותב, שישב לפני החזון איש יהודי שהוא לא כל כך מדקדק במצוות. החזון איש מאד כיבד אותו, התייחס אליו יפה. אחרי שיצא, ר' שלמה כהן שואל אותו: הרי הוא לא מדקדק במצוות. החזון איש אמר לו: לא כל היהודים צדיקים גדולים. שאל אותו ר' שלמה כהן אז מה רוצים מהמזרחניקים', לא מקדקים כ"כ, אז החזון איש אמר לו: **אצל המזרחי אומרים שכך צריך להיות, זה השלימות, זה הדגל שלהם, צריכים להיות לא מושלם במצוות, וזה אסור.**

אבל יש יהודים שקשה להם לדקדק בכל המצוות ,קורה, יש יהודים שקשה להם, אבל להגיד שכך צריך להיות זה מזרחניקים, זה לא פשרה, כך צריך להיות, זה לא בסדר, זה חוזר על עצמו כל בחירות, וגם כל השנה ,יש יהודים שאומרים מה לא טוב...?

~~~

הגאון הגדול רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

בדברים ברורים בחובת ההצבעה אמש בשיעורו היומי למאות המאזינים:

"השבוע הזה אנחנו צריכים הרבה הרבה סייעתא דשמיא, יום שלישי הוא יום שיש לנו בחירות כאן בארה"ק, **ובשבילנו הנושא הוא כולו רוחני** - צריכים לדעת שהנושא הוא לא סתם להצביע או לא להצביע, צריכים לדעת מה התוכן של ההצבעה, ומה התוכן של הבחירות".

"שמעתי מאברך חשוב נכד של הרה"צ רבי חיים דוד שטרן זצוק"ל מבני ברק (חתנו של הרב מנדל זצוק"ל שנפטר לפני כמה שנים), שהיה מאוד מקורב למרן החזון איש זצוק"ל, שבבחרותו כשלמד בישיבת פוניבז', מספר ימים לפני הבחירות **אמר לו החזון איש שהוא ידאג ויפעל להצלחת ההצבעה, שכולם הולכים להצביע, ואמר לו החזו"א שלאחר הבחירות יבוא אליו להגיד לו איך הלך,** כמובן שעסק בזה במה שאפשר.

ובמוצאי יום הבחירות בשעה עשר בערב מגיע אליו שליח לישיבת פוניבז' שהחזון איש מחפש אותו, באותם ימים לפני שבעים שנה הקלפיות היו נסגרים בשעה שמונה בערב, לא היה אז כל כך הרבה אנשים בציבור הקדוש כמו היום שהקלפיות נסגרים בשעה עשר, בשמונה בערב כבר היה נסגר הקלפי. ובשעה עשר מגיע שליח מהחזון איש להרה"צ הגרח"ד שטרן זצ"ל ואומר לו שהחזון איש מחפש אותו, וכשהוא הגיע למרן החזון איש זצוק"ל שאל אותו איך הלך בבחירות כמה הנשים הצביעו, הרב שטרן תמה מה מעניין את מרן החזון איש לדעת כמה אנשים הצביעו, מעניין את החזו"א לדעת כמה מקומות אנחנו מקבלים בכנסת?

לא. החזון איש אמר, **את החזו"א לא מעניין מי יהיה בפוליטיקה, החזו"א התעניין כמה אנשים הצביעו, כמה אנשים הכריזו מי להי אלי, מי שייך להקדוש ברוך הוא,** כמו שהיה אצל משה רבינו כשהוא שאל מי להי אלי ויאספו אליו כל בני לוי, הוא רצה לדעת איזה קידוש השם יש כאן, כל אלו שייכים לבני תורה, כל אלו הם חיילים של הקדוש ברוך הוא, זה מה שהחזון איש רצה לדעת".

"וידוע המעשה עם החפץ חיים, שהחפץ חיים אמר לרבי שמעון שוואב, הוא שאל אותו אתה כהן? אמר לו לא, אמר החפץ חיים אני כהן, הוא שאל אבא שלך כהן? למה אבא שלך כהן? בגלל שאבא שלו כהן וכו' וכו', למה? **אמר החפץ חיים, בגלל שלפני שלושת אלפים שנה כאשר משה רבינו אמר מי להי אלי, הסבא שלי הגיע למשה רבינו והסבא שלך לא הגיע,** ומאז השכר שעד היום אלפי אלפי דורות כל הכהנים כולם בזכות זה שסבא שלהם הגיע למשה רבינו כשהוא הכריז מי להי אלי, רק על לענות על מי להי אלי כבר יש עשרות אלפים, וכל זה השכר על פעולה אחת, למה? הסביר החפץ חיים, מפני שהם ענו אנחנו עם הקדוש ברוך הוא, זה היסוד".

"**וצריכים לדעת שיש בזה כמה מצוות עשה דאורייתא,** יש לנו מצווה 'לשמוע דברי חכמים' המצווה הזאת היא בסיס לכל התורה כולה. יש לנו גם לאו של 'לא תסור'. יש לנו גם עוד עשה של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', ויש לאו של 'לא תחללו את שם קדשי'.

"יש לנו כמה דאורייתא בזה רבותיי, כשיוצאים להצביע **צריכים לדעת לכוון שאני מקיים בזה מצוות דאורייתא,** ולא רק בשעת ההצבעה, ידוע שמרן הרב אלישיב זצוק"ל היה אומר שבמצוות סוכה מלמד מצוות סוכה יש ע"ז שני פסוקים, יש פסוק 'בסוכות תשבו שבעת ימים', זה מצוות ישיבת סוכה, ומלבד זה יש גם 'חג הסוכות תעשה לך', שעשיית הסוכה, כל פעולה של עשיית הסוכה היא גם כן מצוות עשה של חג הסוכות תעשה לך'."

"כך כאן כל מי שמתעסק לצורך הצבעה, ללכת, לדבר, לקרב, לכוון כל משהו שאני עושה פה, מתעסק פה במצוות דאורייתא, בכל המצוות הללו. כמה שילמנו השנה על ארבעת המינים? מאתים שקל, שלוש מאות שקל, אולי חמש מאות שקל, השנה היות שיום ראשון של סוכות חל בשבת כל ארבעת המינים היה רק דרבנן, וזה שילמנו כמה מאות שקלים, פה כל פעולה דאורייתא, **כל פעולה כדאי לכוון לשם מצוות דאורייתא".**

"וזה לא פשוט, השבוע (היום!) בעזה"י זה היארצייט של החזון איש, הערב ט"ו חשון יום היארצייט של החזון איש. ידוע כמה החזון איש דחף ולחם
~~~

ועסק, אצל החזון איש כל דקה הייתה חשובה כידוע, והוא היה הולך ומסתובב לשאול אנשים אם הם הצביעו, שהחזון איש רצה את המי להי אלי, מי שייך לבני תורה, מי זה בני צבא החיילים של הקדוש ברוך הוא, זה מה שהחזון איש רצה״.

״ושמעתי מידידי הגרש״צ רוזנבלט שליט״א, רב אב״ד בני ברק, שחמיו היה ר׳ יצחק שינלזון זצ״ל שהיה מקורב לחזון איש, שהחזון איש פגש אותו ביום הבחירות ושאל אותו האם הוא כבר הצביע? ענה לו אני לא מצביע. שאל אותו החזון איש למה? ענה לו שהוא מאוד מקורב עם הגאון הצדיק רבי יוסף דינקלס זצ״ל, שהיה תלמיד חכם גדול והרב מפוניבז׳ הביא אותו לישיבה שיהיה דוגמה ומופת ויושב בבית המדרש, אבל הוא היה קנאי גדול, עד כדי כך שאחרי שהרב מפוניבז׳ הביא את נשיא המדינה לישיבה, מאז הוא כבר לא עלה על ההר של הישיבה, נורא נוראות,

וממילא אמר רב יצחק שיינלזון למרן חזון איש, אני לא מצביע בגלל שאני חייב הכרת הטוב לרבי יוסף דינקלס, אמר לו החזון איש, ׳לך להצביע, ומותר לך להגיד לו שלא הצבעת!׳.

החזו״א, שידוע איך הוא דקדק על זהירות של שקר נורא ואיום, כל מילה מיותרת החזון איש היה מדקדק, **ופה החזון איש אמר שמותר אפילו לשנות בדיבור**, איך ליכול להיות? **והתשובה היא שהחזון איש אחז שזהו גופי תורה, מי להי אלי, ממילא מותר לעשות כל דבר לצורך זה, רבנו החזו״א בעצמו היה הולך מאנשים לאנשים, ביום הבחירות עצמם, לומר להם שילכו להצביע״.**

וכמו״כ השבוע ביום הבחירות יש לנו את היארצייט של מרן רבנו אבי עזרי זצ״ל, היארצייט של מרן הרב שך. והרב שך אמר לפני חמישים שנה כשהיה בחירות, הרב שך צעק ואמר: ״**כשמישהו רואה שמתנפלים על אביו ועל אמו ועל אחיו, כלום יעמוד מרחוק ויאמר לא אכפת לי, זה לא שייך לי, אני לא מתערב?, מוראדיק, איך הרב שך צעק״.**

״ופה רואים איך מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי דב שליט״א, שלא מעניין אותו שום דבר חוץ מהגמרא, עד כדי כך שאפילו באחרונה, בשנתיים האחרונות, כשהוא הולך ממקום למקום, לא דרשות, רק ריתחא דאורייתא. לא רק לימוד ולא רק עיון, אלא עיון שבעיון, בכל השטחים, בכל הש״ס, לא משנה אם זה זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים וטהרות, זה מה שמעניין אותו, שום דבר אחר לא מעניין אותו.

וראש הישיבה שליט״א עצמו עכשיו, הוא הולך ממקום למקום, אם זה מצפון לצפון, ומדרום לדרום, מצפון לדרום, רק כדי לחזק אנשים להצביע ג׳, רבותיי, זה עצמו רואים איזה חשיבות יש לו בזה, וזה מחייב אותנו, מחייב אותנו לדעת שהבחירות האלו זה ממש רק לשם שמיים, פעם חשבו שהבחירות לשם להשיג כל מיני כספים, עכשיו זה לא כספים, זה פשוט למחות על כבוד שמיים, מי להי אליי״.

״לכן כל אחד מי שיכול להצביע וודאי צריך להצביע, ומי שיכול להשפיע על אחרים גם כן להשפיע, וודאי צריך לעשות את זה. ולדעת שיש מי להולך להצביע יש לו את הברכות של הגדולים.

פעם שעברה כשהיה בחירות, שאלו את מרן ראש הישיבה רבנו גרשון זצוק״ל, שאמרו לו שפעם שעברה היה ברכה של רבנו חיים קנייבסקי זצוק״ל, זה אין לנו עכשיו, ענה מרן ראש הישיבה רבנו גרשון זצוק״ל, שרבנו חיים זצוק״ל מלמעלה מסתכל על הכל מלמעלה, ומברך מלמעלה הברכות, וכן כאן היום גם כן רבותיי, **כל מי שהולך ועונה לקדוש ברוך הוא מי להי אלי, וודאי הוא יקבל את כל הברכות״.**

~~~

הגאון הגדול רבי יהודה עמית שליט"א ר"י קרית מלאכי

כמה פורקי עול מקימים צבע שחור - צבע שחור אוטם את האור

למה קוראים למפלגה הזאת צבע שחור? מה המיוחד בצבע שחור? צבע שחור מה שמיוחד בו שזה הצבע שלא נותן לאור לעבור דרכו. כל הצבעים האחרים אתה מעביר אור קצת עובר, **צבע שחור אוטם את האור. וזה באמת מפלגה שאמורה לאטום את האור.** כי באמת צריכים להבין, **עיקר הדבר זה לשמוע לגדולי התורה. אז הגאון האדיר הצדיק רבי דב לנדו שליט״א, כמה אנחנו חייבים לו הכרת הטוב.**

יהודי שלמעלה מ-90 שנה בעמל תורה, עמל עמל ועמל וידיעת תורה מופלגת בחריפות בבקיאות בכל התורה כולה בצורה מופלאה. בורח מכבוד כמו מאש, בורח משררה, בדחקות חי לו בפינה שלו, אדם כזה כמה אנחנו חייבים לו הכרת הטוב, **בזכותו אנחנו כולנו יכולים שיהיה אשרינו שבאנו לכאן. אבל דבר בסיסי לדבר הזה תהיה מחובר לצדיק, אל תבעט בו.** ואם הוא בגיל 90 פלוס מעל גיל 90 הולך ממקום למקום בכל הארץ ואוחז שזה דבר שהשתדלות שחייבים לעשות, **אז קמים שם כמה פורקי עול ומקימים צבע שחור, שחור משחור.**

לא לשמוע בקול גדולי הדור, הם יותר חכמים. וזה רק לאבד קולות פשוט. ואני חושב שהם לא מבינים בעצמם איזה כמה שחור הצבע שלהם. הם בעצמם לא מבינים כמה הצבע שלהם שחור. מי שחס ושלום ייפול לתוך הבור השחור הזה וישים את הפתק שלהם יראו לו את זה אחר כך לנצח, הוא יהיה עם הפתק הזה לא יוכל להיפטר ממנו.

~~~

בעניני שמירת הדת לא שייך בטחון בלא השתדלות

עכשיו יש בחירות. מה באמת יהיה? מה שבורא עולם רוצה. הוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים. אבל אנחנו צריכים לעשות מה שמוטל עלינו. והסטייפלר זכר צדיק לברכה, מי שזכה להכיר אותו, אני קורא כמה קטעים במה שהוא אמר, בקריינא דאיגרתא זה מופיע, שמצווה רבה להצביע לרשימה חרדית, **ושיש בזה ממש הצלת הדת לפי המצב קיים. כי בענייני שמירת התורה לא שייך ביטחון בלא השתדלות.**

החובה לעשות כל הנראה באופן טבעי טוב ומועיל לקיום הדת. אתה צריך להניח תפילין, תהפוך את העולם להניח תפילין שלא יגיע השקיעה ולא הנחת תפילין. יש לי ביטחון בורא עולם ימציא לי תפילין, לא, תהפוך את העולם. איפה יש שם תרוץ כל היום, שלא תגיע השקיעה ולא הנחת תפילין. זה מוטל עליך, אין פה ביטחון. גם פה אותו דבר, לגבי הצלת הדת, שמירת התורה, לא שייך ביטחון בלא. חייבים לעשות השתדלות. בקטע אחר, כתב מעלתו שיש איסור בהצבעה מצד מודה בעבודה זרה, דבר שאין לו שחר. הוא מסביר את זה ואומר, זה לא נכון, **גם לצורך קנאות אסור לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, מה שאינו אמת לא מצליח. אפילו מי שחושב זה אתחלתא דגאולה, זה לא ככה. זה שינוי מגלות לגלות מר יותר.**

מה שטען מצד התחברות לרשעים, במקום סכנה לדת, אפילו במקום סכנה של צרות חמורים, לא נאסר דבר זה. אם יש סכנה, מותר להתחבר כדי לנסות להציל. הלא הגאון הקדוש רבי שמעון סופר, בנו של החתם סופר, היה נבחר בפרלמנט כמה שנים, למרות שהיה בין גויים עובדי עבודה זרה, לא עלתה על דעת שום איש שיש בזה איסור התחברות לרשעים. מה שטען מצד חילול השם, אין כאן חילול השם, רק קידוש השם שמצביעים פירוש הנבחר שיתבע שמירת התורה, זה עיקר פרוגרמה שלו. **אם לא יהיה חס וחלילה כוח מאורגן לשומרי תורה, מי יודע עד כמה יוכל להחזיק מעמד ולעמוד בניסיון**. ואומר, אם עשו כמה דברים לא בסדר, השתתפו עם פא״י וזה לא בסדר, אבל אין לנו מה לעשות. לא היה לנו שום רשימה חרדית מלבד זו ועליה מוכרחים להצביע להצלת הדת. גם אם יש לנו ביקורת על מה שעשו חברי כנסת. כל מקום צריכים לבחור את הרשימה היותר חרדית והיותר טובה.

אין ספק מחובתנו לעשות כל האפשרי להצלת תורתנו הקדושה, ולפי המצב כעת, ככל שיתרבו המצביעים לרשימת החרדים הוא הצלה לתורה הקדושה לנו ולבנינו. ההצבעה לרשימת החרדים היא הצהרה קבל כל העולם כי אנחנו נאמנים להשם יתברך ולתורתו הקדושה. זה עיקר דרישתנו ותכליתנו. ויש בזה משום קידוש השם ברבים. הבריונים שונאי התורה הקדושה זוקפים את כל הנמנעים מלהצביע על חשבון הני דבהפקר ניחא להו, לא על חשבון המוחים על ההפקרות. **נמצא שהנמנע מלהצביע אינו אלא ממעט חס וחלילה כבוד שם שמיים**. מכתב אחר, כל מניעה מהצבעה מחזק ממילא את רודפי התורה רחמנא ליצלן לאין ערוך. ובודאי כל התוצאות של חילול שם שמיים נוטל חלק גם מי שנמנע מלהצביע. בוודאי מצווה יקרה וזכות גדול הוא להשתדל להרבות מצביעים בעד הרשימה ג׳ ככל האפשר.

~~~

הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אטינגר שליט"א ר"י כנסת יחזקאל

בשיחה בישיבה תקף בחריפות את המפלגות הקיקיוניות של הפורקים צבע שחור ולייטנר: אותם אלה שפותחים כל מיני מפלגות, למה זה קורה? כדי שנדע איפה נמצא החורבן. זה היצר הרע, נדע איפה נמצא החורבן של אנשים שחושבים שפותחים מפלגה ומצביעים כדי שאנחנו נוכל לסדר עניינים. **שוטים, טיפשים ורשעים, אין מה להגיד עליהם. לבוא ולהעמיד מפלגה שבאה ואומרת לנו יש פטנטים איך לעזור. טיפשים מטופשים.**

לכן ככה אתם נראים וככה הילדים שלכם נראים. כן, דיברנו כמה פעמים מה זה הציבור המודרני, שהשם יחזיר את כולם בתשובה שלמה. אותו ציבור שלא מבין מה זה אמונה, לא מבין מה זה קדושה, לא מבין מה זה ריבונו של עולם. כן, נכון, בשביל הטיפשים האלה שלא יודעים מה, אולי עדיף שיפרד נא מעלי כמו שאמרו קודם, אולי צריכים להיפרד נא מעלי. **אבל הבלבול הזה אסור שיהיה.**

~~~

- למידע על פעילות הנחוצה למערכה הגורלית העומדת לפתחנו, להרבות מצביעים המכריזים ה' הוא האלוקים, משה אמת ותורתו אמת, חייגו לקו פעילי הדגל: 600-111-1700. בקו ישנו שלוחת הודעות של מטה פעילים ארצי, ושלוחת עדכוני המערכה. שלוחת קבלת פרקי תהילים להצלחת המערכה.

- להאזנה לדבר המערכה הגורלית, "מסע לאורו" ועוד - דעת התורה מגדולי ישראל בראשם רשכבה"ג מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א, בקו החירום בעניני השעה: 306-111-1700

- תיעוד: שוקי לרר. בקודש פנימה. מנחת דבר. דברי חמד. דגל התורה

- כמו"כ מידי שבוע יו"ל קובץ אוצר הפרשה ובו גליונות מרבותינו זצוק"ל. ניתן להשיג מודפס בבתי הכנסיות בארה"ק, וכן ניתן לקבלו במייל: a169258235@gmail.com

- ניתן להצטרף לקבלת הגליון ע"י שליחת הבקשה למייל - a086221800@gmail.com

בס"ד

אוצר חמד

גליון מיוחד מתורתו ומשנתו של
רבינו מרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א

יו"ל ע"י מערכת 'דברי חמד' עבור קובץ 'אוצר הפרשה' • פרשת וירא תשפ"ז

ווי העמודים וחשוקיהם – שאלה משולחנו של מרן שליט"א

הוריד את המים בבית הכסא, והיו שם מגבונים שאחר זרקם

שאלה. תורה היא וללמוד אנו צריכים, ונבקש לשמוע ממרן שליט"א פסק הלכה ברור במעשה שהיה עמי: תוך כדי שלמדתי בבית כנסת השכונתי, הוצרכתי לנקביי ונכנסתי לבית הכסא, בכניסה תלוי מודעה גדולה בה כתוב שאסור בשום אופן לזרוק מגבונים לאסלה מאחר וזה גורם לסתימות, וכבר היו להם הוצאות גדולות עקב כך בפתיחות חוזרות ונשנות של הסתימות שנגרמו עקב המגבונים, ולכן כל מי שיזרוק מגבונים, יחוייב בתשלום פתיחת הסתימה.

לאחר שהתפניתי, קודם שהורדתי את המים הבחנתי שיש שם שני מגבונים, שכנראה אחד שהיה לפני זרקם, מטבעי אני איסטניס גדול ולא הייתי מסוגל להוציאם, אז הורדתי את המים, ואת אשר יגורתי בא לי, שבעקבות כך אירע סתימה, והיו צריכים להביא אינסטלטור שיפתח את הסתימה, ועלות הפתיחה היא 400 ש"ח.

כעת תובעים ממני הגבאים: "אנחנו כתבנו מפורש שאסור לזרוק מגבונים, כי ידענו שמערכת הביוב מאד חלושה, וכל זריקת מגבונים גורמת לסתימה, ההוא שזרק את המגבונים איננו יודעים מי הוא, אבל גם אם כן, הוא לא גרם את הסתימה, אלא אתה ברגע שהורדת את המים עם המגבונים גרמת את הנזק, ולכן עליך לשלם על הסתימה".

אך אני טענתי: "מה הייתי יכול לעשות, הרי לא להוריד את המים זה כבוד הבריות, ואי אפשר להשאיר כך את בית הכסא בלי להוריד את המים, ולהוציא את המגבונים אני לא מסוגל בשום אופן, ולכן הורדתי את המים, ולדעתי אני אונס גמור".

הצדק עם מי?

תשובה. לכאורה מי שהוריד את המים הוא חייב לשלם, כיון שהוא עשה צרכיו על המגבונים, וגם שאי אפשר להוציא את המגבונים.

מקורות ונימוקים

נקדים ונאמר כי מו"ר מרן בעל החזון יחזקאל זצ"ל כשהיה צריך ללמוד הלכות צואה ובית הכסא, היה מקדים ואומר, שהנה נאמר בפסוק 'וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים', ואמרו חז"ל שבשעה שישראל לומדים הלכות דם נדות וצואה וכדומה, הרי זה הרי להשי"ת, וכדאיתא במדרש (ויק"ר יט, ג): 'ר' שמואל בר יצחק פתר קריא בפרשיותיה של תורה אע"פ שנראות כאילו הן כעורות ושחורות לאומרן ברבים, כגון הלכות זיבה ונגעים נדה ויולדת, אמר הקב"ה הרי הן עריבות עלי, שנאמר וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים', ע"כ. וגם בשאלתנו אנו שצריכים לדון בדברים הנראים מכוערים, הרי הן גופי תורה, והן ערבים לפני השי"ת.

והנה לגוף השאלה, שנינו במסכת בבא קמא (דף נט ע"ב) לגבי נזקי אש, אחד הביא את האור ואחד הביא את העצים [והאש הלכה והזיקה] - המביא את העצים חייב, כי לולי העצים האש לא הייתה מתפשטת ולא הייתה מזיקה.

והנה בעבר נשאלנו, במעשה שהיה במעלית כזו שעל פי התקנות, מותר להיכנס שם רק ארבעה אנשים, ועברו על התקנה ונכנסו לשם חמשה בני אדם, והמעלית נתקעה תוך כדי עליה ונשברה, והוצרכו להביא טכנאי שיחלצם ויתקנם ועלה ממון רב, ויש לדון מי חייב לשלם עבור התיקון, האם זה האחרון (החמישי) שנכנס, או כולם כי היה להם לצאת, או שמא המפעיל את המעלית.

וכתבנו בחשוקי חמד עמ"ס בבא מציעא (דף פב ע"ב) דהנה כתב השו"ע (חו"מ סימן שפא ס"א) שחמשה אנשים שישבו על ספסל אחד ונשבר הספסל, אם נתיישבו כולם ביחד, כולם חייבים לשלם, ואם החמישי התיישב לאחר כולם, אם בלעדיו היה גם נשבר, אז הוא פטור, ואם הספסל נשבר רק בגלל ישיבת האחרון, הוא לבד חייב לשלם.

והנה לגבי המעלית, אם באותו רגע שנכנס החמישי, הזמין מישהו את המעלית מקומה אחרת, שלא ראה שבמעלית ישנם יותר אנשים מהמותר, והמעלית נשברה, חייב החמישי. כי הוא בלבד המזיק שהיה עליו לחשוש שמא מיד בכניסתו יפעילו את המעלית, ותתקלקל עוד בטרם יצליחו שאר הנוסעים לצאת.

אך אם לא הזמינו את המעלית מקומה אחרת, אלא אחד מהנוסעים לחץ על הכפתור והמעלית נשברה, חייב הלוחץ לשלם, ואעפ"י שהוא היה מהראשונים שנכנסו, ובהיתר נכנס, בכל זאת ישלם, כי הוא זה המזיק, בלחיצתו על הכפתור שהפעיל בכך את המעלית ושברה, שהרי כל זמן

שהמעלית אינה עולה ונוסעת – לא היתה נשברת, וא"כ אף שנכנס ראשון - אסור היה לו ללחוץ, וכיון שלחץ ישלם עבור הנזק, כי רק בלחיצתו המעלית התחילה לנסוע ונשברה.

[אך יש להסתפק מה הדין כאשר מיד שנכנס האחרון למעלית, הזמין מישהו מלמעלה את המעלית, ונסגרה הדלת, והיו יכולים ללחוץ על הכפתור ולעצור את המעלית ולא עשו כך, האם כולם שותפים בנזק, כיון שלא עצרו, או שמא יכולים לומר לו, אתה נכנסת אחרון ואתה המזיק העיקרי.

והנה כתב הרמ"א (שם) דאם הספסל בלעדי ישיבת האחרון, היה נשבר בשתי שעות ישיבה, ועל ידי ישיבת האחרון נשבר בשעה, והיו יכולים לקום ולא קמו, כולם חייבים לשלם. והטעם כתב הסמ"ע (סק"ה) שיכול לומר להם, כמו שיש לכם רשות לשבת על הספסל, גם לי יש רשות לשבת כמותכם, והיה לכם לקום. ואולי גם בענייננו יכול לומר להם, גם לי מותר לעלות במעלית והיה לאחד מכם לעצור את המעלית ולצאת, ובזה שלא עשיתם זאת גם אתם שותפים לנזק.

ונראה שהם פטורים, ולא דמי לספסל, שאינו עומד להשבר ברגע הישיבה, אלא שעה לאחר מכן, וברגע הישיבה היה מותר לו לשבת, ולכן יכול לומר היה לכם לקום, ובשעה הזאת היה מותר לי לשבת, אבל במעלית לא היה לו זכות כלל להכנס למעלית, כיון שהם הגיעו ראשונים, להם זכות הקדימה, ולחמישי אסור להכנס למעלית, ולכן הוא לבד חייב לשלם את כל הנזק].

וכעת נשוב לשאלתנו לגבי הורדת המים בבית הכסא שגרמה לסתימה, דלכאו' ה"ה כאן מאחר ולולי לחיצת השני על הורדת המים, לא הייתה נגרמת הסתימה, ורק בגלל לחיצתו על הורדת המים אירעה הסתימה, א"כ לכאו' הוא המזיק וחייב לשלם.

ואף על פי שהוא איסטניס ולא היה מסוגל להוציא את המגבונים בטרם שהוריד את המים, וגם היה מוכרח מצד שני להוריד את המים מפני כבוד הבריות, בכל זאת אדם מועד לעולם, וכשהוא מוריד את המים זה על דעת כן, שאם יהיה סתימה הוא ישלם את הנזק.

אמנם לכאו' היה מקום לומר שהוא נחשב לאונס גמור, כי כל אחד מבין שאדם רגיל לא יכול להוציא את זה מרוב הטינוף, וא"כ אולי זה שזרקו לאסלה הוא המזיק והוא חייב לשלם על פתיחת הסתימה.

אך יש לדחות, שהרי בשעה שזרקו עדיין היה אפשר להוציאם, וגם בשעה שהוא נכנס לבית הכסא עדיין היה אפשר להוציאם, ורק בגלל שלא הסתכל ועשה צרכיו על המגבונים אי אפשר כעת להוציאם, ונמצא שהוא גרם לכך של היה יכול להוציאם, וממילא חייב לשלם על הורדת המים, כי אמנם בשעה שהוריד את המים הורידו בהיתר, אבל הוא גם גרם לכך כיון שלא הסתכל בשעה שנכנס, וגרם לכך שהיה חייב להוריד את המים על המגבונים.

ועוד יש להוסיף, דגם אם הוא כזה איסטניס שלא היה יכול להוציא את המגבונים קודם שעשה שם צרכיו, לא היה צריך לעשות שם צרכיו, והיה צריך לעבור לבית הכסא אחר או לבקש מאחר שיוציאו, או שיוציא ע"י שקית וכל כה"ג, ולכן נראה שזה שהוריד את המים הוא חייב לשלם, ואף שהיה צריך לנקביו בדחיפות ולא היה לו זמן לבחון ולהתבונן, קשה לומר שזה מחשיבו כאונס גמור.

***

תורת חמד – מענייני הפרשה

וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד וַיָּסֻרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמַצּוֹת אָפָה וַיֹּאכֵלוּ (יט, יג). נשאלנו פעמים רבות, האם להזמין אורח לביתו לסעודת שבת, כשהדבר יגרום להפרת שלום בית, שהרי אמרו חז"ל במסכת בבא מציעא (דף פז ע"א) שהאשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש, וממילא כשהבעל מביא אורח עני ללא רשות מאשתו, שזה גורם למתיחות בביתו. האם בכל זאת יכניס את העני לביתו, או שמא גדול השלום, ולא יכניס את האורח.

ובחשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף נג ע"ב) הרחבנו בזה, ובתחילה כתבנו שיש להכניס את האורח אף אם האשה צרה עיניה באורחים, וישתדל להסביר לאשתו את המעלות הגדולות שיש בקיום מצוה זו.

אך הבאנו שהרה"ק רבי מנדל מרימנוב זצ"ל ביאר את מה שאמרו חז"ל במסכת שבת (דף קכז ע"א), גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, וביאר שהגם שבא לו מחלוקת ע"י הכנסת אורחים, והוא היפוך מקבלת פני השכינה, שהרי אמרו חז"ל במסכת סוטה (דף יז ע"א) 'איש ואשה זכו [אשר שלום במעונם] – שכינה שרויה ביניהם', ועל זה אמר שלא ישגיח על זה, באם רואה שאשתו צר עינה ואינה רוצה להכניס אורחים, רק ירבה בהכנסת אורחים, כי גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה, עכ"ד.

[ויש קצת להוסיף, שבכל מקרה השכינה לא תשרה בבית שיש בו צרות עין, ולא מקיימים את דיני התורה הקדושה, ומונעים ידם מהצדקה (וכמו כן פשוט, שהבעל לא יענה ולא יריב עם אשתו, ולא יגדיל את המתיחות, ובכך השכינה תחזור מיד). וע"ע בקובץ 'ווי העמודים וחשוקיהם' (גליון קלד עמ' סה) שהבאנו את מקור הדבר מספר 'סיפורי יעקב' (סיפור כ), והרחבנו בכל זה, יעו"ש].

ואפשר להביא קצת ראיה לכך מלוט שקיבל אורחים, את שני המלאכים, לביתו, הגם שאשתו התנגדה, וראיה לכך שהרי גילתה לכולם על דבר האורחים, ולכן עוד באותו לילה התקבצו כל אנשי סדום מסביב לביתם, הרי שאין להתחשב בהתנגדות האשה.

***

וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלַד לוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק (כא, ג). הנה המנהג הוא שאין קורין את השם לרך הנולד אלא דווקא בשעת הברית מילה, ויעויין בקונטרס 'שמות יקרא' (אות סז) שהבאנו בזה כמה מקורות. ופעמים רבות נשאלנו בתינוקות

שנולדו חולים, האם לקרוא שם לפני הברית כדי שיתפללו עליהם עם שמם המלא, ופעמים גם שהברית נדחית עקב החולי. ודרכינו להשיב בזה, כי אם זה מחלה קשה והמצב הוא קרוב לפיקוח נפש, מסתברא שיתנו שם גם קודם הברית, כדי שיוכלו להתפלל עליו [ויש שיעצו שיתנו שם אחד קודם הברית, ובברית עצמה יוסיפו עוד שם]. אבל אם אי"ז מחלה קשה, ואי"ז קרוב לפיקו"נ, מוטב להמתין עם נתינת השם עד הברית.

והנה מכאן קשה, דמשמע להדיא שאברהם קרא את שם בנו הנולד לו 'יצחק' עוד לפני הברית, שהרי רק לאחר מכן כתיב 'וימל אברהם את יצחק בנו', ומבואר להדיא שנתן את השם לבנו לפני המילה. וגיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל השיב (דרך שיחה ח"א עמ' פט) שהכוונה היא כדבר אחד, שה'ויקרא אברהם' היה בשעת ה'וימל אברהם', ובאמת לא נתן אברהם את השם קודם הברית.

ולולי דברי קדשו של גיסי זצ"ל היה אפשר לבאר, דהנה איתא במדרש שכל טוב עה"פ 'ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק' (להלן פסוק ח), שאברהם עשה סעודה כדי לפרסם מפעלות ה', והביא את כל מלכי האמורי, וסיפר להם ששרה אשתו היתה עקרה, וה' פתח את רחמה וילדה, וכשראו את יצחק הודו ושיבחו לבורא עולם, יעו"ש. וממילא י"ל, שגם נתינת השם 'יצחק' היתה חלק מפרסום הנס שעשה אברהם, שהרי שורש השם 'יצחק' הוא – '**כל השומע יצחק לי**', מגודל הנס האדיר, וכל כולו בא לפרסם את הנס המופלא שנעשה לשרה שבגיל זקנה ושיבה נולד לה בן, ולכן היה ענין לפרסם את הנס עוד לפני הברית. אבל בסתמא, ודאי שאין נותנין השם קודם הברית.

והנה בחידושים המיוחסים למרן הגרי"ז הלוי מבריסק זצ"ל עה"ת (כא, ח) הקשה דמאחר והמשתה הוא בגדר הודאה על הנס, א"כ מדוע המתין אברהם עד סוף כ"ד חודש לעשות המשתה, ולמה לא עשה המשתה ביום הולדת יצחק, שאז היה גוף הנס.

וביאר שהיו שני ניסים אצל שרה, דחוץ ממה שהולידה, הוצרכה לברכה ונס מיוחד שתוכל גם להניק, וזהו שאמרה 'מי מילל לאברהם הניקה בנים שרה, כי ילדתי בן לזקוניו', והזכירה כאן שני הניסים שנעשו לה, ולכן עשה אברהם את המשתה ביום הגמל את יצחק, דאז נגמר הנס להניקו, עכ"ד [וכן מבואר במהרש"א במסכת בבא מציעא (דף פז ע"א), יעו"ש].

אך עדיין צ"ב, דנס הלידה נמי ראוי להודאה מלבד הנס של החלב, ולמה לא עשה משתה מיד עם הלידה, וכן העיר הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל בספרו 'זאת ליעקב' (בראשית, עמ' רה), יעו"ש.

אך לפי דברינו הדברים מבוארים היטב, שהרי במדרש שכל טוב איתא שמטרת הסעודה ביום היגמל את יצחק היה **לפרסם הנס**, ובוודאי שפרסום הנס הוא מדין הודאה להשי"ת, שע"י שמפרסם את הנס בעולם, הוא מרבה כבוד שמים, וכך הוא מודה להקב"ה על הניסים. וא"כ מובן היטב, שעל החלק של לידת יצחק בגיל מאוחר, כבר עשה פרסום הנס ע"י קריאת השם מיד בעת הלידה, עוד בטרם הברית, וזה גופא ההודאה להשי"ת, שמפרסם את הנס בעולם, ומרבה קידוש שם שמים. ורק את החלק של נס ההנקה, עשה לזה פרסום הנס מאוחר יותר, בסעודה ביום היגמל יצחק, ודו"ק.

***

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ (כא, כד). יש לדון בבן נח שנדר נדר או נשבע שבועה, מה תוקף הנדר או השבועה ואם הוא מצווה לקיים הנדר או השבועה, שהרי 'בל יחל' אינו משבע מצוות בני נח. ויעויין בגליון הש"ס בעבודה זרה (דף ה ע"ב) שהקשה על דברי התוס' שם שכתבו לגבי נכרי שנדר שאומרים לו קום והבא קרבן שלם, והרי אין ב"נ מצווה על לאו דבל יחל [וראה במשנה למלך (פ"י ממלכים ה"ז) שהוכיח מהתוס' בנזיר (דף סא ע"ב ד"ה והניחא) דבעכו"ם ליכא בל יחל].

וכן הביא הגרעק"א בגליון השו"ע (יו"ד סימן רלו ס"ו): 'הרב מ' חיים אלפנדרי זצ"ל בספרו אש על התורה כתב בפרשת קרח דנראה דהוא הדין אם ישראל נשבע לעשות דבר עם העובד כוכבים [כלומר שנשבעו זה לזה], כיון דהעובד כוכבים ליתא בשבועה, פטור הישראל מאותה שבועה, עכ"ל. ולדינא צ"ע', עכ"ל הגרעק"א.

והנה בספר 'אש דת' שם (ד"ה ואני נלמד) הוסיף לבאר שם עפי"ז את לשון הפסוק כאן, דבפשטות צ"ב מה כוונת אברהם כשאמר 'אנכי אשבע', וגם מדוע לא אמר רק 'אשבע'. וביאר, דאבימלך אמר לאברהם השבעה לי כחסד אשר עשיתי עמך וכו', ורצה לקשור קשר אמיץ עם אברהם, כדין שניים הנשבעים זה לזה, ואברהם לא רצה לגנוב דעתו להיות נשבע עמו, כי היה אבימלך גוי, והיה אברהם פטור משבועתו לגמרי, לכן אמר לו '**אנוכי אשבע**' – **כלומר, רק אני לבדי,** לפי שאם אני נשבע עמך אני פטור, וכמו שנתבאר, עכ"ד.

ומגיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל שמעתי שיש לחייב גוי לקיים את שבועתו, עפ"ד התוס' בב"ב (דף טז ע"ב ד"ה בא) שכתבו, דאע"פ שלא נצטוו בני נח על נערה המאורסה, מכל מקום מכוער הדבר, כמו ושט את הבכורה, אע"פ שאינו מצווה על כך, יעו"ש. הרי לפנינו שמצווה שתלויה בסברא אף בן נח מצווה, וכעי"ז מובא בהקדמת הש"ס לרבינו ניסים גאון, יעו"ש. וא"כ אף נדרים ושבועות, יש לגוי לקיים.

וכן חזינן ממה שנאמר בתורה לעיל (כ, ד-ה) שטוען אבימלך: 'הגוי גם צדיק תהרוג... בתום לבבי ובניקיון כפי עשיתי זאת', ומבואר במסכת בבא קמא (דף צב ע"א) שהשיב לו הקב"ה: אין ממש בדבריך וראוי אתה ליהרג, משום שנהגת בחוסר דרך ארץ, ואף אם לא למדת, מכל מקום 'בן נח נהרג על שהיה לו ללמוד ולא למד'.

***

מעשה חמד – מהנעשה והנשמע בבית מרן שליט"א

זעקתו המרטיטה של מרן רבינו שליט"א בעצרת הרבבות בערב יום הבחירות:

"מי שאינו שומע לגדול שבדור – ענשו גדול מאד"

מרן רבינו שליט"א נשא דברים בעצרת הענק שנערכה בבני ברק לחיזוק רשימת 'יהדות התורה' - ג', בראשות מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א לקראת מערכת הבחירות הגורלית שנערכה השבוע | בדבריו חוצבי להבות-האש עורר רבינו על החובה הגמורה לשמוע בקול דברי חכמים:

"כתב החינוך (מצוה תצה), על הפסוק (דברים יז, י): "וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ... וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ", וז"ל: "ובכלל המצוה גם כן לשמוע ולעשות בכל זמן וזמן כמצות השופט, **כלומר החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמנו**, וכמו שדרשו זכרונם לברכה: ואל השופט אשר יהיה בימים ההם - יפתח בדורו כשמואל בדורו".

"והעובר על זה, ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה, בכל אשר יורו, מבטל עשה זה, ועשו גדול מאד, שזהו ה עמוד החזק שהתורה נשענת בו, ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת".

זכינו אנחנו בדורינו לגאון עוזינו, ב"ה שזכינו לכך, הגאון רבי דוב לנדו שליט"א שהוא החכם הגדול, וכולו אש להבה.

נחזור על מה שאומר החינוך: 'ומי שאינו שומע לגדול שבדור – ענשו גדול מאד', זהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו.

נזכה כולנו יחד לשמוע לדבריו, ולקבל מה שאומר החינוך שמי שלא שומע – ענשו גדול מאד, ומי ששומע אשרי לו וטוב לו".

***

אחודה נא חידה:

אדם חייב ליטול את ידיו הנקיות באמצע היום, אע"פ שאין בדעתו לאכול או להתפלל, היתכן?

(התשובה לחידה אי"ה בגליון הבא, החידה באדיבות ידידינו הרב ארז חזני שליט"א)

תשובה לחידה משבוע שעבר:

אדם רואה שכלי שלו עומד להישבר (והכלי מותר בהנאה ואינו מוקצה), ומצוה עליו שלא לתופסו?

תשובה. כשאשתו נדה זרקה לו כלי, ומבואר ברמ"א (יו"ד סימן קצה ס"ב) שלא יקבל מידה דבר, וכן על ידי זריקה מידו לידה או להיפך אסור. ואם אשתו זרקה לו כלי, לכאורה מצוה עליו שלא לתפסו, אף על פי שיודע שהכלי ישבר, ואף על פי שיש מקום להקל שאינו דרך חבה, אך כבר בזה בפתחי תשובה (סק"ד) שהמחמיר בענינים אלו תבא עליו ברכה. אמנם גיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל אמר שיכול לתפסו ברגליו, שלא ישבר, שכל שאינו תופסו בידו, אין זה דרך חבה, ואין זה בכלל ההרחקות. [ונראה שאם היה הדבר בשבת, שאשתו זרקה אליו בשגגה כלי מרשות היחיד לרשות הרבים, מצוה עליו להתקרב ולתפסו קודם שיצא לרשות הרבים, כדי שלא תיכשל ותעבור על איסור הוצאה].

יו"ל ע"י מערכת דברי חמד - לתרומות והנצחות:

a0527642209@gmail.com

ניתן להאזין לפסקי הלכה המתעדכנים ממרן רבינו שליט"א

בקו שיח יצחק: 03-3130582

לקבלת הקובץ השבועי המלא 'אוצר הפרשה': a169258235@gmail.com

מראה כהן

מתורת רבינו מרן ראש הישיבה הגאון רבי דוד כהן שליט"א

גיליון 8 | פרשת וירא תשפ"ז

מראה הפרשה

אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו

"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו". ועיי"ש בבעל הטורים: "אשר יצוה - בגימטריה תורה ובגימטריה ברית", ונבאר הדברים. וככתובות (ח, ב) "פתח ואמר אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו, שנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו" [כ"ה גירסת המהרש"א שם, ובדקדוקי סופרים הביא שכ"ה ברוב הספרים הישנים]. ומבואר בדברי הגמ' דאותם העוסקים בגמילות חסדים הם בתואר "מחזיקים בבריתו של אברהם אבינו", וצ"ב מהו הענין שגומלי חסדים נחשבים מחזיקים בבריתו של אברהם אבינו, עוד צ"ע מה מצא הש"ס בפסוק "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו", שהגומלי חסדים נחשבים מחזיקין בבריתו של אברהם אבינו.

ונראה בביאור הדברים דהנה סדר הפסוקים בפרשת לך לך: "התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי ביני וביניך והקימותי את בריתי ביני וביניך ובין זרעך אחריך לדורותם לברית עולם, להיות לך לאלקים ולזרעך אחריך", ובספורנו שם: "התהלך לפני - כמסתכל בי לדעת דרכי כפי האפשר אצלך, כענין 'שויתי ה' לנגדי תמיד'. והיה תמים - וקנה השלימות האפשר למין האנושי, השכל וידוע אותי בידיעת דרכי, ובהדמותך אלי כפי האפשר אצלך... וזה הוא השלמות האחרון למין האנושי, והמכוון מאת הא-ל יתברך בבריאה, כאמרו 'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו'. ואתנה בריתי ביני וביניך - ובאופן זה אקיים בריתי אתך להיות לך לאלקים ולזרעך אחריך". ומבואר שמעיקר ענינו של אברהם אבינו שהוא מתהלך לפני ה' להשכיל ולידע דרכיו וללכת בדרכיו, ובזה מתקיימת ברית הקב"ה עם אברהם וזרעו להיות להם לאלקים.

ונראה בביאור הענין, דהנה כתב המהר"ל בכמה מקומות שענינה של ברית הוא החיבור והדביקות בין בעלי הברית, ונראה דזהו הענין שההעמדה של הברית היא ע"י ההליכה בדרכי ה', שהרי כתב רש"י בפרשת ראה (דברים יג, ה) "ובו תדבקון - הדבק בדרכיו, גמול חסדים, קבור מתים, בקר חולים, כמו שעשה הקב"ה", ויסוד הדברים בשבת (קלג, ב) "ואנוהו - הוי דומה לו מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום", וביאר רש"י "הוי דומה לו - ולשון אנוהו אני והוא, אעשה עצמי כמותו לדבק בדרכיו", וכיון שענינה של הברית הוא החיבור והדביקות בין ישראל לקב"ה, לכן העמדה של הברית היא ע"י ההתבוננות וההליכה בדרכיו, שבזה הוא עושה עצמו כמותו של הקב"ה ומתדבק בדרכיו, והדביקות בדרכיו היא הדביקות בו. וכמש"כ רש"י ד"בו תדבקון" הינו ההתדבקות בדרכיו, וכשאנו מתדבקין בקב"ה הוא גם מתדבק בנו, וכמש"כ הגר"א במשלי (כז, יט) "דרך חיים זהו הדבקות ללכת בדרכיו ולדבקה בו וכמו שהאדם דבק להשי"ת כן הקב"ה מדבק בו".

וזהו הענין שהדביקות בין ישראל לקב"ה מתקיימת ע"י הגומלי חסדים, כיון שהיא מתקיימת ע"י ההליכה בדרכיו, והגומלי חסדים הם ההולכים בדרכיו, וכמש"כ בחינוך (מצוה תרי"א) במצוה של והלכת בדרכיו "שנצטוינו לעשות כל מעשינו בדרך היושר והטוב בכל כחנו, ולהטות כל דברינו אשר בינינו ובין זולתנו על דרך החסד והרחמים, שזהו דרך ה' וזה חפצו מבריותיו, וע"ז נאמר 'והלכת בדרכיו'", וכן מבואר בדברי הגר"א שהבאנו, ולכן נחשבים הגומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו, שהם המהלכים בדרכיו ומתדבקים בו, ובזה מחזיקים בבריתו של אברהם.

ונראה דזהו הביאור במה שהביאה הגמ' המקור שהם המחזיקין בבריתו של אברהם אבינו מהפסוק של "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'", דאיתא במדרש החפץ ובמדרש הגדול ד"ושמרו את דרך ה'" הוא שילכו בדרכי ה' "מה הוא רחום אף אתה רחום", וכן מבואר ברמב"ם פ"א מהל' דעות, שכתב שהמדות נלמדות מוהלכת בדרכיו מה הוא חנון אף אתה חנון, וזהו דרך ה', וסיים "והיא שלמדה אברהם אבינו בניו שנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ושמרו דרך ה'". ואיתא ביבמות (עט, א) "ג' סימנין יש באומה זו... גומלי חסדים, דכתיב 'למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו ושמרו דרך ה'", וביאר המהרש"א: "ולענין גמ"ח אמר דכתיב כי ידעתיו גו', ואע"ג שלא החזכר בכתוב אלא משפט וצדקה, הוציאו מן הכתוב הזה ג"כ גמ"ח, והוא בכלל ושמרו דרך ה' גו', כי הגמ"ח נקרא דרך ה' שילך בה האדם אחרי מדותיו ית', כמ"ש אחרי ה' אלקיכם תלכו, וכי אפשר להלוך אחר שכינה כו' אלא להלוך אחר מדותיו", ומבואר דפסוק זה מודה על ענינו של אברהם ועל מדתו שהוא גומל חסדים, משום שגמ"ח היא ההליכה בדרכי ה'. ונראה דפסוק זה מודה גם על ענין של הברית, שהרי כתב רש"י שם: "כי ידעתיו - לשון ידיעה שהמחבב את האדם מקרביו אצלו ויודעו ומכירו, ולמה ידעתיו למען אשר יצוה - לפי שהוא מצוה את בניו עלי לשמור דרכי" [וזה כמש"כ מהר"ח מוואלזין בנפה"ח שידיעה הוא לשון חיבור, וכלשון התורה "וידע האדם את חוה אשתו"]. ומבואר דלשון ידעתיו מודה על קירוב וחיבה, והרי זהו ענין הברית, וכמבואר ברש"י שבת (פג, ב ד"ה ומחבקה) "לשון ברית אהבה וחיבה". וזה כמו שנתבאר במהר"ל שענין הברית הוא החיבור והדביקות, ולכן בלשון 'ידעתיו' המודה על הקירוב והחיבה נמצא ענין הברית, שהברית הוא חיבור ודביקות. והרי מפורש בפסוק ד'ידעתיו' שהוא ברית של חיבור ודביקות, מיוסד ע"ז שהעמיד אברהם לבניו אחריו ההליכה בדרך ה'.

וזה מבואר בדברי הספורנו שם שכתב "למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו - והתכלית האחרון המכוון בזה מאת הא-ל יתברך היה להביא על אברהם את אשר דבר, כאמרו (בראשית יז, ז) להיות לך לאלקים ולזרעך אחריך", ומבואר דבמה שאברהם מצוה לביתו לשמור דרך ה' מתקיים "אשר דבר אליו להיות לך לאלקים ולזרעך", והרי ענין זה של "להיות לך לאלקים" הוא בריתו של אברהם אבינו, וכלשון הפסוק "והקימותי את בריתי ביני וביניך ובין זרעך אחריך וגו' להיות לך לאלקים ולזרעך", וכתב רש"י שם: "והקימותי את בריתי - ומה היא הברית להיות לך לאלקים", והרי מפורש דענינו של אברהם שהוא "אשר ידעתיו למען יצוה בניו אחריו", שהוא ההליכה בדרכיו של מקום, היא העמדת הברית של "להיות לך לאלקים", והיא הברית של גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו.

ולפי"ז נראה לבאר מש"כ הבעה"ט "אשר יצוה בגימטריה תורה ובגימטריה ברית", דמש"כ הבעה"ט ד"אשר יצוה" הוא "ברית" מבואר היטב לדרכינו, שהרי נתבאר דענין זה של "אשר יצוה" שהוא ההליכה בדרכיו הוא ברית של חיבור ודביקות בין הקב"ה לישראל, והוא הברית של גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו. אמנם עדיין צריכים לבאר הענין

מראה השערה

אמונת חכמים - שורש הכל

התכנסנו כאן הערב הזה בשביל קיום עולם התורה. אצל כל המפלגות כולם, יש מאבק על כיסאות, על אינטרסים. אנחנו נמצאים במקום אחר לגמרי. **אנחנו נמצאים היום במערכה שאפשר להגיד שכמוה לא הייתה מאז שהקימו כאן את המדינה. מערכה על הקיום של עולם התורה, על קיום הישיבות שבאים לכלות אותם, על קיום מוסדות החינוך בטהרה, על החדרים, על הישיבות קטנות, על הישיבות גדולות, על הסמינרים, מערכה קיומית.** ופה התכנסו כל אלו שמוסרים את התורה של משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, לבוא ולזעוק למען עולם התורה כולו, למען הציבור כולו, בני התורה המבוגרים והצעירים ביחד, לבוא לעזרת השם בגיבורים בשביל לקיים ולהחזיק את עולם התורה. איני יכול לעמוד ולהאריך בדברים במעמד כזה שאיני ראוי לדבר בפני מרנן ורבנן שליט"א. אבל נקודה אחת שאולי כדאי להדגיש אותה. יש פה יסוד של אמונת חכמים שזה יסוד היסודות שהחזיק את עולם התורה כל השנים. והמושג הזה של אמונת חכמים נכנסים חיצים של רעל מהתקשורת הנוראה מסביב, מכל הרחוב, גם הרחוב החרדי הקל יותר, לזלזל במושגים של אמונת חכמים. ואמונת חכמים בנפשנו הדבר. כמה מילים מהרב דסלר זכר צדיק לברכה. היה מישהו שדיבר נגד החלטה של גדולי ישראל. אז הוא אומר, אני יכול להגיד נאמנה, הוא אומר, על גדולי ישראל, על פיקחותם הנפלאה, על עומק שכלם. ומי שראה את אסיפותיהם ראה בחוש שהתעמקו לשם שמיים בעניני כלל ישראל. והוא מוסיף לשון נורא, מראה נורא לראות את גודל ועומק הרגשת החיות שהייתה לפניהם באופן שמי שלא ראה זאת לא ראה הרגשת חיות מימיו. וכל מי שזכה לעמוד בפניהם היה ברור לו ששכינה שרויה במעשה ידיהם, כי רוח הקודש שורה בחבורתם. יכולים אנחנו כולנו, אני אומר, לבוא ולהעיד על זה, על רבותינו הגדולים, מרנן ורבנן שליט"א, על עומק מחשבותיהם, על מעשיהם לשם שמיים, על גודל האחריות שלפניהם, להגיד בפה מלא, שכינה שורה במעשה ידיהם.

המשך בעמוד הבא ◄

ש'הוא' בגימטריה 'תורה', ומש"כ עוד הבעה"ט ד'אשר יצוה את בניו' סופי התיבות הוא 'תורה'.

ונראה לבאר הדברים, דהנה כתב הגר"א בסוף ספר יצירה, דב' בריתות כרת הקב"ה עם אברהם אבינו ועם ישראל, ברית הלשון שהיא ברית התורה, וזה היה בברית בין הבתרים שנאמר "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה", ואח"כ היתה ברית המעור של ברית המילה שכרת לזרעו להיות לך לאלקים ולזרעך, ואלו ב' הבריתות כוללות הכל, ולכן על שניהם דרשו בגמ' "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי".

ונראה לבאר ענינה של ברית התורה אצל אברהם אבינו, דאיתא בע"ז (ט, א) דמאברהם התחילו ב' אלפים שנות תורה, וכתב רבינו בחיי (בראשית יא, לב) "ועד כאן נמנים ב' אלפים תהו, ומאברהם ואילך נמנים ב' אלפים תורה, כי הוא התחיל להזהיר העולם באור התורה ובפרסום האמונה והיחוד", ומבואר דאלפים שנות תורה שהעמיד אברהם הוא בפרסום האמונה ובמה שהכיר את הקב"ה בעולם, וע"ע באגרת הרמב"ם לרב חסדאי הלוי שכתב "רצון התורה וחכמת המצות להתקין הנפש במדותיה ובאמונת הבורא יתברך", ובהמש"ד כתב שזה היה עיקר מעלתם ועבודתם של האבות, ובשיעורי הגרמ"ד הלוי (פר' וארא) ייסד עפ"י דברי הרמב"ם אלו שזו היתה תורתו של אברהם אבינו - אמונת הבורא והתקנת הנפש במדותיה.

ולפ"ז נראה שזהו המבואר בבעה"ט ד'למען אשר יצוה' וגו' סופי אותיות 'תורה', דהיינו דלמען אשר יצוה את דרך ה' הוא תורתו של אברהם אבינו שאותה הוא מעביר לבניו, ואשר לפי"ז נמצא דגם ברית התורה שכרת הקב"ה עם אברהם בברית הבתרים היא היסוד של הברית של 'והלכת בדרכיו', כיון שהאמונה וההכרה בבורא ובדרכיו שהיא תורתו של אברהם, היא המעמידה את ההליכה בדרכיו של הקב"ה שהיא ההעמדת הברית של 'והלכת בדרכיו', שכבר האריך הסבא מסלבודקא באור הצפון שעיקר ענינה של מדת החסד של אברהם שהיא ההליכה בדרכיו, היה מתוך האמונה וההכרה בדרכיו של הקב"ה. וזהו שכתב הבעה"ט ד"אשר יצוה" בגימטריה 'תורה' ובגימטריה 'ברית', ד'אשר יצוה' היא יסוד תורתו של אברהם אבינו, והיא יסוד הברית של 'והלכת בדרכיו' לדבקה בו, שמכח תורתו של אברהם אבינו בהעמדת האמונה וההכרה בדרכיו של מקום מתקיימת הברית של 'ודבקה בו', להיות מהלך בדרכיו של מקום, וזו היא בריתם של גומלי חסדים.

מראה השעה

מתוך שו"ת והדרכה לבני הישיבות | עריבות התורה (א)

האם ערבות ומתיקות התורה זה דבר שבא עם הלימוד, או שצריך אופנים ומעשים כדי להגיע לכך? וא"כ מה הדברים שמביאים לידי זה?

צריכים לדעת שמתיקות התורה זה דבר שקיים בעצם הנפש הישראלי, הרצון והתשוקה ללימוד התורה קיים ומובנה בנפש של כל יהודי, וכמו שמביא בשיח יצחק בשם אדוננו הגר"א זיע"א, וכדאי לצטט את דבריו: 'כי הנפש הישראלי יש לה בעצם רצון ותשוקה ללימוד התורה, רק החסרון הוא מה שמרגיל בעצמו לדברים הפכיים וכו', כי כאשר מרגיל אדם את עצמו בדברים בטלים וליצנות, בא לו תשוקה עזה לזה, אשר לא יוכל למוש ממנה, ולהיפך הוא מי שרגיל בלימוד התורה, משיג לזה תשוקה עצומה וחשק נפלא, וע"כ אנו מבקשים ותרגילנו בתורתך'.

מבואר בדברי הגר"א זיע"א שהתשוקה והחשק ללימוד התורה, שזה הערבות ומתיקות התורה, קיימת בעצם בנפש כל איש ישראלי, אלא שהוסיף הגר"א שכדי להגיע לזה צריך שירגיל האדם את עצמו בלימוד התורה, וכשהוא מרגיל את עצמו לדברים בטלים, הוא מאבד את אותה תשוקה ואת מתיקות התורה.

מתיקות התורה קיימת בעצם בכל יהודי, וכשהוא לומד ועמל בתורה, מאליו מגיעה תשוקה ומתיקות זו, ואין צריך מעשים מיוחדים לעורר בעצמו את מתיקות התורה.

חוסר בסיפוק בלימוד שיש לבחורים צעירים רבים, הוא הגורם הכמעט עיקרי היום לרפיון למשברים ויאוש, האם יש דרכים להביאם למתיקות התורה שתביא להם סיפוק בלימוד? ובפרט בחורים שאינן בעלי כשרון, שחוסר הסיפוק שלהם נובע ממה שלא רואים ברכה בלימודם, כיצד הם יכלים להגיע למתיקות התורה?

כפי שאמרנו, ערבות ומתיקות התורה זה קיים בעצם בכל אחד, ורק שצריך להתמיד בלימוד ולהיות מונח בלימוד וזה מגיע מעצמו.

אלו שאינם משקיעים משום חוסר סיפוק בלימוד, אינו משום שמחמת שאין להם מתיקות התורה לכך אינם משקיעים, אלא להיפך מחמת חוסר ההשקעה אינם רואים ברכה בלימודם, ואינם זוכים למתיקות התורה, וזה גורם להם למשבר או עצבות בלימוד, ויש לדעת שהמצב שבחור לא רוצה להשקיע ולהתאמץ, נגרם בדרך כלל משתי סיבות:

א. מה שמזכיר המסילת ישרים שחומר העפריות גס ובטבעו של אדם אינו חפץ בטרחה ובמאמץ, וזה עצמו גורם לחוסר סיפוק ולאבד את מתיקות התורה, ולאלו צריך לשנן את דברי המסילת ישרים, שאם האדם לא יתגבר ויתאמץ כנגד טבעו, ודאי שלא יצליח, ולכן צריך לעודדם שימשיכו ויעמלו וסוף הערבות המתיקות והסיפוק בלימוד לבא.

ב. משום שבחור נחשף לתרבות הקלוקלת של הרחוב, שיש בה גירוי היצר הרע, וזה גורם לחוסר רצון להתאמץ בלימוד התורה, וכבר האריך רבי אייזיק חבר זיע"א באור התורה, שככל שאדם נסחף יותר אחר תאות היצר הרע, זה גורם לו עצבות וחוסר סיפוק וחשק בלימוד התורה ובקיום המצוות, וזה יסודות הערובה של בני התורה, לשמור על עצמם מלהגרר ולהחשף לתרבות הנוראה של הרחוב החונק אותנו.

יש נקודה נוספת שיש להדגיש אותה - יש כאלו שהם אינם בעלי כשרון, וגם אחר עמל לא רואים ברכה בלימודם, זה נובע מכך שכיון שהם לא מצליחים להגיע לרמה והישגים כשל חבריהם לספסל הלימודים, ולא מצליחים גם אחרי השקעה לשלוט בסוגיא כיתר חבריהם, זה גורם להם חוסר מוטיבציה להמשיך להשקיע, כי הוא מרגיש שלא מעריכים אותו מספיק, וממילא הוא מאבד את מתיקות התורה, ובאמת שאם ניקח בחור כזה ונשיב אותו עם חברותא טובה בבין הזמנים באיזה בית מדרש שאין לו את הלחץ של החברה, ואין לו את הבחינה הקבועה של ההישגים שלו לעומת חבריו, וילמדו דף גמרא מצויין, הבחור הזה יצא עם הרבה סיפוק ויהיה לו מתיקות גדולה בלימוד הזה, כי ברגע שלומדים טוב המתיקות באה ממילא.

מראה השעה

המשך מעמוד קודם ◄

והרב דסלר מסיים בדבר שאנחנו צריכים להחדיר לדור הצעיר, חיסרון הכרת ההתבטלות לדעת רבותינו, זה שורש כל חטאת ותחילת כל חורבן רחמנא ליצלן.

עוסקים כאן אלו שבאים לזלזל ולקרר את האמבטיה, שורש כל חטאת ותחילת כל חורבן. וכל הזכויות לא ישוו לעומת שורש הכל שהיא אמונת חכמים. אמונת חכמים זה שורש הכל. זה החובה שלנו, אלו שמעתיקי התורה, להחדיר לדור הצעיר את היסוד הזה .הקיום שלנו, שורש הכל, אמונת חכמים. לבוא ולקרר את המושגים ולדבר עם המושגים האלה זה שורש החורבן חס ושלום.

רציתי לסיים בדברים קצרים. אני רוצה לצטט כאן כרוז שיצא מרבותינו, מנהיגי דרכנו, חתומים על זה מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א, והגראי"ל שטיינמן זיע"א, והגר"ח קנייבסקי זיע"א, ממש כל גדולי הדור חתומים על זה - 'חזקו ואמצו בהתבוננות אמיתית ביסודות אמונתנו השורשית לכל הדורות. תתבוננו באמונה השורשית לכל הדורות שמסרו נפשם על קיום האומה מיום היות ישראל לגוי. אנו יודעים שכל חיותנו וקיומנו לעם הנבחר הוא מכוח התורה שנמסרה מדור לדור'. **החיות שלנו, הקיום שלנו, זה כוח התורה שנמסרה מדור לדור. עלינו לדעת, והדור הצעיר חייב לדעת את זה, שלא היה לנו ואין לנו שום שייכות לא עם ימין ולא עם שמאל, וכל השתתפותנו בממשלה להציל מן הארי ומן הדוב. זה הדור הצעיר צריך לדעת את זה ולהבין את זה . ועל כן נאחז בעץ חיים לבלתי סור ממנו כמלוא נימא. ובכל זאת נוכל לעמוד בניסיונות הקשים העומדים לפנינו. אנו יודעים שהאמת תנצח ותתקיים מכוח הבטחה הנצחית שלא תישכח מפי זרעו. באים אנחנו עם כוח הבטחה הנצחית לא תשתכח מפי זרעו. אין לנו שייכות לא ימין ולא שמאל, אין לנו שום שייכות להנהגה של המדינה כאן. כל העניין, כל מציאותנו זה רק להציל מן הארי ומן הדוב** .ופה מדובר להציל כפשוטו את כל החינוך, את כל יסודות עולם התורה. ובעזרת השם נאמין באמונה שלמה שאנחנו נעשה מה שמוטל עלינו בלי שום חשבונות, אמונת חכמים צרופה, נוכל בעזרת השם לעמוד בבטחה עם הביטחון הזה שהאמת תנצח ותתקיים ההבטחה הנצחית שלא תישכח התורה מפי זרעו, ובזכות זה נזכה במהרה להרמת קרן התורה וגאולת ישראל.

(מהנאמר בכינוס להצלחת רשימת יהדו"ת שנערך בראשות גדו"י בעיה"ת בני ברק – מוצ"ש נח תשפ"ז)

יו"ל ע"י מערכת 'מראה כהן' שע"י 'תורה דיליה', מתוך שיעוריו שיחותיו וכתביו של רבינו שליט"א
לתרומות ולהנצחות ולפרטים ויצירת קשר ניתן לפנות למייל mc038009090@gmail.com מי שיש ברשותו חומר נשמח לקבלו למייל
להצטרפות לקבלת העלון מידי שבוע יש לשלוח מייל לכתובת הנ"ל

לעילוי נשמת
הרב אלכסנדר ב"ר אברהם ז"ל
הרב יונתן בנימין ב"ר יצחק ז"ל
הרב יעקב ב"ר בנימין הלוי ז"ל
הרב דוד ב"ר שמואל לייב ז"ל

גליון 26 . פרשת וירא

שירת דוד

מתורתו ומכתביו של הגאון הגדול **רבי דוד הקשר** זצוק"ל
מראשי ישיבת "קול תורה"

מתוך הפרשה

העצה של המילה

וירא אליו ה' באלוני ממרא, והוא יושב פתח האהל כחם היום (י"ח א').

פירש רש"י מדוע נגלה אליו דוקא באלוני ממרא, לפי שהוא נתן לו עצה על המילה. והוא מבואר במדרש תנחומא פרשת וירא (אות ג'), ששלשה אוהבים היו לו לאברהם, ענר אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול, הלך לקחת מהם עצה, הלך אצל ענר אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, אמר לו ענר בעל מום רוצה אתה לעשותך, שיהיו קרוביהם של המלכים שהרגת באים והורגים אותך, ואין אתה יכול לברוח מפניהם, הניחו והלך אצל אשכול, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, אמר לו אשכול אתה זקן אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה ולא תוכל לסבול ותמות, הניחו והלך אצל ממרא, אמר לו כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, מה תיעצני, אמר לו ממרא בדבר הזה אתה מבקש עצה, הלא הוא שהצילך מכבשן האש ועשה לך כל הניסים, והצילך מן המלכים, ואילולי כוחו וגבורתו היו הורגים אותך, והציל רמ"ח איברים שבך ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה, עשה כמצותו, עד כאן.

ולכאורה צריך ביאור מדוע בכלל הלך לשאול ולהתיעץ, וכי היה לו ספק בדבר.

ונראה בביאור הדבר, שרצה להראות מה תהא תשובתם, שהרי ענר אשכול וממרא היו מחכמי ובחירי אומות העולם, והנה ענר ואשכול יעצו לו שלא כדאי, ואף ממרא שיעץ לו למול, זה רק משום שיכול לבטוח בה' שודאי לא ינזק, ויזכה להנצל כמו באור כשדים ומלחמת המלכים, אבל להבין שצריך לעשות את דבר ה' בלי חשבונות אף אחד לא הבין, וזה גופא רצה אברהם אבינו להראות בזה שהלך להתיעץ אתם, שאף בחירי אומות לא מבינים את גודל ענין הציוי, שצריך לקיים רצון השם יתברך כי כך הוא ציוה.

רשעות בדרגה של עיוור

ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים מקטן ועד גדול (י"ט י"א).

נראה שבאו לרמוז בזה, שאם אנשי סדום הגיעו לדרגה זו של רשעות לשבור את הבית להוציא את האורחים, הרי הם חשובים כמו עורים שאינם רואים את האמת, ולכן הכה אותם בסנורים.

אבילת מצוה גדולה מקרבן

ויהי אחרי הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם (כ"ב א').

פירש רש"י והוא מגמרא בסנהדרין (פ"ט ע"ב), שאחר הדברים היינו אחר דבריו של שטן שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, וענה לו הקדוש ברוך הוא כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעכב.

ולכאורה קשה מדוע באמת לא הקריב אברהם אבינו מכל הסעודות קרבן לקדוש ברוך הוא.

ונראה הביאור בזה, שאכילת מצוה היא גדולה מקרבן, שבקרבן אין לאדם הנאה, ובאכילת מצוה אף שיש לאדם הנאה אף על פי כן עושה את זה כולו לה', ואין כאן אכילה בשבילו כלל, וזה דרגה גבוהה יותר, ולכן אברהם אבינו שעשה סעודות מצוה ואכלו לשם מצוה לא ראה צורך להקריב מהסעודות קרבן לה'.

לרגל מלאות חצי יובל לפטירתו של מרן ראש הישיבה בעל האבי עזרי זצוק"ל

נביא דברים שאמר מרן זצוק"ל על רבינו זצוק"ל כפי שהביא בהספדו הגאון רבי אביגדור שינדלהיים שליט"א גיסו של רבינו זצוק"ל

זכורני כשהייתי אצל הרב שך לפני הניתוח הקודם [כשנה לפני פטירתו] אז – ראשית – הוא מאוד שיבח אותו והפליג בשבחו, עד שאמר מילים שהנני חושב כי מאוד נדיר לשמוע ממנו: **הצדיק החסיד הגאון...** וחזר עוד פעם **'החסיד'...** ואמר לנו: תגיד לו את המילים האלה – **עכשיו הוא צריך להרגיש את עצמו המאושר באדם, הוא נמצא עכשיו רק בזרועותיו של הקב"ה, הוא רואה שאף אחד בעולם לא יכול לעזור לו, והוא מרגיש רק את הרבש"ע, כמה נעים להרגיש הרגשה זו, זו הרגשה עילאית שלא כל אחד יכול לזכות לזה, תגיד לו** – אמר הרב שך – **שיצא בריקוד!.. "ארויס גיין אין אטאנץ"...**

למי אפשר לומר דברים כאלה במצב של יסורים נוראים לפני ניתוח, למי אפשר לומר כך – אם לא לאדם כר' דוד שנתעלה לדרגות גבוהות ועילאיות.

מרן זצוק"ל בסידור קידושין בחופת רבינו זצוק"ל
(נראה גם מרן רה"י הגר"ד פוברסקי זצוק"ל)

מרן זצוק"ל בסוף ימיו מקבל את רבינו זצוק"ל בחביבות גדולה

להנצחות וקבלת הגליון מידי שבוע
058-322-5008 | 3225008@GMAIL.COM

רשימת הספרים מבתבי רבינו שיו"ל עד היום בעה"י

שירת דוד – מאמרים תורה ומועדים	שירת דוד – בבא מציעא
שירת דוד – שיעורי הלכה שבת פסחים	שירת דוד – בבא בתרא
שירת דוד – הגדה של פסח	שירת דוד – כתובות
שירת דוד – מראה מקומות	שירת דוד – יבמות קידושין

מתולדותיו

מדור חדש

תאמר לבית יעקב

המשך משבוע שעבר – על אימו של רבינו זצוק"ל

שנים ארוכות היא הייתה המרכזת החינוכית של בית הספר, אך מעולם לא נתנה לחברותיה לעבודה להרגיש זאת. גם לבנות התייחסה בסבלנות ובנועם, תוך דאגה כנה לכל אחת מהן. אחת מחניכותיה הראשונות סיפרה, שגב' הקשר הרגישה במצוקה שהייתה בביתה, ובלא אומר ודברים קנתה לה זוג נעליים. היא ידעה תמיד להגיש את העזרה המתאימה, כי התעמקה להבין ולהרגיש את מצבו של הזולת. עזרתה הייתה לבבית כל כך, שקשה היה לסרב לה ולא לקבל. כשהרגישה שאחת המורות נתונה במצב של חולשה, היא הביאה לה הלוואה לזמן בלתי מוגבל כדי לקנות מיקסר, שהיה אז נדיר בבתים, כי "חשוב מאוד לשתות מיץ גזר"...

אולם תפקידה לא תם בסיום שנות הלימודים. מרת הקשר המשיכה ללוות את תלמידותיה בכל תהלוכות חייהן, עד זקנה ושיבה. היא השתתפה בשמחותיהן כפי יכולתה, ואף חקרה ודרשה במה תוכל להועיל להן. כל קושי ומועקה, כל בעיה ואף שמחה שפקדו את תלמידותיה של גב' הקשר, ידעו הן את הדרך לביתה וללבה של מורתן. היא הושיטה להן עזרה בסבלנות ובאכפתיות, במילה טובה ובעצה הגונה. לא היה אצלה מושג של "תלמידה לשעבר". כולן היו בנותיה, והיא נשאה אותן על לוח לבה בדאגה אמיתית.

מסירותה לבית הספר לא באה כחוט השערה על חשבון ההשקעה הרבה בילדים אשר חננה אלוקים; שלושה ילדים, שני בנים ובת, בהם השקיעו ההורים הקשר את מיטב כוחותיהם. שעות רבות הייתה האם מקדישה לילדיה, כשהיא דוחה הצדה כל עיסוק אחר.

בהמשך הדרך, הייתה מעורה עמוקות אף בחינוך הנכדים. ריחוק המקום מנכדיה לא הורגש כלל. היא הייתה שותפה למחלות הילדות ולקשיים הלימודיים, הכירה כל נכד לעומק ושמרה לו פינה מיוחדת ואישית בלבה הרחב. עצותיה בחינוך ילדים היו תמיד נבונות וביטאו אבחנה חינוכית דקה ותבונת הלב.

אין לי ספק– אמר אחיו – כי המטען הרוחני העשיר שקיבלנו בבית הורינו התווה את דרכנו בהמשך, וליווה את צעדינו.

זו הייתה הקרקע הדשנה עליה נזרע פרי קודש הילולים, הגאון רבי דוד הקשר זכר צדיק לברכה.

דעת ואמונה

מתורתו של
הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א

תשפ"ז וירא	ההולך ברחוב ושקוע בלימוד – ארון הקודש ברחובה של עיר !	גיליון מס' 234

דברים לזיכרו של רבן של ישראל מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

הנקודה המיוחדת שהיתה ברבי זצ"ל

אתם צעירים לא הכרתם אותו, לכן אתאר לכם מה שהיה, איך שראינו אותו והכרנו אותו בלי תוספות וסיפורים. הנקודה המיוחדת שראינו ברבי זצ"ל, **היא שתמיד היתה המחשבה שלו תפוסה בלימוד!** כל הזמן חושב בלימוד. את זה ראינו בהליכתו שהיתה משונה קצת וראו איך שבכל הליכתו הוא חושב בלימוד, הראש תפוס במחשבה, וכן כשישב בביהמ"ד ראו עליו את הריכוז וכח המחשבה, וכן בתפילתו בזמן חזרת הש"ץ ראוהו שאינו רגוע וכל הזמן היה חושב בלימוד, **והוא היה אנוס,** וכמו שכתוב בגמ' זבחים קב ב' על רבי שמעון ברבי שלמד כל מסכת טבול יום בבית הכסא כי היה אנוס, וכן הוא היה אנוס, ובאמצע חזרת הש"ץ היה רץ להביא איזה ספר.

עמוד גמרא ליום

והנהגתו בזמן השיעור - בשיעור יומי היה לומד איתנו עמוד גמרא ליום! השיעור היומי היה קרוב לשעתיים והיה מבאר היטב הגמ', השקלא וטריא של הגמרא בתוספת קושיא טובה משלו או של רע"א, ובדרך כלל למדו שנים וחצי דפים לשבוע, זולת סוגיות קשות שאז היו לומדים שני דפים, והכל הלך על מי מנוחות, אבל כשהגיע יום שלישי יום השיעור כללי, כבר לא היה שייך לדבר איתו.

וכבר ביום שני היה אומר היום זה ערב יום שלישי (כמו ערב שבת), וכל הזמן היה חושב על השיעור בכל הכוחות ולפני השיעור היה שקוע כולו בהכנה לשיעור, וכשהגיע זמן השיעור היה מתנשא כארי, היה מתחיל הגמ' אומרת כך וכך ולפי"ז יוצא כך מהגמרא, והרמב"ם לא פסק כן, ובדרך כלל היה מביא דברי ר' חיים, ואז היה מתלהב ואומר שאינו כך, וראינו בשיעור איזה ריכוז מופלג היה לו והיה מסלק כל מחשבה אחרת ממנו, וראו בחוש ששום דבר אחר לא מענין אותו חוץ מהשיעור, על דרך משל כמו שכתוב בהלכות תפילה שצריך להסיר כל מחשבה בעת התפילה וכל הדברים שמצערים אותו יסלקם מליבו, שהרי כל הדברים בטלים כשאדם הולך לדבר עם מלך מלכי המלכים הקב"ה, כן אצלו ראינו את העבודה הזו בשעת השיעור שהכל בטל ומבוטל חוץ מהשיעור, איך להסביר את הסברא, באיזה נוסח, ואיך יבינו יותר, והיה אומר את השיעור כמו אש להבה מלא ריתחא דאורייתא, וכל הישיבה היתה כמרקחה. **היה כדאי לבוא לשיעור, רק כדי לראות את הריתחא, ולקבל חיזוק על השקיעה בלימוד, שאין כלום בעולם אלא התורה!**

מרוב חשקו בתורה לא חש כלל ברעב!

וזה מזכיר את הסיפור המובא בפרקי דרבי אליעזר בתחילתו, שרבי אליעזר הגדול בתחילתו היה איכר אצל אביו הורקנוס והיה בן עשרים ושמונה והיה עם הארץ ולא למד כלום, ובכל זאת היו לו געגועים מסתוריים ללמוד, שאע"פ שלא למד ולא טעם ממתיקות התורה, בכ"ז נפשו חשקה בתורה כי אורייתא וקוב"ה וישראל חד הם, והיה יושב ובוכה שרוצה ללמוד תורה. ואביו היה אומר לו בני אתה כבר מבוגר ולא תצליח בלימודך, לך ושא אשה ותחנך ילדיך מנעוריהם בתורה והם יהיו ת"ח, והוא לא קיבל והיה בוכה שנפשו חשקה בתורה, עד שנתגלה אליו זקן אחד ואמר לו אני נותן לך עצה, תברח לירושלים לישיבתו של ר' יוחנן בן זכאי ושם תלמד תורה, וכן עשה ועלה לירושלים. ואביו כעס עליו מאוד שלא יהיה לו לא תורה ולא דרך ארץ, ושאל אותו ר' יוחנן בן זכאי כמה מסכתות למדת? אמר לו: כלום, למדת חומש? ברכות אתה יודע? ולא ידע כלום, אבל אעפ"כ בכה ואמר לו רבי אני רוצה ללמוד תורה.

וראה רבן יוחנן בן זכאי את חשקו הגדול, קיבלו והיה לומד איתו כל יום שתי הלכות, **ור' אליעזר בן הורקנוס מרוב אהבתו לתורה, היה חוזר על לימודו הרבה פעמים, עד שהיה אצלו כמונח בקופסא!** והיה רבי אליעזר בן הורקנוס מתבייש לבקש מהאכסניא שלו אוכל, והאכסנאי שלו היה ר' יהושע, עד שעברו שמונה ימים והרגיש ר' יוחנן ריח רע בפיו, והלך לשאול את ר' יהושע בן חנניה, אמר לו שהוא לא מבקש אוכל, והיה רעב ובכל זאת היה בא ללמוד, **כי מרוב חשקו בתורה לא חש כלל ברעב!** וכאן רואים במה הצליח רבי אליעזר לגדול בתורה בגלל האהבה הגדולה שלו לתורה, **שכל הלומד תורה מתוך חשק גדול התורה נבלעת בדמו!**

עברו כמה שנים והורקנוס אביו בא לירושלים לראות מה קרה מהבן הזה, והיה עדיין ברוגז כי היה בטוח שלא הצליח בלימוד. נכנס לישיבה של ר' יוחנן בן זכאי ואותו היום היה מסיבה לר' יוחנן בן זכאי, ואמר ר' יוחנן לתלמידים שיושיבוהו לידו, והורקנוס לא הכיר את בנו ר' אליעזר - כי חכמת אדם תאיר פניו והיו לרבי אליעזר פנים אחרות, ואחרי כן קם רבן יוחנן בן זכאי ואמר לר' אליעזר היום אתה דורש, אמר לו ר' אליעזר איני יכול לדרוש הרי כל מה שלמדתי זה ממך, אמנם היסודות שמע מפי רבו והיה מוסיף בדרשה, אמר לו רבי יוחנן אם אתה מתבייש לדבר בפני, אני אצא ואתה תדרוש, יצא רבן יוחנן בן זכאי והתחיל רבי אליעזר לדרוש, והיו פניו מאירים כפני חמה, שוזר מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים והיו הדברים משמחים ומאירים כנתינתם מסיני.

באמצע הדרשה נכנס רבי יוחנן בן זכאי, וכששמע דבריו עמד **ונשקו על ראשו**, וקרא בקול גדול: "אשריך אברהם אבינו שיצא ר' אליעזר בן הורקנוס מחלציך" ומיד הבין אביו שזהו בנו, אמר למה אתה אומר אשריך אברהם אבינו, תגיד אשריך הורקנוס שיצא בן זה מחלציך, כי כולם אהבו את התורה רק שהורקנוס לא האמין שיצליח, ועכשיו שהצליח היתה לו שמחה גדולה.

אבא אני לא רוצה כסף - אני רוצה רק תורה

ניגש הורקנוס לרבי אליעזר ואמר לו: ראה בני, באתי להדירך מנכסי ולתת הכל לאחיך, אבל עכשיו שראיתי שהצלחת בתורה כל נכסי נתונים אך ורק לך, האדמות הבתים, הכסף והזהב... עמל כל חייו נותן לבנו. הכל אני נותן לך.

מה ענה לו ר' אליעזר: **לא אבא, אני לא רוצה כסף וזהב,** שאילו הייתי רוצה הייתי מבקש מהקב"ה, שלו הכסף והזהב שנאמר לי הכסף ולי הזהב נאום ה' והיה נותן לי, ואילו אדמות רציתי הייתי מבקש מהקב"ה שנאמר לה' הארץ ומלואה, והיה נותן לי - כך היתה הרגשת ר' אליעזר שידע בהקב"ה שאם היה מבקש ממנו היה נותן לו - אבל אני לא בקשתי אלא תורה! ולכן אני לא רוצה לא כסף ולא אדמות.

רבי אליעזר פחד מכסף

וצריך להבין מה כל כך התנגד ר' אליעזר לכסף, הרי צריך פרנסה למשפחתו כשיתחתן ויהיו לו ילדים, ומה התנגדותו החזקה שיהיה לו כמה נכסים? אמנם הביאור הוא, שר' אליעזר פחד מכסף, **פחד שיהיה לו ענין אחר בליבו!** ולא רצה שיהיה לו מקום בלב לשום דבר חוץ מתורה וזה היה כל רצונו.

כשאני אומר אהבת עולם אני מתרגש, בנוסח הספרדים אומרים: אבינו מלכנו בעבור שמך הגדול - אנחנו באים ומתחננים להקב"ה: - "למען שמך הגדול" - אבינו אב הרחמן המרחם **רחם עלינו** ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד... כמה תחנונים שנזכה לידיעת התורה. וזה היה ר' אליעזר הגדול שלא רצה כלום חוץ מתורה, שאין דבר בעולם יותר מתורה.

וזה מה שראינו אצל מרן זצ"ל שלא היה מעניין אותו שום דבר רק התורה, להבין יותר, ולהעמיק יותר, להבין את הסברא בדיוק, **וחוץ מזה לא היה לו בעולמו כלום!** וזה היה לא רק בזקנותו אלא גם בצעירותו תמיד היה שקוע רק בלימוד, ובשעת השיעור לא היה לו שום דבר חוץ מהשיעור שאין לו כלום בעולמו, והיה כאילו נמצא בעולם אחר - **התפשטות הגשמיות!**

באהבתה תשגה תמיד

והשקיעות הזו לא התחילה מעכשיו, ראיתי מספרים עליו שבצעירותו היתה אסיפה אצל ר' חיים עוזר זצ"ל ובאמצע האסיפה נכנס אברך צעיר היישר לר' חיים עוזר ואמר לו שיש לו תירוץ על קושיה פלונית. וכולם היו משתוממים על חוסר הדרך ארץ, ואמר להם ר' חיים עוזר האברך הזה כשיש לו קושיא אינו רואה דבר חוץ מהקושי'. באהבתה תשגה תמיד, אפשר היה עושה שגיאות בדרך ארץ, אבל היה בגלל אהבתה תשגה תמיד.

ובתור ילד כבר גלה למקום תורה, והלך אצל ר' איצלה פונוביז'ר, ונהיה בר מצוה בלי הורים וכו', ואחרי כן היתה מלחמת העולם ולמד בעוני ובחוסר כל ולמד בסלבודקא, ואח"כ הלך לסלוצק ולא היה לו כסף לנסוע ברכבת והלך רגלי והנעליים נקרעו לו בדרך, ואמר לר' איסר זלמן שרוצה ללמוד וראה ר' איסר זלמן את נעליו הקרועות, ובאיזה עוני היה, וכולו השתוקקות לתורה, רודף אחריה ואין שום דבר בעולמו חוץ מתורה!

החשק והאהבה שלו לתורה אי אפשר לתאר! איך שהתורה היה כל החיים שלו, וגם בסוף ימיו כשהיה עסוק בצרכי צבור תמיד היה מונח ושקוע בלימוד!

כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה

השבח הגדול שרציתי לומר, שהרבי זצ"ל למד תורה לשמה, כי מה זה תורה לשמה? זה כמו שמסביר ר' חיים מוולוזין בנפש החיים שלשמה הכוונה לשם התורה כמו שכתוב עשה דברים לשם פעלן מצוות עושים לשם המצווה עלינו, אבל תורה ודבר בהם לשמן - לשם התורה, א"כ אדם שכל שעשועיו וכל תענוגו וכל עיסוקו היה בתורה ודאי שזהו לשמה.

וכמו הסיפור המפורסם שבא הרבי זצ"ל לרב מבריסק ושאל לו קושי' ואחר כמה שעות מצא הרב מבריסק תירוץ ושלח את בנו לומר את התירוץ לראש ישיבה, אמר הבן שמאוחר עכשיו בלילה ומסתמא הראש ישיבה כבר ישן, אמר לו שבודאי אינו ישן כי אם היה לו תירוץ היה בא לאומרו, וע"כ שנשאר בקושי', ור' לייעזר אינו הולך לישון כשיש לו קושיא. וזה היה כל מאוויו ללמוד תורה ולהעמיק בתורה, וזהו ממש לימוד תורה לשמה, ואין ספק בזה שכל חייו היו תורה לשמה.

תראו איך התקיימה בו המשנה באבות

ואם תרצו ראיות תראו שהתקיימה בו המשנה של "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, **נקרא רֵע"** - איזה ידידות היה לו לכל אחד ואחד וגם לילדים הקטנים חביבות שאי אפשר לתארה, "אהוב, אוהב את הבריות" - ראיתם בלוויה בתוך האולם - שהיו בכיות רבות וגדולות בשעת הלוויה, ומה היה פשר הבכיות הללו, שהרי אין אנו בדרגה הגבוהה של ר' עקיבא בסנהדרין סח ב' שהיה בוכה על ר' אליעזר אבי אבי רכב ישראל ופרשיו והיה מכה ראשו עד זוב דם, והקשו התוס', הרי כתיב ושרט לא תתנו בבשרכם, ותירצו התוס' שלא על מת שרט ר' עקיבא את עצמו אלא על אובדן התורה, ואנו לא בדרגה גבוהה כזו שניבכה כל כך על אובדן התורה, ועיקר הבכיות שבכו היה מצד האהבה הגדולה והעידוד שנתן לכל אחד, וכל אחד הרגיש שהיה אוהב שלו. ואומר לכם כשאני בכיתי ליד הקבר העברתי לנגד עיני את כל הקורות אותי איך שכל פעם היה מחזק ומעודד אותי, וכך הוא אצל כולם. **"משמח את המקום משמח את הבריות"** - הסבר פנים יפות שלו.

"ונהנים ממנו עצה ותושיה חכמה וגבורה" - הרי זה פלא עצום איך שאדם שקוע בתורה כל חייו, איך היתה לו חכמה כל כך גדולה בעניני העולם, איך הבין טבעי בני אדם, איזה שכל, אדם שכולו שכל, ומאיפה קיבל כזה שכל. וכל העולם נהנו מהעצה שלו, כי ראו כולם שהעצה שלו הועילה. בא אחד ושאלו אם לילך לעיר הזאת לרבנות או להשאר בעיר פלונית ויעץ לו שלא ללכת ולאחר זמן הבין כמה עצתו היתה נבונה.

וכן התפרסם מאוד בעצותיו שהיה ממש כמי ששואל באורים ותומים! והיה יורד לעומק הדברים. יהודי שלא התעניין בעניני העולם ובכ"ז ראינו איך שהיה מבין כל עניני העולם על בורים, וזכורני שהרב שלמה לורינץ שיחי' התבטא פעם בפני בהתפעלות כשיצא מאיתו, איזה פלא כולו שכל. וכל זה הוא זכה כי למד תורה לשמה.

"ונותנת לו מלכות וממשלה" - הרי היה מלך של כל עולם התורה, כולם הכירו בגדלותו, וגם שלט בעולם התורה, שכולם פחדו ממנו, כי הוא שמר על צביון הישיבות ותלמודי תורה לבל יסטו מן הדרך. וכבר היה מעשה בת"ת אחד שסטה קצת מן הדרך, ואמר שלא לשלוח ילדים לבית ספר הזה ויצאו כל הילדים משם ונסגר המקום. וכן בסוף ימיו בעניני המדינה היה מכריע את עניני המדינה. אם אתה רואה שהיה לו את כל מה שזוכה מי שלומד תורה לשמה, אז זה מראה שהוא למד תורה לשמה.

איך קונים כח ריכוז

ועכשיו נתבונן מה נוכל ללמוד מדרכיו בענין הלימוד.

כח הריכוז - הרי אדם שהולך וחושב כל הזמן בלימוד קונה כח ריכוז עצום, **וכמה חשוב הדבר שכל אחד יחשוב בלימוד, להתרגל להיות שקוע בסוגיא שלמד בעיון, להיות שקוע בלבתו ברחוב או באוטובוס**. תראו כמה מעלות יש בזה.

צריך לדעת שלהיות שקוע בלימוד, **זה הוא הנשק היחיד שיש לנו כנגד היצה"ר!** וכמו שכתב הרמב"ם בפכ"ב מאיסו"ב שאין היצה"ר שורה אלא בלב הפנוי מן החכמה. ראיתי בספרים שמביאים שכדאי שאדם ישון לעצמו פרק משניות כדי שיוכל לחזור עליו ברחוב ולהנצל מהרהורים רעים. ואני אומר לכם שזה לא מספיק עוזר, כי בשביל להנצל צריך להיות **שקוע בריכוז המחשבה**, שאז ליבו ומוחו שקועים בענין, ואז יכול להיות בעיניים פתוחות ולא מפריע לו כלל! כי אדם הולך אחרי הלב, כמו שכתוב "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" שהכל מתחיל מהלב, ולכן אם יהיה הלב תפוס ומעיין רק בתורה לא יפריעוהו מחשבות כלל אפילו בעיניים פתוחות! וסיפר לי ידידי הרה"ג מאיר היזלר שיח' שהיה מלווה את הרבי זצ"ל הרבה פעמים והיה מאוד קרוב אליו, שפעם אחת נסעו באוטובוס ונראה שעיניו של הרבי היו פקוחות מול אשה, והיה מתפלא ר' מאיר מה הוא מסתכל כל כך, עד שלפתע הבחין שהיו אלו עיניים בוהות ולא ראה כלום, כי היה שקוע ועסוק במחשבה, עד שלא ראה כלל, ואף שהיה בעיניים פקוחות לא ראה כלום!

צריך להתרגל שבכל עיסוק שהוא לא משנה מה, עדיין הראש תפוס בלימוד, סיפר לי אחד מתלמידי הישיבה הותיקים כשאשתו של רה"י הרבנית, היתה חולה ברגליה, והיה צריך לעזור בבית וביום שישי היה טוחן במטחנת יד דגים ובשר, וכל מי שעבר ברח' וסרמן היה רואה אותו במטבח (שהיה בחזית) טוחן, ובאמצע מפסיק ושם ידו על מצחו וחושב זמן מה ושוב טוחן ומפסיק וחושב, וכן סופר כשהיה הולך למכולת לקנות המצרכים ולא רצה שיוותרו עבורו התור, היה ממתין, וכשהגיע תורו שואל אותו בעל המכולת מה הראש ישיבה רוצה לקנות ולא ידע מה לענות ששכח, עד שמזכיר לו, אולי זה אולי זה אולי מלח... וכל זה למה? שהיה כל כך שקוע בלימוד, בכל עיסוק שהוא היה הראש 'מונח' בלימוד, הוא קיים את הפסוק: בשבתך בביתך ובלכתך בדרך - **ובשעת עיסוקו!**

ולכן צריכים אנו ללמוד מזה להיות שקועים בלימוד, וזה דבר שאי אפשר לקנותו ביום אחד, **אלא צריך להרגיל עצמו לאט לאט לחשוב בעל פה כל יום**, השקלא וטריא של הסוגיא שלמד אותו יום, או לחזור בעל פה דברי התוס', **וכשרוצה לצאת לרחוב יכין איזה קטע לחשוב עליו ברחוב!** ויכול לחשוב גם על קושיא של רעק"א או קצוה"ח ולהעמיק בה ולנסות ליישבה, ולאט לאט משיגים כח ריכוז, שלא יפריעו לו הולכי דרכים.

זה צריך לדעת שכל גדלות האדם היא בכח המחשבה והריכוז שלו!

וכיוצא בזה סיפר כבוד הגאון ראש ישיבת באר יעקב זצ"ל בהספדו על הרב מבריסק, שהרב סיפר לו שר' חיים היה שולח את הגרי"ז לשליחויות שונות, ואמר פעם הגרי"ז לר' חיים שהוא רוצה ללמוד והשליחויות גורמות לו ביטול תורה. אמר לו ר' חיים שמעולם לא כיוון לבטלו שלא ילמד, שיכול להמשיך כל הזמן בלימודו וכשיגיע לפלוני יעשה שליחותו. עוד סיפר שכשנולד לו בנו הראשון (של הרב מבריסק) והיה עוסק בהכנות שעה קלה לפני הברית, בא ר' חיים לביתו ושאל אותו קושי' ברמב"ם, והתפתח ביניהם ויכוח. באמצע אמר לו הרב, שנשאר רק מעט זמן לברית והוא עסוק בהכנות האחרונות, אמר לו ר' חיים וכי אמרתי לך שלא תתעסק, אפשר גם לחשוב בלימוד ולהתעסק בשאר דברים **ואין סתירה בזה**, כך חינך הגר"ח את בניו. **וזהו מה שאנו צריכים ללמוד להיות תמיד שקוע בלימוד, גם בעת עיסוק בדברים אחרים.**

ופעם דרשתי בהספד על דודי ר' יעקב טולדאנו זצ"ל שאמר לי פעם שהוא הולך לחתונות לשמח אנשים והוא מרגיש שזה רצון ה' שהולך לשמח אנשים, ואמרתי בהספד **שזה בתנאי שאדם יהיה שקוע בלימוד**, שאם לאו, ילך אדם לחתונות כל יום ותורה מה תהא עליה?! אבל כשאדם חינך עצמו לריכוז המחשבה בלימוד, **אין שום ביטול תורה לילך לחתונה!** שאפשר לחשוב בדרך וגם בחתונה בלימוד, אדרבה עיקר החידושים היפים באים כשחושבים בדרך. וסיפר לי אחד שכשמרן זצ"ל היה גר בירושלים והיו רואים אותו מהלך מביתו כברת דרך (מביתו שבעיר ע"י פורת יוסף שבגאולה, עד הדואר שברח' יפו) הבינו שעכשיו הוא מכין את השיעור.

ומי שמרגיל עצמו בזה, **רואה הסייעתא דשמיא שמקבלים על ידי זה,** שהשכל ברחוב שופע חכמה והערות, וכל החידושים היפים מתחדשים ברחוב. **ואיזה נפלא זה ללכת ברחוב רבי עקיבא ולהיות שקוע בלימוד!** מופשט מכל הסובב בבחינה של התפשטות הגשמיות, **אין לך קידוש ה' גדול מזה!** והרי זה כארון הקודש העובר ברחובה של עיר. ופשוט הוא שרק כך הוא הדרך לגדול בלימוד.

כשאדם מתרגל תמיד להיות מרוכז לימוד הוא מגדל את כח החשיבה שלו. אני זוכר איך המשגיח ר' יחזקאל זצוק"ל היה תובע מאיתנו התבוננות (עיון) בבריאת העולם, ביציאת מצרים, שאלתי את עצמי פעם מדוע אין אני מתעורר יום יום לשבח את הקב"ה על בריאת העולם, יציאת מצרים, קריעת ים סוף, ודוד המלך ע"ה כמה זמירות ותשבחות ומזמורים אמר ע"ז להקב"ה, והתרוץ הוא שדוד המלך היה גדול בכח התבוננות, היה חושב ומתבונן בעיון גדול בבריאה ובפרשת יציאת מצרים ובכל ענין עד כדי התפעלות עצומה מעומק הדברים, ועל ידי זה היה מתעורר לשיר להקב"ה. וכך היה המשגיח מעורר אותנו "מ'דארף שטארקן דער מוח" - צריכים לחזק את המח.

והדרך לזה הוא להרגיל את עצמו לחשוב, ולא מקופיא, רק בעומק, חוזרים על הסוגיא בעל פה עם כל השקלא וטריא בעיון, בתוך ביהמ"ד, ומרגילים ע"ז את עצמו לחשוב גם ברחוב, באוטובוס ובכל מקום. ובזה מגדלים את המח וכח ההתבוננות, **וזה מביא לחיים אחרים לגמרי!**

ובזה נוכל להבין איך זכה מרן זצ"ל להיות בעל שכל מופלא כזה, שכל דבר היה עונה מתוך פקחות ושכל, והסיבה לזה כי היה מוחו שקוע בלימוד שבעים שנה ויותר, וודאי שהיה יותר בעל שכל, משל למי שעושה התעמלות בידיו ורגליו שנהיה חזק יותר בשרירי ידיו ורגליו, כך ג"כ מי שמתעמל בשכלו נהיה שכלו רב ועצום, ועל ידי השקיעות בלימוד המוח גודל. ושמעתי אומרים שהמוח מנצל לחשיבה רק חמישה אחוזים ממספר התאים שבו, וכשמשתמשים בו הרבה, מתווספים הרבה תאים, וכח החשיבה גדל!

ויש עוד תועלת גדולה בזה שמשיג האדם כח להתרכז בענין אחד, דהנה זכורני שהיה בחור מופלג בישיבת פוניבז' בזמן שלמדתי שם ושמו ר' נח ברמן זצ"ל, שהיה לו קביעות ללמוד עשרה דפים גמרא בשעתיים וחצי, כל יום, כל דף רבע שעה, ושאלתי אותו פעם איך הוא מצליח ללמוד דף גמרא ברבע שעה, ואמר לי, הרי בכח המוח לחשוב הרבה מחשבות ברגע אחד, אלא שכשיושבים ללמוד לא מתרכזים בסוגיא שלומדים אלא עוד הרבה מחשבות עולות באמצע הלימוד, ולכן לא מספיקים ללמוד הדף, אבל אם האדם ירכז מוחו רק בלימוד הדף, יצליח ללמוד הדף בקצת זמן. וא"כ מי שזכה לקנות כח ריכוז, **יש לו את הכח להספיק הרבה.**

מלבד זה יש עוד ענין בלהיות שקוע בלימוד, שאינו דומה לימוד ברצף אחד ללימוד מתוך הפסק, שאדם שאינו שקוע בלימוד כשלומד סוגיא מיד אחר שקם מן הספר הפסיק ללמוד ולמחרת כשמתחיל ללמוד יש כאן הפסק והתחלה חדשה, אבל אדם שמרגיל עצמו להיות שקוע בלימוד, **גם אחרי שקם מן הספר עדיין מוחו עסוק ושקוע בסוגיא,** ואינו מפסיק ללמוד, **ונמצא שתלמודו הוא כולו ברצף אחד.**

והעצה לכל זה להתחיל לאט לאט להרגיל את המח לחשוב בלימוד, **וזהו סוד ההצלחה!** וכך חינך ר' חיים את בניו וכך ראינו אצל הראש ישיבה זצ"ל, וזכורני שאפי' בתמוז באמצע היום כשהיה חום גדול ולא היה לראש ישיבה מזגן (בדירה הישנה) תמיד מצאתיו שקוע בלימוד, **כי זה היתה כל תאוותו.**

וזו היתה היחודיות שלו, **שתמיד היה שקוע במחשבה עמוקה בלימוד,** ולא רק שהיה מתמיד שגורס כל הזמן, אלא שהיה שקוע כל הזמן בלימוד. ולזה זכה ללמוד תורה לשמה, וכל העולם כולו כדאי הוא לו.

כל הבריאה כדאי בשביל בריאת הראש ישיבה זצ"ל. [נאמר בימי השבעה על מרן זצוק"ל]

לע"נ רבן של ישראל מרן רבי אלעזר מנחם מן ב"ר עזריאל זצוק"ל תנצב"ה.

בס"ד

דעת אמת

גליון
112

שיחת מרן הג"ר שלמה אנגלנדר שליט"א

ראש ישיבת בית שמעיה

מסירות נפש לתורה

יום הפרידה

כתי' (ויקרא, כג, לו) **"עצרת היא"**, ופירש"י **"עצרתי אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנן להפטר אמר, בני, בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם".**

וצ"ב מה התועלת שיש לנו מיום הפרידה, והרי גם אחרי יום הפרידה יהיה חסר לנו את אותה קירבה שהיינו קרובים אל הקב"ה במועדי תשרי.

ונראה, שהמהות של יום הפרידה היא, שהוא יום שמחלקים בו מתנות זה לזה לפני שנפרדים, ועל כן הקב"ה קבע את יום שמחת תורה ליום הפרידה לאחר כל הימים שבהם התקרבנו לקב"ה בחודש אלול, בר"ה, בעשי"ת, ביוה"כ ובחג הסוכות, וביום זה אנו מחלקים מתנות זה לזה, הקב"ה נותן לנו את התורה, ואנו נותנים לו מסירות נפש לתורה.

"משכני אחריך" – שמחת תורה

כתב הגר"א בפירושו לשיר השירים שארבעת הפסוקים הראשונים של שיר השירים הם כנגד ארבעת הרגלים, "שיר השירים אשר לשלמה" - כנגד פסח, "ישקני מנשיקות פיהו" - כנגד מתן תורה, "שמן תורק שמך" - כנגד סוכות, **"משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו" - כנגד שמחת תורה.**

והנה, אנו מזכירים בתפילה וכן בפסוקי הזיכרונות בראש השנה את עקידת יצחק. וצריך ביאור מה השבח הגדול במה שאנו מזכירים את העקידה, והרי היו יהודים רבים בכל הדורות שמסרו את נפשם על קידוש ה', וכמו שמובא בבית יוסף שבזמן מסעי הצלב היו הורים רבים שהרגו את ילדיהם מחשש שמא ימירו את דתם, ודן שם האם מותר לעשות כן, ומ"מ רואים שהרבה מסרו נפשם בשביל קיום התורה, וא"כ מה המעלה הגדולה שבעקידת יצחק.

ונראה, שהמעלה של עקידת יצחק היא, שהעקידה הייתה לפני נתינת התורה, שלא היו חייבים לקיים את התורה ובכל זאת יצחק אבינו מסר נפשו למען קיום מצות ה', ולכן עקידת יצחק היא מעלה גדולה, אבל אחרי שעמ"י קיבלו את התורה, **התורה נהייתה עצם החיים של עמ"י ובלא קיום התורה חייהם אינם חיים**, ולכך במשך הדורות היו יהודים רבים שברגע שכפו אותם להמיר את דתם מיד מסרו את נפשם לקידוש ה', כי הגיעו להכרה כזו שבלא קיום התורה ממילא חייהם אינם נחשבים חיים, וכיון שבלא התורה חייהם אינם חיים לכך מסרו נפשם על התורה.

ומוטל עלינו ללמוד מזה את גודל מסירות הנפש בשביל קיום התורה, כמה אנו צריכים ללמוד את התורה במסירות נפש בכל מצב, ועל אף הקושי - יש לנו להתמסר בשביל ללמוד אותה, וזו הצורה היחידה שבכל הדורות למדו את התורה.

מסירות הנפש של רבותינו ראשי הישיבות

והנה את עניין מסירות הנפש למען קיום התורה יש לנו ללמוד מרבותינו ראשי הישיבות.

בישיבת סלבודקא בחו"ל היו מאות בחורים ומהם גדלו גדולי וחשובי הרבנים, ובשואה כל הישיבה נחרבה, ולאחר השואה קם הג"ר מרדכי שולמן זצ"ל והחליט להקים את ישיבת סלבודקא בבני ברק, וכשהקים אותה לא היו לו אלא רק שלושה תלמידים, ובכל זאת לא נרתע מלהקים את הישיבה.

וכך בדרך זו הלך גם הרב מפוניבז', שהיה ראש ישיבת פוניבז' בחו"ל והיה שם מגדולי הרבנים, ובשואה כל ישיבתו נחרבה והרגו את אשתו ואת ילדיו, ואפילו הכי כשבא לארץ ישראל אמר שהוא רוצה להקים ישיבה שיהיו בה כחמש מאות בחורים, והיו אנשים שריחמו עליו בשומעם זאת ואמרו שבודאי לא יצליח לקיים כרצונו, **והציעו לו שיקבל משרה חשובה של דיינות או רב עיר וכך יוכל לחיות בצורה מכובדת, ובכל זאת סירב ואמר שאם הקב"ה השאיר אותו חי זה ודאי בשביל שיחנך תלמידים בישיבה**, ועל כן קם והקים במסירות נפש את ישיבת פוניבז' והתגבר על כל הקשיים שהיו לו - שאיבד את משפחתו ואת תלמידיו בחו"ל ועל אף שיכל לחיות בצורה מכובדת ע"י המשרה שהציעו לו, ובעת שהקים את הישיבה היו לו רק שבעה בחורים, ואפילו הכי לא נמנע מלהקים אותה.

וכך היה בישיבת ליקווד באמריקה שכיום היא ישיבה שלומדים בה אלפי תלמידים, שבעת שהג"ר אהרן קוטלר זצ"ל בא לאמריקה לא היו באמריקה ישיבות כלל, ואמרו לו שהוא לא יצליח לפתוח ישיבה באמריקה שילמדו בה כל היום תורה, ובכל זאת קם והקים במסירות נפש את ישיבת ליקווד ובעת שפתח אותה היו לו רק עשרה בחורים, וכיום יש בה אלפי תלמידים, וזה בזכות המסירות נפש של ר' אהרון שמסר נפשו למען קיום עולם התורה באמריקה.

וכן אפשר ללמוד את עניין המסירות נפש ממה שסיפר הג"ר שמואל ברינבוים זצ"ל שהיה מגדולי תלמידי ישיבת מיר בשנחאי, שאמר שבימות הקיץ בשנחאי החום היה כבד מאוד והיה מגיע עד לארבעים ושתיים מעלות חום, **ועד כדי כך היו צריכים להניח מגבת על דפי הגמרא כדי שדפי הגמרא לא ירטבו מהזיעה הרבה שהייתה יורדת מהם**, וזה מושג של מסירות נפש לתורה שעל אף הסבל והקושי הרב שכרוך בלימוד בעת החום הגדול ששרר שם, בכל זאת למדו והתייגעו בתורה.

ואנו צריכים ללמוד מזה איך ללמוד את התורה אפילו שקשה ואפילו שחם ואין לנו לדחות את הלימוד ע"י כל מיני תירוצים, **כי זאת הצורה של הלימוד – לימוד מתוך מסירות נפש**.

וזהו מה שאמר הגר"א בפירושו לשיר השירים שפירש את הפס' "משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו" - שהוא מרמז לשמחת תורה, כי ע"י שאנו נהיה בגדר של **"משכני אחריך נרוצה"** ונלמד את התורה בעמל וביגיעה על אף הקושי, אז **"הביאני המלך חדריו"** - הקב"ה יתן לנו לזכות בתורה, **כי הדרך לזכות בתורה זה רק כשמוסרים נפשנו עליה.**

סיפור ההצלה

סיפור ההצלה הרוחני, בשואה לקחו את אבי ז"ל לסיביר שיעבוד בבית חרושת, ושם נהיה לו חולי לב קשה, ואחרי שנה של עבודה בסיביר חזר להונגריה, ואמר כיון שהקומוניסטים שלטו על הונגריה אי אפשר לחנך את הילדים לתורה ולמצוות תחת שלטון קומוניסטי, ועל כן צריך לעבור דירה ממקום זה, הדוד שלי לאחר השואה עבר לצ'ילה ובה התבסס טוב וחי בצורה מכובדת ושם חיו כארבעים משפחות של יהודים שומרי שבת, והוא ביקש מאבי שיבוא אליו לצ'ילה ושם יוכל לחיות בצורה מכובדת, אך אבי סירב כי רצה לגור במקום שיוכל לחנך את ילדיו לתורה, ועל כן הברחנו את הגבול בקור ובשלג והלכנו לסלובקיה ושם שהינו בתוך אולמות ששימשו בתור מחנה פליטים, ואחר זמן מה עלינו לארץ ישראל, ונתנו לנו לדור בעיר באר יעקב בתוך אוהלים העשויים מבד, ושם גרנו במשך כמה חודשים עד שקיבלנו דירה בנתניה, וקירות הדירה שם היו מאוד חלשות כי כשעשו אותם שמו הרבה חול ורק קצת מלט, ועד כדי כך שכאשר היו תוקעים מסמר בקיר - הקיר היה עומד להתפורר, ואחר זמן מה קנינו דירה בתל אביב, ושם גרנו.

רואים מזה את גודל המסירות נפש שהיתה לאבי שהיה יכול להשתקע בצ'ילה ולחיות בצורה רגועה, **אך לא עשה כן אלא עלה לארץ ישראל במסירות נפש**, ורק אחרי שעברנו הרבה טלטולי דרכים דרנו במקום קבוע, **וב"ה בזכות זה שמסר נפשו בשביל לחנך את ילדיו לתורה זכה שכל ילדיו וצאצאיו הולכים בדרך התורה**.

ואת המסירות הנפש לתורה נוכל ללמוד גם ממעשים הבאים, זכורני כשהייתי בחור בישיבת סלבודקא, היה בחור בישיבה שאביו היה אמיד ועשיר מאוד בעל בית חרושת בעיר תל אביב, וביקש מבנו שיעזור לו בעבודתו בבית החרושת, אך הבן סירב ואמר שרוצה ללמוד בישיבה, ואביו אמר לו שאם לא יעבוד עימו בבית חרושת שלא יצפה ממנו לעזרה ואפילו לפרוטה קטנה, ואותו בחור סירב, וישב ללמוד בישיבה, ולא היה לו כסף אפילו לכובסת שתכבס לו את הבגדים [כך היה נהוג פעם שהיו מביאים לכובסת את הבגדים לכביסה] והיה מקבל מהמשגיח הג"ר משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל כסף לכובסת, וב"ה בזכות זה שהתמסר לתורה ללומדה בכל המצבים ועל אף הקושי, זכה להיות ת"ח חשוב וכן זכה למשפחה רחבה של בני תורה.

עוד מעשה שהיה בישיבה בתקופה שלי, שהיה בחור ז"ל בישיבה שאביו היה איכר פשוט מהרצליה, והבחור הזה היה מוכשר גדול וקיבל אישור ללמוד באוניברסיטה חשובה באמריקה, ואביו מכר את הפרה שהייתה לו כדי שיהיה לו כסף לקנות כרטיס טיסה לבן שלו בשביל שיוכל לטוס לאמריקה ושם ילמד באוניברסיטה, **אך הבן אמר לאביו שרצונו ללמוד בישיבה, והוא מוכן להתמסר בתורה על אף שקיבל את האישור ללמוד באוניברסיטה**, ואמר לאביו שיכול לקנות בכסף שקיבל את הפרה בחזרה, ולאחר כמה זמן של עמל בישיבה ראיתי אותו יושב יחד עם הגרי"י קלמנוביץ ולומד איתו בישיבת סלבודקא את סוגיית זיקה ביבמות בהתמדה רבה וברציפות מהבוקר ועד השעה שלוש לפנות בוקר במשך כשלושה חודשים.

לחם צר ומים לחץ

וודאי שהמסירות נפש לתורה אינה שייכת רק לדור שעבר, אלא גם לדור שלנו, וכל אחד מחוייב להתמסר בשביל התורה, בזמנו - לפני הרבה שנים, ר' משה רייכמן החזיק כולל גדול בישיבה שבו למדו כמאה אברכים, והגיע מצב שלא יכל להחזיק יותר את כל הכולל, על כן הוצרכתי לומר לחלק מהאברכים שאיני יכול לתת להם שכר על יום שלם, אלא רק על חצי יום, ואמרתי כן לאברך בוגר ישיבתנו, ולאחר זמן קיבלתי מכתב מאשתו, וכתבה שם שהיא לא רוצה שבעלה יצא לעבוד בחצי היום האחר, והאריכה במכתב את גודל ההתמסרות שלה לתורה ושהיא מוכנה להקריב הרבה בשביל שבעלה ילמד כל היום, **ואפילו אם יהיה להם קשה בפרנסה ויצטרכו לאכול לחם צר ומים לחץ, יסתפקו בזה**, והעיקר שבעלה ילמד כל היום בכולל, ובכל פעם שאני קורא את המכתב הזה, אני רואה את הדמעות של האשה טמונים בתוך שורות המכתב.

זהו "**משכני אחריך**" - ע"י התמסרות לתורה, וזה המתנה שאנו נותנים לקב"ה ביום זה – יום הפרידה שהוא יום שמחת תורה, וכשנקבל על עצמנו כן, אז נזכה ל"**הביאני מלך חדריו נגלה ונשמחה בך**" – שהקב"ה יתן לנו את התורה ויתן לנו בה סייעתא דשמיא.

לרפואת מודנו הרב אהרן בן שולמית שליט"א

הגיליון נכתב ע"י אחד השומעים

השיחה נמסרה בגעילת הג שמחת תורה

ניתן להאזין לשיחות מורנו רה"י שליט"א בקו בוגרי הישיבה 079–5382147 שלוחה 1-3

לקבלת הגליון במייל, להערות והצעות, וכן להגובות, ניתן לפנות לפלא' 055–7608237 או לכתובת מייל B035779900@gmail.com

עומק דעת

ממרן רה"י הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א

פרשת וירא

עמקי תורתך

הכנה בחסד של נושא בעול עם חבירו

מהי מדת סדום, ומה עניינה

בפרשת השבוע התורה מספרת על הפיכת סדום 'וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה וְחַטָּאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד' מה היה התביעה על בני סדום שהקב"ה הגדיר את זה בצורה כ"כ קשה של חטאתם כי כבדה מאוד, כידוע בני סדום נתבעו על עניינים של בין אדם לחבירו, ועל שמם יש את המושג מדת סדום, מהי מדת סדום הזו, במה היא שונה מסתם אדם שלא נוהג נכון עם הבריות.

התנא באבות (פ"ה, י) מונה כמה וכמה ענייני מידות בבני אדם 'אַרְבַּע מִדּוֹת בָּאָדָם. הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ, זוֹ מִדָּה בֵּינוֹנִית, וְיֵשׁ אוֹמְרִים, זוֹ מִדַּת סְדוֹם, שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי, עַם הָאָרֶץ. שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלָּךְ, חָסִיד. שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי, רָשָׁע' המדה הראשונה מעמיד התנא את מדת סדום, ומהי, האומר שלי שלי, ושלך שלך, זוהי מדת סדום שעליה אנחנו מדברים? מלשון הפסוק ועניין העונש שנתן להם הקב"ה היינו מבינים שזה מדה הרבה יותר גרועה, כמדות של הרשע שגם מה של השני הוא אומר שזה שלו, והדברים מתמיהים.

> 'כשהאדם מנחם את חבירו ומשתתף באמת בצערו, הוא נושא בעול, וע"י שהוא נהיה ממש חלק ממנו הוא נוטל חלק מהצער שנקבע לחבירו ומפחית מעליו את מידת הצער שלו'

וברבינו יונה בתחילת דבריו (בפירוש המשנה שם) מבאר את המדה של האדם הזה, 'אינו נדיב לב והוא טוב ששונא מתנות' והיינו שלא נותן משלו כלום לצדקה, אבל בממון של השני לא נוגע, ואדרבה הוא שונא מתנות יחייה, וממשיך שם הר"י 'ונקשה שאיך יאמרו שזו מדה בינונית והלא המונע עצמו מליתן צדקה רשע גמור הוא' הר"י מנסה להעמיד את המשנה במדה כזו שהיא לא מדה טובה, ולא מדה של רשע גמור, וזה לא שייך לכאורה כי האדם אשר הוא רע לשני הוא בכלל מדה רעה כמו שכותב התנא, אז מהי מדת סדום.

ומבאר הרבינו יונה דבר מבהיל 'אלא הכא מיירי בנותן צדקה מיראת ה', אך בטבעו הוא כילי, ולכן אחר שמחזיק יד עני ואביון מה לנו ולטבעו... כי מדת סדום היא ושרשו רע מאד כיון שבטבעו הוא כילי' **מבואר בדבריו שאף שנותן צדקה מממונו לשני הוא מוגדר מדת סדום, משום שהוא עדיין כילי, ולא נותן אלא מיראת ה'**, והדברים תמוהים וטעונים ביאור, מה התביעה על אדם כזה להענישו כעונש שקבלו בני סדום, ומה כ"כ גרוע במדה זו.

והעניין בזה הוא, כיוון שהוא נותן את הצדקה מפני ציווי הקב"ה ויראתו, ולא מתוך הרגשת הזולת, ולא מגיעה אצלו מצוות הצדקה מהרגשה אמיתית של נשיאה בעול עם חבירו, על אדם כזה נאמר שהיא מדת סדום, **אדם שגם אחר שהוא נותן לשני צדקה הוא אומר על ממונו ששלו שלו, והיינו שנתן רק כי היה צריך ולא מתוך הרגשת הזולת, זה מדת סדום**[א], ונעמיק בזה עוד.

כשהתורה מצווה את כלל ישראל במדת החסד, אין עניינה מדה שיטחית ויבשה שיהיה לשני טוב, אלא התורה מצווה אותנו (ויקרא יח,יט) 'ואהבת לרעך כמוך אני ה'' אינו לעשות מעשה חסד עם השני גרידא אלא הוא הרגשת הזולת ולהיות נושא בעול עם חבירו, וזה השורש של המידות הטובות, להגיע לעשות חסד עם השני בצורה שהוא מרגיש אותו ונושא איתו בעול, ועל זה נתבעו בני סדום שאף שנתנו צדקה, זה לא היה ממקום של נשיאה בעול עם חבירו,[ב] אלא רק מציווי ה'.

ובעניין הזה מצינו יסוד גדול בדברי הסבא מקלם (הובא באור יחזקאל- מכתבים שנח) גבי מצוות ניחום אבלים דהנה בפשטות מטרת הניחום כדי לשוב ולהתחזק וכמ"ש 'והחי יתן אל ליבו' וכמש"כ הרמב"ם, מחדש הסבא מקלם שיש בזה מטרה עמוקה יותר, וז"ל (שם) 'אשר שמענו בשם האדמו"ר הסבא מקלם זצ"ל הוא אמר כי ענין האבילות היא כן, להיות נושא בעול' והיינו שכשהאדם מנחם את חבירו ומשתתף באמת בצערו,

---

א. ותראה בנביא יחזקאל (טז,מט) שעל זה נתבעו בני סדום, ואף נראו כמי שלא נתנו צדקה כלל וכלל 'הִנֵּה זֶה הָיָה עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ גְּאוֹן שִׂבְעַת לֶחֶם וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה'.

ב. א.ה. ותראה שאף שנתנו צדקה, הם מוגדים כמי שאומר שלי שלי, והיינו שאף שנתן עדיין מרגיש שהכסף שלו, ולא באמת נתן לשני מפני מידתו שהוא כילי.

עניני הזמן והשעה

שו"ת מיוחד מתוך משא חיזוק אברכי הכוללים בקהילת תורה ותפילה בשכונת אחיסמך - חלק ב' [תשרי פ"ז]

סוגיות בחיי האברכים

נמצאים כאן הרבה אברכים העוסקים בתורה, מתעלים, גדלים, שכל עסקם בתורה יומם ולילה, והמציאות היא, שנשותיהם עובדות שעות רבות מאוד, אפשר לראות פה בשש בבוקר כבר יוצאות נשים לעבודה, חוזרות הביתה בארבע ואפילו אחרי.

והאברך שואל את עצמו, האם אני צריך להקריב מהשעות של השטייגען שלי, בשביל לעזור בבית יותר? או אדרבה, אכפת לו לאברך הגדילה שלו, אכפת לו העלייה הרוחנית שלו, וכמה הוא בעצם יכול לקחת, למתוח את החבל הביתי ביחס לרצון שלו לעלות, וניתן דוגמא אם הוא רוצה להוסיף מעבר לסדרים של הכולל, הוא רוצה להשקיע באיזה תחום, הוא רוצה לשבת שעות ביום שישי, הוא רוצה במוצאי שבת להשקיע. כמה הוא מחויב בבית לעזור ביחס לעול הגדול שיושב על נשותינו, שהן נשים צדקניות, ביחס לגדילה העצמית של האברך.

אחד מקנייני תורה הוא נושא בעול עם חברו, כשאדם הוא אנוכי, דואג רק לעצמו, הוא לא נושא בעול, כשאדם מרגיש שאין לו שום עניין בעזרה בבית, הוא לא נושא בעול, אם הוא ילך ללמוד זה לא פשט שהוא ירוויח עוד כמה שעות של שטייגען, אדרבה הוא יפסיד שטייגען, הוא לא נושא בעול.

והאברך צריך לבדוק את עצמו, הרבה פעמים הרצון לשטייגען בכאלו זמנים, נובע מאנוכיות, לא מעצם השטייגען, לא מאהבת התורה, מאנוכיות שאין לו כח לעזור וכדו' ואם זה בא מאנוכיות, זה מפסיד את התורה, וצריך לעשות קניין של נושא בעול, השאלה היא מאוד מאוד דקה וכל אחד צריך לבדוק את עצמו כמה הוא מרגיש נושא בעול, וכמה נושא בעול יעזור לו בלימוד התורה שלו, ולבדוק באמת מאיפה הוא מרגיש את מה שמרגיש.

עוד נושא שהיום נידון הרבה אצל אברכים, זה עניין הרמת חיים, מה המקום שאברך יכול להגיד אני קובע נורמות, אני יוצר את הרמת

הוא נושא בעול, וע"י שהוא נהיה ממש חלק ממנו הוא נוטל חלק מהצער שנקבע לחבירו ומפחית מעליו את מידת הצער שלו, כיוון שכלל ישראל מתאחדים לנשמה אחת, וזה ענין ההרגשה של הזולת להיות נושא בעול עם חבירו באמת.

להיות נושא בעול זה לצאת מהמציאות של עצמו

והדרך להגיע למידה זו של חסד ונשיאה בעול עם חבירו, מבואר בהקדמה לשערי יושר דהקשה שם הגר"ש איך שייך לצוות לאדם לאהוב את זולתו והלא האדם נברא בצורה שהוא אוהב את עצמו, וביאר שכל ציווי התורה בואהבת לרעך כמוך, הוא שהאדם ירחיב את ה'אני' שלו ועל ידי זה הוא יגיע לדרגה זו של אהבת הזולת, וכשהאדם מתרומם ומקיים מצוות ולא דואג רק לגוף שלו, שאז הוא חי את ה'אני' המצומצם והמצוות הם ככפייה על רצונותיו, אלא הוא מגדיל את כוח ה'אני' שבו לנשמה וקיום המצוות ממילא מעצמו, ומגיע מזה לחיות את הזולת ע"י זה שהוא יכלול את האחרים בזה, שנשמת ישראל מתאחדת לנשמה אחת.

ובחזון איש (אמו"ב א, יג) מביא 'מעשה בחסיד אחד שהזמין אורח לסעוד אצלו בשבת ובביתו כבר הכינו בלבם קבלת פני האורח כי גם בני ביתו אהבו את האורחים, ואמנם המחלק את האורחים לא ידע מהזמנתו של החסיד, וישלח את האורח לאשר הכין לו, וכאשר שב החסיד בליל ש"ק מבית הכנסת לא מצא כבר את האורח ויבוא בגפו הביתה, וכששמעו בני ביתו שאין להם אורח התעצבו מאד, ויאמר להם החסיד אין האורח כאחד מהנכסים לעשות בו סחורה, דאגתי היא רק שיהיו לו להאורח צרכיו וסעודת שבת אבל אחת היא לי אם קבל זה ממני או לא'

החזון איש מעמיד לנו מהו חסד אמיתי, לא לחשוב על עצמך כלל, כל המחשבה בחסד צריכה ליהיות על השני בצורה הכי אמיתית, וכל המטרה שיהיה לו הכי טוב שיכול להיות, ואף אם אדם אחר כבר הקדים במידת החסד לאותו הנזקק זה רק צריך לשמח ולא לעצב, והן הן הדברים שדברנו, **המציאות של נושא בעול ושל חסד זה הצורה לחיות את האדם השני, ולצאת מה'אני' שלנו אלא רק ליהיות לטובת השני.**

וכדברים הללו כותב בהקדמה לנפש החיים (שכתב בנו של ר' חיים) 'והיה רגיל להוכיח אותי על שראה שאינני משתתף בצערא דאחרינא, וכה היה דברו אלי תמיד שזה כל האדם לא לעצמו נברא רק להועיל לאחריני ככל אשר ימצא בכוחו לעשות' מעמיד בדברים אלו הנפש החיים יסוד בחיי האדם שלא בא לעולם אלא כדי להיטיב ולעשות חסד עם הבריות.

על ידי כח התורה האדם מגיע ל'נושא בעול'

איתא בגמ' בסוכה (דף מט) 'מאי דכתיב (משלי לא-כו) ותורת חסד על לשונה וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד אלא תורה לשמה זו היא תורה של חסד שלא לשמה זו היא תורה שאינה של חסד' צריך להבין את השייכות בין תורה לשמה לבין ענין החסד, והביאור, דהמהות של תורה לשמה היא שלא ילמד האדם את התורה בשביל רצונותיו שלו ועניניו, וכגון להיות מוצלח, אלא ילמד אותה לשמה בשביל לדעת את התורה בעצמה, ובשביל כך האדם צריך לצאת מעצמו ומרצונותיו הטבעיים, ואדם שלומד כך את התורה, זה אדם שמצליח לצאת מהמציאות הפשוטה של לחיות רק את המציאות שלו, ולכן זה נקרא תורת חסד, כי זה לימוד תורה שמביא לחסד, ולמידה המרוממת של החסד להיות נושא בעול עם השני ולחיות אותו.

ואדם היושב ולומד תורה, אף הלימוד עצמו הוא קיום של מעשה חסד, שהרי הוא מיטיב לבריאה כולה על ידי שיושב ולומד, וכמו כל עילוי רוחני שעושה האדם, וכמו שכתב המסילת ישרים 'ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבודת בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו, כי הנה עילוי גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו 'יתברך' ובכוח זה שהאדם מיטיב לבריות על ידי שלומד את התורה הקדושה הרי תורתו נעשית ונהיית למעלה של תורת חסד.

ובענין זה כתב הרב דסלר בקונטרס החסד ששורש כל המידות הרעות זה הנטילה, ושורש כל המידות הטובות היא הנתינה, והיינו שעל ידי שהאדם עושה חסד הרי הוא מתעלה ומיטיב לאחרים, אמנם זה רק כשזה מטרתו, ואין מטרתו בעשיית החסד לשם דברים פרטיים, וצרכים שלו, כי בזה אין האדם נמדד לחסד, אלא למידה רעה, והבדל זה ניכר באדם האם הוא מכיר טובה למי שעשה אתו את החסדים, אבל אם לא מכיר טובה אלא כפוי טובה, הרי הוא עושה חסד רק בשביל עצמו, וזו מידה רעה וכמו שמסופר על הסבא מסלבודקה שהיה אחד כפוי טובה ולא קרב אותו אליו, ואמר שהסיבה כי אין מה לעשות אתו.

ומסופר על מרן הגרי"ז שקרא פעם לעסקני הקהילה בדחיפות בתוך הלילה, והיו ממהרים ודחופים לבוא אליו, בחושבם שמדובר בעניין דחוף, ובהגיעם אל ביתו בקש מהם שיעזרו לאיזו אלמנה שהייתה בעיר, והיו תמהים על הדחיפות, ואמר להם בשם אביו ר' חיים שאף לצורך היחיד צריך להרעיש עולמות כדי לעזור לו ולא רק לצורך הרבים, וזה כל מטרת החסד שיגיע בצורה שרוצה האדם להיטיב אל חבירו, ולא רק לצורך עצמו ושיהיה לו טוב.

עולה לנו מהי מדת החסד האמיתית, להיות נושא בעול עם חבירו, להרגיש את המציאות של הצרה שבו נמצא חבירו, ומתוך זה לעזור לו, ולתת לו, ובשונה ממדת סדום שרק נתנו ועזרו, אבל בלי להרגיש את הזולת כלל וכלל, והקיום של מדת חסד כך יביא את האדם לשלמות יותר בלימוד התורה, וכן על ידי לימוד התורה האדם יתרומם יותר ויגיע לעשות חסד עם הזולת, וצריך להתחזק בזה בפרט בפרשיות אלו שעוסקים במדת החסד של אברהם אבינו ע"ה שעל זה נאמר 'עולם חסד יבנה'.

חיים שלנו, אני שם גבולות, גם במקום שאשתו מבקשת דברים שלפי דעתו הם מותרות או הם רמת חיים גבוהה מדי, שיפוץ של הבית, נופשים, דברים מהסוג הזה. הרבה פעמים אברך מרגיש שהוא נתון באיזשהו קושי מול הבית פנימה. יש בזה גם צורך להנחיל את הערך הזה בבית. איך אברך מנחיל את הערך הזה בבית?

כתוב חפץ, וכתוב רצון, מה ההבדל ביניהם, כתוב במלבי"ם (שמו"א טו,כב) 'חפץ הוא תכונה נפשית שיתאווה אל דבר ויחשוק בו מצד תאות נפשו, וחשק אל הדבר והרצון הוא תכונה מחשבית שירצה בדבר מצד שוב הדבר ושלמותו מצד הראוי והיושר' בוא נסביר, יש דברים שזה צורך אמיתי לבן אדם, 'איש לפי מהללו', יש דברים שזה צורך נפשי, יש דברים שזה בא חיצוני, אין צורך נפשי, וזה חמדה, מישהו בנה בית יפה או קנה משהו ואני גם רוצה ככה, לא שאני באמת צריך את זה.

ועוד דבר, יש הבדל בין איש לאישה, מה שאישה צריכה זה לא מה שגבר צריך, תמיד צריך להבין מה הרצון אמיתי של האישה, מה הצורך הנפשי שלה, ומה זה סתם קנאה בחברות או קנאה במשהו אחר, זה שאלה מאוד מאוד רחבה, אבל צריך לדעת כמה באמת זה צורך נפשי.

כל אחד צריך לדעת מה באמת צורך נפשי, ומה זה סתם תאווה בעלמא, מה ההבדל בין איש לאישה, להבדיל הצרכים בין איש לאישה. כמה אישה באמת זקוקה לזה בתור אישה, בית יפה זה צורך של אישה.

וזה שאלה מאוד עמוקה למקרים פרטיים, אבל באופן כללי צריך להסתכל בגישה הזו, למה רוצים, ומאיפה זה בא לנו הרצון הזה, ובאיזה רמת חיים אנו באמת רוצים לחיות.

נשאל עוד שאלה שעלתה אצל אברכים, כמה אברך צריך להשקיע מזמני הלימוד שלו לנושאים של השקפה, ועניני מחשבה עמוקים, על החיים, על החגים שבתות וכדו', מה ההסתכלות הנכונה על הנושאים הללו.

צריך לדעת, את מה שכותב הנפש החיים (שעד ד,ה) 'ולפי ערך גודל אוצר הירא אשר הכין לו האדם, כן על זה הערך, יוכל ליכנס ולהשתמר ולהתקיים בתוכו תבואות התורה כפי אשר יחזיק אוצרו' העיקר זה הלימוד רק כדי שהתורה תתקיים צריך את האוצר, האוצר זה יראת שמיים, זה שומר את התורה. ההשקפה והמחשבה, זה חלק מהיראת שמיים גם כן, אבל לא לעשות מזה עיקר, לדעת שהעיקר זה התורה, אבל כמה שצריך כדי לשמור את התורה, היראת שמיים, ההשקפה הנכונה, זה מאוד חשוב, כי בלי זה התורה לא תורה, ואין את היראת שמים שתשמר את התורה שלומדים.

עריכה: הרב ש. ישראל

לתרומות והנצחות: 052-7155596 | 052-7198746
ניתן לתרום גם בהעברה בנקאית: בנק 17 | סניף 635 | חשבון 117122
להצטרפות לקבלת הגיליון במייל: 2715559@gmail.com

בס"ד

שיחה ממורינו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי יצחק שורץ שליט"א

שנאמרה בהיכל הישיבה הק' סלבודקא

מוצש"ק פרשת לך לך – מרחשון תשפ"ז

<u>בענין נסיונות האבות והבנים</u>

- אנו נמצאים עתה כבר באמצע חודש מרחשון, אבל עדיין זה בתחילת הזמן – זמן חורף ארוך של שנה מעוברת. כמו"כ זמן זה נחשב עדיין בבחינת תחילת השנה הבעל"ט.

חשיבות מיוחדת יש לזמן ההתחלה - זמן הראשית, וכדכתיב **"טוב אחרית דבר מראשיתו"** (קהלת ז', ח'). והתוס' בחגיגה (ט"ו א' ד"ה שובו וכו') מביאים מהירושלמי דר"ע דרש להאי קרא – **טוב אחרית דבר, כשהוא טוב מראשיתו.**

והיינו טעמא, שהראשית יש לה השפעה על ההמשך – **דגופא בתר רישיה גרירא.** וכאשר הדבר טוב מראשיתו, יש לכך השפעת טובה על המשכו, ואף תכליתו ואחריתו יהיו לטובה, ואמנם אמרו חז"ל (מכילתא פ' יתרו) 'כל ההתחלות קשות', אבל 'מכאן ואילך יערב לכם'.

- אשר ע"כ נראה, שזו העת ושעת הכושר המתאימה והראויה להתחזקות ולהתעלות בעבודת הי"ת בכל הענינים. וכבר הורונו חז"ל, מה הם הדברים החשובים והעיקריים בהם יש להתחזק, וכדאי' בברכות (ל"ב ב') **ארבעה צריכים חיזוק ואלו הם, תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ.** [ודרך ארץ יש לפרש כדרך שפי' רבינו יונה באבות (פ"ג מי"ז) על המשנה **"אם אין <u>דרך ארץ</u> אין תורה"** וז"ל: **ר"ל, שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות ובזה תשכון התורה עליו, שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות.** (ע' ברש"י שפי' בענין אחר)]

ואמנם מפרש שם רש"י: **צריכים חיזוק – שיתחזק אדם בהם <u>תמיד בכל כוחו</u>. מ"מ בימים אלו ראוי להוסיף חיזוק ביתר שאת וביתר עוז.** וכמשנ"ת.

- והנה, ימים אלו של תחילת השנה, הם לכא' ימי חולין רגילים של שגרה – שחודש מרחשון אין בו מועדים. אבל באמת אין אצל עם ישראל מצב של שיגרה סתמית. וכל תקופה ותקופה יש בה מיוחדות ויעוד מסוים לתכלית הבאת האדם לתיקון ולשלימות בעבודת השי"ת כפי הראוי לאותו זמן המסוגל לכך.

ובעת הזאת של תחילת השנה אנו עומדים בפני נסיון חשוב של בדיקה ומבחן. ויש לכך השלכות והשפעות משמעותיות לכל השנה הבעל"ט. וזו המיוחדות של תקופה זו, ונבאר בע"ה הדברים.

- ימי בדיקה – בימים הנוראים - בימי הדין, כאו"א מישראל קבל על עצמו קבלות שונות להיטיב את דרכו בעבודת ה', כחלק מדרכי התשובה שלו.

והבדיקה האם היו אלו קבלות אמיתיות וקיימות היא, האם מתחילים מיד בתחילת השנה ביישומן ובביצוען בפועל של אותם קבלות, שרק התחלה מיידית ללא השתהות בביצוע הקבלות, מוכיחה ומעידה על רצינות ואמיתות הקבלות.

ימי מבחן – אי' בגמ' ר"ה (ט"ז א') **פלוגתא דתנאי, דכמה תנאי ס"ל דאדם נדון בר"ה וגזר דינו נחתם ביוהכ"פ. ור' יוסי אומר, אדם נדון בכל יום שנא' "ותפקדנו לבקרים"** (איוב ז' י"ח). ומקובל, שבדברי אגדה אין מחלוקת ויש מקום לדברי כל תנא מבחינה מסוימת.

ואפשר לבאר, שאמנם כל אדם נדון בר"ה וגזר דינו נחתם ביוהכ"פ. מ"מ מצוי הדבר שגמר דינו של אדם נקבע על תנאי, אם לטוב אם למוטב. ורק אם אכן ייטיב דרכו ויקיים את קבלותיו יזכה לביצוע הגמ"ד לטובה – וזו היא הפקידה שאומר ר' יוסי שעל פיה אדם נדון בכל יום.

- הלכך, מוטל עלינו בשעה זו לעמוד ולהצליח בבדיקה ובמבחן, ולפרוע חובותינו בביצוע הקבלות שקבלנו על עצמנו, אם זו קבלה בענין השכמה ותפילה בזמנה, אם זו קבלה בענין הגעה לסדר בזמן, ואם זו קבלה בלימוד ברציפות בעמל וביגיעה ללא היסח הדעת, וכן בענין דקדוק בקיום המצוות, הן מצוות שבין אדם למקום והן במצוות שבין אדם לחבירו. וכן בתיקון המידות – כאו"א כפי קבלותיו הפרטיות.

אלא שכאן נעמד בדרכנו יצה"ר, אשר מרפה את ידינו בביצוע הקבלות, ומדמיין לנו אותן כהר גבוה שאין בכוחנו להעפיל לראשו.

והעצה המעשית להתגבר על מכשול זה – שכן **"בתחבולות תעשה לך מלחמה"** – לא להיות פזיזים ונמהרים בביצוע הקבלות, שכן ביצוע הקבלות באופן מיידי אין לו קיום לאורך זמן [וזו עצת יצה"ר].

וע"ז נאמר (משלי י"ט ב') **"ואץ ברגלים חוטא"** – וביאר שם הגר"א, שאדם צריך לילך בעבודת ה' מדרגא לדרגא כמו עולה בסולם ולא לקפוץ למדרגה שאינו ראוי לה, כי אז הוא חוטא וחסר מכל כי יפול ממנה.

וע"כ הדרך הנכונה בביצוע הקבלות היא להתקדם במתינות שלב אחר שלב, וכאשר מתבססים בשלב מסוים, מתקדמים הלאה לשלב הבא, עד לקיום מושלם של הקבלה.

ואין בכך קפידא על איחור קיום הקבלה, שכן זו הדרך הנכונה והראויה לביצועה הקבלה וקיומה, והכל נעשה כחלק מתהליך ביצוע הקבלה.

ואעפ"כ אין הדרך חלקה ונקיה ממהמורות ומכשולים אותם מעמיד השטן בדרכו של כאו"א להיטיב דרכיו ומעשיו. והם אלו הנסיונות התמידיים שכלל בני האדם מתנסים בהם כל ימי חייהם. שכן תכלית בריאת האדם בעוה"ז הוא לעמוד בנסיונות החיים היומיומיים, לסור מן הרע ולבחור בטוב. ועי"כ יזכה לחיי עוה"ב [וכמש"כ המס"י בפ"א].

- אלא שבידינו הדבר לבחור בטוב, ובכוחנו להצליח ולעמוד בנסיונות אלו, ו**'כל הבא ליטהר מסייעין אותו מן השמים'**. והקב"ה ברוב חסדיו עמנו, חנן אותנו בכוחות ובזכויות שעומדות לכאו"א מישראל, ומסייעות בידו לעמוד בכל הנסיונות הנקרים בדרכו כל ימי חייו.

- דהנה, בפרשיות אלו (פ. לך לך ופ. וירא) אנו עוסקים בענין הנסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו ע"ה. וכדאי' באבות (פ"ה מ"ג): **"עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ע"ה ועמד בכולם, להודיע חיבתו של אאע"ה".**

ובענין זה אי' במדרש תנחומא פ. לך לך (פ"ג): **רבי לוי אומר, נסיון הראשון כנסיון האחרון, נסיון הראשון ב"לך לך מארצך", ונסיון אחרון ב"לך לך אל ארץ המוריה"** [והיינו נסיון העקידה].

ובפ. וירא (פ' כ"ב) איתא במדרש תנחומא: **"ולך לך אל ארץ המוריה" -מהו "לך לך", נסיון האחרון כנסיון הראשון. נסיון הראשון ב"לך לך מארצך", ונסיון אחרון ב"לך לך אל ארץ המוריה".**

וצ"ע טובא, איך אפשר להשוות בין הנסיון הראשון לנסיון האחרון, שודאי הוא שנסיון עקידת יצחק היה הגדול והקשה שבנסיונות. והכי אי' במדרש שם: **"ויאמר קח נא" – אין "נא" אלא ל' בקשה. משל למלך בשר ודם שעמדו עליו מלחמות הרבה, והיה לו גיבור אחד נוצח בכל המלחמות. לימים עמדה עליו מלחמה חזקה, אמר המלך לאותו גיבור, בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו, שלא יאמרו שרי החיילים שלי אותן מלחמות ראשונות לא היה בהן ממש. אף כך אמר הקב"ה לאברהם, נסיתיך בט' נסיונות ועמדת בהן, עכשיו עמוד לי בנסיון זה, כדי שלא יאמרו, ראשונים לא היה בהן ממש.** [וכעי"ז אי' ברש"י (בפ. וירא כ"ב ב'). וכן הוא בגמ' סנהדרין פ"ט ב'].

מבואר להדיא שהנסיון האחרון הוא הקשה מכולם.

וכן מסתבר, שכל נסיון היה קשה מקודמו, וממילא ודאי שהנסיון האחרון היה קשה מהראשון.

והרי לדורות מזכירים תמיד את זכות הנסיון של עקידת יצחק שתעמוד לזרעו לדורות עולם.

כמו"כ צ"ב הכפילות בדברי התנחומא בב' המקומות – **נסיון הראשון כנסיון האחרון ונסיון האחרון כנסיון הראשון.**

עוד צ"ב לשם מה היה צורך בריבוי הנסיונות – י' נסיונות. וכי לא היה די במיעוט נסיונות כדי להוכיח את צדקותו של אברהם אבינו. ואם היה עומד בנסיונות הקשים, בודאי היה עומד גם בנסיונות הקלים יותר, וא"כ לכא' אין צורך באותם נסיונות.

- ונראה בע"ה בביאור הענין עפ"י מה שיש להקדים שהנסיונות בהם נתנסה אאע"ה [ושאר האבות הקד'] נועדה להם תכלית מיוחדת שלא כתכלית הנסיונות של שאר בני אדם.

שבנסיונות בני אדם יש ב' סוגי נסיונות:

סוג א' – אלו נסיונות תמידיים שכלל בני אדם מתנסים בהם, ותכליתם כדי שיעמדו בנסיונות לסור מן הרע ולבחור בטוב, ועי"כ יזכו לחיי עוה"ב - שהוא מקום העידון וההטבה שחפץ הבורא להיטיב עם ברואיו. [וכמש"כ במס"י פ"א].

סוג ב' – אלו הנסיונות המיוחדים לצדיקים מעת לעת, כנא' (תהילים י"א, ה') **"ה' צדיק יבחן".**

ותכלית נסיונות הצדיקים:

א – ליתן להם שכר ולהרבות בטובתם ע"י עמידתם בנסיונות.

ב' – לרומם ולנשא את הצדיק ע"י עמידתו בנסיונות, שבזה מוציא מן הכוח אל הפועל את אמונתו ואהבת ה' שבלבו, ועי"כ מתרומם ומתנשא וזוכה לתוספת קרבת אלוקים, וכנא' (תהילים ס' י') **"נתת ליראיך נס להתנוסס".**

ג' – להראות ולהוכיח לכל את צדקת הצדיקים. ועי"כ לסתום פיות המשטינים והמקטרגים על חיבת ה' לצדיקים ועל הטבתו עמם.

ובנסיונות האבות הק' יש ענין מיוחד [מלבד הענינים הנ"ל], כיון שהם אבות האומה – אבות עם ישראל, ו**"מעשה אבות סימן לבנים".**

ויש בזה ב' בחינות:

א. "זכות אבות" – שעם ישראל לדורותיו יונק ומקבל זכויות וחסדים מאת ה' מכח צדקותם ומעשיהם הטובים של האבות הקדושים, ועמידתם בהצלחה בכל הנסיונות. וכנא' **"בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם".** ובתפילה אומרים באבות **"וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם".**

ב. "כח אבות" – אותם כוחות רוחניים עילאיים אליהם הגיעו האבות הקד' לאחר עמל ויגיעה ועמידתם בכל הנסיונות להוציאם מן הכח אל הפועל, עוברים בירושה לצאצאיהם לכל הדורות. וכפי שראינו בכל הדורות בזמן גזירות שמד על עם ישראל, אפי' פשוטי העם מסרו נפשם על קידוש ה', וזה מכח אותה תכונה של מסי"נ שירשו מהאבות הקד'.

ובמשנה באבות (פ"ה מ"ג) הלשון **"אברהם <u>אבינו</u>"** [בי' נסיונות נתנסה אברהם אבינו ע"ה], וביאר התוי"ט שם: **אברהם אבינו – שאנו זוכים ומקבלים טובה בזכותו בזה שעמד בכל נסיונותיו, לפיכך קראו התנא בכאן "אבינו" – וזו הבחינה של "זכות אבות".**

והגר"ח מוולוז'ין (בס' 'רוח חיים') ביאר הל' 'אבינו' ע"פ הפסוק במשלי (כ',ז') **:"מתהלך בתומו צדיק, אשרי בניו אחריו".** שכמה מידות שהצדיק טרח ויגע להשיגם, לבניו אחריו הם כטבע מוטבע. שמקבלים בירושה אותם כוחות רוחניים שהשיגו האבות ע"י עמידתם בנסיונותיהם – וזו הבחינה של **'כוח אבות'.**

- והנה, י' הנסיונות בהם נתנסה אברהם אבינו, אמנם אירעו לו בנסיבות שונות ובענינים שונים – חלקם אירעו לו בגופו, חלקם במשפחתו וחלקם בממונו, מ"מ שורש אחד היה לכולם, והוא - האמונה השלימה והבטחון המוחלט בה"ת – במציאותו ובהשגחתו על כל הבריאה. ובכל נסיון ונסיון היה טמון שלב נוסף בסולם העליה בשלימות במידת האמונה והבטחון בה"ת.

ואכן באמונה בה' ישנן דרגות שונות אצל בני האדם. האמונה באה לידי ביטוי והוכחה בהנהגות בני האדם בחיים המעשיים. שמי שאמונתו חלושה, שאין האמונה שולטת בו באופן מוחשי, אמונתו תועיל באופן המעשי רק להמנע מעבירות חמורות ומפורסמות. ומי שאמונתו חזקה יותר, אמונתו תועיל להמנע אף מעבירות קלות יותר. והצדיקים שאמונתם מוחשית וחייהם מושתתים ע"פ האמונה, כל מעשיהם הם בדקדוק גדול לעשות את רצון ה'. וכאו"א לפי מדרגתו.

כמו"כ דרגת האמונה באה לידי ביטוי והוכחה במידת הבטחון של המאמין. שכן **האמונה היא בבחינת 'הלכה' ובטחון הוא בבחינת 'מעשה'** - וכמש"כ החזו"א באמו"ב פ"ב.

וככל שהאמונה של אדם בה' חזקה ומושרשת בו יותר, כן בטחונו בה' גדול יותר. והדבר מתבטא בהנהגות המעשיות ובהחלטות של האדם בחיי המעשה.

וז"ל החזו"א שם: **ואמנם בזאת יבחן אם פיו ולבו שוין, האם בוטח הוא באמת או אך לימד לשונו לצפצף 'בטחון בטחון', ובלבו לא קוננה. כאשר נפגש במקרה הדורש בטחון, ואשר בשעה זו תפקידו של הבטחון לנהלהו, להחלימו ולרפאותו, האם בשעה**

הקשה הלזו פנה אל הבטחון ויבטח בו, או דוקא בשעה זו לא פנה אליו, ופנה אל רהבים ושטי כזב, אל אמצעים מגונים ותחבולות שוא. עכ"ל.

וחכמי המוסר המשילו הדבר, שאדם מוכן להפקיד ממונו אצל חבירו כפי האמון שיש לו בו וכפי הבטחון שיש לו על ישרותו. שסכום כסף קטן יהיה מוכן להפקיד גם אצל אדם שאין לו אמון גמור בו. וסכום כסף גדול יהיה מוכן להפקיד רק אצל אדם שיש לו יותר אמון בו. וסכום כסף עתק לא יהיה מוכן להפקיד אלא רק אצל אדם שיש לו אמון מוחלט בו, והוא בוטח על יושרו בלב שלם.

והנה אאע"ה עלה ונתעלה בדרגות האמונה והבטחון בה' מנסיון לנסיון, והגיע לשיא האמונה והבטחון בה' בנסיון של עקידת יצחק. שם כבש את רחמיו על בנו יחידו ואהובו, ובלב שלם חפץ היה לעשות רצון ה' ולהעלותו לעולה לה'. [אע"פ שעפ"י שכלו לא היה הדבר מובן לו].

ועמידת אאע"ה בנסיון גדול זה יצרה **'זכות אבות'** לכל הדורות. וכמו שאומרים בתפילת 'זכרונות' בר"ה: **"ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם. כן יכבשו רחמיך את כעסך מעלינו, בטובך הגדול ישוב חרון אפך מעמך ומעירך ומנחלתך".** ומסיימים: **"ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור, בא"י זוכר הברית".**

כמו"כ עמידת אאע"ה בנסיון העקידה שהיה בבחינת מסירות נפש לזבוח את בנו אהובו כנפשו, יצרה **'כוח אבות'** לכל הדורות. שהאמונה השלימה בה"ת נטבעה ונחקקה בנפש האומה, ואפי' אותם שסרו מן הדרך עדיין יוקדת בפנימיותם כח האמונה שירשו מהאבות הקד', וזה עד כדי מסי"נ.

וכן רואים לאורך כל הדורות בעבר, בזמן שנגזרו גזירות שמד על עם ישראל, שאפי' פשוטי העם מסרו נפשם על קידוש ה' ולא השתמדו. והיו שאף טבחו את ילדיהם למנוע השתמדות.

וכן בדור הקודם בזמן השואה, הרבה אנשים ואפי' אנשים פשוטים שלא היו מדקדקין במצוות בחייהם, בשעת השמד נתעלו ומסרו נפשם לקיים מצוות ה' ולהמנע מלעבור איסורים.

- ובענין י' הנסיונות – ריבוי הנסיונות, שנתנסה בהם אברהם אבינו ע"ה שהם באו בהדרגה בהתאם לקושי הנסיון, ואברהם אבינו נתעלה ע"י כל נסיון ונסיון באמונה ובטחון בה"ת, כנא' (בראשית ט"ו, ו') בברית בין הבתרים **"והאמין בה' ויחשבה לו צדקה"** עד שהגיע לדרגת שלימות באמונה ובטחון בה' בנסיון האחרון – נסיון העקידה.

- וע"פ האמור לעיל יש ליתן טעם לצורך בי' נסיונות.

ויש בזה ג' ענינים:

<u>ענין א'</u> - בכדי שיוכל אברהם אבינו לעמוד בהם ולעלות מדרגה לדרגה בלא להכשל, עד להגעתו לדרגה של שלימות באמונה ובטחון בה'.

<u>ענין ב'</u> - כדי להרבות השכר בעמידה בי' נסיונות ע"מ להוריש לזרעו **'זכות אבות'** של עמידה בי' נסיונות. וכדאי' באדר"נ (פל"ג): **כנגד י' נסיונות שנתנסה אברהם אבינו ובכולם נמצא שלם, כנגדן עשה הקב"ה י' נסים לבניו במצרים, וכנגדן הביא י' מכות על המצרים, וכנגדן נעשו לישראל י' נסים על הים וכנגדן הביא י' מכות על המצרים בים.**

<u>ענין ג'</u> - שריבוי הנסיונות היה בכל הענינים שזרעו של אברהם, אבי האומה עתידים להתנסות בהם במהלך החיים לדורות. שכן הנסיונות של אברהם אבינו היו בענינים שונים, וזה כדי להוריש **'כח אבות'** לזרעו לעמוד בכל נסיונות החיים.

וכח האמונה הטבוע וחקוק בנפשו של כאו"א מישראל באשר הוא, קבלו עם ישראל בירושה מהאבות הקד' שעמדו בנסיונות האמונה.

והאמונה הזו היא יסוד ושורש לקיום כל התורה והמצוות. וכמו שאמרו חז"ל (מכות כ"ד א'): בא חבקוק והעמידן על אחת שנא' (חבקוק ב', ד') **"וצדיק באמונתו יחיה".**

- ועפ"ז יש לבאר דברי המדרש תנחומא [שהובאו לעיל] **דנסיון הראשון של "לך לך מארצך" כנסיון האחרון של "לך לך אל ארץ המוריה".** דאין הכונה להשוות ב' הנסיונות, ובודאי שנסיון העקידה היה מצ"ע גדול וקשה משאר הנסיונות הקודמים. אלא הכונה שכיון שאברהם אבינו נתעלה בדרגתו הרוחנית ובשלימות באמונה ובטחון בה"ת מנסיון לנסיון, הרי שלפי מצבו הרוחני הגבוה לאחר שכבר עמד בהצלחה בט' הנסיונות הקודמים, לא היה לו קושי לעמוד בנסיון האחרון יותר מאשר לעמוד בנסיון הראשון, שאז היה בדרגה רוחנית נמוכה יותר.

ומה שאמרו (בתנחומא פ' וירא) **שנסיון האחרון כנסיון הראשון,** אין הכונה מבחינת הקושי של אברהם אבינו בעמידתו בנסיון [שע"ז כבר אמרו שהנסיון הראשון כנסיון האחרון, וכנ"ל] אלא הענין בזה הוא מצד ההתרוממות וההתנשאות ע"י העמידה בנסיון. שאותה התנשאות שהיתה לאברהם אבינו ע"י העמידה בנסיון הראשון, כמותה היתה גם בנסיון האחרון. דהו"א שלאחר שכבר נתעלה ועמד בט' נסיונות אין כ"כ משמעות ותוספת מעלה לעמידה בנסיון נוסף. קמ"ל שאותה התנשאות שהיתה לו בנסיון הראשון היתה לו גם בנסיון האחרון. ובצירוף י' הנסיונות הגיע לשלימות במידת האמונה והבטחון בה', וזכה לקרבת אלקים עילאית ולהיות מרכבה לשכינה.

- אותה 'זכות אבות' ואותו **'כח אבות'** עומדים לימינו של כאו"א לדורות, לסייע בידו לעמוד בכל הנסיונות, גם בנסיונות התמידיים והקשים.

- וישנו גורם נוסף שמסייע בידינו ונותן לנו כח לעמוד בנסיונות במיוחד בימים אלו, שלאחר הימים נוראים.

דהנה, אנו נמצאים עתה לאחר תקופה מנשאת ומרוממת – תקופת **"ירח האיתנים"** בה חזרנו בתשובה לפני ה'. וקבלנו עלינו ברצון ובשמחה עול מלכות שמים, כדי לשמש כעבדים נאמנים למלכו של עולם.

כמו"כ נתחנכנו בעבודת הקודש למעשה בקיום מצוות חג הסוכות, וע"כ קדשנו הקב"ה במצוותיו.

ולשיא ההתעלות הגענו ביום שמחת תורה בו קיימנו **"נגילה ונשמחה בך"** – 'בך' בתורתך, 'בך' בישועתך. וזכינו לדביקות בתוה"ק ולקירבת אלוקים.

ואת כל ההשגות הגבוהות והמעלות הגדולות האלו, מוטל עלינו לשמר בקרבנו, ע"מ שיהיו לנו מטען רוחני חשוב לצורך עבודת ה' שלנו במשך כך השנה הבעל"ט. וכפי' האבודרהם על בקשתנו בתפילה **"<u>והשיאנו</u> ה' אלוקינו את ברכת מועדך"** והוא מל' **"משא בני קהת"** כלו', הטעיננו את ברכת מועדך.

אלא ש'אליה וקוץ בה' שלאחר הנסיקה והעליה מעלה מעלה, מצוי הדבר שבאה ירידה ונחיתה מטה ארצה. עד כדי כך שנראה לנו שאיבדנו כל המעלות הללו וחזרנו למצבנו הקודם. והדרגות הגבוהות היו רק מדומות ולא כפי מצבנו האמיתי, והן עברו וחלפו להן ואינן עמנו עוד.

אבל צריך לדעת בברור שאין הדבר אמת. ומחשבה והרגשה זו היא אך ורק עצת היצר.

דהנה אי' ברא"ש בפ"ח דיומא (סי' כ"ד) בשם פרדר"א: **ראה סמאל שלא מצא חטא בישראל ביוהכ"פ ואמר, רבון העולם יש לך עם אחד כמלאכי השרת וכו' מה מלאכי השרת שימת שלום ביניהם, אף ישראל ביוהכ"פ כן. מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא אף ישראל כן ביוהכ"פ.**

והיינו שהשטן שאין לו רשות לקטרג על ישראל ביוהכ"פ [וכדאי' בגמ' יומא כ' א'] בע"כ דובר אמת ומלמד זכות על ישראל. **ואי' בהמשך** הדברים בפרדר"א [והובאו ברמב"ן עה"ת פ' אחרי]: **והקב"ה שומע עדותן של ישראל מן הקטגור שלהם ומכפר על המזבח ועל המקדש ועל הכהנים ועל כל הקהל שנא' "וכפר את מקדש הקודש"** וגו'.

מבואר, שאכן ישראל נקיים מכל חטא ביוהכ"פ, וזהו מצבם האמיתי באותה שעה.

וזה הביאור בדברי הירושלמי [בפ"ק דשבת, והובאו בראש בסוף ר"ה ובטור סי' תר"ג] **דר' חייא מפקיד היה לרב, שאף אם לא נזהר לאכול חולין בטהרה כל השנה, בעשי"ת יש להזהר בזה.** ומהאי טעמא נהגו, שאף מי שאינו נזהר כל השנה מאכילת פת פלטר של עכו"ם, בעשי"ת יש לו להזהר – וכן הוא בטור ושו"ע סי' תר"ג.

והחיי"א (בכלל קמ"ג) כותב, דה"ה שיש להזהר בשאר דברים לנהוג בהם בדקדוק ובחומרא, גם אם אינו נזהר בהם בשאר ימות השנה.

והענין בזה הוא, שזו היא באמת ההנהגה הראויה לישראל בזמן התעלותם והמצאותם בפלטרין של מלך, קרובים אל המלך.

ואמנם סתם בני אדם אינם מסוגלים להשאר ולהתמיד בדרגת התעלות זו במשך כל השנה, מ"מ אותה דרגת התעלות בו היו שרויים בימי העליה לא פגה לגמרי אלא יש לה השפעה לכל ימות השנה. שאותן כוחות רוחניים בהם זכו, טמונים בהם בכוח. ובזמנים מסוימים אפשר להוציאן מן הכוח אל הפועל. ולחזור לאותן דרגות רוחניות גבוהות שכבר יש להם שייכות להן. כיון כבר זכו להיות בהן בפועל בימי העליה.

ובענין זה יש לבאר הנאמר בפ' ואתחנן, שלאחר ששמעו ישראל את דבר ה' בי' הדברות מתוך האש הענן והערפל, באו אל משה רבנו ואמרו: **"הן הראנו ה' אלוקינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש, היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי. ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלוקינו עוד ומתנו, כי מי כל בשר אשר שמע קול אלוקים חיים מדבר מתוך האש כמונו ויחי. קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אלוקינו ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלוקינו אליך ושמענו ועשינו".** ולכא' מה ששמעו את קול ה' מתוך האש ונשארו חיים אין זו סיבה לא להוסיף כן.

אלא הענין הוא, שבמעמד הר סיני הגיעו ישראל לקרבת אלוקים עילאית והרגישו מתוך יראת הרוממות שאינם מסוגלים להמשיך ולהתמיד במצב רוחני זה פן יפגמו בקודש. וע"כ בקשו שמשה רבינו ישמע דבר ה' ישירות והם ישמעו ממנו. ומ"מ מה ששמעו בעצמם את דבר ה' מתוך האש והיו בדרגת קירבת אלוקים עילאית ונשארו חיים, זה יתן להם כוחות רוחניים בחיים הגשמיים לעשות את דבר ה' ולשאוף כל הימים לעלות ולהתעלות לדרגות גבוהות. כיון שכבר יש להם שייכות לאותן דרגות שהיו בהן בפועל.

והקב"ה קבל את דבריהם ואמר **"היטיבו כל אשר דברו"** ואמר למשה רבינו **"לך אמר להם שובו לכם לאהליכם"** – והיינו שיחזרו לחיים הגשמיים. ולמשה רבינו אמר: **"ואתה פה עמוד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם"** וגו'. – והיינו שרק משה רבינו "איש האלוקים" ראוי היה ומסוגל להשאר כל העת בדרגה רוחנית של קירבת אלוקים עילאית.

- נמצא שלכאו"א יש גם כח רוחני עצמי בו זכה לפי דרגתו בהתעלותו הרוחנית בימים הקדושים בירח האיתנים. ואותם כוחות רוחניים שקנאם וקיימים בו בכוח, מסוגלים לצאת מן הכוח אל הפועל בשעת הנסיונות, ולאפשר לו לעמוד בנסיונות בגבורה ובהצלחה.

ובזה יש לבאר דבר הפרדר"א שהובאו לעיל, שהשטן מלמד זכות על ישראל ביוהכ"פ. שלכא' הדבר צ"ב, דאמנם אין לשטן רשות לקטרג על ישראל ביוהכ"פ, מ"מ מי הכריחו ולשם מה הוא נצרך ללמד זכות על ישראל.

אלא י"ל שבלימוד זכות זו על ישראל ביוהכ"פ הוא מכין ומכשיר לעצמו את הקטרוג על ישראל לאחר יוהכ"פ. שאם יטענו טענת אונס שאין בכוחם לעמוד בנסיון ולבצע הקבלות שקבלו עליהם, יוכל השטן לסתור טענתם ממה שראו ביוהכ"פ שישראל טהורים ונקיים מכל חטא ויש להם כוחות רוחניים גדולים כדי לעמוד בנסיון.

ודבר זה מחייב אותנו לנצל אותן זכויות ואותם כוחות שטמונים בנו. ובע"ה נעשה ונצליח לעמוד בכל הנסיונות להיטיב דרכנו בדרך העליה ולעשות רצון הי"ת כעבדים הנאמנים למלכו של עולם.

- והנה, הדברים האמורים לעיל, נוגעים לכאו"א באופן פרטי, אבל כיון שאין בכלל אלא מה שבפרט, הרי שהדברים שייכים ומשפיעים על מצבו של כל כלל ישראל.

ובתקופה זו עולם התורה – שהוא **"המעמיד"** של כלל ישראל, ו**"המקיים"** של כל הבריאה – שרוי בעת צרה, בעת מלחמה. כאשר מקטרגינו ומשטינינו מלמעלה, ושונאינו ואויבינו מלמטה קמים עלינו להצר צעדינו ועומדים עלינו לכלותינו מבחינה רוחנית.

ומלחמה זו לא תוכרע ע"י פעולות גשמיות כאן עלי אדמות, אלא תוכרע בגזירת שמים. וע"כ עלינו להרבות זכויות בשמים ע"י חיזוק בלימוד התורה ובתפילה. ועל בני תורה – בני הישיבות העוסקים ויגעים בתורה יומם ולילה ולנים בעומקה של הלכה, מוטלת האחריות על ענין זה.

ובזכות כוח התורה וכוח התפילה נזכה בס"ד לישועה גדולה ולגאולה קרובה!

ונסיים בתפילה לפני בעל הרחמים שומע תפילה: **אבינו מלכנו, בטל מעלינו כל גזירות קשות!**

אבינו מלכנו, כלה כל צר ומשטין מעלינו!

אבינו מלכנו, עשה למענך והושיענו!

שיעור חומש
על פרשת השבוע
משיעורי מרן הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א
ראש ישיבת עטרת שלמה
פרשת וירא תשפ"ז

לושי ועשי עגות. (י"ח, ו'). וצריך ביאור למה צריך לומר לה ללוש העיסה, הרי כן לעולם דרך האפיה. ויש לבאר דהנה רש"י להלן פסוק י' הביא מסדר עולם דהיה זה בליל פסח, ובפירוש הרוקח כתב דלכן אמר לה מהרי, כדי שלא תחמיץ העיסה ופסח היה. ולפי זה יש לומר דלכן אמר לה ללוש, דהא ההלכה היא ד'כל זמן שעוסק בבצק אינו מחמיץ', ולכן אמר לה כן למנוע את חימוץ הבצק.

בתם לבבי ובנקיון כפי עשיתי זאת. ויאמר אליו האלוקים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת וגו'. (כ', ח'–ו'). וכתב רש"י אמת שלא דימת מתחילה לחטוא, אבל נקיון כפים אין כאן. נראה לבאר בזה דהנה בחידושי מרן רי"ז הלוי ביאר דבזה שלקח אבימלך את שרה, יש בזה ב' עבירות, האחת עבירה דעריות, שהרי היא הייתה בעולת בעל, והעבירה השנית, משום איסור גזל, כמבואר ברמב"ם לגבי שכם דנתחייב מיתה על שלקח את דינה בחזקה ובכיבוש, ודבר זה נחשב אצל בני נח לגזל, וכן אצל אבימלך כיון שלקח את שרה בכח, עובר בזה באיסור גזל.

ולפי זה יש לבאר דזהו שאמר לו הקב"ה, דבתם לבבי יש כאן, אבל נקיון כפים אין כאן, ר"ל דאמנם לגבי איסור עריות דבעולת בעל, הרי שעשה כן בתם לבבו, כיון שהוא אמר לו שאחותי היא, וגם היא אמרה לו שאחי הוא, אבל כל זה מועיל רק לגבי איסור דעריות, אבל נקיון כפים, שזה מכוון לגבי ענין איסור גזל, דנקיון כפים, היינו כלפי דבר התלוי בנטילה ולקיחה, והיינו לקיחת ונטילת דבר שאינו שלו, וזהו איסור גזל, ועל זה אמר לו דלגבי איסור גזל אינך נקי, דגם אם היא אינה אשתו ורק אחותו, מ"מ יש כאן איסור גזל, ואין כאן נקיון כפים.

ואנוכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי. (י"ט, י"ט). וברש"י כתב כשהייתי אצל אנשי סדום, היה הקב"ה רואה מעשי ומעשה בני העיר, והייתי נראה צדיק וכדאי להנצל, וכשאבא אצל צדיק אני כרשע. ולכאורה צדקו דבריו של לוט, ולמה באמת ציווהו המלאך להמלט ההרה, והרי אדרבה שם הוא מפסיד את זכותו להנצל. אמנם נראה לבאר דכל החשבון זה הוא נכון אם באנו לדון שלוט ינצל מחמת זכות עצמו, ועל זכות עצמו יש טענה זו, דהוא רק כשהוא אצל אנשי סדום, ולא אצל אברהם, אבל האמת שזכותו להנצל אינה מחמת עצמו כלל, ואדרבה כל זכותו היא מחמת אברהם אבינו, וכמבואר בפשטות הכתובים וכמו שכתוב 'ויזכור אלוקים את אברהם וישלח את לוט', ובברכות דף נ"ד איתא דעל לוט מברך ברוך זוכר הצדיקים, וברש"י שם כתב, שזכר את אברהם, ונמצא דאדרבה כל זכותו של לוט לינצל הוא רק מחמת זכותו של אברהם, וא"כ אדרבה כל שהוא מפיל אל אברהם, יותר הוא ראוי וכדאי לינצל, וככל שתגדל דבקותו ושייכותו לאברהם אבינו, כך תגדל זכותו לינצל מכח זכותו של אברהם אבינו, ולכן אמר לו המלאך 'ההרה המלט', שע"י שיבא אל אברהם, יותר הוא ראוי וכדאי שתעמוד לו זכותו.

ותרא שרה את בן הגר המצרית. (כ"א, ט'). צריך ביאור למה קראו בסתם בן הגר ולא קראו בשמו ישמעאל. עוד צ"ב למה הזכיר הכתוב שהגר היא מצרית, ומאי נפק"מ בזה שהיא מצרית.

והנה אמרה לאברהם שיגרש גם את הגר, וצ"ב למה אמרה לגרשה, והרי כל הטעם לגירוש ישמעאל היה מפני שמצחק, וזה טעם לגרש את ישמעאל, ומה זה נוגע לאמו, ואם ישמעאל חטא אמו מה חטאה.

ויש לבאר דמעשיו הרעים של ישמעאל שהיה מצחק באו לו מרוח אמו, והשורש לכל דרכו הרעה הוא מחמת היותו בן מצרית שהם שטופי זימה ועליהם הכתוב אומר 'בשר חמורים בשרם וגו', ולא היה זה הנהגה שחידש מעצמו אלא היה זה הליכה בדרכי מצרים, שבאו לו מכח אמו שהיתה מצרית, ולכן אמרה שרה שיגרש גם הגר, שהיא הייתה שורש דרכו הרעה. ולפי זה יש לבאר דלכן קראו הכתוב 'בן הגר המצרית', ולא הזכיר את שמו, שבא לומר שראתה שישמעאל בהנהגתו מתייחס אחר אמו, ולומר שהוא מושפע מאמו. וכן מבואר למה הזכיר הכתוב שהגר היא מצרית, דזהו עיקר ושורש כל ההנהגה הרעה, וראתה שרה שישמעאל נוהג במנהגי מצרים הבאים לו דרך אמו, ועל כן אמרה לגרש אותם, אע"פ שרק את ישמעאל ראתה מצחק.

ויעקוד את יצחק בנו. (כ"ב, ט'). חכם אחד שליט"א שאל למה בכל מקום נקרא מעשה העקידה ע"ש העקידה, וגם הזכות נקראת על שם העקידה, ומבקשים שיזכור זכות עקידת יצחק, וכמו שאומרים במוסף של ר"ה 'ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח', ולא נקרא על שם עיקר הדבר שזהו הקרבתו של יצחק, וזהו עיקר הזכות שמכוחו אנו מבקשים, והרי לכאורה העקידה לא הייתה אלא מכשירי קרבן גרידא, ולא זהו עיקר התכלית, וא"כ למה נקרא כל הענין על שם מעשה העקידה.

ויש לבאר דאמנם עיקר התכלית היתה בהקרבתו לעולה, אבל המסירה של יצחק שמסר עצמו להעלותו לקרבן, זה נשלם ונגמר בעת שנעקד, דמשנעקד הרי הוא כבר מסור ביד אחרים לעשות בו כרצונם, וניטלה ממנו הבחירה, ונמצא דעיקר המסירות נפש של יצחק היתה במה ובשעה שהסכים להעקד, ובזה להמסר ליד אברהם להעלותו לעולה, ואם כן זהו המעשה שמכוחו יש את זכות העקידה, ועל כן נקרא כל המעשה ע"ש מעשה העקידה, ומכח מעשה זה הוא עיקר הזכות.

והנה בכתוב מבואר שאברהם עקד את יצחק קודם שהעלהו על המזבח, וכתוב 'ויעקד את יצחק בנו וישם אותו על המזבח', הרי דקודם עקד

ובק"ח שמו על המזבח, וצ"ב למה היה צריך לעקדו קודם שהעלהו, ולמה לא סגי במה שיעקדו אחר שיהא על המזבח.

ואא"ז מרן הגרי"ז זצ"ל אמר בזה בשם המהרי"ל דיסקין זיע"א דכיון שאברהם נצטוה להעלותו על גבי המזבח, וכמו שכתוב 'והעלהו לעולה', ובשבת דף צ"ד איתא דחי נושא את עצמו, ובכפות אינו נושא את עצמו, וע"כ אם היה מעלהו קודם שעקדו, לא היה נחשב שאברהם העלהו, אלא שיצחק עלה מעצמו, ולכן עקדו ובזה כבר אינו נושא את עצמו, ובזה מתקיים ההעלאה על ידי אברהם אבינו.

ונמצא דבזה שמסר עצמו לעקידה, מסר עצמו לקיום עצם העלאה, דהמעשה שבו נמסר יצחק להיות נתון ומסור לאברהם היה במה שנעקד, שע"י שנכפת שוב אינו ברשות עצמו, ומבואר היטב שעיקר הזכות הוא מה שיצחק נעקד, ועי"ז היה מסור ונתון ליעשות בו ההעלאה וההקרבה לעולה, ולכן גם נקרא שם המעשה ע"ש העקידה.

אכילת המלאכים אצל אברהם – יתרון האדם על המלאכים

במדרש פר' יתרו איתא בשעה שעלה משה למרום לקבל התורה בקשו מלאכי השרת לפגוע בו, עשה בו הקב"ה קלסטרין פניו דומה לאברהם, א"ל הקב"ה אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם ואכלתם בתוך ביתו. ומבואר דמפני שאכלו אצלו צריכין ליתן למשה לקבל התורה. ובפשטות היינו משום הכרת הטוב, שהיו צריכין להכיר טובה לאברהם אבינו על ההכנסת אורחים שהכניסן לתוך ביתו.

ונראה לבאר הענין דבזה שהמלאכים נתארחו ואכלו אצל אברהם, בזה נעשה אברהם אבינו המשפיע על המלאכים, דזהו עצמו של הכנסת אורחים שבעל הבית משפיע מטובו על האורח, ובזה שנתארחו ואכלו אצל אברהם נעשה אברהם המשפיע על המלאכים, והם המקבלים ממנו, ולא רק שהם מקבלים מהמשפיע, אלא שהם גם תלויים באברהם, שצריכים וזקוקים הם לו שיתן להם ממאכלו.

והנה בנפש החיים ש"א כתב שבדבר אחד יש יתרון גדול לאדם יותר מהמלאכים, והוא הכח להשפיע ולהאיר בכל העולמות, וגם המלאכים עצמם משיגים עליה ותוספת קדושה על קדושתם מכח מעשה האדם, ולכן אין המלאכים אומרים קדושה עד שישראל מקדישים קדושה למטה, מפני שאין בכוחם ויכלתם כלל מצד עצמם לפתוח פיהם להקדיש ליוצרם עד עלית קול קדושת ישראל אליהם מלמטה. וזהו גם ענין אמירת פרק שירה המבואר בחז"ל, שע"י אמירת האדם אותו הוא נותן כח למלאכים והשרים של כל אלו הבריות שיאמרו אלו השירות, ועי"ז הם משפיעים שפע בכל התחתונים עכ"ד, ומבואר דכח ההשפעה של המלאכים תלוי בישראל, ובענין זה גדולים ישראל מהמלאכים. וכוחם הוא ע"י התורה, כמו שהאריך שם בש"ד שהכח של ישראל להשפיע בכל העולמות הוא מכח התורה דקוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא. ונמצא דבקבלת התורה מקבלין ישראל הכח להיות המשפיעים על המלאכים, והם נעשים זקוקים ותלויים בהם שיביאו עליהם השפעה.

מעתה יש לבאר דזהו שאמר להם הקב"ה אי אתם מתביישים הימנו שאכלתם בתוך ביתו, דכיון שאכלתם בתוך ביתו ואתם המקבלים ממנו, והוא המשפיע אליכם, וכבר הוקבע הענין שאברהם הוא המשפיע, והמלאכים הם המקבלים ממנו, אם כן ראוי הוא גם עכשיו לקבל את התורה, וע"י קבלת התורה יהיה להם כח התורה להשפיע על המלאכים, ושיהיו המלאכים תלויים, ומכח המעשה שאכלו אצלו ונעשה הוא המשפיע והם המקבלים, ממילא אין להם הכח לעמוד כנגדו ולעכבו מלקבל את התורה ולהיות המשפיע אליהם.

והנה במדרש הק' דבתחילה כתוב 'נצבים עליו' ואח"כ כתוב 'והוא עומד עליהם', ומתרץ דקודם שאכלו היו הם נצבים עליו, ואחר שאכלו הוא עומד עליהם ואימתו מוטלת עליהם. ולדברינו יש לבאר שע"י שאכלו אצלו נעשה עומד עליהם, היינו שהוא מעליהם והוא המשפיע להם, והם נעשו מקבלים ממנו, ובזה הוטלה עליהם אימת אברהם.

עמלי התורה הם המה ליבן של ישראל

מתוך דברי ברכה לאלפי נבחני 'דרשו' לאחר מעמד נורא הוד של ריתחא בעומקא דשמעתתא

כבוד מרנן ורבנן ראשי הישיבות, אברכים חשובים עמלי התורה הרבנים הגאונים שליט"א. למדנו בראשית, ורש"י מביא דברי חז"ל בשביל ראשית, בשביל התורה וישראל שנקראו ראשית, לא נברא העולם אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה. בתיבה הראשונה התורה אומרת את תכלית בריאת העולם, שזה בשביל ישראל שיעסקו בתורה. אפשר לומר שבזה יש תשובה לקהלת, שלמה המלך אומר הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל

הבל, אומר רש"י 'קהלת קורא תגר ואומר על כל יצירת שבעת ימי בראשית שהכל הבל של הבלים הוא'. ואם כן צריך ביאור מה התשובה על זה. התשובה לזה כתובה כאן בתיבה הראשונה בתורה, במילה הראשונה, מיד כשהתורה אומרת את סדר מעשה בראשית, התורה אומרת את התכלית של בריאת העולם, שזה בשביל ישראל שיעסקו בתורה. כל העולמות, כל היצורים, כל הגלגלים, כל הכוכבים, הכל נברא בשביל ישראל שיעסקו בתורה, בשביל עסק התורה שוה לברא את כל הבריאה. וזקני מרן הרב זצ"ל אמר בשם רבנו הגר"ח זיע"א שלא רק בשעת הבריאה הייתה כל הבריאה בשביל ישראל שיעסקו בתורה, אלא לעולם כל פעולה ופעולה הנעשית בעולם אינה אלא בשביל תכלית זו שישראל יעסקו בתורה, ואם יש איזה גוי במזרח הרחוק שתוקע מסמר, אין זה אלא כדי שישראל יעסקו בתורה.

אברכים עמלי תורה בזמן הקשה הזה שיש רדיפה על התורה ועל לומדי התורה ה' ירחם, צריכים לדעת שהם המה נזר הבריאה, הם הלב של כלל ישראל, הם התכלית של כל הבריאה כולה, כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל אברכים שילמדו, קנין ש"ס, קנין הלכה, שיעמלו בתוס' ברשב"א בקושיא של רעק"א, צריך שתהיה לכם הידיעה הזו, ויגבה לבו בדרכי השם, לא גאוה פסולה אלא גאוה בדרכי ה', אין שום תכלית בעולם, אין צריך לומר על העולם הזה, אלא אפילו בכל העולמות כולם וכל קיום הכלל ישראל אין בהכל תכלית זולת התכלית שתשבו ותעמלו בתורה באופן כזה ובאופנים אחרים. הקב"ה יעזור שבזכות ריבוי התורה ננצל מעול המלכות וכמו שאמרנו בימים נוראים שתבטל מעלינו גזרות המלכות ותגזור עלינו גזרות טובות. הקב"ה יתן עוז ותעצומות לכבוד הרב הגאון רבי דוד שליט"א להמשיך הלאה להחזיק במעוז התורה, ולכל האברכים להמשיך ללמוד בבריאות להבין ולהשכיל.

רבד הזהב

מתורת רבינו ראש הישיבה הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט״א

מתוך שיעורו השבועי בישיבת ארחות תורה • פרשת וירא תשפ״ז

וירא אליו (י״ח. א׳)
פירש רש״י לבקר את החולה. הרמב״ן הביא מהמורה נבוכים שנראה אליו השם במראות הנבואה, ופסוק ב׳ הוא פירוש איך היה המראה, שנשא עיניו וראה ג׳ אנשים וכו׳, אולם הרמב״ן דוחה את פירושו, ולכן פירש הרמב״ן שהסיבה שנגלה אליו הקב״ה באלוני ממרא, להודיע שרצה הקב״ה במצות המילה, וכמו שמצינו במשכן שנאמר (ויקרא ט׳. כ״ג) וירא כבוד ד׳ אל כל העם, ולא היה שם שום ציווי, אלא להודיע שרצה הקב״ה מעשיהם, ובספורנו פירש שהגילוי שכינה היה בשביל כריתת הברית, [והיינו ככל ברית שצריך שיהיה במעמד שני הצדדים], וכתב ״דאולי בשביל זה נהגו להכין כסא בעת המילה ובמקומה״, דהיינו מחמת השכינה.
ויש לעיין מהיכן פשיטא להו לראשונים ש״וירא אליו״ זה גילוי שכינה ולא נבואה, והביאור דאם היה נבואה היה כתוב סמוך לה דיבור, וכאן שלא כתוב דיבור ע״כ שהיה גילוי שכינה.
והגרי״ז ביאר בזה שכתוב וירא אליו ד׳ באלוני ממרא, והרי בנבואה לא שייך לכתוב מקום כלפי הקב״ה, דהנבואה אינה במקום מסוים, ועל כרחך שהיה גילוי שכינה ששייך במקום מסויים, וע״פ זה ביאר מש״כ ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, והיינו שהיה גילוי שכינה דאל״כ לא שייך מקום כלפי הקב״ה, ועיין עוד בשפתי חכמים, [וא׳ אמר להגרי״ד בן הגרי״ז שאביו בא אליו בחלום, ואמר לו שהוא לא בא אליך בחלום, אלא חלמת שהוא בא אליך].

באלני ממרא (שם)
פירש רש״י הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה אליו בחלקו.
והקשה הדעת זקנים וכי אדם חשוב וצדיק כאברהם שנתנסה בעשר נסיונות ועמד בכולן ולא שאל עליהם עצה, איך שאל עצה על המילה שציוהו הקב״ה, ותירץ שאברהם הסתפק אם לעשות את המילה בצנעא או בפרהסיא, וייעץ לו לעשותה בפרהסיא כדי שיראו העולם וימולו אחריו, וזה שכתוב בעצם היום הזה בעיצומו של יום.
עוד תירץ שאברהם נסתפק באיזה מקום ימול, וייעץ לו למול במקום זכרות כדכתיב (י״ז. י׳) המול לכם כל זכר, ויש לעיין בתירוץ זה דהא כתוב שאברהם ביקש עצה ולא הלכה, ועוד תירץ דשאלו מה יעשה עם אנשי ביתו שאינם רוצים למול, וייעץ לו שקודם הוא וישמעאל ימולו, וכשיראו שמל ימולו כולם.

והנה שלשה אנשים (י״ח. ב׳)
פירש רש״י אחד לבשר את שרה, ואחד להפוך את סדום, ואחד לרפאות את אברהם, שאין מלאך אחד עושה ב׳ שליחויות וכו׳, ורפאל שרפא את אברהם הלך משם להציל את לוט.
בב״מ (דף פו:) איתא דהני ג׳ אנשים היו מיכאל גבריאל ורפאל, מיכאל בא לבשר את שרה, גבריאל להפוך את סדום, ורפאל לרפא את אברהם, ומה שכתוב ויבואו שני המלאכים סדומה, היינו גבריאל ומיכאל, שמיכאל בא להציל את לוט, [וזה דלא כמדרש שהביא רש״י], ובתוס׳ שם (ד״ה ההוא) הקשו דאין מלאך אחד עושה ב׳ שליחויות, ותירצו דדוקא במקום אחד אין עושה ב׳ שליחויות, אבל בב׳ מקומות עושה ב׳ שליחויות.
והקשה המהרש״א בשם הרא״ם, דכיון דבב׳ מקומות מלאך עושה ב׳ שליחויות, א״כ לא היה צריך ג׳ מלאכים, דסגי בב׳ מלאכים, דאחד ירפא את אברהם, ואחד יבשר לשרה, ואח״כ שניהם ילכו לסדום להופכה ולהציל את לוט, ואפשר לומר שאת השליחות להפוך את סדום התחילו כבר אצל אברהם, דכתיב וישקיפו [ופירש רש״י לרעה], אבל להציל את לוט תחילת השליחות היא רק כשמגיע זמן הפיכת סדום, וכשהיו אצל אברהם עדיין לא הגיע זמן הפיכת סדום, ובמהרש״א ציין לרבינו בחיי, ושם כתב בתוך דבריו דכל מלאך יש לו את התפקיד שלו, ואם עושה תפקיד של חבירו הרי זה מסיג גבול, ולפי זה לא קשה מידי.
ובתוס׳ (שם) הביאו מהמדרש כמו שכתב רש״י, שרפאל הלך להציל את לוט, וא״כ אי״ז ב׳ שליחויות דרפואה והצלה ענין אחד הוא.

ויאמר אדני אם נא וגו׳ (י״ח. ג׳)
פירש רש״י לגדול שבהם אמר וקראם כולם אדונים. והגרי״ז ביאר שלמלאכים שבאו לבשר את שרה ולרפאות את אברהם לא היה צריך לומר אל נא תעבור שהרי אליו באו, ורק למלאך שבא להפוך את סדום שלא היה צריך להיות אצל אברהם, היה צריך לומר לו אל נא תעבור, ולכן נכתב בלשון יחיד.

יקח נא מעט מים (י״ח. ד׳)
פירש רש״י ע״י שליח, והקב״ה שילם לבניו ע״י שליח, שנאמר וירם משה את ידו ויך את הסלע. שמעתי מרבינו מרן ראש הישיבה הגראי״ל זצוק״ל [אמר כן בישי״ק פוניבז׳ בירצייט של החזו״א] שרואים מכאן מהו דקדוק הדין, דהנה אם אברהם היה לוקח בעצמו ולא ע״י שליח, הרי המים במדבר היו יוצאים מאליהם, ולא היה מי מריבה, ומשה היה נכנס לארץ ישראל, וכתוב שאם משה היה נכנס לארץ ישראל לא היה גלות, ויוצא שכל הגלות וכל הסבל הבא ממנה, זה ממה שלקח אברהם ע״י שליח.
ומה שעשה כן ע״י שליח, ביאר הגרי״ז שמה ששייך להכנסת אורחים עשה אברהם לבדו, ורחיצת רגליהם היתה כדי שלא יכניסו ע״ז לביתו, ואי״ז שייך להכנסת אורחים, ולכן עשה ע״י שליח, דאין בזה מצוה בו יותר מבשלוחו.
ובעיקר הדבר משמע שהיתה תביעה על אברהם שלא עשה בעצמו, וקשה מה התביעה על אברהם, הא מובא שישמעאל היה השליח, וא״כ שלחו כדי לחנכו, ומבארים בזה דהחינוך הכי גדול זה כשהאב עושה בעצמו.

יקח נא מעט מים (שם)
מבארים שאמר מעט מים, כיון שעשה ע״י שליח ולא רצה להטריחו.

ורחצו רגליכם (שם)
פירש רש״י כסבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם. יש לעיין מהו צורת העבודה זרה שמשתחוים לאבק רגליהם שאי״ז חפץ מסוים, ואפשר לבאר שהענין הוא שהוא מאמין בעצמו שלכל מקום שהולך בין לטוב בין לרע זהו האמת, שהרי אם הוא הלך הרי זה סימן שכך צריך להיות, ולכן משתחווה לאבק שנהיה מהליכתו.

שלש סאין קמח סלת (י״ח. ו׳)
פירש בטעמא דקרא על פי הגמ׳ במנחות (דף עו:) דבחיטים עשרון מובחר אתי מסאה, ומבואר היטב דהיו ג׳ אנשים ומאכל אדם הוא עשרון, ומשום הכי היה ג׳ סאין, דהוא עשרון לכל אחד.

ויקח חמאה וחלב ובן הבקר (י״ח. ח׳)
פירש רש״י ולחם לא הביא לפי שפירסה שרה נדה, שחזר לה אורח כנשים אותו היום, ונטמאת העיסה. המהרש״א בנדה (דף ו:) הקשה דאם פירסה נדה מ״ט צחקה אח״כ, ואמרה חדל להיות לשרה אורח כנשים ואחרי בלותי וגו׳, ותירץ שהמלאכים ידעו שתפרוש נדה והם אמרו לאברהם, ולא אכל מהלחם כיון שנטמא למפרע מעת לעת, ודברי המהרש״א צ״ע רב, דכל מה דבעינן מעת לעת היינו משום דחוששין שהראיה התחילה קודם לכן, אבל הכא הרי שרה היתה זקנה, ורק לאחר שבישר המלאך חזרה לנערותה, ואינה מטמאה מעת לעת.

למועד אשוב אליך (י"ח. י')
פירש רש"י לאותו מועד המיוחד שקבעתי לך מאתמול למועד הזה בשנה האחרת. רש"י להלן (כ"א. ב') כתב שכשאמר לו למועד אשוב, שרט לו שריטה בכותל ואמר לו לכשתגיע החמה לשריטה זו בשנה האחרת תלד, ומקשים דהא לשנה הבאה היינו למנין בני ישראל לפי חדשי לבנה, והרי לא תגיע החמה לאותו מקום ששרט לו רק לסוף שנת חמה.
ויש אומרים שבאמת לא שרט לו באותו מקום שהיתה החמה שם כשדיבר עמו, אלא שרט לו במקום שתגיע חמה לשם לשנה הבאה.

ותצחק שרה בקרבה וכו' (י"ח. י"ב)
הרמב"ן (להלן פסוק ט"ו) הקשה דהרי אברהם אבינו כבר ידע שעתיד להוולד לו בן, כדכתיב (י"ז. ט"ז) אבל שרה אשתך יולדת לך בן, ומ"ט אברהם לא גילה זאת לשרה, ותירץ הרמב"ן דאברהם המתין ליום מחר שאז ודאי הקב"ה יאמר זאת לשרה, שנאמר "כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גילה סודו אל עבדיו הנביאים".
ועוד תירץ דמרוב טירדתו במצוות שהיה טרוד במילתו ובמילת עם רב אשר היה בביתו, ואח"כ בחולשתו ישב בפתח האוהל, והמלאכים באו טרם שהספיק לבשר לשרה, והיינו שאברהם אבינו היה כ"כ מונח במצוות עד שאת הבשורה ששרה כל כך חיכתה לה, לא היה לאברהם זמן לספר לה.
ומזה יש ללמוד מהו גודל השקיעות בלימוד שצריך האדם להיות מונח בלימוד, שאפילו דברים שכל כך חשובים לא יתעסק בהם באמצע הלימוד, וכמו שאברהם אבינו לא סיפר ידיעה כזו לשרה כיון שהיה מונח וטרוד במצוה, וכשמונחים בתורה לא מתעניינים בדברים אחרים, וכ"ש בענינים שאינם נוגעים אלינו כלל.

ותצחק שרה בקרבה (שם)
ולעיל בפרשת לך לך (י"ז. י"ז) על הפסוק "ויפל אברהם על פניו ויצחק" פירש רש"י דאצל אברהם תרגם ויצחק "וחדי", היינו ששמח, ושל שרה לשון "מחוך" שלא האמינה ולגלגה, וע"פ זה י"ל דלכן אמר ותצחק שרה בקרבה, היינו שעצם הצחוק יכול להתפרש כשמחה, אך בקרבה היה מחוך.
והגרי"ז הקשה מדוע לא נתבעה על זה עצמו שפקפקה בנבואה, וגם תמוה באמת שלא האמינה, וביאר ע"פ מה שתרגם בתרגום יונתן בן עוזיאל ותצחק "ותמהת", [וזה דלא כהתרגום], והיינו דבאמת האמינה, אלא שהיה אצלה הדבר מילתא דתמיהה, וע"ז אמר היפלא מה' דבר, דמי שיאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק, אך אכתי קשה דבתרגום יונתן בן עוזיאל תרגם גם אצל אברהם "ותמה", וא"כ מדוע התביעה היתה רק על שרה, ועוד צ"ע דבתרגום יתב"ע כתב למה זה צחקה שרה "למה דנן גחכת שרה" וזה דלא כמו שתרגם "ותמהת".
ועיין עוד במשך חכמה שבאר באופן אחר מה דאצל אברהם לא נתבע על מה שצחק, דבאמת ההבטחה יכולה להשתנות, אבל אצל שרה כיון שנאמר לאברהם הו"ל כהבטחה שנאמרה לנביא לאחרים, וזה אינו יכול להשתנות, כמבואר ברמב"ם (פ"י מיסוה"ת הל"ד), וצ"ע דלכאו' דברי הרמב"ם רק כשנאמר לנביא שיאמר נבואתו לאחרים, וכאן לא נאמר לאברהם לומר לשרה.

אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן (שם)
האבן עזרא פירש דהכוונה תהיה לי עדנה, שצחקה איך תתחדש לה העדנה, אבל בבעלי התוספות פירשו דכבר חזר לה העדנה שפירסה נדה, וזהו שאמרה בשלמא אני היתה לי עדנה, אבל אדוני זקן ואיך הוא יוליד, ולפי זה כשהקב"ה שינה מפני השלום ואמר ואני זקנתי, הוא איפכא ממה שהיא אמרה, אלא דצ"ב דאם ראתה כזה נס שהיא חזרה לנערותה, מה הפלא שיקרה כן גם לאברהם.

אל נא יחר לה' ואדברה (י"ח. ל')
מה שאמר אל נא יחר, מטו משמיה דהגרי"ז דהנה איתא בב"ק (דף ס.) כיון שניתן רשות למשחית להשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע, ולהכי ביקש אברהם אל נא יחר אף ה', שלא יהא חרון אף, כיון שאם יהיה חרון אף, אז "תספה צדיק עם רשע".

אולי ימצאון שם עשרה (י"ח. ל"ב)
פירש רש"י על פחות לא ביקש וכו' ועל תשעה ע"י צירוף כבר ביקש ולא מצא. ומקשים הרי כשביקש על ארבעים וחמש הרי באמת לא היו שם ארבעים וחמש, ומנלן שאם היו לא היה מועיל ט' עם צירוף, ואפשר לומר דהנה כשביקש על ארבעים וחמשה לא אמר התשחית בארבעים וחמשה, אלא התשחית בחמשה, והיינו דכוונתו היתה לצירוף, ובחמשה היינו דבעבור החמשה שחסרים לא תשחית, והקב"ה אמר לו לא אשחית אם אמצא ארבעים וחמשה ולא אמר לא אשחית בחמשה, והיינו שרמז לו בזה דצירוף לא יועיל, אלא דאע"פ כן לא אשחית, ומזה מוכח דלא מהני צירוף, אמנם לפי זה מה שפירש רש"י ביקש ולא מצא צ"ע.

עוד מי לך פה (י"ט. י"ב)
פירש רש"י בשם מדרש אגדה מאחר שעושין נבלה כזאת מי לך פתחון פה ללמד סנגוריא עליהם, שכל הלילה היה מליץ עליהם טובות ע"כ, יש לעיין מ"ט אצל לוט מנעו ממנו מללמד סנגוריא, ואילו אברהם לימד עליהם סנגוריא ולא מנעוהו, ומבארים דהלימוד זכות של אברהם היה שאע"פ שהם רשעים ינצלו בזכות הצדיקים שבהם, משא"כ לוט אמר שאינם רשעים כל כך, וזה א"א לומר.

כי אמרה אל אראה במות הילד וגו' וישמע אלקים אל קול הנער (כ"א. ט"ז י"ז)
צריך ביאור השינוי שמתחילה נקרא ילד ולבסוף קראו הכתוב נער, ונראה לבאר דבתחילה שקבל את המים בזכות אברהם, נקרא ילד כי עדיין נזון מאברהם, אבל עכשיו שנגמרו המים וקבל בזכות עצמו, כמו שכתוב "כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם", נקרא נער, שמעתה אינו תלוי באברהם.

ישיבת ארחות תורה
מיסודו של רבינו מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זללה"ה
ישיבת ארחות תורה (ע"ר) 580327310

בס"ד

מכתב מרבותינו שליט"א לבוגרי ובני הישיבה"ק

בהתקרב מועד הבחירות הננו להבהיר בזה כי מרן ראש הישיבה זצוק"ל הורה לכל בני הישיבה [ללא יוצא מן הכלל] להצביע עבור רשימת ג', וכפי שהורה מרן הגר"ד לנדו שליט"א הרי הוראת גדולי התורה מהדורות הקודמים ובראשם מרן החזו"א זיע"א לא השתנתה ואדרבה עתה החיוב להצביע לרשימת ג' הוא כפול ומכופל.

ע"כ חובתינו בשעה זו להתלכד כולם תחת הוראת רבותינו מצוקי ארץ אשר מימיהם אנו שותים ולהצביע ג' וח"ו להמנע מהצבעה.

ואלו המערערים על הוראת רבותינו ע"י כל מיני טענות [ונתלים בביכול בכל מיני אילנות] אין זה אלא מדרכי היצר להטות את האדם מדרך הישר, דרך התורה.

ובזכות זה יזכו כולם לרב ברכה והצלחה ולכל טוב

ישיבת ארחות תורה רחוב שלמה המלך 10 בני ברק
Yeshivat Orchos Torah • 10 Shlomo HaMelech St, Bnei Brak
טל. הנהלת הישיבה: 03-6180000 • פקס 03-6180001 • office@orchotorah.com • אתר הישיבה: www.orchotorah.com

לזכות אישור מה לענין ורוחות לוי סעיף 46 לפקודה

לע"נ הרבנית הצדקנית מרת **עטל הניה ברוורמן** ע"ה ב"ר **שמעון בן ציון** הי"ד
נלב"ע י"ב חשון תשס"ג, ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות להפצת הגליון ולהערות ולקבלת הגיליון **055-7609999** ובמייל - RS244244@gmail.com
הגליון מופיע בקובץ השבועי **"אוצר הפרשה"** ניתן לקבלו במייל a169258235@gmail.com

עיונים

בעניני הפרשה

127

וירא
תשפ"ז

א. לחם עצלות לא תאכל

מהרי שלש סאים קמח סולת (יח, ו). הפוסקים דנו בדין זריזין מקדימין למצות והידור מצוה הי עדיף, עי' שו"ע או"ח סי' תכ"ו ס"א וביה"ל שם ד"ה [במוצאי שבת] לענין קידוש לבנה אם להמתין עד מוצאי שבת שאז הוא מבושם והוי הידור מצוה או לאומרו תיכף משהגיע הזמן משום זריזין מקדימין למצוות. וכבר האריכו בזה האחרונים, עי' נשמת אדם כלל ס"ח, וברכי יוסף או"ח סי' א' ס"ק ז'.

והחתם סופר בהקדמה למסכת חולין הביא נידון הנ"ל, וכתב בזה דבר נחמד בביאור הקרא בפרק אשת חיל, "צופיה הליכות ביתה ולחם עצלות לא תאכל" דזה נדרש על שרה אמנו, והנה בקרא כתיב שאברהם אמר לשרה מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עוגות, והיינו דמשום זריזותיה דאברהם אמר קמח אע"ג דסולת מובחר יותר, ומשום דזריזות עדיף על פני משובח וזהו שאמר "מהרי" דהיינו אף שמשום זה יהא קמח שהוא פחות משובח מסולת. אבל שרה סברה דמובחר עדיף מזריזות ולכן היתה מנפה הקמח בשלוש עשרה נפה לעשותו סולת כמוש"כ הרמב"ן שמהקמח עשתה סולת.

והנה לבסוף בין כך ובין כך פירסה נדה ונטמא הלחם ולכן לא הביאה הלחם כלל, ואילו היה נעשה בזריזות למהר לאפות קמח עדיין לא פירסה נדה והיתה מביאה לחם, וזהו "ולחם עצלות לא תאכל" שע"י שלא נעשה בזריזות לא היה לחם לאכול. עכ"ד. ודפח"ח.

ונראה דיש לחלק בזה בין זריזין דעלמא להכא, די"ל דטעם הסוברים דהידור מצוה עדיף על זריזין היינו משום דזריזין אינו מעלה בגוף המצוה אלא רק דין חיבוב מצוה על הגברא להראות שאינו מתעצל במצוה, וכמוש"כ המאירי ביומא דף כ"ח ב' וז"ל, כל היום כשר למילה וכו', ומ"מ ראוי לזריזים להקדים בה בשחרית שלא יראה כמתרשל בה מצד חמלתו על הבן וכו'. עכ"ד. ומשמע דאי"ז דין בגוף המצווה שתיעשה בזריזות אלא רק כדי שלא יראה כמתרשל במצוות. ולכן הידור מצוה שהוא מעלה בגוף המצוה עדיף על זריזין.

ומעתה י"ל דשאני מצות הכנסת אורחים דהזריזות בזה היא מעלה בגוף המצוה שיקבלו האורחים את מאכלם תיכף ולא יצטרכו להמתין כשהם רעבים, ואי"ז כמו שאר מצוות וכגון מילה וכיו"ב שאין מעלה במצוה עצמה שתיעשה מיד אלא הוא רק דין חיבוב מצוה של הגברא, וא"כ בזה כו"ע מודו שהזריזות עדיפא כדחזי' בקרא דקרי ליה לחם עצלות כמוש"כ החת"ס, והיינו כדעת אברהם שיש למהר להביא קמח אף שהוא פחות משובח.

ב. שהויי מצוה לא משהינן

וישכם אברהם בבוקר (כב, ג). בפסחים דף ד' א' תניא כל היום כולו כשר למילה אלא שזריזים מקדימים למצוות, שנא' וישכם אברהם בבוקר. והנה ביבמות דף ל"ט א' אמרינן דשהויי מצווה לא משהינן. ובפשוטו משמע דאי"ז דינא דזריזין מקדימין, דדינא דזריזין מקדימין משמע דאי"ז חיוב מדינא אלא ראוי שלא להתאחר בעשיית המצוות, וגם משמע דהוא דין לזריזין, משא"כ דינא דשהויי מצווה לא משהינן משמע דהוא חיוב מדינא, וצ"ב החילוק ביניהם.

ובשבות יעקב ח"א סי' ל"ד כתב די"ל דשהויי מצווה לא נאמר אלא אם משהה ליום אחר אך לשהות באותו יום אין איסור מדינא ורק משום זריזין מקדימין ראוי להקדים אפי' באותו יום.

ובשם מרן הגרב"ד ליבוביץ זצ"ל מובא [עי' בס' ברכת אברהם פסחים ק"ה ב'] שביאר באופ"א, דזריזין מקדימין נאמר באופן שיש זמן קבוע למצווה כגון מילה ביום השמיני ולולב ושופר דמצותו כל היום, דבכה"ג אין איסור להשהותה באותו יום ורק מדינא דזריזין מקדימין ראוי להקדימה באותו היום כמה שיוכל, אך דינא דשהויי מצווה לא משהינן הוא במצווה שאין לה זמן לאותו היום דוקא ובזה כל איחור אפי' באותו יום חשיב שיהוי מצווה.

וקצת צ"ב דלכאו' היכא דהתורה לא קבעה זמן לעשיית המצווה א"כ גם כשמתאחר אינו מבטל בזה את המצווה ואמאי זה חמיר טפי מכל זריזין. ונראה שכוונת הגרב"ד זצ"ל היא דבאמת לעולם היה ראוי שיהא אסור להשתהות עם המצוה, דכיון שהמצווה מוטלת עליו צריך לקיימה מיד, ורק דהיכא שהתורה קבעה זמן מסוים לעשייתה הוי כאילו התירה תורה לעשותה כל אותו היום, ומשו"ה רשאי להתאחר עמה עד סוף היום ואין בזה אלא משום זריזין. אך במצווה שאין זמנה קבוע כל דיחוי הוא איחור במצווה דכיון שאין זמנה קבוע הרי החיוב מוטל עליו מיד ואינו רשאי לדחותה כלל.

♦ משיעורי הגאון רבי ישראל אדלשטין שליט"א ♦

נכתב ע"י א' השומעים וע"ד הכותב בלבד - בכל עניני הגליון ניתן לפנות ל- 050-4178704

ועי' חזו"א סוף נגעים מש"כ בדין מצוה שאין לה זמן קבוע, מתי עובר עליה. וכתב שם בתו"ד בזה"ל, ואמרי' בפסחים ד' א' שאם ממתין אינו עובר רק משם זירוז. ומיהו התם במצוה שזמנה קבועה והרי אמרה תורה שאינו עובר עד שיעבור היום. עכ"ל. וזהו כמו שביאר הגרב"ד זצ"ל.

ושמעתי להעיר מהא דילפי' מאברהם דין זריזין, והרי אצל אברהם לא היתה המצוה ליום זה דוקא וא"כ היה בזה דינא דשהויי מצוה לא משהינן ואיך ילפי' מזה דין זריזין מקדימין למצוות.

ויש ליישב דאי משום דינא דשהויי מצוה לא משהינן אינו חייב להשכים בבוקר בשביל זה כדי לעשותו מיד בהנץ החמה, דמה שהוא קם כהרגלו אי"ז שהויי מצוה כיון שאינו מתעכב בחינם, ומהא שנזדרז אברהם והשכים לקום בבוקר יש ללמוד לדינא דזריזין כיון דבזה אינו מחויב מצד הדין של שהויי מצוה לא משהינן. וק"ל.

[ובתהילים ק"ט, ס' כתיב "חשתי ולא התמהמהתי לשמור מצוותיך", ולכאו' הוא כפילות לשון. ולפימש"כ השבו"י הנ"ל אולי י"ל ד"חשתי" קאי על אותו יום והיינו מדינא דזריזין, "ולא התמהמהתי" קאי על יום אחר, והיינו מדין שהויי מצוה. ולד' הגרב"ד זצ"ל גם י"ל עד"ז ד"חשתי" קאי על מצוות שזמנן קבוע והיינו מדינא דזריזין וכנ"ל, "ולא התמהמהתי" קאי על מצוות שאין קבוע להן זמן והיינו מדינא דשהויי מצוה לא משהינן.

ובשם הגה"צ ר' משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל שמעתי לבאר, דהנה יש "חשתי" שאינו בהכרח מחמת זריזות, דיתכן שמה שממהר הוא משום שמקודם נתעצל עד שהולך להפסיד את המצוה, וכגון אם קבע לעשות דבר בשעה מסוימת ומתעצל לצאת מביתו בשעה הראויה ורק כשנתאחרה השעה הוא רץ להספיק הדבר, דריצה זו אינה משום זריזות אלא מחמת שנתעצל מקודם. והיינו דקאמר דוד "חשתי" אע"פ "שלא התמהמהתי" מקודם. וזהו שבחו שמיהר לא מחמת שנתאחר מקודם. ודפח"ח].

ג. בדין זריזין אם הוא דין בגוף המצוה

יומא כ"ח ב'. דתניא וביום השמיני ימול בשר ערלתו מלמד שכל היום כשר למילה אלא שהזריזין מקדימין למצוות. יל"ע ביסוד דין זריזין אם הוא מעלה בגוף המצוה שתיעשה מיד ושלא לאחרה, או שהוא ענין ומעלה בפנ"ע להזדרז למצוות, וכעין חיבוב מצוה, והיא מעלה כללית אבל אינה שייכת לגוף קיום המצוה.

ובמאירי כתב וז"ל, כל היום כשר למילה וכו', ומ"מ ראוי לזריזים להקדים בה בשחרית שלא יראה כמתרשל בה מצד חמלתו על הבן וכו'. עכ"ד. ומשמע דאי"ז דין בגוף המצוה שתיעשה בזריזות אלא רק כדי שלא יראה כמתרשל במצוות.

ולפי"ז במה שדנו האחרונים לענין קידוש לבנה אם זריזין קודם למעלת ברוב עם או להידור דמבושם, עי' שו"ע או"ח סי' תכ"ו ס"א וביה"ל שם ד"ה במוצאי שבת. לכאו' לפי"ד המאירי נראה שמעלת ברוב עם או הידור דמבושם קודם לזריזין כיון דזריזין אינה מעלה בגוף המצוה. ועוד נראה דהטעם שלא יראה כמתרשל לא שייך היכא דמשתהה לצורך הידור במצוה. וכמו"כ לענין ד' מינים אם יש לו אתרוג פחות מהודר ויכול להמתין וליטול אתרוג יותר מהודר. לדברי המאירי ימתין ול"א שזריזין עדיף. וגם שאינו נראה כמתרשל.

והנה בשבת קל. איתא דלר"א אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה וכו', והק' התוס' [ד"ה ראי"א] למה לא יביאו התינוק אצל הכלי דאין בזה משום איסור שבת דחי נושא את עצמו, ותי' התוס' דיותר קל להביא הכלי מלהביא התינוק ולכן שרי ר"א להביא הכלי כדי למהר המצווה. ולכאו' כוונת התוס' דמדין זריזין מקדימין שרי ר"א להביא את הסכין.

ולפמש"ת בדברי המאירי דזריזין מקדימין אי"ז דין בגוף המצווה לכאו' לא יתכן שמשום מעלה שאינה בגוף המצווה יהא נדחה איסור שבת, דהא רק מכשירי המילה דוחין שבת ולא דבר שאינו שייך למצווה. ומוכח מד' התוס' שדין זריזין הוי דין בגוף המצווה, והיינו שראוי שהמצוה תיעשה בזריזות, ומשו"ה י"ל דהו"ל בכלל מכשירי מילה שדוחין את השבת.

ולכאו' יש להוכיח עוד דזריזין הוא דין בגוף המצווה. דהנה במגילה דף כ' א' איתא דכל היום כשר לקריאת המגילה וכו'. וכתב רש"י [ד"ה כל היום כשר] דאע"ג דקי"ל זריזין מקדימין למצוות וכו' אפ"ה כשר כל היום. והיינו דהוק' לרש"י מ"ט כשר כל היום והא זריזין מקדימין למצוות וצריך לעשותה בתחילת היום. ובטו"א שם [ד"ה כל היום] תמה בזה אטו ס"ד דכיון שלא עשה מצווה מן המובחר פטור לגמרי, וכי מי שאכל שום יחזור ויאכל שום.

ובשפ"א שם כתב דודאי אין כוונת רש"י דמשום דינא דזריזין מקדימין לא יהא כל היום כשר, אלא דהלשון כל היום כשר קשיא ליה דמשמע שהוא לכתחילה. ולכאו' אם הוא דין בפנ"ע הרי באמת מצד המצוה הוא כשר לכתחילה ומה הוקשה לרש"י. ומשמע מרש"י דס"ל דזריזין הוי דין בעצם המצווה. ודו"ק.

עדל"ת באפשר למחר ובאפשר לאחרו באותו יום

ב. והנה קי"ל ביבמות דף כ' ב' דעשה דוחה ל"ת רק היכא דא"א לקיים שניהם אך היכא דאפשר לקיים שניהם אין עדל"ת. ונחלקו הראשונים היכא דאפשר לקיים העשה למחר בלא דחיית הלאו אם חשיב אפשר לקיים שניהם. דעת התוס' ביבמות דף ה' ב' [ד"ה כולה] דאפשר למחר חשיב אפשר לקיים שניהם ואין עדל"ת. אבל הרמב"ן והרשב"א בשבת דף כ"ד ס"ל דאפשר למחר לא חשיב אפשר לקיים שניהם דמחוסר זמן כמחוסר הכל דמי והרי עכשיו א"א לקיים שניהם. ועי' קה"י יבמות סי' ה'.

ולכאו' יסוד מש"כ הראשונים דאפשר למחר ל"ח דאפשר לקיים שניהם הוא משום דינא דזריזין מקדימין, ועי' ברמב"ן שם שהוסיף בתו"ד דחביבה מצווה בשעתה, ומשמע דזריזין הוא מעלה בגוף המצווה, דאם אי"ז מעלה בגוף המצווה אלא רק כדי שלא יראה כמתרשל או משום חיבוב מצווה איך דחי' לאו משום זה, והא גוף המצוה אפשר לקיימה בלא דחיית הלאו. וגם להתוס' דאפשר למחר חשיב אפשר לקיים שניהם, הא ילפי' לה משריפת קדשים, וחזי' דמסברא אפשר למחר לא חשיב אפשר לקיים שניהם.

אלא דבאמת יל"ע לדעת הרמב"ן והרשב"א דאפשר למחר ל"ח אפשר לקיים שניהם, אם הוא דווקא כשאינו יכול לקיים רק למחר, או דכל היכא שאינו יכול לקיים עכשיו את המצווה ללא דחיית הלאו חשיב אי אפשר לקיים שניהם, [ולכאו' מלשון הרמב"ן שכתב הטעם דמחוסר זמן כמחוסר הכל א"כ ה"ה אם אינו יכול לקיים עכשיו הוי מחוסר זמן].

ואולי י"ל דבאמת יש חילוק בדין זריזין בין אותו היום למחר, דלדחותו למחר הוי חיסרון בגוף המצוה אבל באותו היום להקדימו לעשותו תיכף אי"ז דין בגוף המצוה. ולפ"ז י"ל דמש"כ המאירי דזריזין הוא רק כדי שלא יתרשל היינו כשמקיים המצווה באותו היום אלא שבא להקדים לעשותה בתחילת היום, אך שלא לדחותה למחר יתכן דגם המאירי מודה דהוא דין בגוף המצווה שלא תיעשה באיחור. ועי' בשבות יעקב ח"א סי' ל"ד שכתב לחלק בין דין זריזין מקדימין למצוות לדין שהויי מצוה לא משהינן, די"ל דשהויי מצווה לא נאמר אלא אם משהה ליום אחר אך לשהות באותו יום אין איסור מדינא ורק משום זריזין מקדימין ראוי להקדים אפי' באותו יום. ולפ"ז שפיר י"ל דגם להמאירי אפשר למחר ל"ח אפשר לקיים שניהם.

והנה הרמב"ם בהל' מילה פ"א ה"ב כתב דכל אדם משיגדל חייב למול את עצמו, וכל יום ויום שיעבור עליו משיגדל ולא ימול א"ע הרי הוא מבטל מצוות עשה, ע"ש. וצ"ב מהו השיעור דכל יום, ובאמת בדבר אברהם ח"א סי' ל"ג כתב דכוונת הר"מ דעובר בכל רגע ורגע. [ולפי"ז כתב לדינא דמילה שלא בזמנה קודמת למילה בזמנה]. אמנם באבנ"ז או"ח סי' תק"ו סק"ו כתב דמש"כ הרמב"ם דכל יום הוא בדווקא ואינו עובר בכל רגע, והטעם דכל היום הוא זמן אחד, והוכיח כן מבל תאחר שעובר בכל יום. [וכעי"ז יש לדון במש"כ הרמב"ם בפט"ו מאישות ה"ב דמגיל עשרים שנה ואילך מי שלא נשא אשה הרי"ז מבטל מצוות עשה, אם עובר בכל רגע או בכל יום].

ולכאו' לפי"ד האבנ"ז דכל יום הוא זמן אחד ולא חשיב ביטול עשה אלא למחר, י"ל דמה"ט רק באפשר למחר לא חשיב אפשר לקיים שניהם כדחזי' דיש בזה אף ביטול עשה, משא"כ באפשר באותו יום שפיר חשיב אפשר לקיים שניהם כיון שכל היום הוא זמן אחד. אך להדבר אברהם הנ"ל דבכל רגע הוי ביטול עשה י"ל דאין חילוק בין אותו יום למחר וא"כ אף באותו היום חשיב א"א לקיים שניהם.

זריזין והידור מצוה הי עדיף

ג. ובעיקר מש"כ דיש לחלק בדין זריזין בין אותו היום למחר, דלדחותו למחר הוי חיסרון בגוף המצוה אבל באותו היום להקדימו לעשותו תיכף אי"ז דין בגוף המצוה. י"ל דנפק"מ בזה לנידון האחרונים הנ"ל [באות א'] בדין זריזין והידור מצוה הי עדיף, דלפימש"נ יש לומר דיש חילוק בין היכא דהזריזין הוא שלא לאחרו ליום אחר דבזה הוא עדיף אף על הידור מצוה, להיכא דהזריזין הוא להקדימו באותו היום עצמו דבזה י"ל דהידור מצוה עדיף, דדוקא שלא לאחרו ליום אחר שהוא מעלה בגוף המצוה י"ל שהוא עדיף אף על מעלת הידור מצוה, אבל להקדים המצוה באותו היום שהוא רק דין חיבוב מצוה מצד הגברא מסתבר דהידור מצוה עדיף ע"ז כיון דהידור הוא מעלה בגוף המצוה. ועי' בשבות יעקב הנ"ל או"ח סי' ל"ח.

והנה התרומת הדשן סי' ל"ה דן להוכיח דזריזין מקדימין למצוות הוא אף במקום שאם יתאחר יוכל לקיים המצוה יותר בהידור, מהא דאיתא ביבמות ל"ט א' דאע"ג דמצות ייבום קודמת לחליצה מ"מ אין ממתינין בשביל זה לקטן עד שיגדיל וייבם, וחזי' דאף שיותר מצוה בייבום מ"מ אין מתאחרין משום זה, וכן מבואר שם לענין הא דמצוה בגדול האחים לייבם או לחלוץ, ומ"מ אם הגדול במדינת הים אין ממתינין לו, וחזי' כנ"ל דאף שהוא יותר מן המובחר שיעשהו הגדול מ"מ אין ממתינין בשביל זה. ועי"ש מש"כ בזה.

ולפימש"נ יש לומר דהיינו דוקא משום שצריך להמתין ליום אחר, [וכן לענין קידוש לבנה הנידון אם להמתין למוצ"ש שהוא יום אחר], אבל אם הוא רק זריזין באותו היום בזה שפיר י"ל דממתינין בשביל לעשות המצוה יותר בהידור כיון דאין כאן דין זריזין בגוף המצוה אלא רק דין חיבוב מצוה מצד הגברא וכמוש"נ. ועי"ש בתרומת הדשן שכתב ג"כ לחלק בזה, אלא שהוא כתב די"ל דדוקא להמתין זמן מרובה דיש לחוש שתתבטל המצוה בזה אין ממתינין לצורך מצוה מן המובחר. ולפימש"נ י"ל דגם כשאין לחוש מחמת זה לביטול המצוה מ"מ שלא להתאחר זמן מרובה הוא מעלה בגוף המצוה ועדיף על הידור.

והנה בזית רענן [לבעל המג"א] הקשה בהא דאיתא במדרש רבה [שמות פי"ח פ"ח] דמילת אברהם היתה בחצי היום דהיינו בעצם היום ר"ל בזמן גבורת השמש שהוא בחצי היום, והא זריזין מקדימין למצוות. ותי' המג"א שעשה כן בכוונה כדי לפרסם לבני דורו.

ושמעתי להעיר דלכאו' משמע מזה דמעלת הדבר שתיעשה המצוה לפני בני דורו עדיפא על זריזין, וא"כ יש ללמוד שהידור מצוה עדיף על זריזין. ולכאו' הוא דלא כמו דמשמע מהגמ' ביבמות הנ"ל דזריזין עדיף על הידור מצוה.

אמנם למש"נ דדוקא להתאחר ליום אחר אין ממתינין בשביל הידור מצוה, א"כ הכא הרי לא המתין אברהם ליום אחר אלא שנתאחר עד אמצע היום, ובזה שפיר עדיף הידור מצוה על זריזין כיון דהך זריזות הוא רק דין על הגברא משום חיבוב מצוה וכנ"ל. ובאמת דבלאו הכי לא תיקשי מד' מג"א, דאין כוונתו משום הידור מצוה שע"ז תיעשה המצוה ברוב עם, אלא שהיה בזה צורך של קידוש השם להודיע את מצוותיו בעולם, וזה ודאי עדיף על מעלת זריזין.

ד. קיום מצות מילה עי גוי

וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים (כא, ד). בע״ז דף כ״ו - כ״ז איכא למ״ד דגוי כשר למול. ובחי׳ הגרע״א שם הקשה דכיון דאין שליחות לנכרי איך מקיים האב את המצות מילה שמחויב למול את בנו. וא״כ אף דמילה כשרה בגוי מ״מ איך רשאי לעשות כן והא מבטל מצות מילה. ועיי״ש שהקשה כמו״כ במש״כ התו׳ בשבועות ג׳ א׳ [ד״ה ועל] דאפשר לקיים תגלחת מצורע ע״י גוי, והא אין שליחות לגוי ואיך תתקיים בזה מצות גילוח מצורע. עיי״ש מש״כ בזה.

ולכאו׳ יש לדון בקושייתו דנהי דאינו מקיים המצוה משום דאין שליחות לנכרי מ״מ גם ביטול מצוה אין בזה, דכיון דסו״ס בנו נימול במילה כשרה הרי הוא מהול ואין כאן עוד מצוה למולו.

ויש להביא דוגמא לזה, דהנה הרואה אבידה לשיטת כמה מן הראשונים נתחייב מיד בראיי׳ במצות השב תשיבם, ואטו נימא דכיון שכבר נתחייב במצוה זו יהא אסור לו להמתין עד שישראל אחר יגביה האבידה דנמצא מבטל המצוה שנתחייב בה, ופשיטא שאינו כן. וכן הרי פשוט דגם יכול לומר לקטן שישיב האבידה, וכן יכול גם לומר לגוי שישיב את האבדה, ואף דבאופן זה אין בזה קיום מצות השבה כלל. והיינו משום דאין זה מצוה פרטית אקרקפתא דגברא שישיב הוא האבדה אלא דהוא נתחייב בזה שהאבידה תשוב לבעלי׳, ומה לי אם נתקיים זה ע״י בר חיובא אם לאו, וכמש״נ. [וי״ל עוד בזה דאף אי לא נתקיימה המצוה כלל וכגון שהבעלים בעצמו מצאו אח״כ, מ״מ הרי ממילא נפטר מחיוב השבה דאין כאן אבידה, ואין בזה שום ביטול עשה. ודו״ק].

ושו״ר בספר זכרון וזאת ליהודה בנדפס שם מחי׳ הגרע״א שבועות דף ג׳ א׳ שהקשה בד׳ התו׳ שם איך מקיימין גילוח מצורע ע״י גוי, וכתב שם בזה״ל, ובאמת ביסוד הזה בקיום העשה ע״י נכרי וקטן יש לי עיון הרבה, דמצינו בע״ז דף כ״ו ע״ב ימול ארמאי ואל ימול כותי, משמע דלכתחילה יכטל להמול ע״י עכו״ם, והלא אין שליחות לעכו״ם. ויש לדון מזה דיכול לכסות דם שחיטה ע״י קטן או נכרי. עכ״ל. [ומש״כ לענין כיסוי הדם, יעוי׳ חזו״א או״ח סי׳ קכ״ד, עמו׳ ר׳, שכתב דאם כיסה הדם ע״י נכרי לא קיים מצוה והוי ככסהו הרוח].

עשיית המצוה ע״י אחר, באכילת קדשים ובשמירת המקדש

והנה ברש״י בפסחים דף נ״ט א׳ [בד״ה בשאר] מבואר דאיכא מצוה להבעלים באכילת קדשים והוי זה מצות עשה. ויש לדון בהך מצוה של אכילת חלק הבעלים, אי המצוה היא דוקא על הבעלים, או דהמצוה היא לכל ישראל, וכמו דחלק הכהנים מצוה על כל הכהנים לאכלו, כך חלק הבעלים מצוה על כל ישראל לאכלו. ולשון רש״י בפסחים שם ״אכילת ישראל״, אולם שפיר י״ל דכונתו להבעלים דוקא דלהם איכא מצוה. והרמב״ן בסה״מ בשכחת העשין בתחילת דבריו כתב נתבאר כי אכילת הקדשים לבעלים ולראוי להן, ומבואר דנקט בעלים, אלא ששוב כתב ולראוי להן ואפשר דכונתו לכל ישראל, אולם נראה קצת מלשונו דאיכא מ״ע באכילת בעלים דוקא.

ובליקוטי הלכות בפסחים שם בזבח תודה הביא להוכיח דאין המצוה על הבעלים דוקא, מהא דאי׳ בספרי בהדיא דהישראל מזמין הלוי על שלמיו ואוכל עמו יעו״ש, ואי נימא דאיכא מצוה דרמי׳ אבעלים היאך מצי ליתן לאחר הא מבטל בזה מצותו.

ולפימש״נ נראה לומר בזה דאף אי איכא מצוה אבעלים שיאכלו כל בשר הקרבן, מ״מ אין בזה כלל ביטול מצוה במה שנותן לישראל אחר שיאכל. ומשום דכיון דדין אכילה בקדשים אינו במעשה האכילה כאכילת מצה כי אם דדין הקדשים שיהיו נאכלין, וכנודע מהבית הלוי ח״א סי׳ ב׳ אות ז׳, וח״ג סי׳ נ״א אות ג׳-ד׳, שכתב דלכן מהני בזה אף אכילה של פחות מכזית וכן אכילה שלא כדרך כיון דסו״ס חשיב שהקדשים נאכלו. א״כ נראה דמה שנותן לחבירו אין בזה ביטול עשה כלל, דסו״ס נתקיים דין הקדשים, ואמנם הוא בעצמו לא מקיים המצוה במה שחבירו אוכל, אבל הא מיהא דגם לא ביטל המצוה. ולא דמי למצוה המוטלת אקרקפתא דגברא דאם לא עשאה הרי הוא מבטל עשה. אבל הכא כיון דהמצוה היא שיאכלו הקדשים והרי הם נאכלו כדינם, נהי דלא קיים הוא המצוה אבל אין כאן ביטול מצוה כיון דתכלית המצוה נתקיימה.

ובזה יש ליישב קושיית המל״מ פ״ח מבית הבחירה ה״ה איך קטנים שומרים בביהמ״ק הא לאו בני מצוה נינהו. עיי״ש. די״ל דאף מצות שמירת המקדש אי״ז מצוה פרטית על מעשה השמירה, כי אם להיות בהמ״ק במצב שמור, וכל שמתקיים זה שפיר סגי, ולכן מהני אף ע״י קטן ואע״ג דלא יהא בכאן קיום מצות שמירה, ודו״ק.

ובמנ״ח מצוה קל״ד [אות ב׳] כתב דמצות אכילת קדשים מיקיימא אף באכילת כזית ואי״צ לאכול את כל הבשר, והביא ראי׳ לזה דהא מותר ליתן לכהן קטן לאכול בקדשים, והרי באכילת קטן לא מיקיימא המצוה ואיך מבטל מצות אכילת קדשים מאותו בשר שאכל הקטן. וע״כ דהוא משום דסגי לקיום המצוה באכילת כזית מבשר הקרבן, ולכן אחר שאכל כזית יכול ליתן השאר אף לקטן. אמנם הביא שם דהשאגו״א בסי׳ צ״ו כתב דהמצוה היא באכילת כל הקרבן. ולד׳ השאג״א הרי צ״ע היאך יכול ליתן לקטן הא איכא מצות אכילה על כל הבשר.

ולפימש״נ דשאני מצות אכילת קדשים דהמצוה היא שיהא הבשר נאכל ולהכי אף כשאינו מקיים המצוה מ״מ כל שהבשר נאכל אין כאן ביטול מצוה, לפי״ז לא תיקשי איך רשאי ליתן לקטן לאכול מהקדשים, דאף שאין הקטן מקיים מצוה באכילתו מ״מ הקדשים שפיר נאכלו כדינם, וא״כ אין כאן ביטול מצוה כלל.

והלום מצאתי במנ״ח מצוה שפ״ח [אות ב׳] שסתר משנתו, שהביא מה שכתבו הראשונים דשמירת המקדש מהני גם על ידי קטנים, והמשנה למלך תמה על זה דקטנים אינן בני מצוה והשמירה מצות עשה היא. וכתב המנ״ח ליישב בזה״ל, ואיני מבין התמיהה הזאת, דכה״ג מצינו בפ״י ממעה״ק ה״א דמבואר שם דאכילת קדשי קדשים היא מצות עשה וכו׳, ובהל׳ י״ז מבואר דקטן מותר להאכילו ק״ק, חזינן אף דהיא מצות עשה מניחין לעשות לקטנים אף שהם אינם בני מצוה ואע״פ שאינם חייבים מכל מקום המצוה נתקיימה, ה״נ המצוה נתקיימה אף בקטנים. עכ״ל. וזהו כמושנ״ת. אלא דזהו דלא כמש״כ המנ״ח במצוה קל״ד הנ״ל.

בס"ד

מרן הגרח"פ ברמן שליט"א

ועד חיזוק לאברכים 07 יום ג לך ט מרחשון ה'תשפ"ז

פרשת לך לך מתחילים ללמוד את האבות הקדושים, שלושה פרשיות על אברהם אבינו אחר כך יצחק ויעקב, לימוד זה הוא עיקר החיים, כדאי' בתדבא"ר [פכ"ה] דחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, זוהי עבודת החיים של כל יהודי, ספר בראשית נקרא ספר הישר כי בו נתפרשו דרכי האבות שנקראו ישרים [יעוי' ע"ז כה.], עצם הדבר ללמוד מעשי אברהם אבינו כפי שנכתבו בתורה מוסיף קדושה, נעסוק היום בדברים פשוטים וידועים שנתפרשו בדברי רבותינו זיע"א, כי הם היסודות הנצרכים עבורינו.

מצות האמונה - אמונה פשוטה

הרמב"ן בר"פ [יב,ב] כתב וז"ל:

והנה זאת הפרשה לא בארה כל הענין, כי מה טעם שיאמר לו הקדוש ברוך הוא עזוב ארצך ואיטיבה עמך טובה שלא היתה כמוהו בעולם, מבלי שיקדים שהיה אברהם עובד אלקים או צדיק תמים, או שיאמר טעם לעזיבת הארץ, שיהיה בהליכתו אל ארץ אחרת קרבת אלקים, ומנהג הכתוב לאמר התהלך לפני ותשמע בקולי ואיטיבה עמך כאשר בדוד ובשלמה, וכענין התורה כולה אם בחוקותי תלכו, אם שמע תשמע בקול ה' אלקיך, וביצחק אמר בעבור אברהם עבדי, אבל להבטיחו בעבור יציאת הארץ אין בו טעם, [והנה לכאורה הרי ציווי זה הוא אחד מעשרה נסיונות, וא"כ מה הוקשה לו להרמב"ן מה הענין בזה ובצורה איך שציוהו הקב"ה על זה, וכפה"נ דעת הרמב"ן דגם ענין הנסיון בזה בא רק ברמז, והצורה איך נתפרש הדבר בתורה הי' קשה לו].

וכתב הרמב"ן לבאר הענין וז"ל:

אבל הטעם, מפני שעשו אנשי אור כשדים עמו רעות רבות על אמונתו בהקב"ה, והוא ברח מהם ללכת ארצה כנען ונתעכב בחרן, אמר לו לעזוב גם אלו ולעשות כאשר חשב מתחלה, שתהיה עבודתו לו וקריאת בני האדם לשם ה' בארץ הנבחרת, ושם יגדל שמו ויתברכו בו הגוים ההם, לא כאשר עשו עמו באור כשדים שהיו מבזין ומקללים אותו, ושמו אותו בכור או בכבשן האש. ואמר לו שיברך מברכיו ואם יחיד מקללו יואר, וזה טעם הפרשה. אבל התורה לא תרצה להאריך בדעות עובדי עבודה זרה ולפרש הענין שהיה בינו ובין הכשדים באמונה, כאשר קצרה בענין דור אנוש וסברתם בעבודה זרה שחדשו;

והיינו שכדי לא לפרש דעות עובדי הע"ז שנצטוה להתרחק מהם, לא פרשה תורה כל הענין, וכעי"ז כתב הרמב"ן בס"פ נח לבאר מדוע לא נזכר בתורה נס הצלתו מכבשן האש באור כשדים, וז"ל:

אבל הגוים ההם לא הזכירו זה בספרם לפי שהם חולקים על דעתו, והיו חושבים בנסו שהוא מעשה כשפים כענין משה רבינו עם המצרים בתחילת מעשיו. ומפני זה לא הזכיר עוד הכתוב הנס הזה כי היה צריך להזכיר דברי החולקים עליו כאשר הזכיר דברי חרטומי מצרים, ולא נתבארו דברי אברהם עמהם כאשר נתבארו דברי משה רבינו בסוף;

כך פירש הרמב"ן הטעם שלא הזכירה תורה עניינים אלו.

ובאמת יש בזה לימוד גדול כמו שהאריך בזה בהקדמת ספר חיי עולם, ואגב ראוי לידע מה שכתב מרן המשגיח נדפס באור יחזקאל מכתבים מכתב רנ"ג משנת תשי"ז, *קבלתי את המכתב עם הצ'ק אך ידידי הי' לי איזה מעט צער שחשב כי הספר אשר שלחתי לו הוא שלי, הנה המחבר של הספר הוא גיסו של החזון איש, הנה כאשר רצוני הוא תמיד לחזק אמונה והשגחה, וכאשר הספר הנ"ל הוא כולו חיזוק האמונה, כאשר ראיתי בו כמי שרצונו לחזק האמונה כדאי לעיין בו, אף שכל דבריו כמעט הם מקובצים מספרים הידועים כאשר הוא בעצמו כותב בהקדמתו, אבל כאשר מזכירים האמת המפורסם נותן בהם תועלת למי שמבקש החיזוק, ואמרתי כאשר ידידי עומד אצל רבים כדאי שיהי' מעיין בו לפרקים,* ע"כ, בתקופת לימודי בישיבה לצעירים ומרן הגרמי"ל זצ"ל הי' לומד ביום רביעי ספרי מוסר, אמר לו מרן המשגיח זצ"ל שילמד ספר חיי עולם, ובתקופה זו למד בימי רביעי את הספר חיי עולם על הסדר.

ובהקדמתו האריך בזה שבדורנו הרשעים מלאים בכל מקום ובריש גלי בלי שום בושה, וזה גורם שיש רבים מושפעים מהם ונבוכים וע"פ רוב הסיבה העיקרית לזה הוא מפני אשר הציצו בספרים חיצונים או שקראו בעתונים חפשיים מאמרים או סיפורים מכתבנים מינים ואפיקורסים שכל דבריהם טמאים ומטמאים וכו', וכתב וז"ל: ואמנם אסור להתווכח עמהן להציע לפניהם טענות והוכחות כאילו ההכרעה תלוי' בשיקול דעתו של זה, ועצם הדיון והויכוח בעניני אמונה הוא איסור וגם מסוכן כמש"כ הרמב"ם ז"ל פ"ב מה' ע"ז ה"ג ולא ע"ז בלבד הוא שאסור להפנות אחרי' במחשבה אלא כל מחשבה שהוא גורם לו לאדם לעקור עיקר מעיקרי התורה מוזהרין אנו שלא להעלותה על לבנו וכו' מפני שדעתו של אדם קצרה ולא כל הדעות יכולים להשיג האמת על בוריו ואם ימשך כל אדם אחר מחשבות לבו נמצא מחריב את

העולם לפי קוצר דעתו, כיצד פעמים יתור אחר ע"ז ופעמים יחשוב ביחוד הבורא וכו' ואינו יודע המידות וכו' ונמצא יוצא לידי מינות ועל ענין זה הזהירה התורה וכו' עכ"ל הרמב"ם ז"ל, והתרופה להנצל ממחשבות ובלבול הרעות הוא רק להתחזק בתורה ובתפלה ובעבודת הבורא ית', ובהמשך הזמן כל המחשבות כליל יחלופו וכלין מאליהן, וכו' והוא בדוק ומנוסה.

ואח"כ המשיך לפרט הראוי להשיב לנבוכים אלו שכבר קדמום כל אלפי גאוני ישראל וכו' ועלתה על דעתי מכיון שהכל מחוייבים לעשות כל האפשר לחיזוק הדת ולקיום תוה"ק וכו' ולסדר קונטרס לחיזוק האמונה, ולא לכתוב ח"ו דרך משא ומתן בעיקרי האמונה כי זה מסוכן אלא לכתוב כלל דברי מוסר שיש לשער שיוכלו להועיל לחזק האמונה בלב מי שהוא וכו' וזאת למודעי כי הרבה דברים יקרים ומועילים לנבוכי לב לא כתבתי מפני שא"א לכותבן אא"כ להזכיר דעות כוזבות של מינים ואפיקורסים [או שעכ"פ מתוך הדברים יובן מה שהרשעים אומרים], וזה מסוכן הרבה כי ספרים מסוג זה הוא כמו פרה אדומה שמטהר טמאים ומטמא טהורים כי אמנם הנבוך בזה אפשר שימצא תיקון אבל התמים ביראת ה' כשרואה דברים מעין אלו שיראה לו כאילו באמת יש ח"ו איזו צד ספק הרי הוא מתבלבל ומתרפה ונמצא שספר כזה גורם קלקול ח"ו, ואם כי למקולקלים יכול להועיל הלא אין דוחין נפש מפני נפש, **והראשונים שכתבו ספרי חקירה הי' משום עת לעשות לה' דלא הי' סגי בלא"ה, וגם גודל קדושתם וזכותם עמדה שלא יבא ח"ו שום תקלה על יד אך טוב ומועיל**, וגם כי דברים עמוקים דקי העיון לא כל אדם תופסן כהוגן והמבוהל ידמה שאינו מספיק לו וכו' ומי שרואה את עצמו מוכרח ממש לפניו כמה ספרים הק' אמונות ודעות לרס"ג מורה נבוכים כוזרי עיקרים וכיו"ב אבל צריך לזה רב וגם ספרי אחרונים כמו ספרי רש"ר הירש ז"ל.

אבל עיקר העיקרים הוא לעסוק בתורה הק' לשם שמים ותפלה בכוונה וכו' ואור קדושת התורה וקיום מצוותי' תאיר עליו שבמשך הזמן כל ההרהורים כליל יחלפו, וכמש"כ כל זה בספרים הק' והוא בדוק ומנוסה הרבה פעמים אין מספר, גם מדת הענוה האמיתית מטהר את הנפש מאוד ומצילתו מכל מיני הרהורין בישין.

עוד ענין ברצוני לצטט מדבריו בהקדמה שם, ואין לנו עסק עם הרשעים הכופרים ופורקי עול ר"ל שהם בחזקת אבודין דכתיב כל באי' לא ישובון, כי הללו אפי' יראו את הגיהנם בעיניהם אעפ"כ אחר שעה קלה יחזרו ויכפרו ר"ל, וד"ז מבואר בתוה"ק בפ' וירא גבי אנשי סדום שראו מופת נורא שכל העיר למגדול ועד קטן הוכו פתאום בסנורים כשנגשו לשבור הדלת וכל אנשי העיר לא יכלו למצא פתח בית שעמדו אצלו, ואעפ"כ באותו לילה עצמה כשאמר לוט לחתניו לצאת מן המקום כי משחית ה' את העיר ויהי כמצחק בעיני חתניו, לא עלה על דעתם אפי' צד חששא מספק שמא דברי המלאכים צודק אלא ויהי כמצחק זה דרכם כסל למו.

ובנותן טעם להוסיף על זה מה ששמעתי על מה דאי' בחז"ל [ילקוט ר"פ יתרו] **שבשעת מתן תורה באו כל מלכי אומות העולם לבלעם לשואלו שמא מבול מוריד הקב"ה לעולם ואמר להם שהקב"ה נותן התורה לעמו ישראל שנא' ה' עוז לעמו יתן, וכיון ששמעו כן אמרו ה' יברך את עמו בשלום, וחזרו כל איש למקומו,** אם העולם אינו עומד להחרב, הם חוזרים לשגרת חייהם ואינם מתעניינים ומבקשים לדעת מעשי ה'.

זהו העיקר בזה שתהי' האמונה ברורה בלא פקפוקים וספיקות ולא מכח שנסמכים על הוכחות וראיות, זכורני בזמן שישב אאמו"ר מרן רה"י זצ"ל שבעה על אמו ע"ה בשנת תשמ"ז וכבר הי' חולה מאוד והי' נצרך לעזרה בשביל לקום ממקומו, והדיבור הי' קשה עליו, שארע ובעת שישבו אנשים בניחום אבלים ביקש ממני שאעזור לו לקום ויצא לחדר השני והתיישב שם, שאלתיו אם אינו חש בטוב, מדוע עזב את המנחמים ועבר לשבת לבד בחדר, והוא השיב ישבו כאן כאלו שאמרו שהיום המדע כבר מתחיל להכיר ורואה הוכחות לזה שיש בורא עולם, הרגשתי שבשעה שאני יושב שבעה על ההורים שלי איני מסוגל לשמוע דבר כזה שהמדע מביא הוכחות שיש בורא עולם, מי צריך את זה, , גם המשגיח רבי ירוחם ממיר זצ"ל כפי שידוע לי בקבלה הגישה שלו היתה שאין לדבר כלל על נושא כזה שיש הוכחות לבורא עולם, זוהי מוסכמה מוקדמת ופשוטה שאין צורך לדבר בה, [כמובן שיש לדבר ולזכור תמיד יציאת מצרים וזכירת מה שראו עינינו במתן תורה ודברי הרמב"ן שלא ינחילו האבות שקר לבניהם, אך באופן שזהו אמיתות הדברים, ולא באופן של ויכוח].

זהו יסוד הדברים שרצתה התורה ללמד אותנו בזה שלא הזכירה את כל הויכוחים שהיו לאברהם אבינו עם הכופרים עובדי העבודה זרה, כי יהודי אינו חי עם הויכוחים האלו ועם הדרך איך חי אברהם בתוך עובדי עבודה זרה איך יצא מהם ועם מה נצח אותם, אלו לא הדברים שהקב"ה כלל לנו בתורה, וגם במצרים שמוזכר שאלת פרעה מי ה', לא נזכר איזה מו"מ אלא שאלת פרעה והמופתים שעשה משה, ותו לא, כי התורה לא נכתבה כ'מורה נבוכים' לצורך שעה לאלו הנצרכים לכך, זהו דבר שלא קיים בגוף התורה, אלו דברים שנמסרים בתורה שבעל פה בצורות מסוימות, אבל אינן כלולים בגוף התורה.

ומה כן צריך לראות במבט שלנו על ענין זה, הדברים נתבארו באריכות בדברי המשך חכמה בפרשת נצבים עה"כ [דברים ל,יא-יד] **כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת וכו' לֹא נִפְלֵאת הִוא מִמְּךָ וְלֹא רְחֹקָה הִוא וכו' כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ,** ויש בדבריו יסודות רבים ונחוצים ואלו דבריו:

הביאור מושכל, כי הבורא יצר כל בחכמתו הבלתי תכלית, ועשה מה שמוכרח יותר להיות מצוי יותר: האדם כשיולד בל יוכל לחיות אף רגע בלא מזון קל, הוכן לו תיכף חלב אמו מה שדומה לו במזגו ולפי ערך גדולו. וכן האויר אשר בל יכול להיות בלעדו, הוכן לו בלא טורח. והמים אשר הוא צריך – לא הכרחי כל כך כמו האויר – מצוי לו, אך צריך קצת עמל להשיגו. והלחם אשר יותר יכול להתקיים בלעדו עד שלושת ימים, צריך עמל יותר. והמעון אשר הוא יותר בלתי הכרחי, צריך עוד יותר עמל. רק כאשר יעות האדם דרכו ויעדן עצמו במאכלים מותרים, עד כי צריך עמל רב בלב ובשר להשיגם, כמו המעדנות והבשר, והורגל כל כך עד כי ישוב אליו הכרחי. ועל כיוצא בזה אמרו "הריעותי מעשי וקפחתי פרנסתי". וכו'. [יעוי' בכ"ז בחובות הלבבות שער הבחינה פ"ה]

וכן במושכלות ומדות אשר הם עצמיות צורת האדם, נתן לו ההכרחי בהיות האדם הולך משרים ולא יעקם אורחותיו. וזה במדות נתן ההרגש בנפש והעדינות בצורתה אשר בצורת הנפש נחקק אהבת המישרים, כמו הרחקת העול לזולתו, ומהם החמם והגזל ועריות אשת איש וכיוצא בזה, ובכלל: כל מה דסני לך – לחברך לא תעביד. הוספת דברים: אמר לי המשגיח הגרב"צ במברגר זצ"ל שהרגשת העול של גזל היא נטועה בטבעו של אדם, וכשחוטפים לילד קטן איזה דבר הוא צועק הוא חוטף לי, ושומעים את זעקת העול שהוא מרגיש, ומה שהוא עצמו חוטף מאחרים כי ההרגשים עדיין לא מכוונים אותו איך לנהוג, אך כשחוטפים ממנו הוא מרגיש את העול מעצם תכונתו, ע"כ הוספה. וכאשר יוסר מהאדם כל תאוה מעורת שכלו והרגשתו, אז ימצא חקוק בה הרחקת העול ואהבת הטוב והמועיל. וכו' ע"כ דבריו בנוגע למידות.

וגם במושכלות נתן לו מושכל ראשון, וזה בשכל האנושי. כי חקוק בלבבו אשר הכל יותר גדול מהחלק, כן המספרים, אשר ב' פעמים ב' הוא ד', וכל ראשי החשבון והלימודיות כולם, וההפכים אשר המשולש אינו מרובע, וכיוצא בזה ימצא האדם בצורת נפשו חקוק בלא לימוד. וכן השכל האלקי להשיג ולידע שיש בורא וממציא לנמצאים, הנהו חקוק בשכל הישר הפשוט בלתי מעוות כי יש בורא יחיד. כמו שאם יכנס אדם לבית ויראה כי הכל מוכן בו על מכונו, ונר דולק בו באשון לילה לעת הצורך, ומזון מוכן בו לעת הצורך, הלא יבין כי הוא מבעל הבית משגיח על האורח. כן כאשר נסתכל במאורות אשר הכין לנמצאים כל היום, ובלילה מעט כפי הצורך, ומזון – "תדשא הארץ דשא" ועושה פרי כל עץ, בקיץ תכין לחמה על החורף, הלא ישכיל כי הכל בכוונת ממציא, ויש מנהיג לבירה זו ברצון מוחלט, אשר המציא הכל וממנו הכל. וכמו שהשכיל מזה אברהם אבינו כמו שאיתא במדרש. וזה (שבת נה, א) חותם של הקדוש ברוך הוא אמת, כי שמו חקוק על הבריאה כולה להעין הרואה במבט ישר בלתי מעוות מתאות ודמיונים שונים. וכבר הרעים על זה ישעיה (מ, כו) "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, וכו', רק האדם יעות דרכו על פי דמיונים כוזבים וההטעות כדי כי יבקש חשבונות רבות לעות השכל הישר ולהשכיח השם היוצר הבורא, בחקירות כוזבות ובחשבונות מוטעות. וכמו שבעל התאוה המשולח בפרי תאותו, יבקש כל ההשתדלות לעות חוקי הצדק והרחק העול המורגש בנפשו, כן הבעל דמיון כוזב אשר יערבבו בחדוד הפילוסופיא המטעת, יבקש כל ההתאמצות להשכיח השם ולעקור צורה מיוצרה. ועל זה נאמר (קהלת ז, כט) "אשר עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים". עכ"ד המש"ח.

וראוי להוסיף כאן דברי המדרש הידועים:

ומעשה באחד שבא מין אחד ואמר לר' עקיבא העולם הזה מי בראו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אמר לו הראיני דבר ברור, אמר לו למחר תבוא אלי, למחר בא אצלו, אמר לו מה אתה לובש, אמר לו בגד, אמר לו מי עשאו, אמר לו האורג, אמר לו איני מאמינך, הראיני דבר ברור, אמר לו ומה אראה לך ואין אתה יודע שהאורג עשהו, אמר לו ואתה אינך יודע שהקדוש ברוך הוא ברא את עולמו, נפטר אותו המין, אמרו לו תלמידיו מה הדבר ברור, אמר להם בניי, כשם שהבית מודיע על הבנאי והבגד מודיע על האורג והדלת מודיע על הנגר, כך העולם מודיע על הקדוש ברוך הוא שהוא בראו. [הפרדס לרש"י מסכת תמורה].

וצריך ביאור ראשית מדוע אמר לו תבוא למחר ולא השיב לו כך מיד, וגם מהי שאלת התלמידים מה הדבר ברור, הרי שמעו דבר ברור מאוד מפיו, שכמו שלבגד יש אורג, לעולם יש בורא, והביאור בזה הם דברי המש"ח הנ"ל **הבעל דמיון כוזב אשר יערבבו בחדוד הפילוסופיא המטעת, יבקש כל ההתאמצות להשכיח השם ולעקור צורה מיוצרה;** אם רבי עקיבא הי' משיב לו את זה כתשובה, הוא הי' מיד מתווכח ומוצא את כל העקמומיות שאפשר כדי להתווכח ולנצח את התשובה, ולא הי' קיים אז המצב של האלקים עשה את האדם ישר, אך כשאמר לו רבי עקיבא שיבוא למחר ושיבח לו את הבגד שהוא לובש ותוך כדי שיחה על הבגד שואלו מי עשה הבגד, והביא אותו להשיב שהאורג עשאו, ועל זה אומר לו רבי עקיבא איני מאמינך שהאורג עשאו, הביא אותו בזה להיות מעצמו במקום שרואה את הדברים נכוחה בלי ויכוח, וכשהוא עמד במקום של בלי ויכוח כבר אינו יכול להתווכח על זה שיש בורא לעולם, כי מרגיש במוחש את הבורא

עולם, אמנם מסתבר שלא הועיל לאותו מין להודות בטעותו ותיכף רגע קט אחר כך חזר לכפור ולדבר סרה, אך מ"מ רבי עקיבא הביא אותו להגיע לתשובה מעצמו.
ואז שאלו תלמידיו של רבי עקיבא וכי זה מספיק לבירור האמונה בלב האדם בלי לענות על חקירות, ועל זה השיב להם רבי עקיבא זהו הדבר הברור! הפשוט! האמיתי! שכל מי שאינו מעוות רואה אותו, **וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹק** [איוב יט,כו].

ובמשך חכמה שם כתב עוד וזה שתהא ידוע לפניהם מציאות השי"ת והמציאו כל הנמצאים, ולא יימשכו אחרי דעות כוזבות כאשה זונה תחת בעלה, ולא יתנגדו להמושכל הישר והפשוט. וזה (בראשית א, לא) "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד", שהאלקים עשה אותו ישר, רק המה הגבירו התאוה והדמיון ו"בקשו חשבונות רבים". וכו'.

אולם האבות אשר השכילו לעלות אל מרומי ההשגה, זכו אשר העליון יתברך רצה לחונן בניהם בשלמות בלתי תכליתית, שלמות מופלגת יותר מההכרחי [כי חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא]. וכמו שחונן את האדם בשכל אשר אין בכל הנמצאים, כן חנן השם זרעם להודיעם כי השגת השי"ת דבוקה בעולם, וביחוד בהם, ושידעו כי עניני הנבראים אינם נעלמים מהשי"ת – וגם זה הוא מנפלאות שיש בכוח האדם אשר בשכלו וצורתו יופיע אור אלקי, בה יתודע מרצון השי"ת רצון באיזה פרט. הנחילם תורתו במעמד הר סיני בעשות ענינים רבים לעיני כל בני ישראל נגד הטבע. והמה ינחילו לבניהם אחריהם בכל דור, ונתקשרו לבבות בני ישראל בפרט לאהבת השי"ת ולאהוב תורתו, אשר היא כולה צדק ומישרים, ובנויה לאהוב השי"ת השלם האמיתי בתכלית היוצר הכל, אשר בכלל האהבה אשר הוא דבר מושג אצל בחירי הפילוסופים אחרי הרחיקם מהתאוה ודמיון הכוזב אשר יבואו לזה בכח לא בפועל, וגם זה בזמן מהזמנים לא תמיד. רק להביא לזה אומה שלמה בכללה, גדרה תורתו חוקים מיוחדים ומצוות פרטים, אשר בשמרם ובקיום כולם יוכל כל איש לבא לאהבת השי"ת ולפרסם הנפלאות אשר בההשגחה העליונה והדביקות להשי"ת, וזה כל התורה כולה.
עכ"ד המש"ח ושם ישנה עוד אריכות דברים לפרט ולפרש כל זה.

ובקצרה הנצרך לענייננו הוא הידיעה שכשם שאם יעמדו פילוסופים ויאמרו שהרציחה היא ערך עליון וכל שרוצחים יותר זה יותר מעולה, [כמו שעשה הרשע הארור ימ"ש לפני קרוב למאה שנה], זה לא יעניין אותנו בכלל, כי נרגיש בחוש שזה רק עיוות קלקול ושקר, ונהיה ברורים בזה במוחלט, וזה מבריאת הקב"ה את נפשינו ידיעתנו והרגישנו, כן גם באמונה עלינו לידע ולהרגיש כי כל דבר אחר חוץ מבורא עולם הוא עיוות מוחלט, והידיעה נטועה בנפשותינו, וק"ו לאחר שזכינו בזה בירושה מאבותינו, ועלינו רק לילך בדרך הישר ואז נדע דבר זה בבירור מוחלט מעצם הנשמה. וכל שמרבים בתורה ובמדת הענוה הדבר יותר ברור.

עכ"פ זוהי הצורה שהעמידה לנו תורה את סיפור אברהם אבינו את חלק האמונה הפשוטה והדברים הברורים שבזה, והרמב"ם בהל' ע"ז הרחיב יותר סיפור הדברים אך גם הוא לא נכנס למו"מ שהי' לאברהם אבינו עמהם למרות שהזכירם, ובפ"א התחיל לבאר בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול ונבערה עצת חכמי אותו הדור ואנוש עצמו מן הטועים היה, וכו' שאמרו בתחילה שכיון שברא הקב"ה הגלגלים וכדו' רצונו שיכבדום וכו' וכיון שארכו הימים נשתכח השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו ובה"ג כתב
כיון שנגמל איתן זה, התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן, והתחיל לחשוב ביום ובלילה, והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו, ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר, אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים, ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים, והוא עובד עמהם, ולבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבונתו הנכונה, וידע שיש שם אלוק אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו, וידע שכל העולם טועים ודבר שגרם להם לטעות זה שעובדים את הכוכבים וכו' כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות על בני אור כשדים ולערוך דין עמהם ולומר שאין זו דרך האמת שאתם הולכים בה ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוק העולם וכו' כיון שגבר עליהם בראיותיו בקש המלך להורגו ונעשה לו נס ויצא לחרן, והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוק אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' קל עולם.
עכ"פ מה שהתורה מלמדתנו בזה הוא הענין של מבשרי אחזה אלוק, שאברהם אבינו הגיע להשגותיו מכח ההשגה האלוקית שיש בגוף האדם להכרה בבורא, ודברים אלו נתבארו בלשונו הזהב של מרן החזון איש זצ"ל בפתיחת קונטרס אמונה ובטחון **'מדת אמונה היא נטיה דקה מעדינות הנפש, אם האדם הוא בעל נפש ושעתו שעת השקט, חפשי מרעבון תאוני, ועינו מרהיבה ממחזה שמים לרום, והארץ לעומק, הוא נרגש ונדהם, וכו';** וכל פרק א' שם עוסק בזה שהכרת האמונה בעצם נטועה באופן טבעי אצל כל מי שחושי ההתפעלות שלו עדיין לא נשחקו ונתקלקלו.

לבבו נאמן לפניך
ויתכן להוסיף עוד נקודה לדברי הרמב"ן הנ"ל, במה שאמרו בתדבא"ר הנ"ל **חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב,** והרמח"ל בדרך עץ חיים כתב שכל אדם חייב להתבונן מה עשו האבות שכה חשק בהם הקב"ה, שהרי ודאי אין הדברים אמורים לזמן ילדותו של אברהם בהיותו מוטמע בין עובדי ע"ז ועובד עמהם, ויש לברר מאיזו תקופה בחיי אברהם אבינו מתחיל החיוב שלנו של מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי וכו', ויתכן שלאלו הנבוכים החיוב מתחיל עוד גם על התקופות שאברהם עמל לברר את מציאות ה' בבריאה, אך עבורינו ההולכים בתמימות נראה

שהוא הזמן עליו נאמר בנביא [נחמי' ט,ז-ח] **אַתָּה הוּא ה' הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם**, מסירות נפשו של אברהם באור כשדים הוא הזמן של **בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם, וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם, וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת וגו'**, ענין ברית זו של לתת את הארץ הוא המבואר בפרשת לך לך, ומעשי אבות סימן לבנים [יעוי' בדברי הרמב"ן יב,ו].

ועל אברהם לא נאמר רק שהי' מאמין, אלא **וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ**, הנאמנות האין סופית שהיתה לאברהם אבינו בקב"ה היא הרבה יותר מאמונה בלבד, נאמנות היא דבר גבוה יותר, נאמנות והתבטלות מוחלטת לבורא ית"ש, על משה רבנו מצינו שהעיד הקב"ה [במדבר יב,ז] **בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא**, הנאמנות המוחלטת לקב"ה מאירה את האדם באור האמת השלימה, וזוהי הדרגה שהגיע אליה אברהם כשיצא מאור כשדים, נאמן לפניך היינו שכשהבטיחו הקב"ה [בראשית כא,יב] **כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע**, הדבר הי' אצלו מוחלט בבטחון גמור שכך יהי', וכשנצטוה אחר כך לעקוד את יצחק הי' בטוח אצלו ללא כל היסוס שזה הדבר שהוא עומד לעשות כעת, אם האדם נמצא בדרגת אמונה עדיין קשה לעשות כדבר הזה, אך בדרגת נאמנות הנאמן עושה כל מה שנצטוה בלא להרהר כלל, וכדאי' בילקוט פר' וירא [רמז קא] **שבא השטן וא"ל למחר יאמר לך שופך דם אתה ששפכת דמו א"ל על מנת כן**, כלומר אינו עונה שלא יאמר לו הקב"ה כן, שאז יחזור הויכוח והלא נאמר כי ביצחק יקרא לך זרע, אלא תשובתו אינו מבין ואיני צריך להבין אני בתומי אלך, יעו"ש עוד מה שניסה השטן להניאו, מצב כזה הוא מצב של נאמן באופן מוחלט לקב"ה זוהי דרגת אברהם אבינו, והגיע לזה מצורת הבריאה שהאלקים עשה את האדם ישר, וממילא מבשרי אחזה אלוק.

האלקים עשה את האדם ישר - מולך על רמ"ח אברים

האבות נקראו ישרים וממילא זכו לדרגות אלו, ועלינו ללמוד מהם וללכת בדרכיהם, והאופן שלנו לעשות כן הוא כמש"נ בדברי הקדמת החיי עולם להרבות בעסק התורה והתפילה ומתוך ענוה, כי הגאוה מביאה לידי **וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה'** וגו' [דברים ח,יד], אך כשעוסקים בתורה מתוך ענוה, זוכים **לוְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית** וקדם לזה **וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם**, ועניינו מה דאי' בנדרים לב:

ואמר רמי בר אבא כתיב אברם וכתיב אברהם בתחלה המליכו הקדוש ברוך הוא על מאתים וארבעים ושלשה אברים ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים אלו הן שתי עינים ושתי אזנים וראש הגוייה;

וקראת את שמו אברהם היינו שזכה שכל גופו כבר נאמן בתכלית, יש דרגה של **וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם** [במדבר טו,לט], אך בזה עדיין אין הבחינה של **וקראת את שמו**, וקראת את שמו היינו שכבר זכה למלוך בכל רמ"ח אברים, וכמו שנתבאר מדברי המשך חכמה שדבר זה נמצא באדם בעיקר ברייתו כי אלקים עשה את האדם ישר, הקב"ה ברא הבריאה באופן מושלם.

והנה נאמר בפרשה [יב,יא] **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא מִצְרָיְמָה וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרַי אִשְׁתּוֹ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ**, וברש"י הביא מדרש שעד עכשיו לא הכיר בה, וכבר עמדו בזה איך לקחה בלא לראותה והרי אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה [יעוי' מהרש"א ב"ב ט"ז.], וביצחק מצינו שראה את רבקה, וכן יעקב ראה את רחל ולאה, ויש שפי' דכל איסור זה הוא רק למי שיראנה אחר כך, אך אברהם לא חשב לראותה לעולם ולא הי' שייך בי' איסור זה, וחשבתי לומר בזה שכל זמן שלא זכה אברהם לשלימות זו שמלך על רמ"ח אברים, באמת לא נאמר דין זה של עד שיראנה, ואדרבה הי' ראוי להשתדל שלא יראנה, ורק אחרי שזכה אברהם לשלימות והושרש בו מלכות על כל הרמ"ח אברים, אז נתחדש זה שאסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, ולכן אברהם כשנשא את שרה עדיין לא רצה לראותה, וזכורני לפני שנים רבות שהצעתי מחשבה זו קמי' דכב' האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל והסכים בהתפעלות עם הדברים ואמר לי אם היית אומר דבר זה בפולין, פולין כולה הייתה רועשת מזה.

ושלימות מידת 'ישר' באברהם היתה גדולה כל כך ואי' בירושלמי [ברכות פ"ט ה"ה] **אין לך חביב מכולם אלא פרוש אהבה כאברהם**; והיינו שפרישותו היתה מתוך גודל אהבתו, וכדאי' בירושלמי שם עוד **אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב ומצאת את לבבו נאמן לפניך**; וזכה לעבוד את הקב"ה בשני יצריך באופן הזה שגם היצר הרע שבו נעשה טוב, **אמר רבי אחא והפשיר עמו** [מלשון הפשיר שכמו מחה הדבר ולב האבן נהיה בשר לגמרי כולו להשם], **וכרות עמו הברית, אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו, מאי טעמא ולבי חלל בקרבי;** והיינו שאצל אברהם אבינו ענין ומצאת את לבבו נאמן לפניך, הי' באופן שזכה לעבוד את הקב"ה בכל לבו עד שגם יצרו הרע נצטרף לעבודת ה' בטובה, בדוד נאמר **לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹקִים** וגו' [תהלים נא], בקשתו היתה לזכות ללב טהור בלא יצר הרע בו, ולבו הי' שלם באופן של רגלי מוליכות אותי לבית המדרש, שסילק כל הרע מטבעו, והגיע לדרגת **צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי** [שם סג], אך זה הי' צריך להיות באופן של הרגו ליצר הרע, אבל אברהם לבבו נאמן הי' באופן שלם כל כך עד שגם יצרו הרע נתפשר לזה, אלו הם מידות אברהם אבינו ע"ה שנצטוינו מחז"ל חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי וכו', וכל זה נכלל במה שהתורה לא הזכירה איך הגיע אברהם לאמונת נאמנות מוחלטת כל כך, באה התורה ללמדנו שלימות הנאמנות עד אין תכלית ללא כל מקום פקפוק וספק כלל.

מעלת ארץ ישראל ונסיון לך לך

ואחר זה נצטוה **וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ** [יב,א], וראוי בהזדמנות להרחיב הדיבור על ענין מעלת ארץ ישראל, משה רבנו נשתוקק כל כך להכנס אליה וביקש **אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה** [דברים ג,כה], וידועים דברי הגר"א באגרתו שכתב **ואני תודה לקל נוסע לארץ הקדושה שהכל מצפים לראותה חמדת כל ישראל וחמדת הש"י, וכל העליונים והתחתונים תשוקתם אליה;** בזמננו מחמת אורך הגלות וההסתר פנים

ניטשטשו ההרגשים של התשוקה לארץ ישראל, והרי צפית לישועה הוא מחיובי התורה, ואהבת ציון וירושלים הוא עצם קיומינו, [יתכן שבדורות כשלנו צריך זהירות גדולה בזה כי כולנו יודעים גודל הרעה שצמחה לכלל ישראל לפני למעלה ממאה שנה כשקמה תנועת חובבי ציון ששמה לערך בפני עצמו ענין אהבת הארץ בלא חיבור לשאר התורה ומצותי' והצליחו להביא בזה רבים לידי עקירת הדת באופן נורא, ורק עם כח ההרגש הזה הי' בכוחם לעקור תורה מכלל ישראל, צריך עדינות מיוחדת בדברים כאלו, כי דבר שחווינו בו נזק אין מנסים אותו שוב, כי סביבנו שורצות חיות טורפות כל מיני דיעות כוזבות שצריך מאוד להשמר מהם, [ורק באופן של תשוקה שארץ ישראל היא ארץ התורה אויר נשמות חיי ארצה, ורק זה ענין ארץ ישראל, וגעגועים מכח זה], וצריך מאד מאד ליזהר בזה, אך אדם לעצמו צריך את האמונה והתשוקה הזו, שארץ ישראל היא המתנה הגדולה שנתן הקב"ה לישראל, ובחטא המרגלים כשנכשלו **וַיְמָאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ** [תהלים קו], דבר זה גרם להם לאבד הכל, ונגזרה גזירה **וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר, וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת**, והרמב"ן בפר' שלח [במדבר יד,יז] כתב

כי לא בזכות אבות נתפלל משה עכשיו, ולא הזכיר בתפילה הזאת לאברהם ליצחק וליעקב כלל. והטעם בעבור שהארץ ניתנה לאבות ומהם ירשוה, והם מורדים באבותם ולא היו חפצים במתנה שלהם אשר האבות היו בוחרים בה מאד, והיאך יאמר "אשר נשבעת להם בך וגו' וכל הארץ הזאת אתן לזרעכם" והם אומרים אי אפשנו במתנה זו;

והיינו דאף שבחטא העגל עמד וביקש מכח ההבטחה שהבטיח הקב"ה לאבות, כעת לא הי' יכול לעמוד ולבקש כן, כי אין לו מה להשיב על מה שהם עצמם מאסו במה שהבטיח הקב"ה לאבותם, ולא נשאר לו לבקש אלא מכח החילול ה' של למה יאמרו הגויים וגם זה לא בקש אלא ארך אפים שלא יכלם יחד יעוי' שם בכל דברי הרמב"ן.

וענין וימאסו בארץ חמדה הי' מפני שפחדו ממדריגות אלו הנצרכים ליושבי ארץ ישראל, אחר שראו במדבר איך כל נפילה הורגת ומכלה בהם, אמנם הי' חטא של וימאסו, אך עלינו לזכור את דברי הרמב"ן בפר' אחרי [ויקרא יח,כה] שהאריך כל כך במעלת ארץ ישראל וצריך להרחיב בדבריו ואין כעת הזמן לזה, אך יסוד דבריו שם הם **שארץ ישראל היא הארץ המיוחדת ובה יש השגחה מיוחדת מהקב"ה, ומי שאינו נמצא שם זהו מצב של גרשוני מהסתפח בנחלת ה', וכל חובת קיום המצות בחו"ל הם רק גדר של הציבי לך ציונים, ועיקר קיום המצות הוא בארץ ישראל,** ארץ ישראל בעיקר בריאתה היא רוחנית וכמו שאמר רבי יהודה הלוי **'חיי נשמות אויר ארצך'** אלא שמי שהוא עצמו אינו רוחני אינו מרגיש את ערך הדבר ואין לו צורך בזה, ומפני חטאינו גלינו מארצנו ואיבדנו את ההרגש הזה וכמו שהגדיר זאת הכוזרי [מאמר ב אות ל] שאנו כיום כעצמות היבשות במחזה יחזקאל [יחזקאל לז,ד], אולם למרות הכל אסור לנו לשכוח את אהבת ה', ואנו מבקשים בתפלה **וכסא דוד מהרה לתוכה תכין,** כסא דוד הוא כסא ה', ומבקשים שיחזור לארץ ישראל ולירושלים, לזכור שארץ ישראל היא ארץ הקדש, ארץ שהיא חמדת כל ישראל, וב"ה אנו זוכים להיות כאן, על לפני כאלף שנה כתבו התוס' כתובות קי: ד"ה הוא אומר הביאו מרבנו חיים כהן וז"ל: **והיה אומר רבינו חיים דעכשיו אינו מצוה לדור בא"י כי יש כמה מצות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין ליזהר בהם ולעמוד עליהם;** אך בזמננו זיכנו השי"ת שבכל העניינים ישנם הכרעות והוראות איך לנהוג למעשה, ואפשר לדור בארץ ולקיים מצותי' כראוי ולזכות לתורת ארץ ישראל.

אך הארץ הזו כשאין שומרים על קדושתה היא מקיאה את היושבים עלי' ואינה כשאר ארצות, כי היא ארץ רוחנית וכנ"ל, ועלינו להתחזק בדבר זה, ואין כעת הזמן להאריך בזה וראוי בעז"ה לייחד לזה זמן לדבר במעלת קדושת ארץ ישראל ושזכות היא להיות עם הקב"ה בארץ ישראל, שהיא **אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה** [דברים יא,יב], ארץ מיוחדת של השגחה והכרה ומיוחדת בקדושתה, וכל זה ניתן לאברהם אבינו, ועל זה נצטוה **לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ**, ולא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו [רש"י].

ומה שזכיה בדבר כזה נחשב נסיון, הנה מצינו באדם הראשון קודם החטא שהי' מלאך ונאמר [לעיל ב,טו] **וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן** וגו', וברש"י **ויקח - לקחו בדברים נאים ופתהו ליכנס;** מה צריך לפתות אדם כדי להכנס לגן עדן, מי אינו חפץ להכנס לשם, והענין בזה שפחדו ממדריגת הקדושה הגבוהה וכמו שעם ישראל פחד מארץ ישראל, וגם על יהושע בן נון מצינו [במדבר כז,יח] **וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וגו'**, ופרש"י **קחנו בדברים אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום;** הי' נצרך דברים נאים שזה צורה של פיתוי, הנסיון הוא נסיון גדול שדור המרגלים דור דיעה לא עמד בו, עד כדי שמצינו בדברי חז"ל בר"פ [ב"ר לט,ט]

אמר רבי לוי שתי פעמים כתיב לך לך ואין אנו יודעים אי זו חביבה אם השנייה אם הראשונה, ממה דכתיב אל ארץ המוריה הוי השנייה חביבה מן הראשונה;

לכאורה מה דמיון נסיון העקדה לנסיון לך לך, מבואר שהי' בזה נסיון גדול, וכדי לעמוד בזה הי' נצרך את מדריגת אברהם אבינו של **'נאמן לפניך'** ואילו על כלל ישראל נאמר [דברים א,לב] **וּבַדָּבָר הַזֶּה אֵינְכֶם מַאֲמִינִם בַּה'** וגו', וגם אצל אברהם אבינו לבסוף שאל [טו,ח] **בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה,** היתה איזו נגיעה של שאלה במה אדע.

יעזרנו השי"ת ללכת בדרכי האבות הקדושים בדרך האמונה הפשוטה, ולהכיר שמצד טבענו אנו נאמנים להשי"ת בתכלית, והתורה והמצות הם נחלת אבות שזיכנו בהם השי"ת, וכמש"נ לעיל בדברי המש"ח שקיום ודקדוק המצות הם משלימים את הלב הרוחני של האמונה נחלת אברהם, ונדע בבירור שכך היא האמת, ואם חלילה רם לבבך אז ושכחת, אלא לזכור האופן של הראני דבר ברור שהארץ מעידה על יוצרה, וכמו שכל ספר מעיד על כותבו וכו', וממילא לחיות ולהרגיש את הידיעה שיש בורא עולם ודרכי האבות הק', ואף שודאי כל אחד מאיתנו יודע זאת, אך הטמטום בכחו למשוך האדם שלא ירגיש הידיעה הפשוטה הטבעית הזו, ובדרך התורה ובענוה נלך ונזכה.

שיחה מהגאון רבי זאב כַּהן שליט״א

פרשת וירא

מידת החסד

התורה מגלה לנו את הנהגתו של אברהם אבינו בהכנסת אורחים, אברהם אבינו זכה לביקור חולים של הקב״ה אצלו בשלישי למילתו, והקב״ה סיבב שיבואו לו אורחים בזמן שהשכינה אצלו, והוא עזב את השכינה כדי להתעסק בקבלת אורחים, ומכאן לומדת הגמ׳ שכך היא ההלכה שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

והמשגיח ז״ל כשדיבר על דברי חז״ל אלו הוא אמר, נכון שכך ההלכה אבל איך אפשר לקיים את ההלכה, כלומר שהרי קבלת פני השכינה זהו דבר מעין עוה״ז, ובתיאור הכי נעלה אין לנו שום שייכות לתאר מה זה קבלת פני השכינה, ומהו העונג הרוחני שהיה לאברהם אבינו בזמן שהקב״ה נהג עמו ניהוג של ביקור חולים, אבל אנחנו יכולים להבין שזה הרגשה של קרבת אלקים מעין עוה״ב*, ולא קרבת אלקים בצורה שאנחנו יכולים לתאר אלא בדרגה שהקב״ה בא לבקר את החולה, וא״כ איך שייך שאדם יוכל להתגבר על הנעימות הרוחנית הזאת ולהחליט שאני עוזב את השכינה כדי לקיים הכנסת אורחים, ואמנם אין לנו שום תיאור בזה אבל זהו מה שאברהם אבינו עשה, ואם התורה מלמדת אותנו שכך היא ההלכה א״כ בודאי שהוא לא הפסיד מזה כלום אלא הרויח מזה, ויש להתבונן בדברים ולהבין מהו המעלה של הכנסת אורחים.

כתוב בגמ׳ בסוכה גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה שהצדקה בממונו, וגמילות חסדים בין בגופו ובין בממונו, והצדקה לחיים וגמילות חסדים בין לחיים ובין למתים, והצדקה לעניים וגמילות חסדים בין לעניים ובין לעשירים, ויש לשאול שהרי הגמ׳ מדברת על החשיבות הרוחנית של הצדקה וגמילות חסדים, וא״כ מה נפק״מ בריבוי האפשרויות שיש בגמילות חסדים יותר מצדקה, וכי בגלל זה הוא יותר גדול ויותר חשוב, ואמנם הבאור הוא שחסד אינו רק כמו שמבינים בפשטות שהאדם מתחסד עם הנצרך ומטיב איתו ומשלים לו את הצורך שלו, אלא עיקר המעלה של חסד הוא כמה האדם מוכן להקריב משלו כדי להתחסד עם חבירו, והשיעור של החסד מורכב משני דברים אלו, מה אני מעמיד לשני ומה אני מקריב משלי כדי להעמיד לשני.

וזה הבאור בדברי הגמ׳ גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, שבאמת אין כונת הגמ׳ משום ריבוי האפשרויות של החסד יותר מן הצדקה, אלא שהמדה של החסד היא גדולה יותר ממדת החסד של צדקה, שהמדה של גמילות חסדים הוא בין בגופו ובין בממונו, שיש בני אדם שמוכנים לתת צדקה מממונם, ואמנם גם זה מדה טובה, שמצד הטבע אנשים נמנעים להוציא ממון לדברים שאינו רואה מה הוא מרויח מזה, ומי שמוכן לתת הוא בעל צדקה אבל עדיין אינו אומר שהוא מוכן לטרוח טרחת הגוף, ומי שמוכן לטרוח גם טרחת הגוף בשביל חסד יש לו מדה יותר נעלה שזה הקרבה אחרת, ואמנם גם בזה יש אנשים שמוכנים כיון שהם מרגישים שהם מקבלים כבוד שהוא הדבר הכי יקר בעולם בעיני בני אדם, [ואפי׳ שבאמת אין לזה שום משמעות אמיתית והוא כבוד מדומה], אבל המטיב למתים אין זה בשביל כבוד, שהמת לא מגלה הכרת הטוב, ואולי אפי׳ לא מכיר את הטוב, ואמנם יש אופן אחר גם בזה אבל סתמא דמילתא שהוא חסד של אמת כמו שכתוב בתורה, כי זה חסד בשביל להתחסד, אבל חסד לחיים יתכן שזה מורכב מכח מה שמקבל על זה בגמול או בכבוד, ולכן גדולה גמילות חסדים יותר מהצדקה, שאינו משום ריבוי האפשרויות שיש בגמילות חסדים יותר מהצדקה, אלא מכח החילוק ביניהם מה האדם מוכן להקריב בשביל להטיב לשני.

עיקר מעלת צדקה וגמילות חסדים היא כפי מידת החסד של האדם והמבחן לזה האם מה שאדם עושה הוא מכח מדת החסד הוא כפי השיעור שאדם מוכן להקריב כדי להטיב לשני, שזה מוכיח שההטבה שלו מגיעה מכח מידת החסד, וזהו מעלתה של גמילות חסדים יותר מן הצדקה.

החיבור של הרמב״ם היד החזקה זה חיבור של הלכה של כל התורה ובכמה מקומות הרמב״ם כותב דברי חיזוק, ובהל׳ מתנות עניים בהל׳ צדקה הוא מאריך אריכות גדולה על ענין החסד, [ואינני יודע אם יש כזו אריכות במקום אחר ברמב״ם], וכתב הרמב״ם שהצואה של אברהם אבינו לזרעו לכל כלל ישראל עד סוף הדורות זה צדקה ומשפט, מדת החסד היא מדתו של אברהם אבינו.

כשמבינים דברים אלו אפשר להבין את דברי חז״ל שהכנסת אורחים זה יותר מקבלת פני השכינה, כי לא מדובר על מה שאנחנו מבינים בהכנסת אורחים, אלא אצל אברהם אבינו זה משהו אחר ממה שהמושג שלנו, שאצלו הכל זה מדותיו של הקב״ה.

ואמנם צריך לדעת שאברהם אבינו לא נולד בעל חסד, אלא הוא הגיע למעלה שלו בעבודה, שעבד על חסד והשיג חסד, לנו אסור להגיד כאלו דברים אבל חז״ל אומרים כן, שהשורש של חסד של אברהם אבינו שפגש את שם בן נח ושאלו באיזה זכות יצאתם מן התיבה, [והכונה בזה באיזה זכות זכיתם לבנות את העולם אחרי המבול], ואמר לו שם בן נח שזה בזכות הצדקה, ושאלו אברהם אבינו האם היו שם עניים, ואמר לו שם בזכות הצדקה שעשינו עם הבע״ח, אנחנו נהגנו מדת הצדקה - מדת החסד עם הבע״ח, ובזכות זה יצאנו מהתיבה [והיינו שזכו לבנות את העולם], אמר אברהם אבינו אם ככה זכיתם מכח החסד, אז אני אעשה חסד וחיזק את עצמו וחייב את עצמו מכח החסד שהם עשו לעשות עוד יותר חסד, מיד

---

* לנו אין שום מושג מה המשמעות של קבלת פני השכינה, וכמו שהרמב״ם בפיה״מ בסנהדרין כותב שאין לנו מושג בעונגי עוה״ב, ואין אנחנו יכולים להבין מה זה עונג של עוה״ב, שכר עוה״ב זה העונג שאדם ירגיש בזה שהוא נמצא בהתקרבות עם הקב״ה, ואין לנו שום משל מחיי עוה״ז שיכול להסביר לנו את העונג הזה, ואומר הרמב״ם שהציור הכי קרוב שיש לעונגי עוה״ב במושגים של עוה״ז הוא הכבוד, וגם זה כאין וכאפס לגבי עוה״ב, כי כבוד בעוה״ז הוא כבוד המדומה, והוא דמיון שהאדם המרגיש הנאת הכבוד הוא מרגיש שהוא קיבל דבר גדול מאד, והוא הדבר הכי יקר לאדם בחיים והוא מוכן להקריב ולהפסיד את כל קניני עוה״ז בשביל להשיג כבוד, וכן האדם מוכן להפסיד הפסדים עצומים כדי לא להתבזות, ואינו דבר אמיתי אבל כך הטבע של האדם, והסיבה לזה כי הכבוד המדומה הוא זיוף של דבר אמיתי, של הכבוד האמיתי שהוא הדבר הכי יקר שיש במציאות, והכבוד המדומה הוא זיוף של הכבוד האמיתי ולכן האדם מוכן להקריב כל מה שיש לו, והכבוד האמיתי הוא העוה״ב, [וגם בעוה״ז מגלים לנו חז״ל שיש מושג של כבוד ״אין כבוד אלא תורה״, ויש להבין מה הקשר בין תורה לבין כבוד, והביאור בזה שהכבוד הוא עשירות הנפש, שהנפש מקבלת קנינים אמיתיים, והקב״ה ברא את העולם שיש זיוף של הכבוד האמיתי והוא הכבוד המדומה, שהתחושה בנפש של האדם שאם הוא משיג כבוד הוא התעשר, ומכח זה אדם נמנע מעבירות חמורות מאד בגלל פחד שהוא יפסיד כבוד, ואדם עושה פעולות שהוא מחליט שהם פעולות נכונות כדי להשיג כבוד].

״ויטע אשל בבאר שבע״, החסד של אברהם אבינו זה היה עבודה ולא היה זה טבע שהביא אותו לידי זה, אלא זה היה עבודה שהוא בנה את עצמו, ובגלל זה ״תתן אמת ליעקב חסד לאברהם״, מכח מדת החסד של אברהם אבינו הקב״ה נוהג עם אברהם אבינו והצאצאים שלו במידת החסד.

נמצינו למדים שאמנם חסד זה מעלה של ההטבה שהנצרך מקבל מהמטיב, אבל לא זו **המדה** של חסד, ולא זו המעלה שצריכים להסתפק בזה בלבד אלא זו ההנהגה המעשית אבל המדה של חסד זה משהו אחר, והוא מה האדם מקריב בשביל להטיב עם השני. הרבה אנשים מוכנים לעשות חסד אבל בהגבלה זו שהם לא ירגישו שחסר להם אלא מן המותרות שלהם, ואמנם גם זה מעלה, ויש קמצנים בעולם שגם את זה אינם מוכנים, אבל לא זו המעלה שהתורה קובעת, אלא מה האדם מוכן להקריב משלו כדי להטיב לאחרים.

הרמב״ם מצרף את הצדקה יחד עם החסד, כי מעלת הצדקה מורכב משני דברים האלו, פשיטא שהחפצא של המצוה של צדקה זה להטיב לעניים, אבל המעלה של הצדקה זה מה שהוא מוכן להקריב, ואמנם בלי זה, זה גם שוה הרבה, אבל מה שהתורה מחשיבה את החסד והצדקה זה מה האדם מוכן להקריב.

זו היא המדה של אברהם אבינו, וכמו שהתורה מגלה לנו את ההנהגה של אברהם אבינו לגבי אנשי סדום, וזהו דבר שא״א להבין אותו, מה הוא הקריב בתפילות שלו בשביל סדום שהיה זה הקרבה עצומה, שהוא לא רק ביקש מהקב״ה להציל את סדום ואת הערים, אלא הוא הקריב בשביל זה הקרבה עצומה, שהנה כשלומדים את הפרשה אנחנו לא יכולים להבין בכלל את צורת התפלה של אברהם אבינו מה הוא השקיע, כל בקשה נוספת זו מדידה עצומה מה הוא מבקש כדי להציל את סדום בלי לפגוע בכבוד ה׳, שהרי הם היו רעים וחטאים לה׳ מאד, וכדי לבקש עבורם צריכים נקיות עצומה, כי איך אפשר לבקש על אנשים רעים וחטאים לה׳ מאד בלי לפגוע בכבוד ה׳, ורק בגלל שאברהם אבינו היה בדרגה העצומה של חסד, וזה היה הנהגה ממידותיו של הקב״ה רק בגלל זה הוא היה יכול להתפלל, ואם מישהו אחר היה מעתיק את התפילות של אברהם אבינו זה היה פגיעה בהקב״ה, כי הם היו שונאים חסד ולוחמים בשיטה נגד חסד, ורק אברהם אבינו היה יכול לבקש בלי לפגוע בהקב״ה שזה מדה ממידותיו של הקב״ה.

מדת הצדקה נוגע לנו לכל החיים, ולא רק כשפוגשים איזה עני שצריך סיוע, אלא בכל מקום שיש צורך של השני ויש בידינו להשלימו, ואמנם בודאי יש צדקה וביקור חולים אבל אנחנו צריכים לחפש את החסד בביהמ״ד, בצורה שחיים אחד עם השני, לומדים ביחד ונמצאים בשיעור ובישיבה ביחד, כל אחד צריך להרגיש שאני צריך להתעלות אבל החברים שלי צריכים ג״כ להתעלות, ואני צריך להיות מסייע לא רק לעליה של עצמי אלא גם לעליה של אחרים.

התפלות שלנו על הצלחה בתורה בשביל עצמינו ובשביל אחרים מגלה איך אדם צריך להתייחס להיות בתוך כלל ישראל במושג הזה של הצלחה בתורה, שבכל התפלות שלנו אנחנו לא מבקשים על עצמינו כמעט, אלא על הצבור, על כלל ישראל, וכמו שייסדו אנשי כנה״ג את התפלות בלשון רבים, ובהדגשה גדולה מבקשים על כולם, ואין המכוון שאדם לא צריך לבקש על עצמו יותר מאחרים, אלא המכוון הוא שבטבע האדם שגם כשמתפלל בנוסח שתקנו לנו בלשון רבים אינו שם לב שהוא מדבר בלשון רבים ומייחס את התפלה רק על הצלחת עצמו, וצריך לשים לב להתפלל גם על אחרים.

ונוסף לזה שמבקשים בלשון רבים יש עוד הדגשה בצורת הבקשה איך מבקשים על כולם. שאנחנו מבקשים כל בוקר בברכות התורה ומתרפקים על הקב״ה ״והערב נא ה׳ אלוקינו בפינו ובפי עמך בית ישראל״ ויש לשאול מהו לשון **בית ישראל**, שלשון זה הוא בלשון התורה וממילא בלשון אנשי כנה״ג לשון של קורבה, וצריך להבין למה כשמבקשים על תורה מבקשים בנוסח זה שכולנו קרובים, וכן במעריב אומרים אהבת עולם **בית ישראל** עמך אהבת, ולמה לא אומרים **ישראל** כמו בשאר מקומות, ועוד יש לשאול שממשיכים ומבקשים מהקב״ה ״ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי כל עמך בית ישראל״ וצריך להבין מי זה צאצאי כל עמך בית ישראל, וכי יש מישהו בעולם בעבר ובהוה ובעתיד, שהוא צאצאי עמך בית ישראל ואינו בעצמו בכלל בית ישראל, וא״כ על מי אנחנו מבקשים בזה, והתשובה היא שאנחנו צריכים להרגיש בבקשה על כלל ישראל על תורה כמו שמבקשים על בני משפחה, שאדם שהוא בעל משפחה מבקש על הבנים שלו לא פחות ממה שהוא מבקש על עצמו כי זה ביתו, וככה אנחנו מבקשים על בית ישראל, וזה הביאור מה שאומרים וצאצאי עמך בית ישראל, שכשאדם מבקש על עצמו והצאצאים שלו הוא מבקש עליהם משתי סיבות, כי הוא רוצה שהם יצליחו, והוא מבקש עוד דבר שהוא רוצה להיות האבא והסבא של התלמידי חכמים האלו כי זה מוסיף לו, וכך צריך להיות הרצון של כל יהודי כשמבקש על כל ישראל, שכמו שהוא מרגיש על עצמו שהוא רוצה שהצאצאים שלו יצליחו כך ייסדו לנו שכל אחד צריך להרגיש על השני.

ובודאי שזה עבודה גדולה אבל דבר ראשון צריכים לשים לב, ואם לא שמים לב כל התפילות מרוכזות רק על עצמינו, ואמנם יש מקום שמתפללים על עצמינו וכך צריך להיות שהאדם ירגיש את הצורך בהצלחתו יותר מהצלחת אחרים, ולכן יש מקומות שמתפללים בלשון יחיד, אבל רוב המקומות הם בלשון רבים, ומי שמגביל את זה על עצמו בלבד זה נגד כל ייסוד התפילות שייסדו לנו.

החסד של אברהם אבינו זה שיעור לא כמה אדם מטיב לאחרים אלא כמה הוא מוכן להקריב בשביל טובת אחרים, וזהו מש״כ ״בחסד ואמת יכופר עון״, כח הכפרה של חסד אינו בגלל שמטיבים עם אחרים אלא הקרבן שבזה מכפר, וכמה שאדם מקריב משלו כדי להטיב לאחרים זהו הקרבן וזה מה שמכפר, [וכן הוא בתורה שכמה שמקריבים זה כח הכפרה], ואמנם ודאי שיש מעלה גדולה שמטיבים לשני והוא מקבל את ההטבה, אבל המדה של חסד זה כמה האדם מקריב לטובת אחרים, וזה הצואה של אברהם אבינו לכל הדורות, וכמש״כ ״כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו״ וזו הסיבה שהקב״ה אוהב את אברהם אבינו.

החסד הגדול ביותר זה מה שהאדם רוצה לסייע ולהטיב לתורה של אחרים, וזהו דבר שהוא נגד הטבע ואם לא משקיעים בזה לא משיגים את זה, וזהו הגדלות של גדולי הדורות שגדלותם היא מה שהם עושים בעצמם עם השיעור כמה הם מטיבים לאחרים, וכמה הם מקריבים מעצמם כדי להטיב לאחרים, ואמנם יש בדבר זה נסיון גדול כי יש כאלו שמוכנים להקריב ולהפסיד את העליה שלהם, אבל זה לא מה שהקב״ה דורש, אלא אחרי שאדם דורש מעצמו את הבנין הרוחני שלו אז הוא יכול גם להקריב בשביל אחרים, ה׳ יעזור שנזכה לקבל שייכות עם מעלת החסד שזה מה שהאדם מוכן להקריב כדי להטיב עם השני.

נכתב ונערך ע״י אחד השומעים

ועד ממורינו המשגיח הגאון רבי עזרא רוטשילד שליט״א

בענין ״עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם״

הנסיונות של אברהם אבינו זה הבנין של כלל ישראל

כתוב במשנה במסכת אבות (פרק ה׳ משנה ג׳) ״עשרה נסיונות נתנסה אברהם **אבינו** ועמד בכולם, להודיע כמה חיבתו של אברהם **אבינו**״, המפרשים מדייקים [תוי״ט ועוד], דבמשנה הקודמת כתוב ״עשרה דורות מנח ועד אברהם״ לא כתוב שם אברהם ״**אבינו**״ ורק כאן (במשנה ג׳) כתוב ״אבינו״. כיון שעשרה נסיונות זה ״אבינו״, כל מה שכלל ישראל זכו זה בזכות העשרה נסיונות שאברהם אבינו עמד, זה הבנין של כלל ישראל. בפירוש רוח חיים כתוב דמה שאברהם עמד בעשרה נסיונות זה השריש בנו את הכח לעמוד בנסיונות, זה ״אבינו״, שבזכותו יש לנו כח לעמוד בנסיונות.

ההבדל בין הנסיון של אור כשדים לבין שאר הנסיונות

יש מחלוקת ראשונים איך למנות את העשרה נסיונות, לפי רוב הראשונים וכך כתוב באבות דר׳ נתן, הנסיון הראשון זה הנסיון של ״אור כשדים״, שנמרוד הפיל את אברהם לתוך כבשן האש, אולם הרמב״ם בפירוש המשניות לא מונה את הנסיון הזה, כיון שזה לא מפורש בקרא. אבל הא גופא קשיא מדוע זה לא מפורש בקרא כמו שאר הנסיונות, וגם שאר הראשונים שכן מונים את הנסיון הזה, אבל רואים בחז״ל התייחסות מיוחדת לנסיון של אור כשדים.

״אני חומה״ - לעמוד בהחלטה בקביעות ובכל המצבים

כתוב במדרש רבה תחילת פרשת לך לך, וז״ל, רבי ברכיה פתח (שיר השירים ח' ח') "אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'", אחות לנו קטנה, זה אברהם שאֵיחָה את כל באי העולם, בר קפרא אמר כזה שהוא מאחה את הקרע, "קְטַנָּה", שעד שהוא קטן היה מסגל מצוות ומעשים טובים, "מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה", ביום שגזר עליו נמרוד לירד לתוך כבשן האש, "אם חומה היא נבנה עליה", אם מעמיד דברים כחומה, יבנה עליה, "ואם דלת היא נצור עליה", אם דל הוא במצוות ובמעשים טובים נצור עליה לוח ארז, מה הצורה הזו אינה אלא לפי שעה, כך אין אני מתקיים עליו אלא לשעה, אמר לפניו ריבון העולמים "אני חומה", מעמיד אני דברי, "ושדי כמגדלות" זה חנניה מישאל ועזריה, "אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום" שנכנס בשלום ויצא בשלום, עכ״ל.

מה מיוחד בנסיון של אור כשדים, הנסיון של אור כשדים היה נסיון אחר משאר הנסיונות [כך מבארים בעלי המוסר, ושמעתי זאת בבחרותי ממו״ר הרב קופלמן], כל הנסיונות היו אחרי שהקב״ה כבר דיבר איתו, היו נסיונות קשים כגון הנסיון ״לך לך מארצך״, זה ציווי קשה, היו כל מיני סוגי נסיונות, הנסיונות של אברהם אבינו זה מקיף את כל סוגי הקשיים שיש לאדם, ולא הירהר אחר מידותי, הגיע לארץ אחרי כזה דרך, פתאום יש רעב, זה היה הרעב הראשון שהיה בהיסטוריה, ולא הירהר מדוע זה מגיע לי, היה נסיונות וקשיים, לבחון כמה הוא חי בינו לקב״ה, אבל הנסיון של אור כשדים זה **האם בכלל יש עם מי לדבר**, לכן לפי הרמב״ם לא מונים את זה עם שאר הנסיונות כיון שזה הנסיון הפתיחה, האם יש בכלל עם מי לדבר, עוד לא היה שום ציווי לאברהם אבינו, אברהם הכיר את בוראו בן שלוש, לבד נגד כל העולם, עוד לפני שהציץ עליו בעל הבירה ורק אח״כ הציץ עליו בעל הבירה, הוא הגיע להחלטה שיש מנהיג לבריאה, וז״ל הרמב״ם בתחילת הלכות עבודה זרה, "ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו, כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן והתחיל לחשוב ביום ובלילה והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו, ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטיפשים ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם וליבו משוטט ומבין עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבונתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו, וידע שכל העולם טועים וכו'", עכ״ל. האיתן הזה הגיע להכרה והחלטה נגד כל העולם, אח״כ הגיע הנסיון של כבשן האש, מה היה הנסיון בזה, האם אתה עומד אחרי ההחלטה שלך, האם אתה ״חומה״?, עוד לפני נסיונות, האם אתה חומה, אתה מחליט דבר, האם אתה עומד אחרי ההחלטה שלך כחומה או שאתה דלת, שאר הנסיונות זה אחרי ההחלטה החזקה, בלי חומה לא שייך לבנות את כלל ישראל, זה נסיון הפתיחה האם יש בכלל עם מי לדבר, זה הנסיון של אור כשדים האם אני

חומה. וכלל ישראל זכו למידה זו "אום אני חומה", כח שכלל ישראל עומד אלפיים שנה בגלות נגד כל הנסיונות, זה הכח שלנו שירשנו מאברהם אבינו, שאנחנו "חומה".

מדוע הרן לא ניצל מכבשן האש

באמת הרן גם מסר את נפשו, [כמו שכתוב בחז"ל, והביא זאת רש"י בסוף פרשת נח על הפסוק "וימת הרן על פני תרח אביו"], והרן לא ניצָל, מדוע הרן לא ניצל, מדוע רק אברהם ניצל. אפשר לבאר בכמה אופנים, אפשר לבאר, דהנה רש"י בפרשת אחרי מות (ויקרא כ"ב ל"ב) על הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל" שיש מצוה של קידוש השם, כתב רש"י "וכשהוא מוסר עצמו ימסר עצמו על מנת למות, **שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס**, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמו על מנת הנס וכו'", הָרָן הוא מסר את נפשו אבל הוא חשב שיעשו לו נס, ומי שמוסר את עצמו על מנת שיעשו לו נס לא עושין לו נס, לכן הרן לא ניצל.

אולם אפשר לבאר גם באופן אחר מדוע הרן לא ניצל, הרן אמנם עשה מעשה גדול - למסור את הנפש, אבל אצל הרן זה לא היה מצב של "חומה" אלא זה היה מצב של "דלת", לפעמים אדם עושה מעשים גדולים אבל זה רק התלהבות חד פעמית, שהיום עושה ומחר לא יעשה, אם זה לא בדרגה של "חומה" חסר בכל המהות, אמנם הקב"ה משלם על כל מעשה, וכתוב שגם הרן קיבל שכר שיצא ממנו דוד דרך מואב, אבל להינצל בזכות זה הוא לא ניצל, כיון שזה לא היה מצב של "חומה", משא"כ אצל אברהם זה היה מצב של "חומה" שזה מצב עם קיום, לכן אברהם ניצל.

ההבדל בין לוט לאברהם - שאצל אברהם זה היה "אני חומה"

אותו דבר רואים בחז"ל, לוט יצא עם אברהם אבינו, מחרן, "וילך איתו לוט", מדוע הוא יצא ללכת לגלות, הרי זה לא קל הנסיון של גלות, [יש מחלוקת במדרש מה הנסיון הכי קשה, יש דעה שהנסיון של לך לך זה הנסיון הכי קשה, ויש דעה שהנסיון של העקידה הכי קשה], מדוע לוט הלך עם אברהם, כנראה הוא ראה אצל אברהם דמות והוא נדבק בו והוא מסר את הנפש, לוט היה אדם גדול מאוד, אבל מה קרה אח"כ , "ויאהל עד סדום" "ואנשי סדום רעים וחטאים", "אי אפשי לא באברהם ולא באלוקיו", איך זה קרה פתאום?. הוא עשה מעשה גדול בהתלהבות ומסתמא הוא קיבל שכר על זה, אבל זה משהו זמני, "דלת", זה ההבדל בין אברהם ללוט, שאצל אברהם זה היה מצב של "חומה" משא"כ אצל לוט זה היה מצב של "דלת".

ויותר מזה, כתוב בחז"ל ומובא ברש"י על התורה, כשלוט ניצל מסדום, איזה זכות היה לו לזה, כתוב בחז"ל שהזכות של לוט היתה שכאשר לוט היה במצרים הוא לא גילה לפרעה שאברהם הוא הבעל של שרה, זה הזכות שחז"ל מצאו בלוט, שהוא לא דיבר לשון הרע להיות רוצח של דוד שלו, ולכאורה מדוע חז"ל לא אמרו שזה בזכות שהוא הלך עם אברהם שזה הרבה יותר קשה. חז"ל כנראה הבינו, דמה שהלך עם אברהם זה אמנם היה מעשה גדול, אבל זה לא היה הוא, זה היה חיקוי, [כך בעלי המוסר מבארים], הוא עשה כמו אברהם, זה היה התלהבות חד פעמית, ולא בזכות זה הוא ניצל מסדום, חז"ל חיפשו משהו שקשור ללוט עצמו, משהו עצמי, שזה הדרגה שלו, ומצאו שהוא לא דיבר לשון הרע על אברהם אבינו.

רואים מזה, שהמעלה של אברהם אבינו, זה שמהתחלה עד הסוף "ומצאת את לבבו **נאמן** לפניך", הוא היה נאמן, מעשים עם קיום, שכל המעשים זה עם "חומה" עם קיום, וכך כל הדרך הוא היה נאמן, איפה שהוא אחז זה היה בצורה של חומה בלי תזוזה, זה הקיום שלו.

זה מה שחשוב לנו, אנחנו אמנם לא בונים את **כל** כלל ישראל, אבל אנחנו חלק מכלל ישראל ואנחנו בונים את עצמינו, זה מה שהבעלי מוסר אומרים, שיש לאדם ב' חלקים, יש מעשים גדולים מאוד, וכל מעשה מקדש, אבל הבנין של האדם זה לא מהמעשים הגדולים אלא מהמעשים **הקבועים**, איפה שהוא אוחז זה הבנין שלו.

החשיבות של דבר שבקביעות

מבארים בזה, דהנה כתוב בחז"ל והביא זאת רש"י בתחילת פרשת בהעלותך, "שכשראה אהרון חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק

ומטיב את הנרות", וצריך ביאור מדוע "שלך גדולה משלהם", ועיין ברמב"ן שם מה שביאר בזה, ואפשר לבאר באופן אחר, דשלהם זה מעשה **חד פעמי** גדול, אבל שלך שאתה מדליק ומטיב את הנרות **כל יום**, אע"פ שזה מעשה יותר קטן אבל אם זה בקביעות זה דרגה הרבה יותר גדולה.

וזה הביאור במה שכתוב בחז"ל, שאחרי שאדם ניפטר מהעולם שואלים אותו "**קבעת** אעתים לתורה", יש לפעמים סיבות שאי אפשר ללמוד, אבל יש חיוב [החפץ חיים מאריך בזה] לקבוע עתים לתורה, שלא יעבור יום ולילה בלי קביעות עתים לתורה, כיון שהדבר הקבוע זה הדבר החשוב של האדם.

וזה הביאור בחז"ל בגמ' בשבת דף קיח:, "אמר רבי יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי וכו', ואמר רבי יוסי מימי וכו', ואמר רבי יוסי מימי וכו', אמר רב נחמן תיתי לי דקיימית שלוש סעודות בשבת, וכו', ואמר רב נחמן תיתי לי דקיימית מצות ציצית", והביאור דכוונת רב נחמן היתה שזה היה אצלו **בקביעות**, וזה גם הכוונה בדברי ר' יוסי "מימי", ששום קושי לא מנע ממנו מלקיים את זה, כיון שזה היה במהות שלו. וזה דבר חשוב מאוד לנו, בכל דבר, יש מעשים גדולים, זה דבר טוב מעשים גדולים, כל מעשה גדול זה דבר טוב וזה מקדש ומחבר, אבל המעשים **הקבועים**, סדר יום קבוע, זה יותר חשוב, כל דבר שאתה עושה תעשה בקביעות.

יש סוג בחור שלומד בהתמדה גדולה ואח"כ פעם בחודש עושה שבוע הפסקה, ויש בחור שלומד פחות שעות אבל הוא לומד כל הזמן ללא הפסקה, זה משהו אחר לגמרי, אפילו אם בכמות השעות הראשון לומד יותר מהשני, אבל זה לא הבנין האמיתי, הבנין האמיתי זה בצורה קבועה. וגם בתפילה חשוב שיהיה בצורה קבועה, וזה היסוד של סדרי הישיבה, לעשות את המעשים שלך בצורה של "חומה", לדעת איפה אני אוחז, וזה הבנין שלי, וכך אתה בונה לעצמך עוד דרגה ועוד דרגה, וזה הצורה של קיום.

יש נידון בפוסקים מה יותר חשוב, האם תפילה בציבור או תפילה בנץ, [דרך אגב, הרה"י ר' גרשון תמיד כששאלו אותו האם עדיף תפילה בישיבה או תפילה בנץ, הוא אמר שפשוט שעדיף תפילה בישיבה], ובביאור הלכה (סימן נ"ח ד"ה ומצוה) כתב וז"ל, "דע **דהזהירים לקרות כותיקין**, מותר לקרות ולהתפלל ביחידי אם אין להם מנין", משמע מדבריו שרק אם הוא מתפלל בנץ בקביעות אז זה עדיף על תפילה בציבור, ואם הוא לא מתפלל בנץ בקביעות אז תפילה בציבור יותר חשוב, וצריך ביאור מה ההבדל אם זה בקביעות או לא, ממה נפשך, אם תפילה בנץ יותר חשוב א"כ מה אכפת לי שלא קם כל יום בנץ, ביום זה הוא קם בנץ ומדוע שלא יתפלל בנץ. [ויש מפוסקי זמנינו שכתבו שבאמת אין כוונת הביאור הלכה דוקא למי שבקביעות מתפלל בנץ, אולם בפשוטו כוונתו רק למי שמתפלל בקביעות]. ומבואר בזה כמו שדיברנו, שהמשקל של המעשים זה לפי הקביעות, אדם שמתפלל כל יום בנץ בקביעות אצלו זה הרבה יותר חשוב כיון שזה בקביעות, אבל אדם שאצלו זה רק חד פעמי ולא בקביעות, זה פחות חשוב.

לפעמים בחור בדרך לתפילה בישיבה מישהו מבקש ממנו להיכנס לבית האבל להשלים מניין, מה התפקיד של בחור, האם עדיף תפילה בישיבה או חסד?, [פעם שמעתי ששאלו שאלה זו את הרה"י ר' גרשון זצ"ל, והוא אמר לבחור, אתה חתמת לפני שנכנסת לישיבה שתתפלל בישיבה ואתה חייב להתפלל בישיבה כמו שחתמת], פעם חשבתי לומר שזה תלוי האם אתה מתפלל בקביעות בישיבה, אם אתה בחור שכל יום מתפלל בישיבה, זה המניין שלך, ואתה לא צריך להשלים מניין במקום אחר, אבל אם אתה לא קבוע בישיבה וכשקשה לך אתה לא קם להתפלל בישיבה, א"כ כמו שבשביל עצמך אתה לפעמים מתפלל במקום אחר א"כ אפשר גם בשביל השני לעשות זאת לפעמים.

עכ"פ מעשים גדולים אמנם זה דבר גדול מאוד אבל החשיבות זה המעשים הקבועים, אתה נכנס לשיעור או חבורה, כדאי שיהיה דבר בקביעות, כמובן לפעמים יש אונס רחמנא פטריה, אבל תעשה את זה בקביעות, זה דבר חשוב מאוד, להיות "חומה", אברהם אבינו היה חומה בבניין של כלל ישראל וכל אחד יכול להיות חומה בבנין שלו לבנות את עצמו ואת האישיות שלו.

בענין הבחירות - הזכות והחובה לקדש שם שמים ולשמוע לגדולי ישראל

רציתי לדבר כמה דקות, הסתפקתי האם צריך לדבר על זה, אמרו לי שיש יחידים שבשבילם צריך לדבר על זה, זה דברים פשוטים. בקשר לבחירות, בעצם זה דבר פשוט מאוד שאין צורך לדבר על זה, יש כל מיני קולות במחנה מחוץ לבית מדרש, נדבר על החשיבות של הענין.

דבר ראשון, תמיד זכינו לשמוע מהרה"י ר' גרשון, הוא תמיד היה מדבר על זה, דמה שהולכים לבחור זה לא רק השתדלות שהנציגים יפעלו, עיקר הענין זה קידוש השם, כל העולם רואים שיש נציגות של חרדים, ואתה מצביע ברבים שהשם הוא האלוקים, ומי שמונע כבוד שמים זה דבר חמור מאוד, גם אם זה לא היה עוזר שום דבר, יש חיוב של קידוש השם.

ונוסף לזה דבר חשוב מאוד, שבזה שאנחנו מצביעים אנחנו מראים שאנחנו נשמעים לגדולי ישראל, אנחנו מבטלים את החשבונות האישיים שלנו ונשמעים לגדולי ישראל. יש רמב"ן על התורה בפרשת יתרו, על מה שמשה רבינו אמר ליתרו, "כי יבוא אלי העם לדרש אלוקים, כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חוקי האלוקים ואת תורותיו", כתב הרמב"ן שכתוב כאן ג' תפקידים שיש לגדולי ישראל, א. ללמד אותם תורה "והודעתי להם את חוקי האלוקים ואת תורותיו", ב. לעשות משפט "כי להם דבר בא אלי ושפטתי", ג. "כי יבוא אלי העם לדרוש אלוקים", אדם שיש לו צרה הולך לצדיק למנהיג הדור, והוא עוזר לו, והרמב"ן מביא דוגמאות מחז"ל עיי"ש, שזה התפקיד של הגדול הדור, להדריך את העם. כתוב ברמב"ן פרשת שופטים (דברים י"ג ה') על הפסוק "אחרי ד' אלהיכם תלכו" שזה לשמוע לגדולי ישראל, הצדיקים הנביאים זה "אחרי ד' אלוקיכם תלכו". אפילו אם ההצבעה לא היתה עוזרת שום דבר, אבל זה קידוש השם, ולשמוע לגדולי הדור. ו"אפילו אם אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין", יש מודעות ברחובות שכאילו פעם קודמת לא הצליחו, אבל א. אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל, לגדולים יש להם ראִייה אחרת, כתוב בחז"ל אני חומה ושדי כמגדלות, זה גדולי ישראל, הגדולים רואים יותר טוב, ומי שקצת מבין, אנחנו נמצאים עכשיו במערכה של עולם הישיבות נגד העולם החילוני, ומי מנצח, מי בינתיים ניצח, אנחנו, אנחנו מראים לכולם שלא אכפת לנו כל הגזירות, אנחנו לא הולכים להפגין ברחובות, אלא עצם זה שאנחנו לומדים ולא מעניין אותנו שום דבר, זה קידוש השם גדול, גדולי ישראל מבינים שצריך עכשיו ללכת להצביע, וזה מה שצריך לעשות. כל מיני דעות אחרות זה דעות של עמי הארץ, ולא צריך להתייחס לזה.

ברוך ד' לומדים טוב, ולא צריך לדבר על בחירות, אבל ביום שלישי שכל אחד ילך להצביע, ויהי רצון שנזכה לגדול בתורה, ויהי רצון שנזכה שיתקדש שם שמים על ידינו.

תענית בה"ב:

בשו"ע (סי' תצב') אי' שנהגו לצום שני-חמישי-שני אחרי סוכות ופסח וטעם הדבר כ' המ"ב כיון שבחג הי' שבוע שלם של שמחה וע"ז הי' עלול האדם **לבוא לידי קלות ראש ולהיכשל בחטא** וע"ז עושים תשובה, והאליה רבה והבה"ט כ' שטעם הדבר כי בחוה"מ יש הרבה פרטי דינים שלא ידועים לכל וחיישינן **שמא נכשלו באיסור מלאכה בחוה"מ וכדו'** וע"ז עושין התשובה.
הלבוש כ' שהטעם כי בסוכות ופסח **משתנות העונות מקיץ לחורף ולהיפך,** וזה יכול לגרום נזק לבריאות הגוף או לפירות וירקות ולפי"ז התענית **על העתיד** ולא על חטאי העבר. ובס' ארחות חיים (שם ס"ק ב' בשם ס' מאורי אור) כ' ששפיר יש לנו ג' ימי תענית כנגד ג' הטעמים הנ"ל.
אמנם בחג השבועות אין תענית כזו אחריו כי אין שייך בו שום טעם מג' הטעמים הנזכרים.

לאכול ב' סעודות שבת בלילה במקום סעודת היום:

אדם שקבעו לו ניתוח ליום א' והורו לו לצום מאוכל יום קודם ויודע שלא יוכל לסעוד כלל בשבת בבוקר יל"ד האם יש ענין שיאכל ב' סעודות בלילה, ואי נימא שאפשר יל"ד כששכח לומר "רצה" בסעודה ב' בלילה אם צריך לחזור ע"ז כבסעודת היום, וכן לפי"ז האם צריך לקדש על היין קודם הסעודה ב' בלילה כמו קודם סעודת הבוקר [אך סעודה ג' פשיטא שאי"צ להשלים דהא אפשר לקיימה בפירות וכדו' והמג"א הביא ירושלמי שאף אפשר לעשותה בדיבור בד"ת, וחיובה הוא פחות בהרבה].

הרמ"א (סי' רצא' סעי' א') כ' על מקרה הפוך **"מי שלא אכל סעודה בליל שבת יאכל ג' סעודות ביום השבת"** ומקור דבריו בראי"ש [פ' ערבי פסחים (סי' ה')] שהגמ' מספרת אודות א' שחשש שישוב לביתו בליל שבת מאוחר כשחשוך מאד ולא יוכל לסעוד וע"ז כ' הרא"ש את דבריו] ובמ"ב כ' שאם שכח להזכיר "רצה" בבוקר בסעודה ב' מצדדין האחרונים שלא חוזר ובשעה"צ כ' עיין בשע"ת, ושם הביא למשכ' הברכי יוסף שהאוכל ג' סעודות ביום חייב בפת רק בסעודה א' אך בסעודה ב' (וכ"ש ג') די בפירות ושפיר אינו חוזר בו על "רצה".
וביאור הדבר כ' בס' אשר לשלמה (להגר"ש ברמן זצוק"ל, או"ח סי' יג') שבאמת יש בזה ב' עניינים, היינו עצם **חובת הסעודה** דילוף (שבת קיז:) **מדכ' "היום"** ג"פ בפרשת המן וזהו לאו דווקא בפת, וענין נוסף הוא **עונג שבת ביום ובלילה** שתיקנו חז"ל שהוא רק בפת ולזה די שיאכל פת בסעודת הבוקר (ולכן סעודה ג' שרי גם בפירות) ומה"ט כשאוכל ג' הסעודות ביום כ' הברכ"י שדי שאכל פת בסעודה ראשונה שכבר קיים עונג שבת, ומה"ט כ' המ"ב שבשכח "רצה" חוזר רק בסעודה ראשונה שאוכל בבוקר.
מעניין, **שביו"ט אם לא אכל בלילה ואכל ב' סעודות ביום ושכח "יעלה ויבוא"** כ' המ"ב (סי' קפח' ס"ק נו') שחוזר בב' הסעודות ואכן התהילה לדוד (שם) והשונה הלכות (שם סעי' יב') העירו מ"ש יו"ט משבת, ואולי י"ל ולחלק שביו"ט חיוב הפת הוא גם מדין **עונג** וגם מדין **שמחה** ולכן מעכב בב' הסעודות, ועדיין צ"ע בדבר.
למעשה, לנד"ד שרוצה לאכול ב' הסעודות בלילה לא מצינו תזכורת בהלכה, וביותר שהמ"ב (סי' תמד') אודות ע"פ שחל בשבת דן איך לעשות ג' סעודות ביום (וכ' שרצוי לאכול ב' סעודות פת קודם סו"ז אכילת חמץ ואחרי מנחה יאכל סעודת פירות וכיו"ב) ולא הזכיר הפתרון שיאכל ב' סעודות פת בלילה ובבוקר יאכל סעודה א', ואמנם שמעתי מהגרח"ק (והובא במים חיים) שאם יודע שלא יספיק זאת ראוי לעשות ב' סעודות בלילה אך זה רק כעין "זכר" ועדיף מכלום ואי"ז מחייב שמקיים בזה ג' סעודות, ולפי"ז ה"ה בנד"ד כדאי שיאכל ב' סעודות בלילה כדי שלא לבטלו לגמרי אך **אין בזה דין סעודה ממש** ופשיטא שלא חוזר בסעודה ב' זו על "רצה" ואין מקדש לפניה. וביותר דהא מקור החיוב לג' סעודות מדכ' "היום" ואפי' נימא שזה מעין השלמה מ"מ ודאי שא"א לומר שחשיב פעמיים "היום" על סעודות הלילה (וע"ע בזה בס' פסקי תשובות סי' רעד' אות יג' ובהערה 141).
ולכאורה הי' נפק"מ אם **אכל ב' סעודות בלילה וא' ביום ושכח להזכיר רצה בסעודת היום**, דאי נימא שסעודה ב' דלילה היא במקום הבוקר א"כ סעודת היום נחשבת סעודה ג' שאינו חוזר בה ואילו אם היא רק "זכר" בעלמא א"כ כעת זו "סעודת היום" וחייב לחזור עליה, אך באמת י"ל לפי מש"כ שיש דין עונג שבת בפת בלילה וביום שאפי' **יצא חובת סעודה** בב' הסעודות בלילה מ"מ ביום יש חיוב פת מדין **עונג שבת** ובזה אמירת "רצה" לעיכובא.
בדומה לזה יש נפק"מ **אם קידש בבוקר על מזונות ואח"כ אכל סעודת שבת בפת ושכח להזכיר בה "רצה"**, שכ' הסטייפלער שיש לחוש שהמזונות חשיב פת ואזי הקידוש כבר נחשב סעודת הבוקר וא"כ סעודת הפת היא סעודה ג' שלא חוזר בה, ולכן כ' שייצא בבהמ"ז מאחר או שיאכל עוד פת כדי שיתחייב ודאי בבהמ"ז. (ויסוד החשש בזה תלוי במחלוקת הפוסקים (בסי' קסח') בגדר "פת הבאה בכיסנין").

כיום יש **ישיבות שבלילות ש"ק הארוכים בחורף עושים "סדר חלבי", היינו שלומדים אחר סעודת הלילה הבשרית כ-6 שעות ואח"כ אוכלים מאפים חלביים (מזונות או המוציא),** וגם זה נחשב בספק הנ"ל.

[אכן, המקור ל"קוגל ירושלמי" הי' בירושלים לקידוש של שבת בבוקר, שהתפללו מוקדם ורצו לקדש ולאכול מזונות בלי להיכנס לספק **"קביעות סעודה"** (שכשאוכל הרבה זה ספק בהמ"ז) ולכן בישלו סיר אטריות שלכו"ע אין בו דין **פת** וברכתו "על המחיה", (וכ"ש שאין בו ספק פת הנ"ל) ואכן כיום יש כאלו שגם אופים את סיר הקוגל ואזי נכנסים לספק בזה כמו שאר עוגות ומזונות].

{אגב, אין ריעותא לאכול חלבי בסעודת הבוקר וכך נהגו באשכנז וכמובן שהי' זה סעודה מכובדת... ואחרי מנחה בסעודה ג' אכלו את הטשולנט הבשרי, וכן בענין אכילת דגים שבאשכנז אכלו רק בסעודה ג' ובלילה אכלו רק בשר ובבוקר אכלו רק חלבי}.

יל"ד האם ג' הסעודות הם ג' מצוות או מצוה א', וראיתי בספר פירות תאנה להגר"ש רוטשילד שליט"א (שבת קיז:) שהביא שהאור זרוע הק' מדוע אין ברכה לפני כל סעודה על מצות הסעודה, ותי' שאין מברכין על "חצי מצוה" כמו שאין ברכה על מצות **ד' כוסות** כי אינם באים יחד, ומדבריו משמע שכל הסעודות מצווה א' (ותי' זה הוא לשיטות שס"ל בד' כוסות שכולן מצוה א'). אלא שלפי"ז ק' מדוע **בספירת העומר** מברכים כל יום למ"ד שכל הימים מצוה א', ולדידהו י"ל תי' אחרים שכ' האור זרוע.

טעות בברכת הבשמים בהבדלה:

לבני ספרד שמברכים גם בהבדלה על הבשמים לפי סוגם "עצי" או "עשבי"{דאילו לבני אשכנז הברכה "בורא מיני בשמים" ואפי' שבד"כ יש ד' סוגי ברכות (עצי, עשבי, מיני, ריח טוב בפירות) מ"מ כיון שלפעמים טועים בזה תיקנו בהבדלה לומר "מיני"}, ***יל"ד אם טעה ובירך "עשבי" על "עצי" או להיפך ואחר הבדלה גילה את טעותו, שאולי כיון שברכתו לבטלה הו"ל "הפסק" בין בפה"ג להבדלה ולא יצא בהבדלה או לפחות שלא יוכל לשתות היין כי הי' הפסק מבפה"ג.***

י"ל שבהבדלה ודאי יצא כי די בברכת ההבדלה (על הכוס), ועל הנידון דבפה"ג שנית לכאורה הי' נראה די"ל ע"פ מש"כ המ"ב (סי' רעא' ס"ק עא') שהמג"א כ' שאם קידש ובא לשתות היין וגילה שהוא חומץ וכדו' אם יש עוד יין לפניו ישתה ממנו בלי לקדש ולברך שוב ואל"ה ימזוג כוס יין נוספת ויקדש עליה (דסכ"ס לא קידש על יין) אבל לא יברך בפה"ג (דדעתו מעיקרא על הכל), והק' רע"א מדוע ברכת קידוש הראשונה ל"ח הפסק מבפה"ג ולכן חולק וס"ל שחוזר גם בפה"ג, והגרשז"א הסביר דס"ל למג"א דכיון שעסק **בברכה שקשורה לקידוש** אי"ז הפסק לבפה"ג וכן פסק המ"ב (שם), וא"כ ה"ה בנד"ד לא חוזר ברכת פה"ג כיון **דברכת הבשמים שייכת להבדלה** ואף שלבסוף היתה לבטלה, אלא שבשו"ע (סי' רצט') כ' שהמברך על בשמים או אש של ע"ז לא יצא והבה"ל הוסיף וכ' כשיטת הרע"א שגם הברכה הוי הפסק וחוזר בפה"ג וזה סתירה למ"ב לעיל, אך באמת י"ל ולחלק שביין דקידוש סכ"ס עסק **בענין הקידוש** ואילו בשמים ואש אינם **מענין ההבדלה ממש** (כמו שבט"ב אין מברכין על הבשמים) אלא שלכתחילה תיקנו לעשותו על סדר הבדלה, ולכן אם טעה ובירך עצי על עשבי או להיפך ה"ז הפסק ויברך שוב בפה"ג בסוף ההבדלה קודם ששותה (אלא שבנד"ד שהתעורר לזה רק אחר ששתה א"כ אין נפק"מ למעשה דוודאי אי"צ לברך ולשתות שנית).

בפר' במעשה הביזוי דנח כ' "ויקח שם ויפת את השמלה ויכסו אחורנית" ופרש"י שהי' צ"ל "ויקחו" וכ' בלשון יחיד לומר שהמעשה נקרא ע"ש שם **כי נתאמץ יותר במצווה** ולכן זכו בניו למצוות ציצית, ומשמע בדבריו שהמעשה החיצוני הי' נראה שווה בשניהם אלא **שבפנימיות הי' תוספת התאמצות של שם יותר מיפת** ומכאן רואים כמה השכר גדול על כל השתדלות במצוה שמביא זכות לדורי דורות למליונים של צאצאיו.

בפר' כ' שאשור בנה את נינוה "היא העיר הגדולה" וכ' רש"י שבנה זאת כדי להתרחק ולברוח מנמרוד הרשע שהמריד את כולם נגד הקב"ה, וכ' החזקוני שלכן זכה אחרי דורות רבים שכשנינווה חטאו ה' שלח להם את יונה הנביא כדי להחזירם בתשובה ולא הענישם מיד כמו שעשה במקומות אחרים, וגם בזה רואים **כמה שכר לדורות יש על כל השתדלות**.

יעזרנו השי"ת להתאמץ בתורה ובתפילה ולהעריך כל השתדלות קטנה שהרי שכרה גדול עד אין קץ.

בס"ד

חודש מרחשון תשפ"ז

גליון מס' 510

נודה מאד לכל מי שיכול לסייע בכיסוי הוצאות ההדפסה.
להנצחות לע"נ וכיו"ב, נא לפנות למייל mdh036194741@gmail.com או בטל' 0527129867

זברי השירה

וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ 'דברי שיר' ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשת וירא

שיטת התשב"ץ
שאסור למול מילה שלא בזמנה ביום ה'

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום" (י"ח - א').

רש"י מביא מחז"ל 'אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה, ובא הקדוש ברוך הוא ושאל בשלומו'.

והנה כתב **המשנה ברורה** (סימן של"א ס"ק ל"ג) 'תינוק שהיה חולה ונתרפא, אוסר ה**תשב"ץ** למולו ביום ה' דשמא יצטרכו לחלל שבת עליו ביום ג' למילתו, אבל ה**ש"ך** ביו"ד סוף סימן רס"ו וה**מגן אברהם** מתירין, וכן הסכים ה**אליה רבה** להתיר ואין מחמיצין את המצוה'.

והיינו דשיטת התשב"ץ, שתינוק שהיה חולה ודחו את המילה שלו, אסור למולו ביום חמישי, שמא יהיה חולה ביום שלישי למילתו ויצטרכו לחלל עליו את השבת.

ולכאורה יש להקשות, שהרי אותו היום שבאו המלאכים אל אברהם אבינו היה יו"ט של פסח, וא"כ איך אברהם אבינו מל את עצמו תוך ג' ימים קודם הפסח, ולא חשש שמא יהיה חולה ביו"ט של פסח ויצטרך לחלל את השבת.

והיה מקום לומר, דלגבי זה יו"ט יותר קל משבת, ולכן מותר אף תוך ג' ימים, אכן במשנה ברורה (סימן רמ"ח סק"ה) מבואר לענין הפלגת ג' ימים קודם השבת, שאף ביו"ט אסור, שמא יצטרך לחלל את היו"ט, ע"ש ב**שעה"צ** סק"ב.

והראני **מחותני היקר הגאון רבי משה וינוגרד** שליט"א למש"כ ב**פנים יפות** (ב**פרשת לך לך** י"ז - כ"ג), ששם נוקט הפנים יפות שהזמן שבאו המלאכים לאברהם אבינו היה בערב פסח [ויש בזה כמה דעות], וכתב שם שלכן אברהם אבינו מל את עצמו דוקא בעצם היום הזה ולא המתין עד הלילה [אליבא דמ"ד דמילה שלא בזמנה בין ביום ובין בלילה], משום שאם היה ממתין עד הלילה, זה כבר היה תוך ג' ימים ליו"ט דפסח, ואדרבה מכאן יש להביא ראיה לשי' התשב"ץ מהא שנזדרז אברהם למול בעצם היום הזה ולא בלילה.

אכן אפשר לומר, דאצל אברהם אבינו אי"ז חשיב כמילה שלא בזמנה, כיון שעד עכשיו לא היה מצווה, ועכשיו שנצטווה על המילה הוי מילה בזמנה ושפיר מל אף תוך ג' ימים ליו"ט.

.....

אבימלך עבר גם על איסור גזל

"בתם לבבי ובנקין כפי עשיתי זאת, ויאמר אליו האלקים בחלם גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת..." (כ' - ה').

כתב **רש"י** 'אמת שלא דמית מתחלה לחטוא אבל נקיון כפים אין כאן'.

הנה **מרן רי"ז הלוי** (בחידו' עה"ת) כתב דאבימלך עבר על שתי עבירות, האחת עבירה של ערירות מפני שהיא היתה בעולת בעל, והעבירה השניה משום גזל, וכמבואר ב**רמב"ם** (פ"ט ממלכים ה"ד) דהטעם ששכם היה חייב מיתה, מפני שלקח את דינה בחזקה ובכיבוש וזה נחשב לגזל אצל בן נח, ועל כן גם אצל אבימלך עצם מה שלקחה לשרה לרשותו בלא הסכמתה הוי גזל.

ושמעתי מ**הגאון רבי חיים פיינשטיין** שליט"א **ראש ישיבת עטרת שלמה**, דלפ"ז יש לבאר, למה הקב"ה השמיט המילים 'בנקיון כפי', דהקב"ה אמר לאבימלך, דאה"נ שאינו חייב משום עבירת הערירות כיון שבתום לבבו עשה זאת, אך הא מיהא 'נקיון כפים אין כאן', כיון שהוא לקחה בלא הסכמתה לרשותו והוי גזל, ואין כאן נקיון כפים.

.....

האם אברהם אבינו קיים פדיון הבן ליצחק

"וימל אברהם את יצחק בנו..." (כ"א - ד').

יש להעיר שלא מצינו שאברהם אבינו עשה פדיון הבן ליצחק.

וצריך ביאור, בשלמא לישמעאל לא עשה פדיון הבן כיון שהוא לא היה פטר רחם להגר, כיון שהיא הפילה קודם לידת ישמעאל וכמש"כ שם **רש"י** (ט"ז - ה'), אך למה ליצחק לא מצינו שאברהם אבינו עשה פדיון הבן.

ויש שתירצו שאברהם אבינו בעצמו היה כהן ולכן היה פטור מפדיון הבן, וכמבואר בגמ' **נדרים** (דף ל"ב ע"ב) שאברהם אבינו היה כהן.

ויש להוסיף בזה דהנה ה**משך חכמה** (פסוק י"ז) כתב ליישב לשון הפסוק "ויקרא אליו מלאך ה' **מן השמים**", וז"ל 'לפי שבעת העקידה שהיה מקריב אברהם בנו להשם יתברך, היה אז התגלות אלוקית כמו שהיה לכהן גדול ביום הכיפורים לפני ולפנים, שעל זה נאמר 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד', ופירש ה**ירושלמי** (ב**יומא** פרק א' הלכה ה'), אפילו אותן שכתוב 'פניהם פני אדם', לכן לא היו יכולים להיות על ההר אז, רק קרא מן השמים, שהמלאך לא היה יכול לגשת אל ההר, לכן אמרו (ב**מדרש רבה**) כי אברהם היה ככהן גדול אז בעת העקידה, ולכן לא היו יכולים המלאכים לבא שמה'.

ומבואר לפי דברי המשך חכמה שאברהם בשעת העקידה היה ככהן גדול ביום הכיפורים, ולפ"ז אפשר ליישב קושיא אחרת, דלכאורה קשה דמבואר בחז"ל שאברהם אבינו היה בדעתו לעשות את כל הד' עבודות ביצחק, וכמו שהביא רש"י (פסוק י"ג) 'על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאלו היא עשויה בבני, כאלו בני שחוט, כאלו דמו זרוק, כאלו הוא מופשט, כאלו הוא נקטר ונעשה דשן', והרי אם באמת יצחק היה נשחט אזי אברהם אבינו היה אונן, ואונן פסול לעבודה, אכן לפי דברי המשך חכמה א"ש, שהרי הוא היה ככה"ג שעובד אף אונן.

ובעיקר השאלה למה אברהם אבינו לא קיים פדיון הבן, **רבי חיים פלאג'י** מביא מהמדרש שכתוב שיצחק נולד ע"י נס בלא שהיה לשרה רחם, וא"כ לא הוי פטר רחם ופטור מפדיון הבן.

ויש שתירצו, שהבת שהיתה לאברהם אבינו נולדה לפני יצחק, וא"כ יצחק לא היה פטר רחם, [כ"כ **בשו"ת הרשב"א** ח"ג סי' ש"מ].

אכן בספר **דעת נוטה** כתב דמסתמא אברהם אבינו קיים פדיון הבן, ואולי זה היה אצל שם בן נח שמתחילה הוא היה כהן, ע"ש [ויש שכתבו דהמשתה שעשה אברהם אבינו ביום הגמל את יצחק היינו פדיון הבן, ומרומז במילה הגמל, דהיינו ביום גמר ל' יום].

.....

המעלה של אברהם אבינו בעקידת יצחק

"ויאמר קח נא את בנך..." (כ"ב - ב').

איתא בגמ' **סנהדרין** (דף פ"ט ע"ב) 'א"ר שמעון ב"ר אבא, אין נא אלא לשון בקשה, אמר לי' הקדוש ברוך הוא, נסיתיך בכמה ניסיונות ועמדת בהן, עכשיו עמוד לי בניסיון זה שלא יאמרו אין ממש בראשונים'.

יש לבאר בזה, דהנה בכל מקום מוזכר שעקידת יצחק היה ניסיון גדול לאברהם אבינו, אך לא מוזכר שגם ליצחק זה היה ניסיון, ומביאים מה**זוהר הקדוש** שמקשה דליצחק לכאורה זה ניסיון הרבה יותר גדול, וכתוב בזוהר, שכיון שיצחק שייך למידת הגבורה, א"כ אין זה היפך טבעו, ומשא"כ אברהם אבינו שייך למדת החסד, א"כ מעשה העקידה זהו היפך טבעו ממש, ולכן זהו ניסיון יותר גדול לאברהם מליצחק.

ומבואר דעיקר שלימות האדם הוא במה שעובד להקב"ה בדברים שהם נגד טבעו, ומעתה, כל מה שעשה הקב"ה קודם העקידה היה כפי מדתו, שהכניס אורחים ופרסם את ה' בעולם, והכל היה במידת החסד, ועדיין אין בזה ראיה לצדקותו הגדולה והשלימה של אברהם, אך במה שהלך נגד טבעו לעקידת יצחק, בזה הראיה שהוא צדיק גמור, וכמש"כ "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה".

.....

העושה רצון ה' חי ברוגע

"וישכם אברהם בבוקר" (כ"ב - ג').

כתב **הגאון רבי שמשון רפאל הירש** זצ"ל שמבואר כאן בפסוק שאברהם אבינו הלך לישון באותו לילה לפני היום שהיה צריך לעקוד את בנו, וזה נורא, איך שייך ללכת לישון ולהירדם כמה שעות לפני שהולכים לשחוט את הבן שחיכו לו מאה שנה, ומב' הרב הירש זצ"ל, שאברהם אבינו כל התכלית שלו היתה לעשות רצון שמים, וכיון שידע שהוא עושה את רצון השם, אין מקום לבלבול ופחד כלל.

.....

ציווי העקידה היה דווקא ע"י הקב"ה

"ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים..." (כ"ב - י"א).

יש להבין מדוע הציווי לעקידה היה מהקב"ה בעצמו, ומשא"כ הציווי כאן של 'אל תשלח ידך אל הנער' נאמר לאברהם ע"י מלאך ולא ע"י הקב"ה.

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל ביאר בזה, דהרי **רש"י** מביא מחז"ל שכל עבודה שעבד אברהם באיל אמר יה"ר כאילו שעשה כן ביצחק, ואם הציווי לא לשחוט את יצחק היה מהקב"ה בעצמו, א"כ היה מתבטל לגמרי הציווי הראשון של העקידה, ותו לא שייך לומר יה"ר כאילו היה מתקיים ביצחק כיון שנתבטל אותו ציווי לגמרי, אך כיון שאת הציווי השני נאמר לו ע"י מלאך, א"כ אי"ז מבטל לגמרי את הציווי הראשון של הקב"ה, וא"כ אף שאינו שוחט את יצחק מכ"מ שייך לומר כאילו היה שוחט.

ובשם **הגר"ז אחי הגר"א** ז"ל מובא, שלשחוט את יצחק לא היה מהני דיבור ממלאך, כיון שיש בזה איסור, ולא מהני מלאך שיתיר איסור זה, ורק כיון ששמע מהקב"ה מהני הציווי, אבל כדי למונעו מהעקידה שאין בזה איסור, שפיר מהני גם ע"י המלאך.

.....

גודל המלאך הנברא מהמצוה כפי ערך מעשה המצוה

"ולא חשכת את בנך את יחידך ממני" (כ"ב - י"ב).

ילה"ק, וכי ח"ו אברהם אבינו הקריב למלאך, והיה לו למלאך לסיים דבריו 'נאום ה'".

ופירש **הגר"א** ז"ל [מובא בחומש הגר"א] - דהמלאך הזה היה המלאך שנברא על ידי מצות העקידה, והמלאך שנברא על ידי המצוות גודל מדרגתו לפי גודל אהבה והיראה שיש לאדם בעת עשיית המצוה, וזהו כוונת המלאך, דמהיכן יודע שירא אלקים אתה, 'ממני' - על ידי גודל מדרגתי אני יודע כמה גודל מעלתך ביראת ה'.

• חיזוקים לקראת ימי החורף הבאים עלינו לטובה •

<u>עם הזזת השעון, עלינו להיזהר מחילול שבת</u>

קרה שבשנים קודמות היו אנשים שנסעו ברכבים כרבע שעה לאחר הצפצוף, לצערנו, והיו כאלו שהגיעו לכניסה לעיר כמה דקות אחרי השקיעה, כל זה כי אנשים אלו לא התכוננו מראש.

עקב תזוזת השעון צריכים להזהיר את כולם שצריך כבר מעכשיו לתכנן ולדעת ששבת נכנסת שעה יותר מוקדם.

הזכות של שמירת שבת מגן עלינו ומביא הרבה ישועות. אנחנו מבקשים מהקב"ה שבזכות שאנו מתחזקים בשמירת שבת, הוא ירחם עלינו ויעזור לנו, ונזכה שיתקיים בנו **הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו שבת.**

<u>לנצל לילי שבתות בימי החורף</u>

קבלתי מכתב בעילום שם, וז"ל: *בעבר הייתי קונה בכל יום שישי שלשה סוגי עיתונים ושלשה סוגי פיצוחים, וכך עברו עלי כל לילי שבת הארוכים בחורף, והייתי מתעורר בבוקר עם כאב ראש מכל החדשות שקראתי וכאב בטן מכל הפיצוחים שאכלתי. ליל שבת אחת נכבה הגנרטור בביתי ובגלל החושך לא יכולתי לקרוא, הלכתי לבית הכנסת וישבתי עם גמרא ולמדתי שתי דפים, גמרא עם רש"י. בבוקר התעוררתי עם הרגשה נפלאה ואמרתי לעצמי 'בשביל מה לבזבז זמן לקרוא על נשיא סין שנתפס בשוחד ושנולד בהודו פרה עם שלש רגלים וכל מיני שטויות, אפשר להספיק המון ליימוד'. ומאז עברו כמה שנים וכל שנה בתחילת החורף אני בוחר מסכת קצרה וגומר אותה במשך החורף, כל זה רק בלילי שבת לבד, והשנה אני מתחיל המסכת הרביעית.*

עכשיו אנחנו בתחילת החורף, אפשר לנצל ולהספיק הרבה בלילי שבת, **ובפרט השנה (תשפ"ז) שהיא מעוברת**. ואין צורך לעשות 'שלום זכור' משמונה בערב עד אחד בלילה! אפשר לכתוב בדף המודעה זמן מסוים, עד שעה וחצי! וכך אנשים יוכלו לשבת בבית המדרש וילמדו כמה שאפשר. זה זמן שאפשר ללמוד בו הרבה. חכם עיניו בראשו!

לעילוי נשמת נשמה טהורה

הנערה **רחל** ע"ה בת יבדלחט"א הגאון רבי יהודה אריה הלוי **דינר** שליט"א

נלב"ע כ"ה מרחשון תש"פ • **ת. נ. צ. ב. ה.**

לעילוי נשמת הנערה **אסתר גיטה** ע"ה בת ליבלח"א הרב מיכאל שלום הלוי **דינר**

נלב"ע כ"ו תשרי תשפ"ו • **ת. נ. צ. ב. ה.**

בעזהי"ת

פרשת וירא

גליון 350 תשפ"ז

אמר זוכר הברית במקום כורת הברית

מעשה בברית ממילה בר"ה בא' שאמר את הברכה שאחר המילה אשר קדש ידיד מבטן כו' והחתימה היא בא"י כורת הברית, וכיון שאותו אדם היה ש"ץ במוסף ר"ה ושם חותמים את ברכת זכרונות בא"י זוכר הברית לכן טעה וחתם גם כאן בא"י זוכר הברית, ולכא' לא מהני כיון שלא חתם כדין.

נשפך היין קודם שגמר הקידוש

מעשה בא' שהיה מאריך בקידוש בעינים עצומות, ובא לץ אחד והכניס קש לתוך הכוס ושתה את היין ולא הרגיש, וכסיים הקידוש ראה שהכוס ריקנית, והנה נמצא שמקצת הקידוש עשה על הכוס ומקצתו שלא על הכוס.

ובאמת שמבואר במ"ב רע"א ס"ק ע"ח שאם יש יין אחר על השולחן הרי אף שבכוס אין יין מ"מ מהני הקידוש משום יין שעל השולחן, וכל הנידון רק אם לא היה יין על השולחן.

לא שמע חתימת הקידוש

והנה מעשה (בחודש סיון תשפ"ה) שהיתה אזעקה באמצע הקידוש וחלק מהשומעים ירדו למקלט ולא שמעו את סוף הקידוש.

מחלוקת אם חתימת ברכה מעכבת

והנה בשו"ע סי' קפ"ז ס"א ואם אמר במקום ברכת הזן בריך רחמנא מלכא, מאריה דהאי פיתא יצא, וי"א שצריך שיחתום בריך רחמנא דין כולא.

וכ' המג"א כי כל המשנה ממטבע שטבעו כגון במקום שאמרו שלא לחתום והוא חתם או איפכא לא יצא.

ובחי' הגרע"א על השו"ע כ' ע' רמב"ן מלחמות ספ"ק דברכות כ' מהא דאמרינן אינו רשאי לקצר, מ"מ איכא למימר דאם קצר יצא, וה"נ מוכח בפ' כיצד מברכין עכ"ל, נראה דכוונתו להך דהכא דפשטיה דסוגיא אף דלא סיים וחתם יצא.

ונמצא שיש כאן ב' שי' במקום שצריך לחתום אם לא חתם אם יצא בדיעבד, וד' ראשונה בשו"ע ס"ל דיצא וד' שני' שלא יצא.

וכ"ה במ"ב שכ' ומשמע עוד דלדעה ראשונה אף שלא חיתם ג"כ מהני, דאף דקי"ל דמקום שאמרו לחתום אינו רשאי שלא לחתום מ"מ בדיעבד יצא, והדעה השניה ס"ל דהוא לעיכובא אף בדיעבד, ועיין בב"ח שכתב דנ"ל לעיקר הדעה הזו והביאו בא"ר.

וע' שו"ת נודע ביהודה תנינא אבהע"ז סי' פ"א שמבואר בדבריו שאם לא חתם לא יצא, ע"ש גבי המחלוקת בברכת אירוסין אם צריכים לחתום ע"ש.

ובשו"ע סי' רי"ג ג כ' 'אין יוצא ידי חובתו בשמיעת הברכה, אפי' יענה אמן, אא"כ ששמעו מתחלתה ועד סופה', וכ' במ"ב ס"ק י"ט 'מתחלתה ועד סופה והיינו גם תיבת ברוך שבתחלתה דלא עדיף ממברך בעצמו כשמדלג איזה תיבה מעיקר הברכה דלא יצא ידי חובתו דהוי משנה ממטבע שטבעו חכמים'.

וכ' בשער הציון 'ועיין לעיל בסימן קפז סעיף א דסתם המחבר בדעה הראשונה דגם החתימה אינו מעכב בדיעבד, ועיין בחידושי רבי עקיבא איגר שם ומענינו משמע דגם סופה הוא לעיכובא, וצריך עיון קצת'.

וא"כ באופן שאמר זוכר הברית במקום חותם הברית, אין זה ברור שלא יצא יד"ח, כיון שגם אם לא חתם כלל יש אומרים שיצא.

וכן באופן שהלכו בסוף הקידוש ולא שמעו את החתימה, וכן לענין המעשה שסוף הקידוש לא היה על הכוס י"ל שאם יצא בקידוש גם בלא חתימה א"כ לא גרע מאופן שלא חתם שיצא.

זכר ליצ"מ בקידוש

אבל הרי בפסחים קי"ז ב' מבואר שצריך להזכיר יצ"מ בקידוש, וא"כ לכא' אף אם אין החתימה מעכבת אבל זכר ליציאת מצרים מעכב.

והנה ידוע מש"כ במג"א שיוצא יד"ח קידוש דאורייתא בקידוש בתפלה, ובמנ"ח מצוה ל"א הק' שהרי בתפלת ליל שבת אין מזכירים זכר ליציאת מצרים ואיך יצא בה, ובבאוה"ל רע"א ס"א כ' האריך דכיון שמזכיר בברכת גאל ישראל את יצ"מ מהני אף שאין אומר זכר ליציאת מצרים בתוך התפלה שהיא הקידוש סגי במה שאומר סמוך לקידוש, ונמצא לפ"ז שהזכרת יצ"מ אינה חלק מהקידוש עצמו, אלא צריך לאומרה עם הקידוש, וא"כ אפשר שגם בקידוש על הכוס אף שצריך לומר בה יצ"מ אבל אפשר שאם באותו זמן שאמר לא היה לו כוס ג"כ מהני כיון שאמרו סמוך לקידוש.

אמנם באופן שלא שמע כלל זכר מצרים לא יצא אבל אם שמע ורק באותו זמן לא היה בו רביעית יין בכוס אפשר שיצא.

יו"ט ושבת וחתם בא' מהם

בבאוה"ל סי' תפ"ז דן לענין יו"ט שחל בשבת שצריך לחתום בתפלה מקדש השבת וישראל והזמנים, איך הדין אם חתם רק באחד מהם, והביא מחיי אדם שיצא וד' הבאוה"ל שחתימת שבת מעכבת וחתימת יו"ט אינה מעכבת.

והנה יש נידון זה יש לדון גם בקידוש אם חתם רק ביו"ט אם יצא, וכן בברכת הפטרה שחותמים בה בשל שבת ויו"ט אם חתם ביו"ט לחוד אם יצא, וכן במי ששכח להזכיר שבת ויו"ט בברכת המזון שמברך אשר נתן שבתות וימים טובים כו' וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים, איך הדין אם לא הזכיר בחתימה את השבת, ולכא' תלי' הנ"ל שלפי החיי אדם יצא ולפי באוה"ל לא יצא.

אבל לפי הנ"ל אף שבתפלה ד' הבאוה"ל שחתם בשל יו"ט לבד לא יצא, כ"ז בתפלה שאם לא חתם כדין לא יצא, אבל

לענין ברכת קידוש וברכת הפטרה וכן ברכה שאומר מי ששכח להזכיר בברהמ"ז הרי הברכה מתחלת בברוך, א"כ אם לא חתם בה כלל תלי' במחלוקת הנ"ל במקום שאמרו לחתום אם יצא כשלא חתם, וא"כ אם חתם רק ביו"ט לא גרע מלא חתם כלל שי"א שיצא בדיעבד, וא"כ ברכת הפטרה שאין פותח בברוך אה"נ דתלי' בד' באוה"ל בסי' תפ"ז, אבל לענין קידוש וברכה שאומרים בברכהמ"ז שפותח בברוך בזה תלי' בנידון אם חתימה מעכבת.

וכן יש לדון עוד דהנה במטה אפרים סי' תקפ"ב כ' שבר"ה אם חתם מקדש ישראל והזמנים ולא חתם ויום הזכרון לא יצא, ויש לדון שמ"מ בקידוש יצא כיון שהקידוש פותח בברוך א"כ יש מחלוקת אם החתימה מעכבת ואם אין החתימה מעכבת הרי מה שאמר מקדש ישראל והזמנים לא גרע מאם לא חתם כלל.

אבל העירוני שמ"ב סימן תפז ס"ק ב "מקדש ישראל והזמנים – ואם אמר מקדש ישראל לבד לא יצא וכן בשבת אם לא אמר מקדש השבת ואמר מקדש ישראל ג"כ לא יצא אף שהזכיר באמצע התפלה של שבת כיון שלא חתם בשל שבת וכל זה בין בקידושא בין בצלותא", ומבואר שגם בקידוש כשחתם שלא כדין לא יצא, וזה לכא' כהשי' שחתימה מעכבת וי"ל.

במעשה שאשה באה לפני ר' נתן הבבלי

שבת קלד. אמר רבי נתן פעם אחת הלכתי לכרכי הים ובאת אשה אחת לפני, שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני. ראיתיו שהוא אדום, אמרתי לה המתיני לו עד שיבלע בו דמו, המתינה לו עד שנבלע בו דמו, ומלה אותו וחיה, והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי, שוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא, ובאת אשה אחת לפני, שמלה בנה ראשון ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהוא ירוק, הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית, אמרתי לה המתיני לו עד שיפול בו דמו. והמתינה לו, ומלה אותו וחיה, והיו קורין שמו נתן הבבלי על שמי.

צ"ב שבב' האופנים באה אשה והרי אשה אינה מצווה במילת בנה כמבואר בקידושין כ"ט.

ובאמת שצ"ע ביבמות ס"ד: מלה הראשון ומת, שני ומת, שלישי לא תמול דברי רבי. רשב"ג אומר שלישי תמול, רביעי לא תמול.

והנה בשו"ע יו"ד רס"ג ס"ב אשה שמלה בנה ראשון ומת מחמת מילה שהכשילה כחו ומלה גם השני ומת מחמת מילה, הרי הוחזקה שבניה מתים מחמת מילה, ל"ש מבעל אחד או משנים, ולא תמול השלישי אלא תמתין לו עד שיגדל ויתחזק כחו, והוא הדין אם איש אחד מל בנו ראשון ושני ומתו מחמת מילה, לא ימול השלישי, בין שהיו לו מאשה אחת בין משתים. וכ' רמ"א ויש חולקין וסבירא להו דלא שייך באיש רק באשה (חידושי אגודה פר"א דמילה), ונראה דספק נפשות להקל.

ולפ"ד רמ"א אפ"ל דלכך באה אמו לומר שב' הבנים היו מאם אחת, ומ"מ הל' מלה את בנה צ"ב.

דהנה ביבמות ע"א: רבא אמר כגון שהיו אביו ואמו חבושין בבית האסורין, והק' מהרש"א שהרי אשה אינה חייבת במילת בנה וע"ש שתי' דמ"מ מעכב בפסח.

ובשו"ת מהר"ח או"ז סי' י"א כ' ואם אמו לא היתה חבושה היא היתה חייבת לעסוק, דלא ממעט לה קרא אלא היכא דאיתיה לאבוה, ולא דמי לפדיון ולתלמוד תורה דהתם יליף מתפדה תפדה ומולמדתם ולמדתם (קידושין כ"ט)

משא"כ גבי מילה, ואי מאותו לא מצינו למיפטרה אפי' כי ליתיה לאב דכל התורה בלשון זכר נאמרה והשווה הכתוב אשה לאיש, ואם היא לא היתה חבושה נמצא שביום השמיני שהוא זמן המילה כבר הוטלה החוב עליה.

וא"כ אפשר שאביהם לא היה שם וממילא אמו חייבת במילה. אך בגמ' ביבמות שהובא דין זה צ"ב שנקטו כן על אמו.

וצ"ב ששמו היה נתן ורק שבא מבבל וא"כ למה קראו לתינוק נתן הבבלי, וכמו שלא קראו לו רבי נתן כמו כן למה קראו לו הבבלי, והרי בזמנינו כשקורים על שם אדם גדול שמכונה בשם ספרו כמו החפץ חיים קוראים בשמו ולא בשם כינויו.

עמידה כשמביאים את התינוק למול

בכורים פרק ג' מ"ג תנן גבי המביאים בכורים וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפניהם, ומבואר שצריך לעמוד בפני עושי מצוה, וע"ש בפי' הרע"ב דמה"ט יש לעמוד לפני נושאי המיטה ולפני נושאי התינוק לברית מילה, [ושמעתי שרבינו הגראי"ל שטינמן זצ"ל היה עומד לפני גבאי צדקה מטעם זה, והעירוני שבשו"ת יד אליהו דן בזה].

ומבואר כאן דמה שעומדים כשמביאים התינוק לברית מילה אינו שעומדים בפני התינוק, שבאמת אין שום טעם לעמוד בפני תינוק שעדיין לא קרא ולא שנה, ואין שום טעם לעמוד בפני מי שאולי בגדלותו יקרא וישנה, דא"כ יעמדו בפני כל תינוק אף שלא בשעת הבאתו לברית, אלא משום שאותו שמביא התינוק עושה מצוה ועומדים בפניו, ומה"ט נ' שבעת שלו' זכר כשמביאים את התינוק לומר בפניו המלאך הגואל אין שום טעם לעמוד בפניו.

ומה"ט כשמביאים את התינוק לפדיון הבן א"צ לעמוד משום דמי שמביא אותו אין עושה מצוה, שהרי אפשר לפדותו שלא פבניו ע' סי' ש"ה סי"ב, וא"כ מה שמביאים אותו אנו גורם למצוה ולא דמי למילה דמי שמביא אותו גורם למצוה.

אמירת כשם שנכנס לברית

שבת קל"ז ב' תנו רבנן המל אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה, אבי הבן אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, העומדים אומרים כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים. יל"ע במי שעומד באמצע פסוקי דזמרה או באמצע ברכות ק"ש או בין פרק לפרק אם יענה ד"ז.

וכן יל"ע במה שמבואר בשו"ע או"ח סימן ריט ב' גבי ברכת הגומל והשומעים אומרים מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב סלה, אם מותר לענות ד"ז למי שעומד במקומות הנ"ל. והרב ידידיה חסיד שליט"א העיר לענין חליצה שכולם אומרים בית חלוץ הנעל שיש לדון גם בזה כנ"ל וזה הרי דין מה"ת.

בס"ד
יל"ת מספר ~ יפנא הלוי על התורה"
ניתן להשיגו בחנויות יוסף נוע"- בסך 50 ש"ח
אפל - שטינמץ מח' בן ציון 39 בני ברק.
או- שטינמץ מח' אפאר"י מצוף 37 בני ברק.

(כתובת מייל : JO527686598@gmail.com)

נסייעתא דשמיא

מעדני כהן

משיעורי הגאון רבי נפתלי הכהן קופשיץ שליט"א

מהדורה מקוצרת מתוך
גליון 363 • שנה שמינית
עבור 'אוצר הפרשה'
פרשת **וירא** תשפ"ז
הגליון המלא מודפס בפנ"ע ניתן לקבלו גם במייל המסומן למטה

בענין כהן שקולו צרוד במקצת ואם יברך רק עם עוד כהן אחד יוכלו לשמוע את קולו אך כשיברך עם עוד כהנים לא ישמעוהו

נשאלתי בכהן שקולו צרוד במקצת, וכשיברך ברכת כהנים לבד או עם עוד כהן אחד יוכלו לשמוע אותו, אך אם יברך ברכת כהנים יחד עם כל הכהנים שבבית הכנסת, לא ישמעו אותו כלל, האם יכול לברך ברכת כהנים[א].

הנה בברכת כהנים קיי"ל שצריך לברך בקול רם, ובגמ' בסוטה (דף ל"ח ע"א) למדו דין זה מהא דכתיב "אמור להם" כאדם האומר לחבירו, וכן פסק השו"ע (סי' קכ"ח סעי' י"ד), ובמ"ב (שם סק"נ) הביא שכתבו רוב הפוסקים וכמעט כולם שדין זה הוא לעיכובא, ואם אינו יכול לברך בקול רם טוב שיצא קודם רצה.

אך יש לחקור בהא דבעי' קול רם, האם הוא שיעור בדיבור, שצריך שיהא בקול רם, אבל לא בעי' שבפועל ישמעו את קולו, או דעיקר הדין בזה הוא שישמעו אותו, אבל היכא שאין שומעים אותו אפילו שאומר בקול רם לא סגי.

יבואר מחלוקת האחרונים אם בבית הכנסת שכולה כהנים צריך לברך בקול רם

ולכאו' מצינו שנחלקו בזה האחרונים, דהנה בגמ' בסוטה (דף ל"ח ע"ב) איתא אמר אדא אמר רבי שמלאי בית הכנסת שכולה כהנים כולן עולין לדוכן, למי מברכין, אמר רבי זירא לאחיהם שבשדות. וכן פסק בשו"ע (סי' קכ"ח סעי' כ"ה) בית הכנסת שכולה כהנים אם אין שם אלא עשרה כולם עולין לדוכן, למי מברכין לאחיהן שבשדות.

ונחלקו האחרונים האם צריכים הכהנים שם לברך בקול רם, דבעמק ברכה (נשיאת כפים אות ה') נקט לדבר פשוט דכיון שאין הישראל שומע, א"כ אין צריכים הכהנים לומר בקול רם, והוכיח מזה דקול רם אינו לעיכובא, ודלא כמש"כ המ"ב, אבל בחי' ר' מאיר שמחה בסוטה (דף ל"ח ע"א) כתב דברור שצריכים לברך בקול רם.

ולכאו' נידון זה תלוי בהנ"ל, דאם יסוד הדין של קול רם הוא רק שיעור בדיבור, א"כ גם בבית הכנסת שכולה כהנים שאין אף אחד ששומע את ברכתם מ"מ צריכים לברך בקול רם, דכך הוא צורת המצוה של ברכת כהנים שיהא בקול רם, אבל אם יסוד הדין הוא שצריך שיהא קולם רם כדי שהשומעים ישמעו את הברכה, א"כ בבית הכנסת שכולה כהנים שאין אף אחד ששומע את הברכה למה יצטרכו לברך בקול רם.

יבואר דמתוס' בסוטה מוכח שצריך בפועל לשמוע את הכהן

אכן מדברי התוס' בסוטה (דף ל"ט ע"ב ד"ה עד) מוכח שקול רם הוא כדי שישמעו את הברכה, דהקשו התוס' איך שני כהנים נושאים כפיהם יחד, הרי תרי קלי לא משתמעי, ותירצו דכיון שברכת כהנים חביבי שומעין את קולם של כל הכהנים, ונראה מדבריהם שאם אין שומעין את כולם לא נתקיימה בהם מצוות ברכת כהנים, והיינו דמהא דילפינן כאדם האומר לחבירו בעי' שצריך בפועל לשמוע את הברכה מהכהן.

וכן מבואר גם בדברי הספרי, דרש"י על הפסוק "אמור להם" כתב אמור להם **שיהיו כולם שומעים**, ומקורו מהספרי, וכ"כ במ"ב (סי' קכ"ח ס"ק נ"ג) בשם הפר"ח דלפעמים לא סגי בקול בינוני היכא דהמתפללים רבים, ובעינן שיהא כולם שומעים, כדאמרינן בספרי, וא"כ צריכים כולם לשמוע את כל הכהנים, וצריך להגביה הקול כדי שישמעו כולם.[ב]

אך לכאו' הרבה פעמים מצוי שע"י שאחד מגביה את קולו הוא גורם שלא ישמעו את הכהנים שאין קולם חזק מאוד, ולפעמים גם אין עשרה ששומעים את הקול הבינוני, וצ"ע.

יבואר דעת הבית הלוי בהא דאין יוצא בברכת כהנים בשומע כעונה

והנה ידועים דברי הבית הלוי בסוף בראשית שכתב דלא מהני שומע כעונה בברכת כהנים, ואסברה לה בטעמא, דבקול רם אי אפשר לצאת בשומע כעונה, והחזו"א (או"ח סימן כ"ט) הקשה דהרי דינא דשומע כעונה אין הביאור שהשמיעה חשיבא כדיבור, אלא שהדיבור של חבירו מתייחס אל השומע, והוכיח כן מהא דיוצאין בשמיעת קריאת המגילה,

---

[א] ובשבת פרשת נח היה קולי חלש, ובשחרית שהי' מנין קטן ביקשתי משאר הכהנים שינמיכו את קולם, כדי שיוכלו לשמוע גם את קולי, אבל במוסף שהי' שם הרבה כהנים לא הי' שייך לעשות כן, וביקשתי מכהן אחד שיוציא אותי בברכת אשר קדשנו בקדושתו של אהרן ואחר כך ברכתי ברכת כהנים בעצמי, והיה ראוי לצאת את הברכה רק על תנאי, שאם יכולני לברך ברכת כהנים כראוי, כדי שלא להכנס לספק ברכה לבטלה בשומע כעונה, וכמבואר בשער הציון (סי' תפ"ט סק"ה).
אך יש לדון בזה אם אריך למיעבד הכי, דיתכן שחלק תיבות ישמעו וחלק לא ישמעו, ואם תיבה אחת לא ישמעו, נמצא שעברתי על לאו של בל תגרע.
אולם כבר נתבאר במקו"א (מעדני כהן גליון 173) דהיכא שהוא אנוס נחלקו האחרונים אם עבר על לאו של בל תגרע, ושורש הנידון בזה הוא, האם איסור בל תגרע הוא בקום ועשה, דהאיסור הוא במה שעשה מצוה חסירה, או דהאיסור הוא בשב ואל תעשה, והאיסור הוא במה שאינו משלים את המצוה, דאם האיסור הוא בשב ואל תעשה במה שאינו משלים את המצוה, א"כ כשהוא אנוס על מה שאינו משלים את המצוה, אינו עובר בבל תגרע, שהרי לא הוא המגרע, אלא מה שאינו משלים המצוה הוא משום שאין לו במה להשלים המצוה, ולא עבר על בל תגרע כלל, אבל אם האיסור הוא בקום ועשה שעשה חצי מצוה, א"כ גם כשהוא אנוס על מה שאינו משלים את המצוה עבר על בל תגרע, דהאיסור הוא במה שעשה כבר.
ובטורי אבן (ר"ה דף כ"ח) הקשה אהא דמבואר בסוכה דף ל"א שאם אין לו אתרוג נוטל רק ג' מינים, דהא קא עבר בבל תגרע, ובקהלות יעקב (ר"ה סי' ט"ז) תירץ דכיון שהוא אנוס אינו עובר בבל תגרע, יעו"ש. וכ"כ בעמק ברכה (נשיאת כפים אות ו' בסופו). והאחרונים הקשו איך מותר בזמן הזה שאין תכלת ללבוש לבן לבד, הא קא עבר על בל תגרע, אך אם נימא כשהוא אנוס על המצוה לא עבר על בל תגרע א"ש, ויעוי' בבית הלוי (ח"א סי' מ"ב) שתירץ על קושיא זו דעשה של ציצית דוחה ללאו של בל תגרע.

[ב] אך יל"ע אם דין זה דבעי' שיהיו כולם שומעים הוא לעיכובא, ואם נימא שדין זה הוא לעיכובא, א"כ כהן שאין קולו חזק כ"כ, והוא נמצא בבית הכנסת גדול, ובכל הבית כנסת אי אפשר לשמוע את קולו, א"כ לא יוכל לעשות ברכת כהנים רק אם הישראלים עומדים קרוב לדוכן, וצ"ב הגדר בזה, דהרי דל מהכא את אותם אנשים שנוספו בסוף הבית הכנסת ושפיר יוכל לברך ברכת כהנים, וכי מפני שנכנסו עוד אנשים והם אינם יכולים לשמע אותו לא יוכל לברך ברכת כהנים.
ואם נימא הכי, משכחת לה שבאמצע ברכת כהנים יעבור על בל תגרע בלי ששינה שום דבר מהאופן שהתחיל לברך, וכגון שהתחיל לברך כשכל הציבור עמד לידו ואז כולם שמעו אותו, ובאמצע ברכת כהנים אחד מהציבור התרחק מעט לסוף הבית כנסת ששם אינו שומע אותו, ובזה לכאו' הוא גורם שהברכת כהנים לא חשיבא בקול רם, ועובר הכהן על בל תגרע, ויותר נראה דהא דבעינן שכולם ישמעו את הכהנים אינו אלא לכתחלה, אבל אם יש עשרה ששומעים את הכהן המברך הרי זה קיים מצוות ברכת כהנים.

נערך משיעור שנמסר בישיבת בית מדרש עליון ערש"ק פ' נח, תשפ"ז.
לתגובות ולעניני הגליון 058.32.888.34 וכן במייל 3126877@gmail.com

והרי בעי' קריאה מתוך הכתב, ושמיעתו אינו מתוך הכתב, אלא על כרחך דהדיבור של המשמיע מתוך הכתב מתייחס אל השומע, וא"כ גם לענין קול רם נימא הכי דכיון שהדיבור של המשמיע מתייחס אל השומע הוי כאילו השומע מדבר בקול רם.

ומטו בי מדרשא לבאר, דפשוט שגם הבית הלוי מודה ליסוד דברי החזו"א דשומע כעונה הוא שהדיבור של המשמיע מתייחס אל השומע, וכמו שהוכיח מקריאת המגלה, אלא דס"ל להבית הלוי דמ"מ השומעים לא שמעו את המברך ברכת כהנים, ומה שאמרו בקול רם הוא כדי שיתקיים "אמור להם", ואפי' שדבור חבירו בקול רם מתייחס אליו, אבל בפועל לא שמעו את קולו, ובעינן שישמעו את קולו בפועל ממש.

המטיב עם חבירו הוא עושה הטבה לעצמו

הנה לא היה מעולם מקום שהיו רשעים כסדום, שכל העושה מעשה רשע נקרא 'סדומי', וכמו שאמרו 'כופין על מדת **סדום**', ולכאורה איך יתכן שדווקא בזמן שהיה עמוד החסד כאברהם היה מקום רשע כסדום שלא היה מקום כזה לרוע מאז עד היום הזה.

וכן צריך ביאור בזה שאברהם אבינו התפלל על סדום כל כך הרבה תפלות ולא נענה, ולמה הטריחו הקב"ה להתפלל ללא תועלת.

וידוע מה שאמר המגיד מדובנא זצ"ל שמה שאמר הכתוב 'המכסה אני מאברהם אשר אני עושה ואברהם היו יהיה לגוי גדול' וגו', היינו שכדאי לגלות לאברהם אשר אני עושה כדי שיתפלל על סדום ואע"פ שכל התפלות לא יועילו לסדום אבל יועילו לבניו אחריו, ולכן גילה לו הקב"ה את מפלתו של סדום כדי שיתפלל ויועילו תפלותיו על בניו אחריו.

ושמעתי בשם הגאון ר' יעקב הלל שליט"א שאמר שסדום היה 'הזה לעומת זה' של אברהם אבינו, שאברהם אבינו השלים עצמו במדת החסד גם בזמן שהיה כנגדו עם מרשיע באופן מבהיל ביותר, ועל ידי זה קנה השלימות הגמורה במדת החסד.

והחסד הגדול ביותר שעשה אברהם אבינו היה תפלתו על סדום כמו שכתב החפץ חיים באהבת חסד, והיינו שהתפלל על אלו שהיו המתנגדים הגדולים ביותר אליו, ובאמת היה צריך לשמוח במפלתם, ובזה שהתפלל עליהם קנה את פסגת מעלת החסד, ולכן סדום לא היה להם זכות קיום יותר, שכל קיומם היה לתועלתו של אברהם בקניין מדת החסד וכשהגיע לשלימות מדתו נסתלקו אלו מן העולם.

ומצינו כן בכמה מקומות שהעמיד הקב"ה את כוחות הקדושה והטומאה זה לעומת, הנה רבינו נסים גאון בהקדמתו לש"ס הנדפס בריש מסכת ברכות כתב דפיסוק הנבואה היה מ' שנה אחר בניין בית שני, ואז היה ראשית מלכות אלכסנדר מוקדון, ומה שמונין לשטרות היינו מאותו שנה שנפסקה הנבואה מישראל.

ושמעתי מאאמו"ר הגאון זצ"ל דאיתא בסדר עולם רבה בהגהות הגר"א שבאותו זמן שהתפללו אנשי כנסת הגדולה על ביטול עבודה זרה מישראל פסקה הנבואה מישראל, משום שזה לעומת זה עשה הקב"ה שלא יתכן שיהא קדושת הנבואה בישראל ולא יהיה יצרא דע"ז שבזה בטל כח הבחירה.

וכן באותו יום שנפטר אברהם אבינו מן העולם מת נמרוד ע"י עשו הרשע, שהרי באותו יום עבר חמש עבירות והרג הנפש, והוא היה נמרוד, שבזמן שהיה אברהם אבינו בעולם לא יתכן שלא יהיה כח התנגדות לאמונתו כנמרוד, וכשמת אברהם הוכרח נמרוד למות באותו יום, כדי שבעולם לא יהיה כוח הטומאה גדול יותר מהקדושה.

ויש ללמוד הרבה מתפלתו של אברהם אבינו על סדום, שאע"פ שהתפלל על אנשים שהיו בהיפוך ממנו והיו המתנגדין שלו מ"מ תפלתו עליהם היא בתחנונים ומפריע לו באמת איבודן, וע"י תפלתה נוראה זו זכה לעצמו את כל נצחיותו.

והנה בברכות (דף כ"ו ע"ב) אמרינן תפלות אבות תקנום, וילפינן מהאי קרא, וכמו דאיתא שם, תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר "ויעמד פינחס ויפלל", יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב", ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר "תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו", יעקב תקן תפלת ערבית שנאמר "ויפגע במקום וילן שם", ואין פגיעה אלא תפלה, שנאמר "ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי".

ויש להבין מהו תפלתו של אברהם במה שכתוב 'וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני ד'', דתפלתו של יצחק נראה שהיה על הזווג, ותפלתו של יעקב על הגלות אשר הוא עומד לצאת אליו, אבל תפלתו של אברהם על מה היתה, והרי כבר התפלל על סדום ביום אתמול ולא נענה, ועל מה השכים להתפלל באותו בוקר שנהפכה סדום.

ובמלבי"ם (בפרק י"ט פסוק כ"ט) עמד על מה שכתוב בקרא "ויהי בשחת אלוקים את ערי הככר ויזכור אלוקים את אברהם ויצל את לוט מתוך ההפכה", דלכאורה הוא מקרא יתר, שהרי התורה האריכה הרבה בהצלת לוט מהפיכת סדום, ולמה חזרה התורה על הצלת לוט מהפיכת סדום.

וז"ל המלבי"ם, "ויהי" - ר"ל והשכמת אברהם היה - "בשחת אלהים את ערי הככר" - ר"ל אחר עלות השחר, שאז כבר התחיל לשחת את ערי הככר, שסדום ועמורה נשחתו תיכף בעלות השחר, הגם שהככר עצמו לא נשחת תיכף, **ואז התפלל אברהם על הצלת לוט**, וה' זכר חסדי אברהם "וישלח את לוט בהפוך את הערים", הגם שכבר התחיל אז הפיכת הערים שלוט ישב בהן, **והיה ראוי שיושחת גם הוא שלא היה ראוי מצד עצמו, לא היה ראוי להצלה רק אם היה בורח באמצע הלילה תיכף כשאמר לו המלאך, שאז לא התחילה המהפכה, לא כן אחר שהתמהמה עד שהוחל הפיכת הערים,** שניצל ע"י נסים גלוים, וצוער נצולה בשבילו, לזה לא היה ראוי רק שזה נעשה ע"י תפלת אברהם וזכותו, עכ"ל.

אמנם בתוס' חולין (דף צ"א ע"ב) כתבו שהלך להתפלל על הפיכת סדום, וכן משמע במבי"ט בבית אלוקים שהתפלל על סדום עצמה שלא תשחת, שכתב בשער התפלה במה שראינו שתפלת אבותינו נתקבלה לפניו יתברך, וז"ל, 'תפלת אברהם אבינו על סדום האף תספה צדיק עם רשע לא נתקבלה על הצלת סדום, **ונתקבלה על הצלת לוט** ובנותיו, כדכתיב ויזכור אלקים את אברהם וישלח את לוט וגו', וכן שם **וישכם אברהם בבקר אל המקום וגו',** מכאן למדו חז"ל ברכות כ"ו ע"ב שתקן תפלת שחרית **והועילה ג"כ תפלתו זאת לתיקון הצלת לוט בהמלטו לצוער** עכ"ל, ונראה שתפלתו באותו השכמה היה על סדום והועילה לאברהם להציל את לוט מתוך ההפכה.

וחזינן דתפלת אברהם הועילה מיד להציל את לוט, והרי כל הצלת לוט היה להצלת כל עתידו של אברהם אבינו, שהרי מיד אחר הצלת לוט התורה האריכה במעשה לוט ובנותיו שיצא ממנו עמון ומואב להוציא מהם את רות ונעמה להביא מהם את דוד ושלמה ומלך המשיח שהוא העתיד המתוקן של כל עם ישראל, ואע"פ שהיה נראה שתפלת אברהם לא נתקבלה שהרי השכים לבקש עוד על סדום, אך הועילה תפלתו להציל את לוט שהוא עתידו של אברהם אבינו וכל אומתו.

והוא מוסר השכל לכל אחד שמתחסד עם חבירו, שצריך לדעת שהוא עושה טובה לעצמו, וכל מה שנראה להאדם שעושה טובה למי שקשה לו לעשות עמו טובה הוא יותר טובה לעצמו.

וכן מצינו במה שאברהם הלך להלחם עם הארבעה מלכים שהיו גבורים גדולים שנצחו את כל הענקים ורק עוג נמלט מן המלחמה אבל כל הגבורים ההם נפלו לפניהם בחרב, ואע"פ כן אברהם הלך להלחם עם גבורים כאלו ומסר את עצמו להציל את לוט, וכל זה היה לטובתו בעצמו.

ולפעמים אדם חושב לעצמו גם אם יש מצות חסד, אבל הרי יש גבול כמה צריך האדם לעשות עבור חבירו, ויש ללמוד הרבה מהנהגת האבות הקדו' שאברהם אבינו לא היה בפניו כל גבול ומסר את עצמו במסירות מוחלטת לעזור לחבירו, ובאמת כל זה היה להרווחת עצמו ולנצחיותו להיות קיים לעד על ידי לוט, שממנו יצא דוד המלך ומלך המשיח, וזה יסוד גדול בכל עבודת האדם, שכל שעושה עבור אחרים, הוא לעצמו, וכל שעושה לעצמו הוא לאחרים.

לעילוי נשמת היקר יקרים רודף צדקה וחסד באופן מופלא ובפנים מאירות הרב ר' **יוסף בן סטי** ז"ל נלב"ע ליל שבת א' דר"ה תשפ"א, וזוגתו שעמדה לימינו בכל מעשיו הכבירים מרת **רחל בת לטיפה** ע"ה נלב"ע כ"ו מנחם אב תשפ"ה
לע"נ הרה"ג ר' **מנחם מנדל ב"ר טוביה** זצ"ל וזוגתו מרת **לאה ב"ר אברהם משה** ע"ה הרה"ח ר' **שלמה נחמיה** ב"ר **יעקב צבי** זצ"ל וזוגתו מרת **רויזא שושנה** בת ר' **יחיאל מיכאל** ע"ה ר' **יעקב צבי** בן ר' **שלמה נחמיה** ז"ל

בס"ד

עמק השבוע

עיונים וביאורים במהות ימי השבוע
מאת הרה"ג ר' **ראובן מלך שוואדץ** שליט"א
מחבר סדרת הספרים גינת ראובן, עמקי ראובן, מנחת ראובן ומעיינת ראובן

גליון קלח

שנה ג

פרשת וירא תשפ"ז והימים שסביבותי'ה

תענית שני בתרא

למי שלא התענה בשני קמא וחמישי

הנה יל"ע לגבי מי שלא התענה תעניות בה"ב ולא התפלל תפילות בה"ב בשבוע שעבר בשני קמא ובחמישי, האם עדיין יש ענין לו להתענות ולהתפלל תפילות מיוחדות בשני בתרא, או האם תעניות בה"ב הן חטיבה אחת, ואם לא התענה והתפלל תפילות מיוחדות בשני וחמישי, תו לית לו ענין מיוחד להתענות ולהתפלל תפילות מיוחדות בשני בתרא.

הנה יש לי **ראי' ברורה לכאורה דאין התעניות תלויות אהדדי**, שהרי כשפסח שני חל להיות בשני בתרא דחודש אייר אז הרבה סוברים שאין מתענים ואין מתפללים תפילות מיוחדות כלל בשני בתרא, ואפילו הכי מתענים ומתפללים בשני קמא ובחמישי (ובמי שבירך לבה"ב רק אומרים "שני וחמישי"), וא"כ מבואר דגם מי שאינו מתענה "שני חמישי שני" עדיין יכול להתענות מקצת מהתעניות, ושפיר יש להו שם תעניות בה"ב המיוחדות.

ואם כן **גם מי שלא התענה או התפלל תפילות מיוחדות בהאי חודש בשני קמא או בחמישי עדיין יש לו לעזור חילו ולהתפלל התפילות המיוחדות בשני בתרא מעומקא דליבא, והקב"ה ישמע שעוותינו.**

י"ז מרחשון יום מיוחד לירידת גשמים

עיין במס' תענית דף ו ע"א דאיתא דתניא איזו היא רביעה ראשונה הבכירה בשלשה במרחשון בינונית בשבעה בו אפילה בשבעה עשר בו דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשבעה ובשבעה עשר ובעשרים ושלשה רבי יוסי אומר בשבעה עשר ובעשרים ושלשה ובראש חדש כסליו. הרי דהיום היחיד שהוא "רביעה" לפי כל התנאים הוא יום י"ז במרחשון.

ועיין בפ' נח דכתיב "בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וארבת השמים נפתחו". ועי' במס' ר"ה דף יא ע"ב דאיתא דתניא בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש רבי יהושע אומר אותו היום שבעה עשר באייר היה יום שמזל כימה שוקע ביום ומעינות מתמעטין ומתוך ששינו מעשיהן שינה הקדוש ברוך הוא עליהם מעשה בראשית והעלה מזל כימה ביום ונטל שני כוכבים מכימה והביא מבול לעולם רבי אליעזר אומר אותו היום שבעה עשר במרחשון היה יום שמזל כימה עולה ביום ומעינות מתגברים ומתוך ששינו מעשיהם שינה הקדוש ברוך הוא עליהם מעשה בראשית והעלה מזל כימה ביום ונטל שני כוכבים והביא מבול לעולם בשלמא לרבי יהושע היינו דכתיב שני אלא לרבי אליעזר מאי שני שני לדין בשלמא לרבי יהושע היינו דשינה אלא לרבי אליעזר מאי שינה כדרב חסדא דאמר רב חסדא ברותחין קלקלו וברותחין נידונו ברותחין קלקלו בעבירה וברותחין נידונו כתיב הכא וישכו המים וכתיב התם וחמת המלך שככה תנו רבנן חכמי ישראל מונין למבול כרבי אליעזר ולתקופה כרבי יהושע חכמי אומות העולם מונין אף למבול כרבי יהושע. הרי למסקנת הסוגיא חכמי ישראל סוברים דהמבול התחיל בי"ז מרחשון, ולכאורה י"ל דזה מראה די"ז מרחשון הוא יום מיוחד לירידת גשמים, וזה מתאים עם הנתבאר דיום י"ז מרחשון לחוד הוא יום רביעה לפי כל התנאים.

(הנה בסוגיא בתענית הנ"ל נחלקו התנאים איזה "רביעה" היא בי"ז מרחשון, דלר' מאיר הוא רביעה שלישית, ולר' יהודה הוא רביעה שניה, ולר' יוסי הוא רביעה ראשונה. ולהנתבאר נמצא שנחלקו אי המבול התחיל ביום רביעה ראשונה, שניה או שלישית. וצ"ע מהו ביאור מחלוקתם בזה. וצע"ע.)

ועיין בליקוטי הש"ס במסכת תענית דאיתא וז"ל ענין רביעה ראשונה שהוא י"ז במרחשון כי ארז"ל אין האשה מתעברת מביאה ראשונה והנה ביאה ראשונה שהי' לישראל עם רחל וכו' מבריאת העולם הי' ביום שמיני עצרת בסוד משיב הרוח ומוריד הגשם וזה הי' ע"י חבטת ההושענא בהושענא רבה כי ערבה גי' זרע ואינה מתעברת מביאה ראשונה עד שבעה עשר במרחשון שהיא הביאה שנייה ואז יבא המטר בביאה הב' ואח"כ בט"ו בשבט יורדת הרביעה הג' ועולה אש התהום ומחניט האילנות וע"כ הוא ר"ה לאילנות. עכ"ל. הרי שוב משמע די"ז מרחשון הוא יום מיוחד לענין גשמים.

והנה יל"ע למה הוי התאריך די"ז מרחשון מיוחד לירידת גשמים, דאה"נ חזינן מהתנאים ומהמבול ומהליקוטי הש"ס דיום י"ז מרחשון הוא יום מיוחד לירידת גשמים, אבל הא גופא צ"ב, למה הוי יום י"ז מרחשון מיוחד לירידת גשמים.

ולפי הנתבאר בליקוטי הש"ס יש להסביר, דהנה הו"ר הוא יום כ"ו מתחילת הבריאה. (דתחילת הבריאה היתה בכ"ה אלול, דאדם הראשון נברא בא' תשרי, ויום כ"ו הוא בכ"א תשרי דהיינו הו"ר, וראיתי הדגשה זו בראשונים, דעי' ברבנו בחיי על במדבר פי"ד פ"ט דאיתא וז"ל והרמב"ן ז"ל פירש סר צלם מעליהם, שהוסר הצל מעל ראשם, ממה שידוע כי בליל החותם הגדול של הושענא רבה, הוא יום עשרים ושש לבריאת העולם, לא ימצא צל לראש מי שעתיד למות באותה שנה, וזה כאילו אמר כבר נגזרה עליהם. עכ"ל. ועי' ברבנו בחיי בספר כד הקמח ערך ערבה דאיתא וז"ל ויום שביעי של ערבה זה הוא יום כ"א לתשרי כמספר שם יה"ו שבו נחתם העולם לשש קצוות והוא יום כ"ו לבריאת עולם שנברא בכ"ה באלול ונקרא היום הזה יום החותם הגדול כנגד השם הגדול שבו נברא העולם ולכך נקרא הושענא רבה. עכ"ל.) וי"ז מרחשון הוא יום כ"ו אחרי הו"ר (דמכ"ב תשרי עד ל' תשרי יש ט' ימים ועוד י"ז ימים מחשון הוא כ"ו ימים), וא"כ י"ל דמאיזה סיבה דהביאה ראשונה היא כ"ו ימים מתחילת הבריאה (מסתמא זה שייך להא דכ"ו הוא כמנין הוי"ה וכדמבואר בדברי רבנו בחיי

הנ"ל) הוא הדין דהביאה שניה הוא בי"ז מרחשון, אחרי עוד כ"ו ימים. וא"ש למאד.

עיין במתני' במס' תענית פ"א מ"ד דאיתא הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים התחילו היחידים מתענין שלש תעניות. ועי' במאירי למסכת נדרים דף סב ע"ב דאיתא וז"ל ולענין פסק כתבנו במסכת תענית כרבי מאיר וכמו שאמרו שם שאם הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים מתחילין יחידים להתענות ויש פוסקים כרבי יוסי ולענין נדר מיהא רוב פוסקים כתבוה כן **אלא שלענין תענית יחידים פסקו כלם להיות יחידים מתענים משבעה עשר במרחשון ואילך ואיני יודע מה הביאם לכך** ומתוך כך נראה לי לפסוק כרבי מאיר אף לענין נדרים כסתם משנה שבתעניות. עכ"ל. ולהנ"ל אפשר דמה שהביאם לכך היינו משום שקיבלו שי"ז מרחשון הוא יום מיוחד לירידת גשמים. וצע"ע בזה.

האם י"ז מרחשון הוא "יום הגשמים"

הנה עע"ש במס' תענית דף ו' דמבואר לפי גירסא דילן דקיי"ל כר' יוסי דהג' רביעות הן בי"ז חשון ובכ"ג בו ובראש חדש כסליו, ולפ"ז י"ז חשון אינו רק מיוחד לגשמים בעלמא, אלא הוא מיוחד לתחילת הגשמים. (ועי' בירושלמי במס' קדושין דאיתא ובקידוש השם כתיב מתחלת הקציר עד נתך מים עליהם, מלמד שהיו תלויין מששה עשר בניסן עד שבעה עשר במרחשון והיו העוברים והשבים אומרים מה חטאו אלו שנשתנית עליהן מידת הדין, והיו אומרים על שפשטו ידיהן בגרים גרורים.)

[עיין ברמב"ם בהל' מתנ"ע פ"א הי"א דאיתא וז"ל מאימתי מותרין כל אדם בשכחה של זיתים בארץ ישראל אם שכח אותה בראש הזית הרי זה מותר בה מראש חדש כסליו שהוא זמן רביעה שנייה בשנה אפילה. עכ"ל. הרי מבואר דר"ח כסלו הוא זמן רביעה שניה בשנה אפילה. ועי' במפרשים שביארו שהרמב"ם פירש דאין הג' זמנים הנ"ל הזמנים של הג' רביעות, אלא הם ג' זמנים לרביעה שני' (ובע"כ שלא גרס "איזו היא רביעה ראשונה" בסוגיא שם, אלא מסתמא גרס כגירסת הר"ח שם "מאימתי זמן רביעה"), וכ"ה בפהמ"ש בפרק ח' דמס' פאה וז"ל וזמן רביעה שניה בארץ הצבי בשנה המבכרת הוא בי"ז במרחשון ובשנה הבינונית בכ"ג במרחשון ובשנה המאוחרת בראש חדש כסליו. עכ"ל. וא"כ גם ראש חודש כסלו נכלל ברביעה שני', וא"ש שהרמב"ם סובר כנ"ל דאין היתר הזיתים עד ר"ח כסלו. (אלא דעדיין צ"ב דלמה אזלינן בתר שנה אפילה ולא שנה בינונית לענין היתר הזיתים. עי' בכס"מ ובעוד מפרשים.) נמצא דלהרמב"ם יש לי"ז חשון ייחוד אחר, דהוא הזמן דרביעה שניה בשנה בכירה. (הנה בסוגיא הנ"ל בתענית איתא דהלכה כרבן גמליאל דמתחילים לשאול ותן טל ומטר לברכה בז' חשון, ואיתא שם דהנפק"מ מרביעה ראשונה היא לשאול, וא"כ בע"כ דרביעה ראשונה היא בז' חשון, אבל איתא שם דפסקינן כר' יוסי ולר' יוסי הרביעה ראשונה היא בי"ז חשון ולא בז' חשון, עיי"ש ברש"י ובש"ך ביו"ד סי' ר"כ ס"ק ל"א, והעירו דלהרמב"ם זה לא קשה, דלהרמב"ם הא דר' יוסי הקדים להזכיר י"ז חשון אינו משום דסובר דהרביעה ראשונה היא בי"ז חשון, אלא משום דסובר דבשנה בכירה הרביעה שני' היא בי"ז חשון אבל לעולם י"ל דהרביעה ראשונה היא בז' חשון ולכך מתחילים לשאול בז' חשון.) הנה לפי שיטת הרמב"ם דהג' זמנים שהוזכרו בסוגיא הם ג' זמנים לרביעה שני', לכאו' צ"ב קצת דלמה באמת רק הוזכרו הזמנים להרביעה שני' ולא הוזכר הזמן לרביעה ראשונה. והנה עיי"ש בפהמ"ש החדשים דאיתא וז"ל והמטר אשר ירד לפני שבעה עשר במרחשון אינו אלא ממאורעות זמן האסיף לא משל תחילת החורף. עכ"ל. הרי דהרמב"ם סובר דיש חילוק יסודי בין הרביעה ראשונה להרביעה שני', דדוקא הרביעה השני' נחשב לגשמים מתחילת החורף, ואפשר דלכך לא הוזכר הזמן דרביעה ראשונה, דדוקא הוזכרו הזמנים להגשמים של השנה הבאה. (ואפשר דזהו הביאור בהא דחז' במשנה שם בפאה ובמס' שביעית פ"ט מ"ו ומ"ז שיש הרבה דברים שתלויים דוקא ברביעה שני' ולא ברביעה ראשונה. עיין.) הנה לפ"ז נמצא דבין לאידך שיטות ובין להרמב"ם י"ז חשון הוא מיוחד לתחילת הגשמים, דלפי אידך שיטות הוא מיוחד לתחילת הגשמים משום דהוא זמן רביעה ראשונה, ולהרמב"ם הוא מיוחד לתחילת הגשמים משום דרביעה שניה הוא תחילת גשמי החורף הבא.]

הנה לפ"ז **יש גם עוד ייחוד לי"ז מרחשון, דהוא היום דמתחילים הבני אדם לקבל עיקר ה"תוצאות" מה"דין" שהיה בר"ה ויוהכ"פ והו"ר ושמינ"ע, דבאותם ימים היה איזה גזר דין (ועיקר הגמר דין הוא הגמר דין על המים כדמבואר בדיני הו"ר), ועתה יורד גשם מחמת אותו דין או לא יורד גשם מחמת אותו דין**, (ובימי נח מבול בא מחמת הדין כדאיתא בסוגיא במס' ר"ה הנ"ל).

ועיין במס' תענית דף ז ע"א דאיתא אמר רבי אבהו גדול יום הגשמים מתחיית המתים דאילו תחיית המתים לצדיקים ואילו גשמים בין לצדיקים בין לרשעים ופליגא דרב יוסף דאמר רב יוסף מתוך שהיא שקולה כתחיית המתים קבעוה בתחיית המתים אמר רב יהודה גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה שנאמר יערף כמטר לקחי ואין לקח אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו רבא אמר יותר מיום שניתנה בו תורה שנאמר יערף כמטר לקחי מי נתלה במי הוי אומר קטן נתלה בגדול, ועיי"ש בדף ז ע"ב דאיתא אמר רבי חמא ברבי חנינא גדול יום הגשמים כיום שנבראו שמים וארץ שנאמר הרעיפו שמים ממעל ושחקים יזלו צדק תפתח ארץ ויפרו ישע וצדקה תצמיח יחד אני ה' בראתיו בראתים לא נאמר אלא בראתיו אמר רב אושעיא גדול יום הגשמים שאפילו ישועה פרה ורבה בו שנאמר תפתח ארץ ויפרו ישע, ועיי"ש בדף ח ע"ב דאיתא ואמר רבי יצחק גדול יום הגשמים שאפילו פרוטה שבכיס מתברכת בו שנאמר לתת מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידך וכו' אמר רבי יוחנן גדול יום הגשמים כיום קבוץ גליות שנאמר שובה ה' את שביתנו כאפיקים בנגב ואין אפיקים אלא מטר שנאמר ויראו אפקי ים ואמר רבי יוחנן גדול יום הגשמים שאפילו גייסות פוסקות בו שנאמר תלמיה רוה נחת גדודיה.

הרי מבואר בגמ' שיש ז' מעלות ל"יום הגשמים", שהוא גדול מתחיית המתים, שהוא גדול מיום שניתנה בו תורה, שהוא כיום שנבראו שמים וארץ, שאפילו ישועה פרה ורבה בו, שאפילו פרוטה שבכיס מתברכת בו, שהוא כיום קבוץ גליות, שאפילו גייסות פוסקות בו. [ועי' בספר הליקוטים בפרשת ויצא פרק ל"ו דאיתא וז"ל ולהיות כל טובתינו תלויה בזה הבירור, כי כשיושלם כל הבירור יבא משיחנו בע"ה, והבירור תלוי במטר, לכן לא נזכר עונש גדול בתורה כמו מניעת המטר, והשכר היותר גדול ונתתי מטר ארצכם, משום שבמטר תלויה ביאת המשיח, וז"ש ז"ל גדול יום הגשמים כיום קבוץ גליות, כי מה שייכות לזה עם זה, אלא קבוץ הגליות עצמן, הוא קבוץ כל הניצוצות הללו שהם שבויים בגלות, ולכן גדול יום הגשמים, כי הוא קבוץ גליות עצמו, וז"ש בגמ' שובה ה' את שבותינו כאפיקים בנגב, שהוא המטר. עכ"ל.]

ולפי הנתבאר נמצא דהני ז' מעלות נאמרו בעיקר על יום י"ז מרחשון, שהוא יום מיוחד לגשמים, ויום זה יותר משאר ימים נקרא יום הגשמים.

(אבל עי' בספר אמרי אמת ימים אחרונים של סוכות דאיתא וז"ל איתא בגמרא גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה וכו' רבא אמר יותר מיום שניתנה בו תורה שנאמר יערף כמטר לקחי מי נתלה במי הוי אומר קטן נתלה בגדול, ואיתא בעבודת ישראל מהמגיד מקאזניץ ז"ל דיום הגשמים הכוונה לשמיני עצרת שמתחילים לומר בו משיב הרוח ומוריד הגשם. עכ"ל. ועע"ש דאיתא וז"ל איתא בגמרא גדול יום הגשמים וכו' יותר מיום שניתנה בו תורה ואיתא דיום הגשמים היינו היום שמתפללים בו על הגשמים, שמיני עצרת גדול יותר משבועות כדאיתא גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה וכו' אשר יצק מים וכו'. עכ"ל. הרי מבואר דשמיני עצרת הוא "יום הגשמים". וצע"ע.)

האם י"ז מרחשון הוא הרביעה ראשונה להלכה

אבל יש להעיר, דאפשר דלהלכה אין הרביעה ראשונה בי"ז מרחשון. דראינו דבסוגיא במס' תענית הנ"ל שיש ג' שיטות מתי הן הרביעות, ואף שראינו דמבואר מפשטות הסוגיא דקיי"ל כר' יוסי הסובר דרביעה ראשונה הוא בי"ז מרחשון, אבל אפשר דאין זה ההלכה. דעיי"ש דאיתא דהלכה כר"ג הסובר דשואלים בז' מרחשון, ואיתא שם שהנפק"מ דרביעה ראשונה היא לשאול, וא"כ מבואר דקיי"ל דרביעה ראשונה היא בז' מרחשון, וזהו כר' יהודה ודלא כר' יוסי. ועיי"ש ברש"י שבאמת גרס הלכה כר' יהודה. וכיון דקיי"ל להלכה דשואלין בז' מרחשון אפשר דמבואר דקיי"ל כגירסת רש"י ודלא כגירסא דילן.

ועיין בטור ביו"ד סי' ר"כ דאיתא וז"ל האוסר עצמו מדבר עד הגשם אסור עד זמן הגשם וכשיגיע זמן הגשם שהוא בא"י ז' במרחשון ובגולה ס' יום לתקופה מותר אפי' לא ירדו גשמים ואם אומר עד שירדו גשמים או עד הגשמים אסור עד שתרד רביעה שנייה שהיא בא"י י"ז במרחשון ובגולה ע' יום לתקופה. עכ"ל. ועי' בטור בחו"מ סי' רע"ד דאיתא וז"ל לאחר שנקצרה התבואה הולכים בשביל שעל פני השדות עד שבעה עשר במרחשון שהוא זמן רביעה שנייה ומשם ואילך אינו רשאי ליכנס בשדות שדריסת הרגל קשה להן. עכ"ל. הרי דהטור פסק כר' יהודה.

ואף דהשו"ע ביו"ד שם רק הביא דעת הרמב"ם דפסק כר' יוסי, ולא הביא דעת הטור, אבל נראה דהא מיהא דבני אשכנז פוסקים כהטור, דעיי"ש ברמ"א דאיתא וז"ל ובגולה, זמן הגשמים ששים יום אחר התקופה שמתחילין אז השאלה, וזמן רביעה שניה שבעים יום אחר התקופה. עכ"ל. ודוקא לר' יהודה הוי הרביעה שניה י' ימים אחרי הרביעה הראשונה, ולא לר' יוסי, וא"כ לכאורה חזינן דהרמ"א נקט דקיי"ל כהטור. ואף אם תאמר דזהו סתום ברמ"א כיון שלא כתב להדיא דקיי"ל כר' יהודה, אפ"ה נראה שלמעשה קיי"ל כר' יהודה, דעיי"ש בש"ך בס"ק ל"א דאיתא וז"ל והמחבר והרב השמיטו דעתם משום שתמה בב"י היאך פסקו כר' יודא לגבי ר' יוסי אבל באמת תמהני על תמיהתו שהרי מבואר בש"ס בנדרים (דף ס"ג ע"א) למאי נ"מ לשאלה ולנדרים ולתענית ובשאלה קי"ל שהוא בשבעה במרחשון וכמ"ש הט"ו בא"ח ריש סי' קי"ז והוא מוסכם מכל הפוסקים וכ"כ רש"י רפ"ק דתענית נראה לר' דה"ג אמר רב חסדא הלכה כרבי יודא דאמר ראשונה בז' במרחשון ואז מתחילין לשאול כדלקמן, וכן מוכח שם בש"ס דאמר רב חסדא הלכה כר"ג דשואלין בז' במרחשון והכי קא פסיק הלכתא בש"ס (שם דף י') ואדרבה על הרמב"ם יש לתמוה שבפ"ב מהל' תפלה פסק דשואלין בז' במרחשון והיינו כר' יודא וכאן פסק דרביעה ראשונה היא בי"ז במרחשון וכן על המחבר אלא שיש ליישב בדוחק וצ"ע, ונ"ל שמטעם זה נהגו לברך בה"ב בשבת ראשון שאחר ר"ח מרחשון שאע"פ שכתב מהרי"ו בדינין והלכות סי' י"ב שאין להתחיל להתענות בה"ב עד י"ז במרחשון דהוי רביעה ראשונה והכי איתא בספר אבי"ה וכן ראיתי ממהרי"ל ז"ל, והביאו בהגה' מנהגים מ"מ כיון דקיי"ל דרביעה ראשונה היא ז' במרחשון וכמ"ש אם כן יש לברך ברביעה ראשונה ואם כן לעולם אין פוסקין תענית בה"ב קודם ז' במרחשון. עכ"ל.

אולם יש להעיר, דעיי"ש בתענית דף ו' דמבואר דלפי ר' יהודה הרביעה השלישית היא בכ"ג מרחשון, ומבואר שם דהנפק"מ מהרביעה השלישית היא "להתענות". וא"כ לכאורה מבואר דלהטור דמתחילים להתענות בשביל גשמים מכ"ג מרחשון ואילך.

אבל למעשה לכאו' זה אינו, דעי' בטור או"ח סי' תקע"ה דאיתא וז"ל סדר תעניות שמתענין בא"י על הגשמים כך היא הגיע י"ז במרחשון ולא ירדו הגשמים היחידים מתענין וכו' אבל לא שאר העם הגיע ר"ח כסליו ולא ירדו הגשמים ב"ד גוזרין שלש תעניות על הציבור ב' וה' וב'. עכ"ל. הרי מאיזה טעם הטור פסק דהתעניות תלויות בי"ז מרחשון ור"ח כסלו ולא בכ"ג מרחשון, וא"כ אפשר דחזינן דלא קיי"ל כר' יהודה. וצע"ע בזה.

החילוק בין י"ז מרחשון לט"ו בשבט לגבי תחנון ותעניות

הנה ראינו המבואר בליקוטי הש"ס די"ז מרחשון וט"ו בשבט נכללו בסדר אחד דגשמים. והנה ט"ו בשבט הוזכר בשו"ע באו"ח בב' מקומות. בסי' קל"א ס"ו מבואר דנהגו שלא ליפול על פניהם בט"ו בשבט, ובסי' תקע"ב ס"ג מבואר שיש איזה איסור תענית בט"ו בשבט. והנה בדרך כלל לא אומרים תחנון ויש איסור תענית בימים שהם "ימי שמחה", וא"כ משמע בשו"ע דט"ו בשבט הוא יום שמחה. והמפרשים העירו דצ"ב, למה הוי ט"ו בשבט יום שמחה, הרי בפשוטו הא דאיתא במשנה בריש ראש השנה דט"ו בשבט ראש השנה לאילן הוי דין מדיני תרומות ומעשרות דאין תורמין ומעשרין מפירות שחנטו לפני ט"ו בשבט על פירות שחנטו אחרי ט"ו בשבט, ואין תורמין ומעשרין מפירות שחנטו אחרי ט"ו בשבט על פירות שחנטו לפני ט"ו בשבט, ולמה הוי זה סיבה ליום שמחה.

והנה לפי הנתבאר בדברי הליקוטי הש"ס לכאורה יש לנו ביאור בהשמחה דט"ו בשבט, דט"ו בשבט הוא "זמן ביאה" וחיבור בין הקב"ה לארץ, דומיא לשמיני עצרת, ולא הוי שמחה כל כך כשמיני עצרת, דשמיני עצרת הוי כמו שמחת חתונה, השמחה של הביאה ראשונה, אבל הא מיהא הוי שמחה משום דהוי זמן ביאה.

אבל לכאורה קשה, דהא גם י"ז במרחשון הוי זמן ביאה, ולא מצינו שום שמחה בי"ז במרחשון.

הנה אולי י"ל, דאה"נ ביום י"ז מרחשון יבוא המטר, אבל לאו דוקא שיבוא מהאי מטר שום גידול (והרי בהדי ימות הגשמים בא עונה שהאילנות נחרבות ונעשים כמתים), אלא בעינן שבט"ו בשבט שהקב"ה יביא איזה כח נוסף (שיעלה אש התהום) שעי"ז יבוא חנטת הפירות. ויש לומר דלכן השמחה הוא בט"ו בשבט, ולא בי"ז במרחשון, שרק בט"ו בשבט חזינן שהגשמים שירדו בי"ז במרחשון יביאו לפירות ולא רק לחורבן ומבול (לאפוקי שנת המבול דהגשמים די"ז מרחשון רק הביאו לחורבן). וצע"ע בזה.

גליון זה מוקדש לע"נ
ר' **צבי אהרן** בן ר' **אברהם יצחק** כרמל ז"ל
ר' **גרשון ברוך** בן ר' **משה** ז"ל

דעת תורה

מרן ראש הישיבה הגאון רבי **דוד פינשטיין** שליט"א

ויבואו שני המלאכים סדומה וגו' וירא לוט ויקם לקראתם וגו' [י"ט, א']

עיין בפירוש רש"י, שמבית אברהם למד לוט לחזר על האורחים. והנה באמת מצינו מידת 'הכנסת אורחים' גם אצל בתואל, שהרי כששאל אליעזר את רבקה - 'היש בית אביך מקום לנו ללין' (בראשית כ"ד), והיינו כמו שפירש רש"י 'כמה לינות', אמרה לו מיד - 'גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון' (שם), ולא היססה בדבר, כי בטוחה היתה בבתואל שיכניס את אליעזר ואת אנשיו אל ביתו. ויתירה מזו מצינו שנענשו אנשי סדום על שנמנעו מהכנסת אורחים, (כמפורש ביחזקאל ט"ז, ובגמ' סנהדרין דף ק"ט ע"א, ובפירוש רש"י להלן פסוק כ"ו), הרי דגם אנשי סדום נתבעים על כך, וגם משמע דרק אנשי סדום חטאו בזה, ולא שאר הגוים, ואם כן למה הוצרך לוט ללמוד מידה זו של 'הכנסת אורחים' מבית אברהם.

אמנם באמת אצל לוט מצינו שלא רק הכניס את האורחים שנזדמנו לפתחו, אלא היה מחזר על האורחים, ומפציר בהם שיסורו אל ביתו, כדכתיב - וירא לוט ויקם לקראתם וגו' ויאמר הנה נא אדוני סורו נא אל בית עבדכם וגו' ויפצר בם מאד וגו', ומידה זו של חיזור אחר האורחים מידה גדולה היא יותר מהכנסת אורחים גרידא, ואם כן יש לומר דמידה זו של חיזור אחר האורחים למדה לוט אצל אברהם, דכתיב ביה - 'והוא יושב פתח האוהל', לראות אם יש עובר ושב ויכניסם לביתו. 'כחום היום', שהוציא הקדוש ברוך הוא חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא מלאכים עליו בדמות אנשים. 'וירא וירץ לקראתם', שהיו נצבים במקום אחד, שלא היו רוצים להטריחו, וקדם הוא ורץ לקראתם, וזהו שכתב רש"י שמבית אברהם למד לוט 'לחזר על האורחים'.

וַיַּשְׁכֵּם אברהם בבוקר, ויקח לחם וחמת מים, ויתן אל הגר שָׂם על שִׁכְמָהּ ואת הילד וַיְשַׁלְּחֶהָ וגו' [כ"א, י"ד]

והנה בגמ' פסחים דף ד' ע"א ילפינן דינא ד'זריזין מקדימין למצוות' מדכתיב להלן בפרשת העקידה 'וַיַּשְׁכֵּם אברהם בבוקר', וצריך ביאור, למה לא למדה הגמ' דין זה מדכתיב 'וישכם אברהם בבוקר' קודם לכן גבי קיום מצות גירוש הגר וישמעאל. ונראה, דכיון דענין המצוה של 'וְגָרֵשׁ האמה הזאת ואת בנה' הוא שלא יהיו אצלו, יש לומר דעצם המצוה מחייב למהר בקיומה, ואין צריך לזה את הדין הכללי של 'זריזין מקדימין למצוות', וממילא אין ללמוד מזה שבשאר מצוות יש ענין של 'זריזין מקדימין למצוות', דשאני הכא דמחויב בכך מצד עצם המצוה.

ומבני הישיבה שיחיו שאלו על דברינו ממה שכתב ה'חינוך' במצוה תקמ"ד לגבי מצות שילוח הקן, דהחיוב למהר לשלחה הוא רק משום ש'זריזין מקדימין למצוות', ע"ש. ויש לחלק, דבמצוה ד'גרש האמה ואת בנה' הוי כל המצוה שלא יהיו אצלו, מה שאין כן בשילוח הקן המצוה היא לעשות מעשה שילוח, ורק דטעם מצוה זו הוא שלא תשאר האם אצלו.

עמק הפרשה

הרה"ג ר' **ראובן מלך שוואַרץ** שליט"א

זעקת סדום ועמורה כי רבה [י"ח, כ']

עיין ברמב"ם בהלכות תשובה פ"ג ה"א וה"ב דאיתא וז"ל כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכיות ועונות מי שזכיותיו יתירות על עונותיו צדיק ומי שעונותיו יתירות על זכיותיו רשע מחצה למחצה בינוני. וכן המדינה אם היו זכיות כל יושביה מרובות על עונותיהן הרי זו צדקת ואם היו עונותיהם מרובין הרי זו רשעה. וכן כל העולם כולו, אדם שעונותיו מרובין על זכיותיו מיד הוא מת ברשעו שנאמר על רוב עונך **וכן מדינה שעונותיה מרובין מיד היא אובדת שנאמר זעקת סדום ועמורה כי רבה וגו'** וכן כל העולם כולו אם היו עונותיהם מרובין מזכיותיהן מיד הן נשחתין שנאמר וירא ה' כי רבה רעת האדם ושקול זה אינו לפי מנין הזכיות והעונות אלא לפי גודלם יש זכות שהיא כנגד כמה עונות שנאמר יען נמצא בו דבר טוב ויש עון שהוא כנגד כמה זכיות שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות והוא היודע היאך עורכין הזכיות כנגד העונות. עכ"ל.

הרי שהרמב"ם למד מהפרשה דחורבן סדום ועמורה דינים הנוגעים בכל זמן, וחורבן סדום ועמורה לא היה איזה סוג הוראת שעה מחמת גודל רעתם או מחמת שהיו בארץ ישראל.

והנה לפ"ז צ"ב מה היה כל השו"ט בין הקב"ה ואברהם אבינו בענין מספר הצדיקים, איך הני צדיקים יצילו המדינות. ולמה הרמב"ם לא הזכיר מזה כלום. וצע"ע בזה.

לפניות, הארות, ולהרשמה לקבלת הגיליון מידי שבוע במייל

ניתן לפנות בכתובת: emekhashavua@gmail.com

או להשאיר הודעה במספר: 516-581-3597 -(001)

או בפקס: 1532-5326259

לתרומות והנצחות אפשר לפנות להנ"ל

לרכישה מוזלת של ספרי המחבר

במוקד ההזמנות של י. בלוי

bloy.co.il • 054-856-40-33

bloyseforim@gmail.com

כמו"כ ניתנת האפשרות לקבל את הספרים בחינם לכוללים, ישיבות ולבתי כנסיות ומדרשות

אות לתופת

עימוד שהופך טקסט ליצירה

otl74041@gmail.com | 05276-74041

הפצה פרסום ושיווק ספרים

י. בלוי עד הבית

שנה ט' 426

תוספת שבת

לע"נ מרנן רבותינו החזו"א והאבי עזרי זיע"א

שעון חורף

זמני הדלק"נ שבת פרשת וירא
ירושלים: 4:16 מוקדם: 4:06
בני ברק: 4:30 מוקדם: 4:20
מודיעין עילית: 4:22 מוקדם: 4:12
חיפה: 4:22 מוקדם: 4:12
טבריה: 4:18 מוקדם: 4:08

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

במצוות 'כבוד השבת' כלול שצריך לעשות כל מה שיש בו חשיבות לשבת, (מס"י) והחשיבות הגדולה ביותר שממתינים לשבת לפני שבאה... וכמו שהמתינו בשבוע האחרון בכל הארץ לגדולי הדור שהגיעו לחזק ולהמריץ שיתקדש שם ה' בעולם, כך המתין רב נחמן לשבת וכך פסק הרמב"ם להלכה שצריך לנהוג כל אדם!! ובפרט כעת לקראת שעון החורף זה הזמן לקיים מצוות גדולי ישראל ולהמנע ממלאכות בער"ש לפחות חצי שעה לפני השקיעה!!

וכך כתב הרמב"ם פרק ל' בהלכ' שבת, וז"ל: ארבעה דברים נאמרו בשבת. שנים מן התורה. ושנים מדברי סופרים והן מפורשין על ידי הנביאים. שבתורה 'זכור' ו'שמור'. ושנתפרשו על ידי הנביאים **כבוד ועונג** שנאמר 'וקראת לשבת 'עונג' ולקדוש ה' 'מכובד',

איזהו כבוד זה שאמרו חכמים שמצוה על אדם לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת, ומתעטף בציצית ויושב בכובד ראש ומייחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך, ומכבוד השבת שילבש כסות נקיה. ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש השבת. ואם אין לו להחליף משלשל טליתו כדי שלא יהא מלבושו כמלבוש החול. ועזרא תיקן שיהו העם מכבסים בחמישי מפני כבוד השבת, עכ"ל,

רואים שאפי' הרמב"ם שסבר שתוספת שבת דרבנן, סבר שיש להקדים הרבה בכניסת השבת, וכמו שדייק הגר"ח קלופט שליט"א מסימני השו"ע, שיש כאן שני מצוות בהכנה בכניסת השבת, תוספת שבת זה בסי' רס"א, וכבוד השבת להקדים יותר בכניסתה זה סי' רס"ב, (הבאנו בהרחבה בעלון 286 חיי שרה תשפ"ג),

ואכן מרן הגרנ"צ פינקל זצוק"ל שרצה לחזק על כניסת השבת גם אמר שבמקום לחזק על מצוה דאורי' של תוספת שבת שניתן לומר שזמנה מועט, **העדיף לחזק על כבוד השבת, שהכבוד היא לבוא מוכנים לקראתה הרבה זמן כמו שמצפים לאורחים חשובים..**

עם תחילת שעון החורף הדרוש יותר חיזוק,
מכתב נוסף ממרן רה"י הגראי"ל שטינמן זיע"א

וז"ל: בס"ד. היות שבעוד כמה ימים יזיזו את השעון הקיץ לשעון חורף, ויש חשש שיקשה לקבל חצי שעה לפני השקיעה להיזהר ממה שאסור לעשות בשבת. בכן באנו לעורר שבכל אופן ישתדלו שגם אז יפסיקו מלעשות דברים שאסורים לעשות בשבת. ובזכות שמירת שבת יזכו לכל טוב ברוחניות ובגשמיות

במהות מצוות כבוד ועונג השבת שמתקיימות במצוות בגדי השבת והדלק"נ.

יעויין ברמב"ם פרק ל' שמביא הרבה דברים מפני כבוד השבת, ובעבר הבאנו דמיון בינם לכבוד ביהכנ"ס, ומאידך כבוד יו"ט דומה לכבוד ביהמ"ק **ולכן רק בשבת ובביהכנ"ס יש מצוה להקדים בביאתם,** (עלון ויחי תשפ"ד מס' 293, ובקיצור שו"ע (עב יב) הביא גם 'ויטבול עצמו במקוה') וביארו הגר"א והגרי"ז שמצוות 'עונג' בבגדי השבת מתקיים בשבת גופא, **ומצוות 'כבוד' גם בלבישה ובהכנות לפני השבת,** (ביאור הגר"א הלכ' יו"ט, הגרי"ז יתרו, חוט שני עמ' נה)..

בביאור מצוות בגדי שבת, שהתחילו כבר באדם הראשון! וכן בחידושי הבן יהוידע שלעתיד לבוא ילבש בגדי השבת שלבש בחייו!! ושלעני קניית בגדי שבת יקדמו לקניית יין לקידוש!
ונבאר גם האם בגדי שבת יהיו יפים יותר או מספיק שיהיו אחרים, או נקיים,
ומה הדין שבגד השבת אחר אבל יותר מוזנח מיום החול.

טעמי בגדי שבת והדלק"נ גם לכבוד שבת וגם לעונג שבת, והם צריכים להיות נקיים, והאכן החת"ס והגר"א החליפו 'כל' בגדיהם, והגמ' בשבת מביאה ג' מקורות לבגדים מיוחדים לשבת, ומהם נבאר אם בגד אחר לכבוד שבת הוא אפילו אותו סוג ורק שיהיה בגד אחר, או שצריך גם שיהיה הבגד חשוב יותר מבחול.

המקור הראשון: **'וכבדתו' מעשות דרכך, שלא יהיה מלבושך של שבת כבחול, משמע שצריך בגד חשוב יותר בשבת,** וכר"י שקרא לבגדיו 'מכבדותי' (שבת דף קי"ג) והסביר בבן יהוידע שמשמעות 'וכבדתו' 'שיראו' שלובש בגד של שבת, דהיינו שבגד השבת יהיה חשוב יותר מביום החול, וכך פסקו הטור והשו"ע בסי' רס"ב 'ישתדל שיהיו לו בגדים 'נאים' לשבת', ובמשנ"ב ס"ק ה' ו' כתב: שהמקור 'וכבדתו', (והוסיף המשנ"ב: 'וטוב שלא ילבש בשבת מכל מה שלבש בחול, אפי' חלוק', וכן שבעינן בגדים **'כפי יכולתו', 'ואפי' שהוא בדרך לבדו ילבש בגדי שבת, כי אין המלבושים לכבוד הרואים כי אם 'לכבוד השבת'),**

וכן בזוהר (ויקהל רד:) כתב: בעי לענגא ליה במיכלא ובמשתיא בלבושי 'יקר' (צריך להתענג באוכל ושתיה ובלבוש) ובחדוה כולה', **וכן בתנחומא (קדמון פר' תולדות יב) למד כן מה' שעשה בגדים לשבת לאדם וחוה,** (כותנות עור), וביאר שהם היו בגדי

תוספת שבת

כהונה גדולה, שהכהונה היתה בבכורות, ואדם בכורו של עולם, **וביאר מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל שאנו לובשים בגדי שבת זכר לאדם הראשון.**

המקור השני: הגמ' מביאה מקור נוסף מרות, שנעמי אמרה לה ללבוש בגדי שבת לפגישתה עם בועז, באומרה 'ושמת שמלותיך', וביאר רש"י שפשיטא שתבוא עם בגדים... **אלא התכוונה שתבוא עם בגדי השבת, ומוכח שבגדי שבת יותר יפים,** ולפי"ז משמע שגם לצורך שידוך מותר ללבוש בגדי שבת...

והמקור השלישי (שבת קיד.) מתרומת הדשן שנאמר בה 'ופשט בגדיו ולבש בגדים אחרים', לימדך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהם כוס לרבו, עכ"ל הגמ', **וביאר שם המהרש"א שזה מלמד על בגדי שבת שיחליף הבגדים שהכין בהם בער"ש לשבת, 'ואל ימזוג בהם כוס' הכוונה לכוס הקידוש,** ומשמע שאפי' שלא התלכלכו צריך להחליף כי זה לא כבוד, (ובמורשת משה דייק מזה שאם לבש בגדי שבת בהכנות לשבת יש להחליפם לפני שבת), **וכעי"ז כתב במס"י פרק י"ט** על רב ענן 'לביש גונדא' בשבת קיט., וכן רש"י כתב וז"ל: כלי שחור להודיע שהיום אינו כדי להתנהג בחשיבות מלהתעסק בתבשילי שבת 'ולא יטנף בגדיו בבישול קדירות', ומוכח שזה עצמו שלבש בגדים פשוטים בער"ש זה כבר נקרא כבוד השבת, והראיה שזה נכתב שם עם שאר דברי התנאים על הכנתם לשבת. (הגרי"פ גולדוסר שליט"א בספרו), **ולפי המס"י אפ"ל שאדם שיש לו בגד אחר לשבת אבל אינו חשוב יותר, לפחות שילבש ביום ו' בגד יותר פשוט מבשבת.. ואז גם יקיים המצוה שלובש בגד חשוב יותר..**

וכן בפירוש קדמון למד שזה מקור לכל דבר שיש עבודה לה', שצריך שינוי בגדים, **ומקור ג' נראה שסבר שהעיקר שיהיה בגד אחר וא"צ דוקא בגד נאה יותר,** ונראה שזה כדעה הראשונה בגמ' (קיג.) שכתוב 'אמר ר' הונא אם יש לו להחליף יחליף, ואם אין לו להחליף ישלשל בבגדיו, משמע שאפי' בגד השבת אותו סוג בגד של יום חול מהני, שהעיקר שיהיה בגד אחר.

וברמב"ם יל"ע בכוונתו, שכתב: (שבת ל' ג') ומכבוד השבת שילבש כסות נקיה. ולא יהיה מלבוש החול כמלבוש השבת. ואם אין לו להחליף משלשל טליתו כדי שלא יהא מלבושו כמלבוש החול.. מצד אחד הרמב"ם לא הזכיר שבגד השבת יהיה 'נאה יותר' כטור והשו"ע, משמע שהעיקר שיהיה בגד אחר ונקי, וא"צ דוקא בגד 'חשוב' יותר לשבת, אבל אולי התכוון לזאת כשכתב 'ולא יהיה מלבוש החול 'כמלבוש השבת' שגם לרמב"ם נצרך בגד חשוב יותר.

ומרש"י משמע שגם מהמקור של תרומת הדשן משמע שיחליף לבגד חשוב יותר, שכתב בגמ' (ריש קיד.) ולבש בגדים אחרים: והוציא את הדשן הזקיקו הכתוב ללבוש בגדים פחותים בשעת הוצאת הדשן שאינה עבודה חשובה כדי שלא ימאסו 'בגדיו החשובים' שעובד בהן עבודת אכילה ושתיה כגון קיטור וניסוך. 'אל ימזוג בהם כוס לרבו': לפיכך הוזקק ללבוש בגדים פחותים, עכ"ל, (משמע אפי' שלא התלכלכו שיחליף), **וכן בתוס' משמע שחייבים שבגד השבת יהיה חשוב יותר מבחול,** (תוס' קיג. ד"ה אבל) וז"ל: ולנו שיש לנו להחליף אסור, ומסתפק ר"י אי קרי יש לו להחליף כשאין לו יפה כזה, עכ"ל, משמע שחייבים בגדי שבת יותר טובים מבחול, שאל"כ אולי א"צ להחליף, **רואים שלתוס' יש צד שאם בגד השבת פחות חשוב מביום חול אולי עדיף שילבוש את בגד יום החול..**

ובבן יהוידע הביא שיש עניין גדול לבגדי שבת מכובדים כי כאלו יהיו בגדיו לעוה"ב.. וכן שזה כלול במצוות 'הכון' לקראת אלוקיך, (רש"י שבת י', כתב: התנאה לפניו) וכלול בחיוב עונג שבת, וכמו שיש עונג במאכל יש עונג במלבוש.. (וכך גם כתב במחצית השקל רמ"ב סק"ג), ועוד הביא שהטעם שהגמ' הוצרכה לטעם ג' של תרומת הדשן, ללמדינו שיש עניין להחליף בגד אחר לשבת ואפי' שבגד השבת לא חשוב יותר ונראה אותו דבר, שמתירוץ א' והפסוק של 'וכבדתו' משמע שכל עניין ההחלפה רק כשהשני חשוב יותר, ולומדים מתרומת הדשן שבכ"ז העיקר שיחליף,

ועוד חידש הבן איש חי, שלעני שאין לו כסף בגדי שבת קודמים ליין לקידוש!!, מאחר ולבגדי שבת מצאנו מקור בנביאים (וכבדתו) ובתורה בתרומת הדשן, משא"כ יין לקידוש דרבנן ונסמך על דאורי' לבד, (בלי נביאים), ושיקדש על הפת. (עיין עוד בבן יהוידע שבת קיג: ד"ה ושמת ובדף קיד, ד"ה מנין, וכן בבניהו), ובכל בו כתב (סי' לא) טעם נוסף לבגדי השבת לכב' שבת (שזה נלמד מוכבדתו) וכן שיזכור שהוא יום קדוש ואסור במלאכה, (שזה נלמד מתרומת הדשן).

דברי חיזוק ביקרת תוספת שבת מהגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

כתב ה'אור החיים' הק' זי"ע על הפסוק (שמות לא, טז) 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת', שלכאורה קשה מהו 'לעשות' את השבת [שהרי אין מצוותה בעשייה אלא בשמירה וזכירה], אלא, **'כי מה שמוסיף מחול על הקודש יסכים ה' לקרותו שבת, ונמצא זה האיש 'עושה שבת ממש',** כי שעות מיום השישי וגם שעות מיום ראשון שהם חול, בני ישראל עושים אותם שבת', עכ"ל.

על פי זה ביאר הרה"ק ה'ייטב פנים' זי"ע (לשבת הגדול אות ב) את דברי חז"ל (שבת קיח:) 'אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות מיד נגאלין', דקאי על שני סוגי השבתות, א' - השבת שה' עושהו, והב' - השבת שבני ישראל עושין על ידי התוספת מחול על הקודש, ואם הם משמרין את שתי שבתות אלו בהוסיפם מחול על הקודש, מיד נגאלין, כי 'במידה שאדם מודד מודדין לו' **וכמו שאנחנו עושים שבת קודם זמנו כמו כן ימהר לגאלנו קודם הזמן לעשות יום שכולו שבת במהרה בימינו.**

כתב הרה"ק ב'סידורו של שבת' (שורש א ענף ד עלה יא) לרמז בפסוק (שמות טז, ה) 'והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו', כי 'אין והיה אלא לשון שמחה' (בר"ר מב ג), **ששמחה ותענוג להקב"ה מה שאנחנו מוסיפים לו מיום הששי ליום השביעי.** ומבואר בזוהר הקדוש (תיקו"ז לח. פה:) שכל המוסיף על השבת מוסיפין לו על נשמה היתירה הנוספת לכל איש ישראל ביום השבת.

לפרטים והנצחות או להצטרפות או לשליחת דרשות וכד'
ניתן לפנות למייל a0732951324 gmail.com
לשמיעת שיחות חיזוק בנושא שבת בטל: 073-2951324

לתרומות לעלון (ניתן להנציח לע"נ או לרפואת)
ב'נדרים פלוס' ו'קהילות' - קופת דף היומי אליבא דהלכתא
או בטלפון 0527614765

בס"ד

שנה חמישית, תשפ"ז - **שנת 'זיו התורה עיין בו'**

גליון 303

זיו התורה

לע"נ רעייתי מרת **זיוה** בת ר' **אליעזר** הכהן ו**מאטיל לאה** ע"ה

נלב"ע **כ"ו בסיון** תש"פ

© **מאת הרב ישעי'ה'ו גלינסקי שליט"א** בן לא"מ הרב יעקב יצחק זצ"ל וא"מ מרת צביה ע"ה

ובחנוני - חידות לפרשת וירא

כך אמר להם הקב"ה לישראל: בניי, מה אני מבקש מכם, אלא שתהיו אוהבים זה את זה ומכבדים זה את זה. [תנא דבי אליהו רבה כח]

ארחות חיים לרבינו הרא"ש אות לז: "למד פרשיותיך עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום ופרוש רש"י ז"ל ותדקדק בו כאשר תוכל"

1. באיזו תפילה נאמר 'יקח נא מעט מים'? [גשם]
2. אירוע בפרשת וירא שהשפיע בפרשת תולדות. [כז,א רש"י]
3. ב'על הכל' בברכת המזון וב'קל אדון': בשתי מילים - הורד אות ראשונה וקבל שם שר צבא בפרשתנו. [כא,נב]
4. בפרשת בראשית של עקרין. [ד,יט רש"י]
   בפרשתנו של ברכה. [יח,ט רש"י]
   בהלל ישועות. [תהילים קטז,יג]
   ובשמיני עוף שאינו טהור. [ויקרא יא,יז]
   ובאיכה תעבור על בת אדום. [איכה ד,כא]
5. מי מכונה 'בור'? ומי מגסי הרוח? [יומא לז:]
6. למי אמרו 'כן'? ולמי אמרו 'לא'? [יח,ה; יט,ב]
7. היכן טעם אתנחתא במילה הראשונה? [יט,ז]
8. בשני פסוקים רצופים מילה הנקראת בשווה משני צדדיה. [יט-ח,ט; יט-יג,יד; כא-טו,טז; כב-ז,ח]
9. ארבע מילים רצופות שכל אחת בת שתי אותיות. [יט,יב]
10. מי אמר 'אני אעמוד'? ולמי אמרו 'ואל תעמוד'? ועל מי נאמר 'עמד שם'? [יח,א רש"י; יט,יז; יט,כז]
11. היכן בשלושה פסוקים רצופים שם פרשה? [כב-יג,טו]
    היכן בשני פסוקים רצופים שם פרשה? [כ-א,ב; כב-יח,יט; כ-ח,ט]
    היכן בפסוק אחד פעמיים אותו שם פרשה? [יט,ל]
12. באיזו מילה חסרה האות א'? [כ,ו]
13. תפילתו של מי קודמת להתקבל? [כא,יז רש"י]
14. איך עונים חסידים? [כב,א רש"י]
15. אחד מ-א"ב הנקרא בשווה משני צדדיו שהוא אבי מנהיג בישראל, שנה אות - כינוי לבן. [כא,כג רש"י ותרגום; ישעיהו יד,כא; איוב יח,יט]
16. מה שהנוטרים הביאו מהכרם, אברהם קיבל מאבימלך. [כ,טז; שיר השירים ח,יא]
17. אחד משלושה של חיובי הבעל לאשתו, קבלה שרה על עיניים. [כ,טז; שמות כא,יא]
18. שם מלך פלישתים בתפילת שחרית של שבת.
19. שלוש מילים בפרשה: מילה בת שש אותיות ; מילה בת חמש אותיות ; מילה בת ארבע אותיות ובכל אחת מהן - שלוש מאותיותיהן היא האות ה'. [יט,טז ; יט,כט ; יט,יט]
20. אותו צמד מילים בטענת אבימלך לאברהם, אמר משה בפרשת כי תשא בשני פסוקים רצופים. [כ,ט; לב-ל,לא]
21. הצורה של יעקב בחלום יוסף יצא על הארץ. [יט,כג; לז,ט]
22. בפסוק אחד הוא, היא, והיא, היא, הוא. [כ,ה]
23. מי שאל מנהיגי גמלים וחמורים ומה ענו לו? [כ,ד רש"י ושפתי חכמים]
24. איזה מלך גוי היה צדיק יותר מפרעה? [כ,ב אבן עזרא]
25. מי התרפאה לפני שהתרפא אבימלך ומדוע? [כא,א רש"י]
26. עד יעקב לא חלה אדם. מי כן חלה? [כא,טו דעת זקנים; ב"מ פז.]
27. מי הביא למי בשר ודג מלוח? [כא,יז רש"י]
28. היכן מזכיר בעל הטורים בתנ"ך 'בתורה בנביאים בכתובים'? [כב,יד בעל הטורים]
    והיכן מזכיר רש"י בתנ"ך 'בתורה בנביאים ובכתובים'? [יח,ה רש"י]

29. היכן ברש"י ארבע מילים רצופות כל אחת בת שלוש אותיות? [כא,כ רש"י]
30. היכן ברש"י אחד שמונה מילים רצופות בארמית? והיכן שש מילים רצופות בארמית? [כא,כא רש"י; יח,ח רש"י]
31. 'ופתחון פה למייחלים לך'. מי אמר למי: 'אצלך יש לי פתחון פה עכשיו'? [כב,יב רש"י]
32. מדוע בני ישראל נקראו בשם אפרים? [יח,כז רבינו בחיי; כב,יד רש"י; מא,נב דעת זקנים]
33. בפרשתנו אותה פעולה עשו גוי ויהודית. [יט,כז; כ,ח; כב,ג]
34. כמה מלקות מלקים בשמים, וכמה בארץ ומדוע? [יט,א דעת זקנים]
35. מהיכן ששלחו בפרשתנו את לוט, תצא עיר מלוכה ב'לכה דודי'. [יט,כט]
36. כמה שנים גר אברהם בחברון? וכמה שנים בארץ פלישתים? והיכן גר יותר? [כא,לד רש"י; כב,יט רש"י]
37. היכן מביא הרמב"ן את 'מורה נבוכים'? [יח,ב רמב"ן]
38. בפרשתנו ובפרשת האזינו: כיצד מכונה שומן החלב? [יח,ח; דברים לב,יד רש"י]
39. כלי בשחמט מופיע בפרשתנו. [יח,ז; כ,ב]
40. שאלת המלאכים לאברהם, כשאלת אנשי סדום ללוט. [יח,ט; יט,ה]
41. דיין, סניגור וקטגור ברש"י אחד. [יח,לג רש"י]
42. בשניהם חסרה האות ו', אך לא מאותה סיבה. [יח,א רש"י; יט,א רש"י]
43. בפרשתנו לרעה ובפרשת כי תבוא לטובה. [יח,טז רש"י]
44. מה שהביא רש"י בפסוק הראשון בפרשת נח, הביא הרמב"ן בשם מדרש אגדה בפרשתנו. [ו,ט רמב"ן; יח,יח רש"י]
45. פסוק מיחזקאל שהביא הספורנו בפרשתנו. [יח,טז ספורנו; יחזקאל טז,מט]
46. מנין בפרשתנו ש'אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים'? [יח,כב ספורנו]
47. מי אמר למי: 'אני בשר ודם שהיום חי ומחר מת'? [יח,י רש"י]
48. מנין שאחות מן האם אסורה לבן נח? [כ,יב; סנהדרין נח:]
49. מי מפרשתנו גדול מרבן גמליאל? [יח,ח; קידושין לב:]
50. חמש מילים רצופות שיש בהן את האות א'. [כא,יב; כא,כב]
והיכן שש מילים רצופות שיש בהן את האות א'? [כב,ז; כב,א]
51. שש מילים רצופות שכל אחת בת ארבע אותיות. [כא,טז]
52. בפסוק אחד שתי מילים שנקראות בשווה משני צדדיהם. [כא,יט]
53. בפסוק אחד שתי מילים שונות עם אות זהה רצופה. [כא,יד]
54. צמד מילים: המילה השניה פותחת באות שהמילה הראשונה מסתיימת. ומסתיימת באות הראשונה שהמילה הראשונה פותחת. [וירא אליו]
55. **אם תפתרו נכונה תקבלו את אחד מהדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.** [שבת קב.]
   א. כמו הנה. [מז,כג רש"י]
   ב. כלי מיטה.
   ג. אחת הפרשיות.
   ד. אחד התווים.
   ה. אחד הבנים.

מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו!

לרפואה שלימה ולישועה לר"ר ישעיהו בן צביה שיחי', ולגיסי, הרה"ג ר' חיים בן ראשא רייזל שליט"א, ולאבנר בן רחמה סוניה שיחי' ולמרת תמר בת גולדה זהבה תחי', ולמרת מרים בת בלומה תחי', ולמרת שמחה בת גלוריה תחי', ולמרת רוחמה בת רבקה בתושח"י.

לע"נ זקני הר"ר ישראל בן הר"ר זאב אלימלך בראד זצ"ל מלובלין. נלב"ע ה' במרחשון ה'תרס"ז
לע"נ רבינו הרה"ג אברהם ישעיהו בן הרב שמריהו יוסף קרליץ זצ"ל. נלב"ע ט"ו במר חשון תשי"ד
לע"נ מרן אלעזר מנחם מן בן הרב עזריאל שך זצ"ל. נלב"ע ט"ז במרחשון תשס"ב
לע"נ הרה"ג רבי יעקב בן ר' מנחם מוניש הורוביץ זצוק"ל. ראש ישיבת אופקים. נלב"ע י"ז במר חשון תש"ע
לע"נ איש החסד רב פעלים הר"ר יהודה נחום זצ"ל בן שיבדלחט"א ידידי הר"ר נתן יעקב ספקטור שיחי'.
נלב"ע מוצ"ש וירא, אור לט"ז במרחשון תשפ"ה.
לע"נ חברי מזכה הרבים ר' מרדכי יוסף בן ר' אליהו זיידל טובל, נלב"ע י"ג בטבת תשפ"ד ללא זש"ק. ואחיו הק' ר' משה יצחק הי"ד.

אַחֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הַנְּתוּנִים בַּצָּרָה וּבַשִּׁבְיָה הָעוֹמְדִים בֵּין בַּיָּם וּבֵין בַּיַּבָּשָׁה הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם
וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לִרְוָחָה וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְנֹאמַר אָמֵן:

© להערות ולשליחת חידות [ת"ק]: 03-6166107 | ניתן להשיג: 053-3182722 | להוריד מ'דרשו' dirshu.co.il
לקבלת הגליון במייל: 9960316@gmail.com. בשורת הנושא יש לרשום 'גליון'.

זכרון טוביה

לעילוי נשמת האברך הרב טוביה זצ״ל בן יבלחט״א הגאון רבי משה קמפה שליט״א

בשבת שבע ברכות שלו, נעמד החתן הרב טוביה וחד חידה, כתוצאה מכך נתעורר ריתחא דאורייתא ונהפך המקום לבית המדרש סוער..... ויהיו הדברים לעילוי נשמתו הטהורה.

החידה - פעולה הנעשית בשבת, ויכול להתחייב עליה משום מלאכות שונות באופנים שונים.

פתרון החידה - שופך מים, משום מאי מחייב.

א. חורש - שופך מים על קרקע שעומדת לזריעה.
ב. זורע - שופך מים על צמחים ואילנות[1].
ג. קוצר - שופך מים מספל שיש בו דגים[2].
ד. זורה - שופך מים שמתפזרים ברוח[3].
ה. בורר - שופך מים על אוכל שמעורב בפסולת והפסולת צפה או שוקעת[4].
ו. טוחן - שופך מים לריחים של מים[5].
ז. לש - שופך מים על קמח[6].
ח. מבשל - שופך מים על קדירה שעל האש.
ט. גוזז - שוטף כבש במים להשיר צמרו[7].
י. מלבן - שופך מים על צמר.
יא. מכבס תולדה דמלבן - שופך מים על בגד.
יב. צובע - שופך מי צבע על בגד.
יג. שוחט/נטילת נשמה - שופך מים על בעל חי שימות.
וכן שופך מים מספל שיש בתוכו דג.
יד. מעבד - שופך מי עפצים על עור.
טו. מוחק - שופך מים על אותיות שכתובות בדיו לח.
טז. בונה - שופך מים על יציקת ביטון כדי להעמידה.
יז. סותר - פותח זרם מים שמפיל כותל בכוח ראשון.
יח. מבעיר - שופך מי נפט על אש.
יט. מכבה - שופך מים על אש.
כ. מצרף תולדה דמכה בפטיש - שופך מים קרים על ברזל רותח[8].
כא. מוציא - שופך מים מרה״י לרה״ר.
כב. מכניס - שופך מים מרה״ר לרה״י.
כג. מעביר ארבע אמות ברה״ר - שופך מים במרחק ארבע אמות ברה״ר.

להערות והארות 0533177974 m0533177974@mgail.com

---

[1] רמב״ם פ״ח משבת ה״ב.
[2] כמבואר בירושלמי שבת פ״ז ה״ב רבנן דקיסרין אמרין ההן דצייד כוורא וכל דבר שאתה מבדילו מחיותו חייב משום קוצר.
[3] רמ״א סי׳ שי״ט סי״ז, ועיין ביאור הלכה.
[4] סי׳ שי״ט ס״כ.
[5] ביאור הלכה סי׳ רנ״ב ד״ה להשמעת קול.
[6] שבת יח.
[7] עיין רש״י חולין קלז. ד״ה שוטף.
[8] שבת מא: יומא לד:

סדר התפילה

שנים שחפשת ספר שיתן לך טעם ויחבר אותך לתפילה?

שנים שאתה מתקשה בשאלות פשוטות בקשר בין פסוקי ומזמורי התפילה?

הסדר בתפילה לא ברור לך?

בס"ד הופיע ויצא לאור ספר סדר התפילה הספר מציג ביאור מקיף ועמוק של סדר התפילה, תוך התמקדות בתוכן וביסודות של כל חלק וחלק. הוא מפרט את מהלך התפילה שלב אחר שלב.

הספר כתוב בשפה בהירה, נעימה וקולחת, המצליחה לחבר את הקורא לעומק התפילה ולהעמיד את כל חייו ע"י התפילה.

הספר מעניק מענה עמוק לשאלות יסודיות בהשקפה, כגון: היחס בין תורה לתפילה, מהי באמת עבודת ה', הוא דן במהותה הפנימית של התפילה , ועוד עניינים רבים וחשובים.

הספר זוכה להסכמתו של מרן המשגיח הגאון ר' שלמה ברויאר שליט"א, משגיח ישיבת בית מתתיהו, אשר עבר על הספר במשך תקופה ארוכה וציין כלשונו: "חיזוק גדול לעשות עסק רב מהתפילה".

וכן הוסיף: "הפירושים שכתבת הם דוגמא חיה למפרש הטוב ביותר של התפילה".

ובמילים נוספות: "מכוון ומוליך את החפץ לעלות בעבודת התפילה ובדרכי התפילה כפי המסור לנו מרבותינו נ"ע מדורי דורות". אשר עבר על הספר, ונתן את הסכמתו החמה

מחיר השקה 30 שקל בלבד

ניתן להשיג את הספר בחנויות הספרים יפה נוף.

או לכמויות בפלא:
054-8500248

רשת חנויות
יפה נוף פלדהיים